

Love to you.

THAI NATIONAL ASSEMBLY LIBRARY

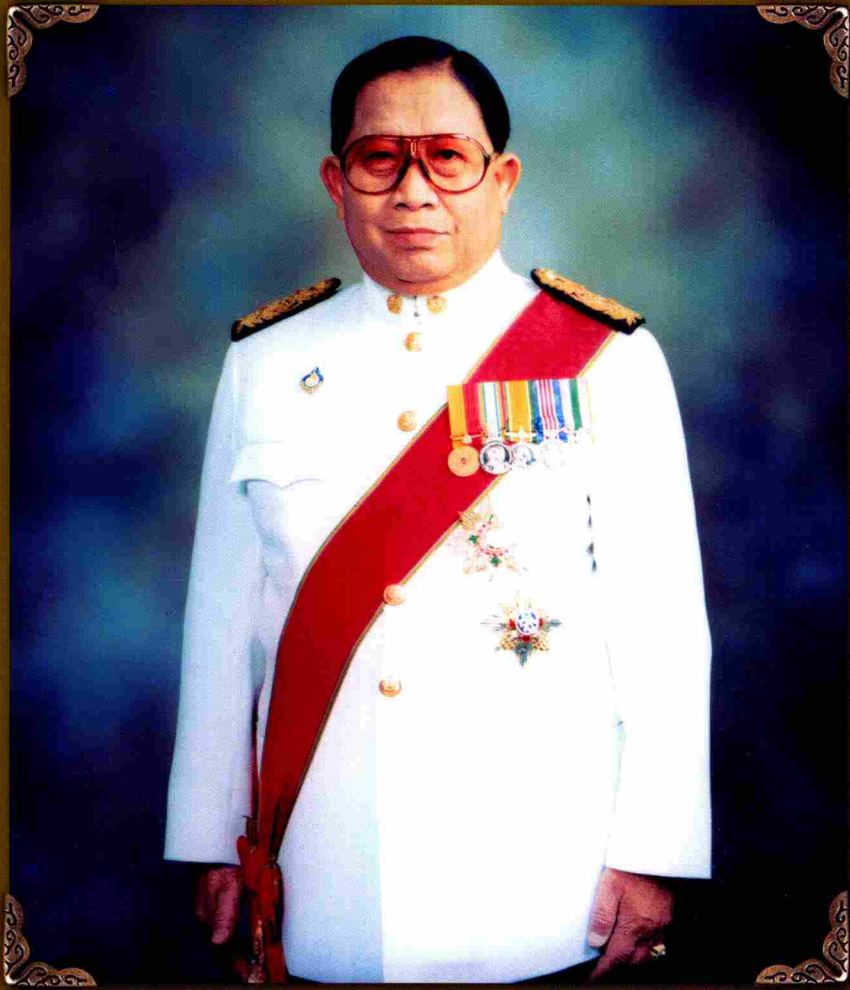

3961202698

บ 1291 ฉ.1

อค
ป523อ
2559

อนุสรณ์ในงานพระราชทาน
เพลิงศพ นายปัญญา เกสรทอง
ม.ป.ช., ม.ว.ม..

อนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ
นายปัญญา เกสรทอง ม.ป.ช., ม.ว.ม.

ณ เมรุวัดเพชรวาราม จังหวัดเพชรบูรณ์
ในวันจันทร์ที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙
เวลา ๑๕.๓๐ นาฬิกา

“

ข้าฯ ขอลิขิต ชีวิตข้าเอง ไม่เกรงดินฟ้า
อีกพื้นพิภพสุธา พญายม พรหมอินทร์ทั่ว
ข้าฯ กระทำ แต่กรรมดี มีหรือจะกลัว
มิใช่ใจชั่ว ลีမ်ตัว หลง ลำพอง
อันสวรรค์อยู่ในอก นรกนั้นหรือ
ข้าฯ ก็ดีอยู่ในใจ ไม่หม่นหมอง
ละการทำชั่ว ควรหรือจะกลัว นรกมันปอง
หากทำดี ฟ้าดินต้อง ค้ำครองเอ๋ย ”

จากเพลงเย้ยฟ้าท้าดิน
โดยศิลปิน สุเทพ วงศ์กำแหง

76172

วันที่ 31 , พ.ค. , 59
เลขทะเบียน 9/1291 บ1
เลขหมู่ ๐๗
2/5230
359

สมเด็จฯ ป.ม.
หน้า
๑๖๓.๕.๕๗

สมบัติห้องสมุดรัฐสภา

นายกรัฐมนตรี ชวน หลีกภัย
ได้บันทึกลายเส้น ภาพรอนายกรัฐมนตรี ปัญจะ เกสรทอง
ระหว่างปฏิบัติหน้าที่ประชุมคณะรัฐมนตรี

หมายรับสั่งที่ ๑๕๒๕๔

(แบบ ก.)
สำนักพระราชวัง

๖ กรกฎาคม ๒๕๕๘

นายปัญญา เกสรทอง ม.ป.ช.,ม.ว.ม. อายุ ๘๓ ปี อดีตรองนายกรัฐมนตรี กราบถวายบังคมลา
ถึงแก่อนิจกรรมด้วยโรคชรา ณ บ้านเลขที่ ๑๓๑ ซอยลาดพร้าว ๒๖ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ ๕
กรกฎาคม ๒๕๕๘ เวลา ๒๑.๓๐ น.

วันอังคาร ที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๕๘ เวลา ๑๗.๐๐ น. ขอรับพระราชทานน้ำหลวงอาบศพ
พร้อมด้วยเครื่องเกียรติยศประกอบศพ ณ บ้านเลขที่ ๑๙ ตำบลในเมือง อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์
ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานโกศแปดเหลี่ยม ฉัตรเบญจาตั้งประดับ.

๗
คมกฤษ/พิมพ์/วิวัฒน์/ทาน.

วัน	หน้าที่	พนักงานพระราชพิธี
		นำหมายเรียน เจ้าภาพศพ นายปัญญา เกสรทอง
	เพื่อทราบ.	

ทั้งนี้ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับสั่ง
โดยหน้าที่ราชการ

วิวัฒน์/ทาน

ผู้รับสั่ง

๗

หมายรับสั่งที่ ๐๕๒๙๕

(แบบ ก.)
สำนักพระราชวัง

๘ กรกฎาคม ๒๕๕๘

ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ ผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบูรณ์ เชิญพวงมาลาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี ทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตนราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี และของพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรราชทินนิตตามาดู ไปวางที่หน้าโกศศพ นายปัญญา เกสรทอง ม.ป.ช.,ม.ว.ม. ที่บ้านเลขที่ ๑๙ ตำบลในเมือง อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์

วันพุธที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๕๘ เวลา ๑๙.๐๐ น.

ค.ป.ห.
ค.ม.ก.ช./พิมพ์/กษัตริย์/ทาน.

วัน	หน้าที่
	พนักงานพระราชพิธี
	นำหมายเรียน เจ้าภาพศพ นายปัญญา เกสรทอง
	เพื่อทราบ.

ทั้งนี้ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับรับสั่ง โดยหน้าที่ราชการ

ค.ป.ห.

ผู้รับรับสั่ง

ค.ป.ห.

หมายรับสั่งที่ ๑๕๒๕๖

(แบบ ก.)

สำนักพระราชวัง

๘ กรกฎาคม ๒๕๕๘

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร โปรดเกล้าฯ ให้ ผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบูรณ์
เชิญพวงมาลาไปวางที่หน้าโกศศพ นายปัญญา เกสรทอง ม.ป.ช.,ม.ว.ม. ที่บ้านเลขที่ ๑๙ ตำบลในเมือง
อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์

วันพุธ ที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๕๘ เวลา ๑๙.๐๐ น.

คมกฤษ/พิมพ์/พิมพ์/ทาน.

วัน	หน้าที่
	พนักงานพระราชพิธี
	นำหมายเรียน เจ้าภาพศพ นายปัญญา เกสรทอง
	เพื่อทราบ.

ทั้งนี้ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับรับสั่ง
โดยหน้าที่ราชการ

พิมพ์/พิมพ์/พิมพ์

ผู้รับรับสั่ง

พิมพ์

หมายรับสั่งที่ ๒๗๐๖๓

(แบบ ก.)
สำนักพระราชวัง

๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๘

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปในการพระราชทานเพลิงศพ นายปัญญา เกสรทอง ม.ป.ช.,ม.ว.ม. ที่เมรุวัดเพชรวาราม อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์

วันจันทร์ ที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ เวลา ๑๕.๓๐ น.

๒.๒
คมกฤษ/พิมพ์/ปัทม/ทาน.

วัน	หน้าที่
	พนักงานพระราชพิธี
	นำหมายเรียน เจ้าภาพศพ นายปัญญา เกสรทอง
	เพื่อทราบ.

ทั้งนี้ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับสั่งโดยหน้าที่ราชการ

1/วิระวิระ ร./วิ.จ

ผู้รับรับสั่ง

๒.๒

หมายรับสั่งที่ ๒๗๐๖๔

(แบบ ก.)
สำนักพระราชวัง

๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๘

พระราชทานเพลิงศพ นายปัญญา เกสรทอง ม.ป.ช.,ม.ว.ม. อดีตรองนายกรัฐมนตรี
ณ เมรุวัดเพชราราม อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์

วันอาทิตย์ ที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ ๑๗.๐๐ น. เชิญหีบศพออกตั้งบำเพ็ญกุศล
ณ ศาลาวัดเพชราราม ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานโกศแปดเหลี่ยม ฉัตรเบญจาตั้งประดับ
วันจันทร์ ที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ เวลา ๑๔.๐๐ น. เชิญโกศศพขึ้นตั้งบนจิตกาธาน
เวลา ๑๕.๓๐ น. สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนิน
ไปในการพระราชทานเพลิงศพ.

ค.ก.กษ./พิมพ์/ก.ก.น./ทาน.

วัน	หน้าที่	พนักงานพระราชพิธี
		นำหมายเรียน เจ้าภาพศพ นายปัญญา เกสรทอง เพื่อทราบ.

ทั้งนี้ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับสั่ง
โดยหน้าที่ราชการ

1/17/17/17/17

ผู้รับสั่ง

1/17/17/17/17

ที่ รล ๐๐๑๐/๕๕๓/๕๖

สำนักราชเลขาธิการ

สวนจิตรลดา กทม. ๑๐๓๐๓

๕ สิงหาคม ๒๕๕๘

เรื่อง เสด็จพระราชดำเนินไปในการพระราชทานเพลิงศพ นายปัญญา เกสรทอง ม.ป.ช., ม.ว.ม.

เรียน นายเกริกพงษ์ เกสรทอง

อ้างอิง หนังสือลงวันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๕๘

ตามที่มีหนังสือขอให้นำความกราบบังคมทูล สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปในการพระราชทานเพลิงศพ นายปัญญา เกสรทอง ม.ป.ช., ม.ว.ม. อดีตรองนายกรัฐมนตรี โดยขอพระราชทานกราบบังคมทูลเชิญเสด็จฯ ณ เมรุวัดเพชรวาราม อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ ส่วนจะเป็นวันและเวลาใดสุดแต่จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ความแจ้งอยู่แล้ว นั้น

ได้นำความกราบบังคมทูลทราบฝ่าละอองพระบาทแล้ว ทรงรับเชิญเสด็จฯ วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ ช่วงบ่าย ทั้งนี้ ขอได้ติดต่อกับเจ้าหน้าที่กองพระราชพิธี สำนักพระราชวัง (โทร. ๐๒ ๒๒๑ ๘๐๒๒) เกี่ยวกับกรณีนี้อย่างตรงต่อไปด้วย

จึงเรียนมาเพื่อทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(คุณหญิงอารยา พิบูลนครินทร์)

ราชเลขานุการในพระองค์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

กองราชเลขานุการในพระองค์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

โทร. ๐๒ ๒๘๐-๑๖๕๐-๑ ต่อ ๑๑๔

โทรสาร. ๐๒ ๒๘๐-๑๖๓๕

เว็บไซต์ : www.ohm.go.th

สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ

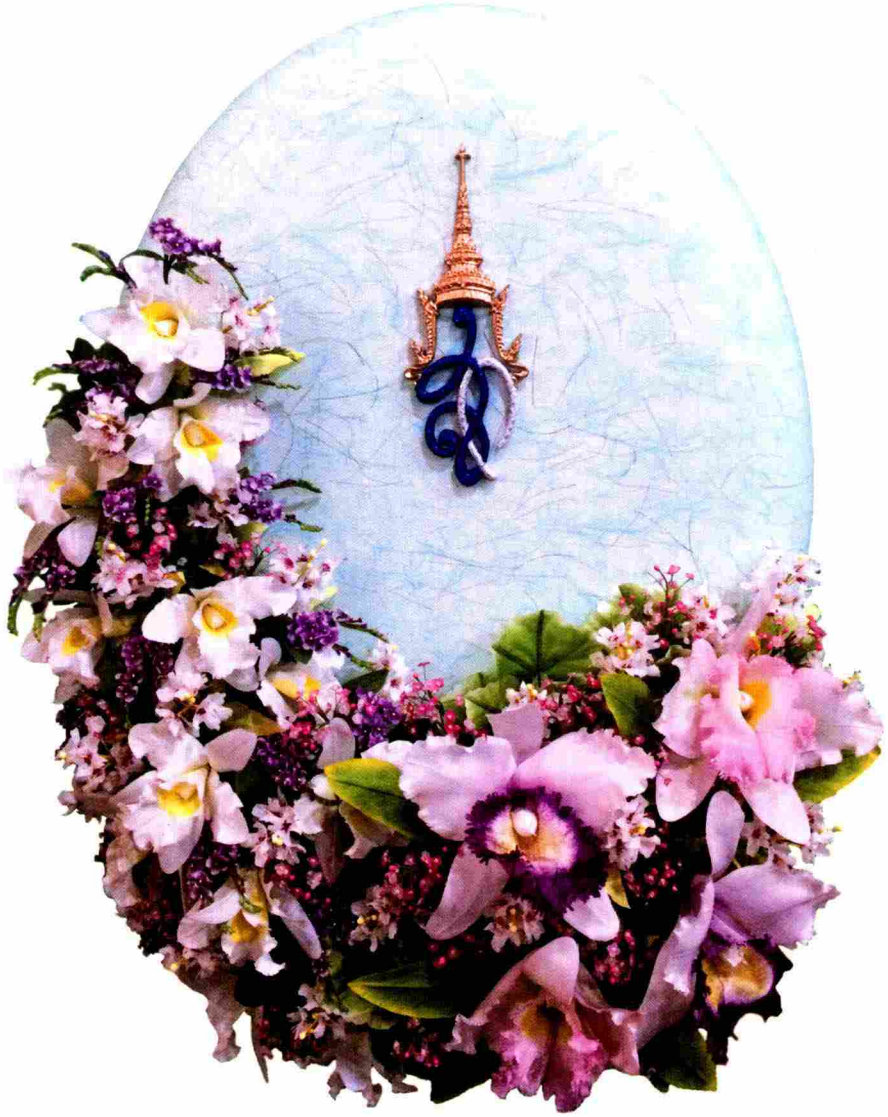
เมื่อความทราบฝ่าละอองธุลีพระบาทว่า นายปัญญา เกสรทอง ม.ป.ช., ม.ว.ม. อายุ ๘๓ ปี อดีตรองนายกรัฐมนตรีได้กราบถวายบังคมลาถึงแก่อนิจกรรมด้วยโรคชรา เมื่อวันที่อาทิตย์ที่ ๕ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๕๘ ณ บ้านเลขที่ ๑๓๑ ซอยลาดพร้าว ๒๖ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานน้ำหลวงอาบศพ พร้อมด้วยเครื่องเกียรติยศประกอบศพ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานโกศแปดเหลี่ยม ฉัตรเบญจาตั้งประดับ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบูรณ์ เชิญพวงมาลาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี ทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตนราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี และของพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรราชทินนิตตามาตุ วางที่หน้าโกศศพ ณ บ้านเลขที่ ๑๙ ตำบลในเมือง อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปในการพระราชทานเพลิงศพ ณ เมรุวัดเพชรวาราม อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ ในวันจันทร์ที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๕๙ เวลา ๑๕.๓๐ น.

พระมหากรุณาธิคุณทั้งปวงที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานแก่นายปัญญา เกสรทองนี้ นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณล้นเกล้าล้นกระหม่อมอย่างหาที่สุดมิได้ต่อนายปัญญา เกสรทองและครอบครัว หากนายปัญญา เกสรทอง จะหยั่งทราบได้โดยญาณวิถียใด คงจะมีความปลาบปลื้ม ซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณที่ได้รับพระราชทานเกียรติยศอันสูงสุดในวันวาระสุดท้ายแห่งชีวิต

ข้าพระพุทธเจ้าครอบครัวเกสรทอง ขอน้อมเกล้าขอน้อมกระหม่อมกราบถวายบังคมแทบเบื้องพระยุคลบาทด้วยความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณอย่างหาที่สุดมิได้ และขอเทิดทูนพระมหากรุณาธิคุณนี้ไว้เหนือเกล้าเหนือกระหม่อม เพื่อเป็นสรรพสิริสวัสดิ์พิพัฒนามงคลแก่ครอบครัวและวงศ์ตระกูลสืบไปตราบชั่วกาลนาน

ควรมิควรแล้วแต่จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ขอเดชะ

ข้าพระพุทธเจ้า ครอบครัวเกสรทอง

สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ

เมื่อความทราบฝ่าละอองธุลีพระบาทว่า นายปัญญา เกสรทอง ม.ป.ช., ม.ว.ม. อายุ ๘๓ ปี อดีตรองนายกรัฐมนตรีได้กราบถวายบังคมลาถึงแก่อนิจกรรมด้วยโรคชรา เมื่อวันที่อาทิตย์ที่ ๕ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๕๘ ณ บ้านเลขที่ ๑๓๑ ซอยลาดพร้าว ๒๖ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานพวงมาลาวางที่หน้าโกศศพ ณ บ้านเลขที่ ๑๙ ตำบลในเมือง อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์

พระมหากรุณาธิคุณทั้งปวงที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานแก่นายปัญญา เกสรทองนี้ นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณล้นเกล้าล้นกระหม่อมอย่างหาที่สุดมิได้ ต่อนายปัญญา เกสรทองและครอบครัว หากนายปัญญา เกสรทอง จะหยั่งทราบได้โดยญาณวิไลใด คงจะมีความปลาบปลื้ม ซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณที่ได้รับพระราชทานเกียรติยศอันสูงสุดในวาระสุดท้ายแห่งชีวิต

ข้าพระพุทธเจ้าครอบครัวเกสรทอง ขอน้อมเกล้าน้อมกระหม่อมกราบถวายบังคมแทบเบื้องพระยุคลบาทด้วยความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณอย่างหาที่สุดมิได้ และขอเทิดทูนพระมหากรุณาธิคุณนี้ไว้เหนือเกล้าเหนือกระหม่อม เพื่อเป็นสรรพสิริสวัสดิ์พัฒนามงคลแก่ครอบครัวและวงศ์ตระกูลสืบไปตราบชั่วกาลนาน

ควรมิควรแล้วแต่จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ขอเดชะ

ข้าพระพุทธเจ้า ครอบครัวเกสรทอง

สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ

เมื่อความทราบฝ่าละอองพระบาทว่า นายปัญญา เกสรทอง ม.ป.ช., ม.ว.ม. อายุ ๘๓ ปี อดีตรองนายกรัฐมนตรีได้กราบถวายบังคมลาถึงแก่อนิจกรรมด้วยโรคชรา เมื่อวันที่อาทิตย์ที่ ๕ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๕๘ ณ บ้านเลขที่ ๑๓๑ ซอยลาดพร้าว ๒๖ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบูรณ์เชิญพวงมาลาไปวางที่หน้าโกศศพ ณ บ้านเลขที่ ๑๙ ตำบลในเมือง อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์

พระมหากรุณาธิคุณทั้งปวงที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานแก่นายปัญญา เกสรทองนี้ นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณล้นเกล้าล้นกระหม่อมอย่างหาที่สุดมิได้ต่อนายปัญญา เกสรทองและครอบครัว หากนายปัญญา เกสรทอง จะหยั่งทราบได้โดยญาณวิถิตใด คงจะมีความปลาบปลื้ม ซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณที่ได้รับพระราชทานเกียรติยศอันสูงสุดในวาระสุดท้ายแห่งชีวิต

ข้าพระพุทธเจ้าครอบครัวเกสรทอง ขอน้อมเกล้าน้อมกระหม่อมกราบถวายบังคมแทบเบื้องพระยุคลบาทด้วยความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณอย่างหาที่สุดมิได้ และขอเทิดทูนพระมหากรุณาธิคุณนี้ไว้เหนือเกล้าเหนือกระหม่อม เพื่อเป็นสรรพสิริสวัสดิ์พัฒนามงคลแก่ครอบครัว และวงศ์ตระกูลสืบไปตราบชั่วกาลนาน

ควรมิควรแล้วแต่จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม

ข้าพระพุทธเจ้า ครอบครัวเกสรทอง

สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ

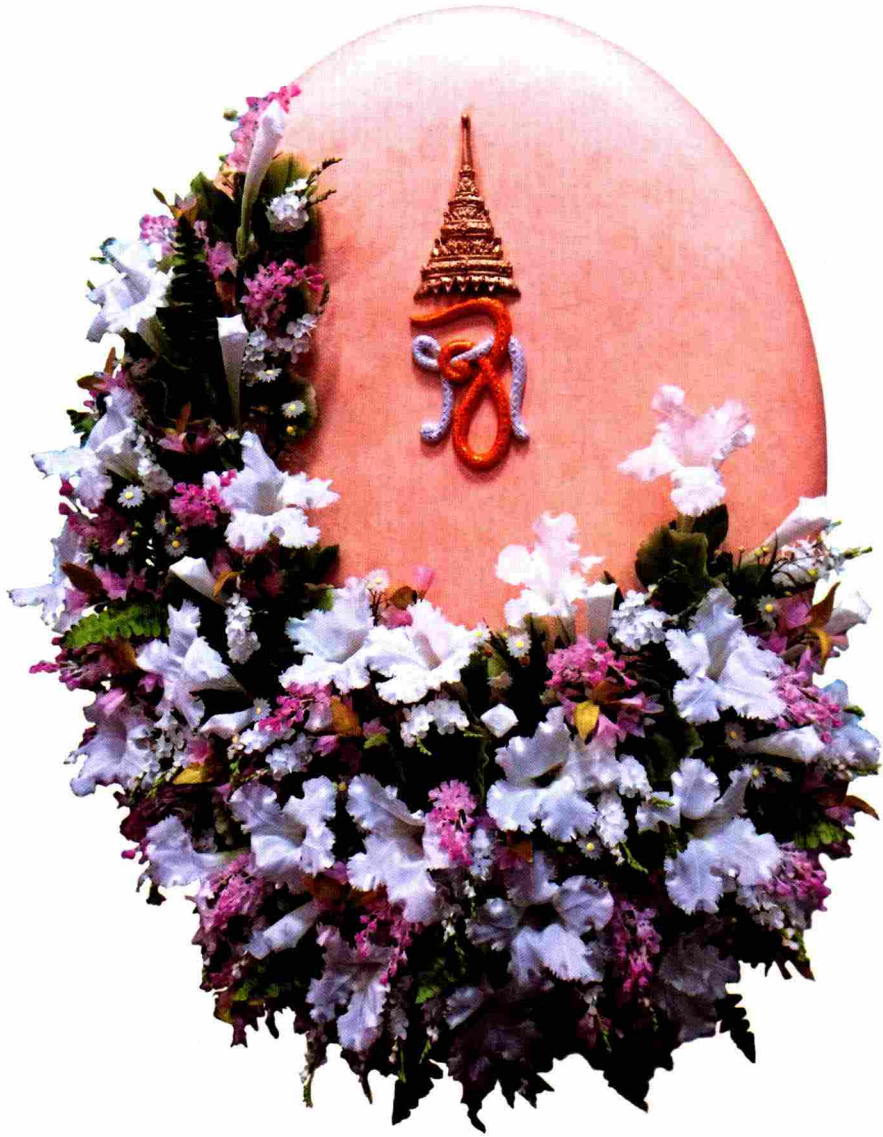
เมื่อความทราบฝ่าละอองพระบาทว่า นายปัญญา เกสรทอง ม.ป.ช., ม.ว.ม. อายุ ๘๓ ปี อดีตรองนายกรัฐมนตรีได้กราบถวายบังคมลาถึงแก่อนิจกรรมด้วยโรคชรา เมื่อวันที่อาทิตย์ที่ ๕ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๕๘ ณ บ้านเลขที่ ๑๓๑ ซอยลาดพร้าว ๒๖ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม พระราชทานพวงมาลาไปวางที่หน้าโกศศพ ณ บ้านเลขที่ ๑๙ ตำบลในเมือง อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ พร้อมทั้งเสด็จพระราชดำเนินไปในการพระราชทานเพลิงศพที่เมรุวัดเพชรวาราม อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ ในวันจันทร์ที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๕๙ เวลา ๑๕.๓๐ น.

พระมหากรุณาธิคุณทั้งปวงที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานแก่นายปัญญา เกสรทองนี้ นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณล้นเกล้าล้นกระหม่อมอย่างหาที่สุดมิได้ ต่อนายปัญญา เกสรทองและครอบครัว หากนายปัญญา เกสรทอง จะหยั่งทราบได้โดยญาณวิไลใด คงจะมีความปลาบปลื้ม ซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณที่ได้รับพระราชทานเกียรติยศอันสูงสุดในวาระสุดท้ายแห่งชีวิต

ข้าพระพุทธเจ้าครอบครัวเกสรทอง ขอน้อมเกล้าน้อมกระหม่อมกราบถวายบังคมแทบเบื้องพระยุคลบาทด้วยความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณอย่างหาที่สุดมิได้ และขอเทิดทูนพระมหากรุณาธิคุณนี้ไว้เหนือเกล้าเหนือกระหม่อม เพื่อเป็นสรรพสิริสวัสดิ์พัฒนามงคลแก่ครอบครัว และวงศ์ตระกูลสืบไปตราบชั่วกาลนาน

ควรมิควรแล้วแต่จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม

ข้าพระพุทธเจ้า ครอบครัวเกสรทอง

สำนึกในพระกรุณาธิคุณ

เมื่อความทราบฝ่าพระบาทว่า นายปัญญา เกสรทอง ม.ป.ช., ม.ว.ม. อายุ ๘๓ ปี อดีตรองนายกรัฐมนตรีได้กราบถวายบังคมลาถึงแก่อนิจกรรมด้วยโรคชรา เมื่อวันที่อาทิตย์ที่ ๕ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๕๘ ณ บ้านเลขที่ ๑๓๑ ซอยลาดพร้าว ๒๖ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี ทรงพระกรุณาพระราชทานพวงมาลาไปวางที่หน้าโกศศพ ณ บ้านเลขที่ ๑๙ ตำบลในเมือง อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์

พระกรุณาธิคุณทั้งปวงที่ทรงพระกรุณาพระราชทานแก่นายปัญญา เกสรทองนี้ นับเป็นพระกรุณาธิคุณล้นเกล้าล้นกระหม่อมต่อนายปัญญา เกสรทองและครอบครัว หากนายปัญญา เกสรทอง จะหยั่งทราบได้โดยญาณวิถีใด คงจะมีความปลาบปลื้มซาบซึ้งในพระกรุณาธิคุณที่ได้รับพระราชทานเกียรติยศอันสูงสุดในวาระสุดท้ายแห่งชีวิต

ข้าพระพุทธเจ้าครอบครัวเกสรทอง ขอพระราชทานพระวโรกาสกราบถวายบังคมแทบเบื้องพระยุคลบาทด้วยความสำนึกในพระกรุณาธิคุณอย่างหาที่สุดมิได้ และขอเทิดทูนพระกรุณาธิคุณนี้ไว้เหนือเกล้าเหนือกระหม่อม เพื่อเป็นสรรพสิริสวัสดิ์พิพัฒนามงคลแก่ครอบครัว และวงศ์ตระกูลสืบไปตราบชั่วกาลนาน

ควรมิควรแล้วแต่จะโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม

ข้าพระพุทธเจ้า ครอบครัวเกสรทอง

สำนึกในพระกรุณาธิคุณ

เมื่อความทราบฝ่าพระบาทว่า นายปัญญา เกสรทอง ม.ป.ช., ม.ว.ม. อายุ ๘๓ ปี อดีตรองนายกรัฐมนตรีได้กราบถวายบังคมลาถึงแก่อนิจกรรมด้วยโรคชรา เมื่อวันที่อาทิตย์ที่ ๕ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๕๘ ณ บ้านเลขที่ ๑๓๑ ซอยลาดพร้าว ๒๖ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตนราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี ทรงพระกรุณาประทานพวงมาลาไปวางที่หน้าโกศศพ ณ บ้านเลขที่ ๑๙ ตำบลในเมือง อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์

พระกรุณาธิคุณทั้งปวงที่ทรงพระกรุณาประทานแก่นายปัญญา เกสรทองนี้ นับเป็นพระกรุณาธิคุณล้นพ้นต่อนายปัญญา เกสรทองและครอบครัว หากนายปัญญา เกสรทอง จะหยั่งทราบได้โดยญาณวิถียุติ คงจะมีความปลาบปลื้ม ซาบซึ้งในพระกรุณาธิคุณที่ได้รับประทานเกียรติยศอันสูงสุดในวาระสุดท้ายแห่งชีวิต

เกล้ากระหม่อมฉันครอบครัวเกสรทอง ขอประทานกราบมาแทบเบื้องพระบาทด้วยความสำนึกในพระกรุณาธิคุณอย่างหาที่สุดมิได้ และขอเทิดทูนพระกรุณาธิคุณนี้ไว้เหนือเกล้า เพื่อเป็นสรรพสิริสวัสดิ์พิพัฒนามงคลแก่ครอบครัวและวงศ์ตระกูลสืบไปตราบชั่วกาลนาน

ควรมีควรแล้วแต่จะโปรด

เกล้ากระหม่อมฉัน ครอบครัวเกสรทอง

สำนึกในพระกรุณาธิคุณ

เมื่อความทราบฝ่าพระบาทว่า นายปัญญา เกสรทอง ม.ป.ช., ม.ว.ม. อายุ ๘๓ ปี อดีตรองนายกรัฐมนตรีได้กราบถวายบังคมลาถึงแก่อนิจกรรมด้วยโรคชรา เมื่อวันที่อาทิตย์ที่ ๕ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๕๘ ณ บ้านเลขที่ ๑๓๑ ซอยลาดพร้าว ๒๖ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรราชาทินัดดามาตุ ทรงพระกรุณาประทานพวงมาลาไปวางที่หน้าโกศศพ ณ บ้านเลขที่ ๑๙ ตำบลในเมือง อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์

พระกรุณาธิคุณทั้งปวงที่ทรงพระกรุณาประทานแก่นายปัญญา เกสรทองนี้ นับเป็นพระกรุณาธิคุณล้นพ้นต่อนายปัญญา เกสรทองและครอบครัว หากนายปัญญา เกสรทอง จะหยั่งทราบได้โดยญาณวิเศษ คงจะมีความปลาบปลื้ม ซาบซึ้งในพระกรุณาธิคุณที่ได้รับประทานเกียรติยศอันสูงสุดในวาระสุดท้ายแห่งชีวิต

เกล้ากระหม่อมฉันครอบครัวเกสรทอง ขอประทานกราบมาแทบเบื้องพระบาท ด้วยความสำนึกในพระกรุณาธิคุณอย่างหาที่สุดมิได้ และขอเทิดทูนพระกรุณาธิคุณนี้ไว้เหนือเกล้า เพื่อเป็นสรรพสิริสวัสดิ์พัฒนามงคลแก่ครอบครัว และวงศ์ตระกูลสืบไปตราบชั่วกาลนาน

ควรมีควรแล้วแต่จะโปรด

เกล้ากระหม่อมฉัน ครอบครัวเกสรทอง

สารบัญ

ความทรงจำจากวันวาน	๓๙
ประวัติ	๕๖
คำไว้อาลัย	๖๙
คำสอนของคุณปู่	๑๗๕
บทความ	๑๘๕
People of Phetchabun	๑๙๑
ภาคผนวกทางการเมือง	๑๙๕
• บทนำ	๑๙๖
• ภาคผนวกในหลวงของแผ่นดิน	๒๐๐
• ภาคผนวกเพชรบูรณ์ในวันวาน	๒๐๘
• ภาคผนวกเหตุการณ์ทางการเมืองปี พ.ศ. ๒๕๓๔ - ๒๕๔๔	๒๑๖
• ภาคผนวก ประมวลเหตุการณ์สำคัญตั้งแต่ปี ๒๕๓๔ - ๒๕๔๐	๒๓๒
• ทำเนียบนายกรัฐมนตรีอดีตถึงปัจจุบัน	๒๙๒
รายนามผู้นำพวงหรีดมาเคารพศพ และ รายนามผู้ร่วมทำบุญ	๓๒๓

James V. ...

...

...

000

เจ้าภาพสวดพระอภิธรรม

- ๗ กรกฎาคม ๒๕๕๘ - บุตร ธิดา หลาน และญาติพี่น้อง
- ๘ กรกฎาคม ๒๕๕๘ - สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๔๐ เพชรบูรณ์, รร. เพชรพิทยาคม, สหกรณ์ออมทรัพย์สามัญ, ชมรมผู้บริหาร รร. มัธยม สหม. ๔๐, โรงพยาบาลเพชรบูรณ์
- ๙ กรกฎาคม ๒๕๕๘ - อดีต ส.ส.ไฉยม ทองใจสด และคณะ, สมาคมพลังใจจับข้าเขียวเกาะ, คณะผู้บริหารพรรคชาติไทยพัฒนา, จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยผู้ว่าราชการจังหวัด, สหกรณ์การเกษตรเพชรบูรณ์, อาชีวศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์
- ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘ - นักบริหารการงบประมาณ ระดับสูงรุ่นที่ ๑ (นงส.๑), เทศบาลเมืองเพชรบูรณ์, มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ รร. ส่วนกลางวิทยาลัย
- ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๕๘ - สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, คุณณรงค์ ภู่อธิวงศ์ คุณบุญคนาวัดน์ ภูจินาพันธ์, คุณจำเนียร ภูเวธารณกิจ อดีตผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบูรณ์ และครอบครัว, ลูกหลานตระกูลเกสรทอง, เทพสาร, โอวาสัทธิ และสุวรรณโชติ, ครอบครัวสังวณวงศ์ และเชียงสัง
- ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๕๘ - บ.ปร.๒๖ (สถาบันพระปกเกล้า)
- ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๕๘ - พันตำรวจเอก บุญเชิด บัญจชัย ผกก.สภอ.ม่วงค่อม จังหวัดลพบุรี

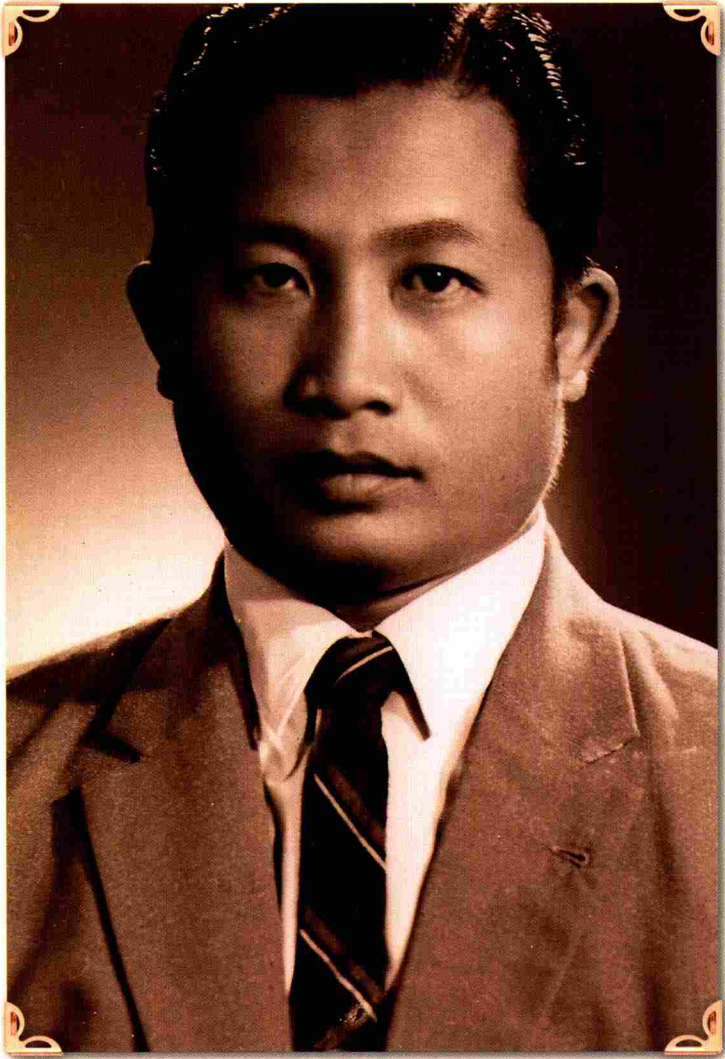

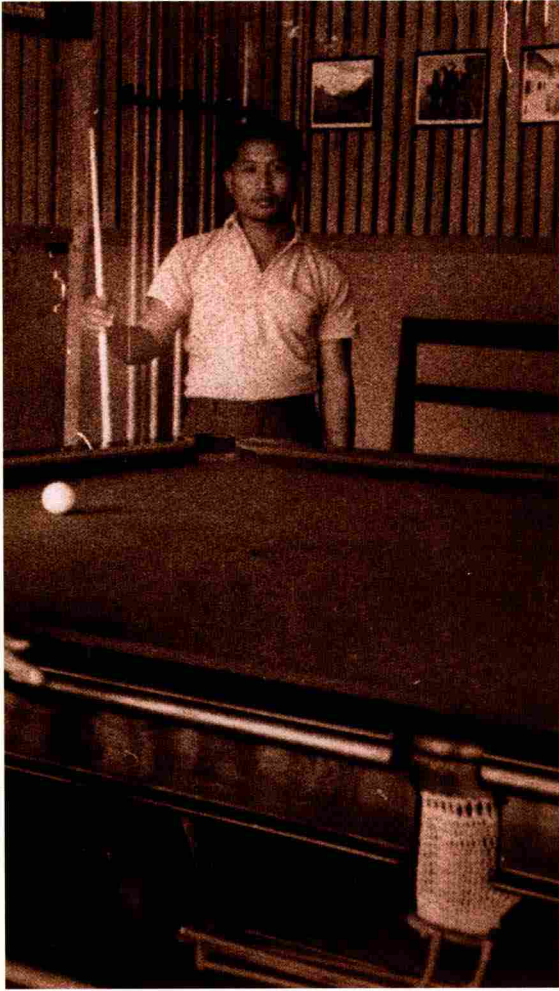

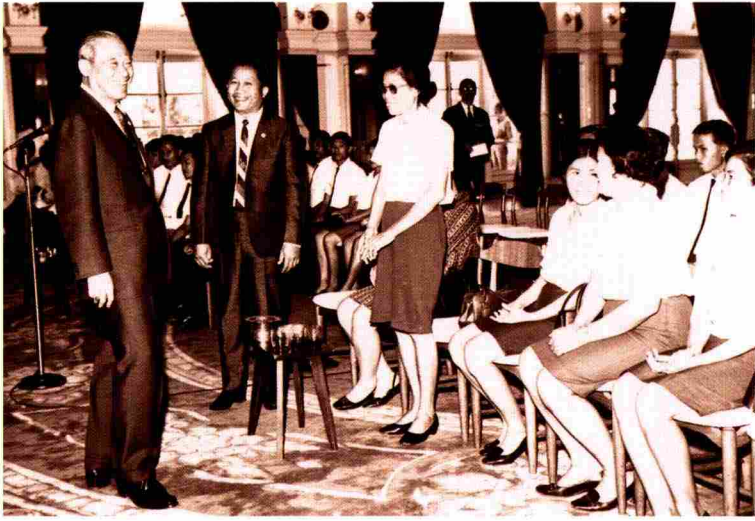

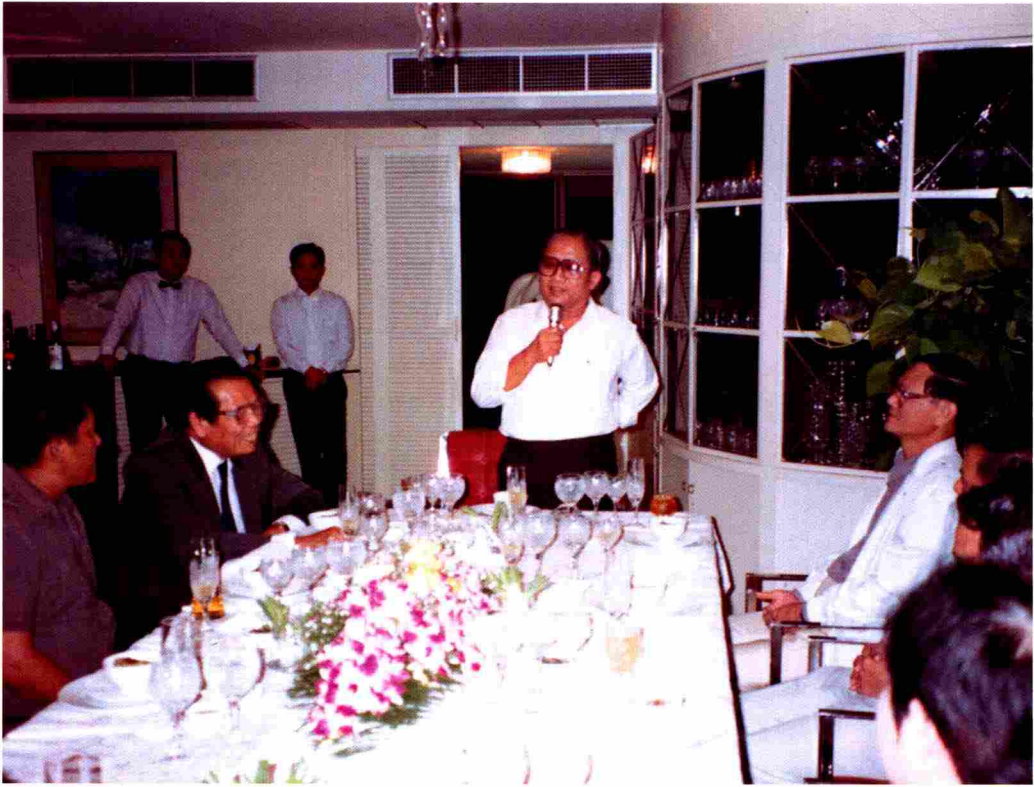
“ ความทรงจำจากวันวาน ”

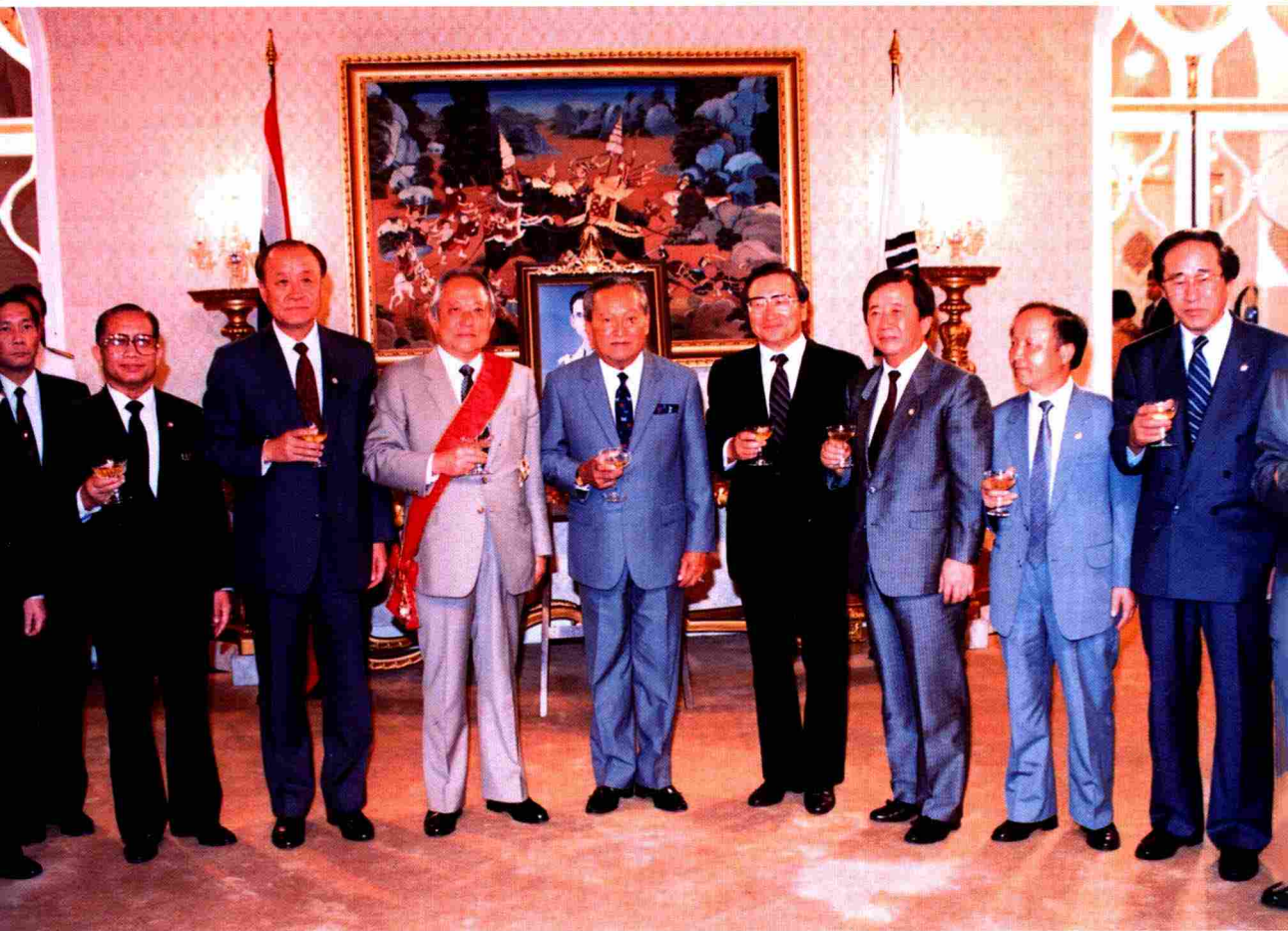

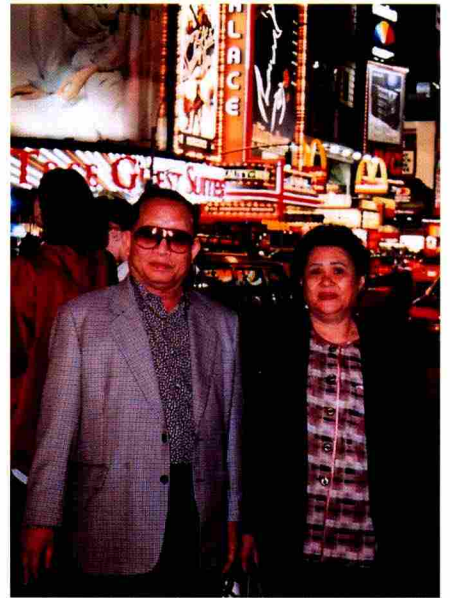

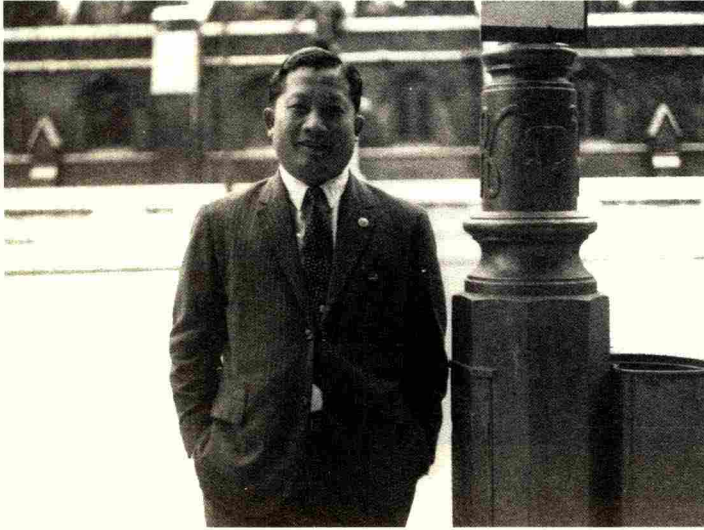

“ ประวัติ ”

ประวัติ ฯพณฯ ปัญจะ เกสรทอง

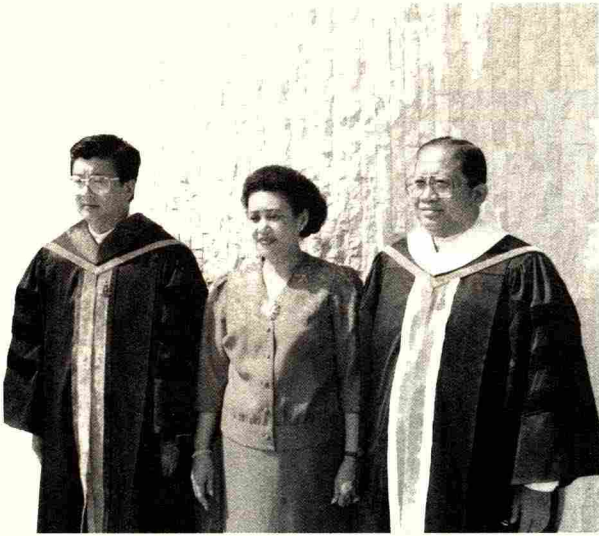

ในบรรดานักการเมือง น้อยคนนักที่จะประสบผลสำเร็จในทางด้านการเมืองในระดับผู้บริหารประเทศ คนเพชรบูรณ์ท่านหนึ่งได้ฝ่าฟันอุปสรรคนานาประการ ด้วยความสามารถ ความจริงใจ และจริงจังกับการทำงาน พิสูจน์ผลงานเป็นที่ประจักษ์และยอมรับ จนได้รับแต่งตั้งเป็นประธานสภาผู้แทนราษฎร รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ และรองนายกรัฐมนตรี จึงถือได้ว่า นายปัญจะ เกสรทองนั้น เป็นเพชรของชาวเพชรบูรณ์โดยแท้

ฯพณฯ ปัญจะ เกสรทอง อดีตรองนายกรัฐมนตรี เกิดเมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๗๔ ที่ตำบลท่าพล อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นบุตรนายแป้น - นางแดงโม เกสรทอง สมรสกับนางกอบแก้ว (สกุลเดิม เทพสาร) มีบุตรชาย ๒ คน คือ พลตรี ปกรณ์ เกสรทอง (ถึงแก่อนิจกรรม) และ นายเกริกพงษ์ เกสรทอง และธิดา ๓ คน คือ นางปรีกษา เกสรทอง นางสาวประภัสสร เกสรทอง และ นางสาวเบญจพร เกสรทอง

ฯพณฯ ปัญจะ เกสรทอง จบการศึกษาระดับประถมศึกษาจากโรงเรียนสตรีวิทยานุกูลนารี อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ จบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายจากโรงเรียนเพชรพิทยาคม

ได้ประกอบคุณงามความดีหลายประการ และยังแสดงออกซึ่งความรู้ความสามารถ จนเป็นที่ประจักษ์แก่สาธารณชน ทำให้สถาบันการศึกษา ได้มอบปริญญาเอก กิตติมศักดิ์ ๒ สาขา จาก ๒ สถาบัน คือ

คุณูปันติตกิตติมศักดิ์ สาขา ศิลปศาสตร์ จากสถาบันราชภัฏเพชรบูรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์

คุณูปันติตกิตติมศักดิ์ สาขา นิติศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยรามคำแหง กรุงเทพมหานคร

การดูงานต่างประเทศ

ด้านการเกษตร (อุตสาหกรรม) จากญี่ปุ่น เกาหลี เยอรมนี ด้านระบบรัฐสภา พรรคการเมือง และเศรษฐกิจ จากสหรัฐอเมริกา อังกฤษ สเปน เกาหลีใต้ และจีน ปี พ.ศ. ๒๕๑๓ ได้รับการคัดเลือกจากรัฐบาลให้ไปศึกษาดูงานด้านรัฐสภาและพรรคการเมือง โดยทุน AID ณ สหรัฐอเมริกา

ฯพณฯ ปัญจะ เกสรทอง เป็น ส.ส. ของชาวเพชรบูรณ์ ๑๑ สมัย มีผลงานในระดับท้องถิ่น และระดับชาติ ดังนี้

งานด้านการเมืองและการปกครอง

ฯพณฯ ปัญจะ เกสรทอง ถือว่าเป็นผู้ประสบความสำเร็จผู้หนึ่งของนักการเมืองไทย เนื่องจากได้รับความไว้วางใจจากประชาชนชาวเพชรบูรณ์ให้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรถึง ๑๑ ครั้ง นับเป็นผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งมากที่สุดของวงการเมืองไทยผู้หนึ่ง ทั้งนี้ อาจเนื่องจากความเป็นผู้มีนิสัยตรงไปตรงมา และมีความจริงใจช่วยเหลือประชาชนในเขตเลือกตั้งอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง การได้รับเลือกตั้งหลายสมัยนี้เอง ทำให้ได้รับความไว้วางใจให้ดำรงตำแหน่งที่สำคัญๆ หลายตำแหน่ง และเป็นเกียรติประวัติแก่ชาวเพชรบูรณ์ ดังนี้คือ

พ.ศ. ๒๕๓๑ - พ.ศ. ๒๕๓๔ ดำรงตำแหน่งประธานสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งถือว่าเป็นตำแหน่งสูงสุดในฝ่ายนิติบัญญัติ

พ.ศ. ๒๕๓๗ ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ซึ่งทำการบริหารงานในหน่วยงานสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี เช่น กรมประชาสัมพันธ์ เป็นต้น

พ.ศ. ๒๕๔๐ ดำรงตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรี เป็นฝ่ายบริหารของประเทศ และในบางโอกาสยังทำหน้าที่แทนนายกรัฐมนตรีอีกด้วย

พ.ศ. ๒๕๔๑ ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งเป็นการทำหน้าที่บริหารมอบนโยบายในการขับเคลื่อนกระทรวงศึกษาธิการ

นอกจากนี้ ฯพณฯ ปัญจะ เกสรทอง ยังได้รับความไว้วางใจจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้วยกัน ให้ดำรงตำแหน่งต่างๆ เช่น ตำแหน่งประธานคณะกรรมการการศึกษา รองประธานกรรมการฯ คณะกรรมการฯ ของสภาผู้แทนราษฎรหลายสมัยติดต่อกัน

การดำรงตำแหน่งอื่นๆ ในท้องถิ่นจังหวัดเพชรบูรณ์และในท้องที่ส่วนกลาง เช่น ประธานชุมนุมสหกรณ์การเกษตรเพชรบูรณ์ และในท้องที่ส่วนกลาง เช่น ประธานชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย ประธานสหกรณ์การเกษตรเพชรบูรณ์ จำกัด กรรมการบริษัท ข้าวไทย จำกัด และกรรมการสภาหอการค้าไทย เป็นต้น

งานด้านการศึกษาและวัฒนธรรม

ฯพณฯ ปัญจะ ได้ร่วมมือกับประชาชนในการประสานงานกับหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง จนทำให้ได้งบประมาณจัดการศึกษาเป็นจำนวนมาก

การปฏิบัติงานในตำแหน่ง “รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ” จนบังเกิดผลดีแก่ทางราชการและได้กำหนดนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ จำนวน ๑๒ ข้อ ให้หน่วยงานทางการศึกษาต่างๆ นำไปปฏิบัติ

การประสานจัดตั้งวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีเพชรบูรณ์ในปี พ.ศ. ๒๕๒๒ การประสานจัดตั้งวิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์ในปี พ.ศ. ๒๕๒๖ การประสานจัดตั้งโรงเรียนมัธยมศึกษาประจำอำเภอและตำบล สังกัดกรมสามัญศึกษา หลายโรงเรียน เช่น โรงเรียนเมืองกลางวิทยาคม เป็นต้น

การประสานการดำเนินการกับหน่วยงานราชการเพื่อให้ได้งบประมาณในการก่อสร้างอาคารเรียนและอาคารประกอบต่างๆ รวมตลอดถึงการต่อเติม ปรับปรุงอาคารสถานที่ สนามกีฬา ถนนในโรงเรียนและสิ่งก่อสร้างต่างๆ เป็นจำนวนมาก ทั้งในส่วนของสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ กรมสามัญศึกษา กรมอาชีวศึกษา กรมพลศึกษา สถาบันราชภัฏ กรมการศึกษานอกโรงเรียน และกรมอื่นๆ เช่น การก่อสร้างอาคารที่ทำการของสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดเพชรบูรณ์ การก่อสร้างอาคารเรียนโรงเรียนบ้านโป่งหว้า บ้านปากน้ำ บ้านตะเบา บ้านน้ำเตือ และโรงเรียนบ้านโคก การก่อสร้างห้องสุขา และอาคารประกอบอื่นๆ เช่น บ้านพักครู โรงเรียนบ้านระวีง บ้านห้วยสะแก และโรงเรียนบ้านนา เขตอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ นอกจากนี้ยังมีบ้านพักครูของโรงเรียนต่างๆ ในเขตอำเภอวังโป่ง เป็นบ้านแบบเรือนแถวอีก ๑๒ แห่ง คือ โรงเรียนบ้านวังโป่ง บ้านวังไทรทอง บ้านคลองน้ำคั้น บ้านซบเปิบ บ้านเชิงชาย บ้านไร่ฝ้าย บ้านวังศาล บ้านวังหิน บ้านโนนตูม บ้านน้ำอ้อม บ้านวังขอน และโรงเรียนบ้านวังแขกลอย รวมงบประมาณทั้งสิ้นหลายล้านบาท อีกทั้งขณะดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ปี พ.ศ. ๒๕๑๙ ได้ก่อตั้งโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยเพชรบูรณ์ (เดิมชื่อโรงเรียนท่าพลพิทยาคม) โดยได้รับการบริจาคที่ดิน จำนวน ๖๓ ไร่ ๑ งาน ๔๖ ตารางวา จากผู้มีจิตศรัทธา สำหรับสร้างโรงเรียน

การประสานการดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งงบประมาณในการจัดซื้อและจัดจ้างวัสดุ ครุภัณฑ์ เพื่อใช้ในการจัดการศึกษาหลายโรงเรียนในหลายอำเภอ เช่น งบประมาณเครื่องดนตรี วัสดุยานพาหนะ อุปกรณ์สนามเด็กเล่น ครุภัณฑ์ไฟฟ้า หอกระจายข่าว และครุภัณฑ์สำนักงานต่างๆ รวมตลอดถึงการจัดงบประมาณเพื่อสนับสนุนโครงการอาหารกลางวัน การแข่งขันกีฬาต่างๆ อีกด้วย

ด้านการศาสนา ได้ประสานการดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งงบประมาณในการก่อสร้าง
ฌาปนสถาน (เมรุ) ประจำวัดและหมู่บ้านต่างๆ รวมถึงตลอดถึงการก่อสร้างถาวรวัตถุ พระอุโบสถ และ
ศาลาการเปรียญหลายแห่ง เช่น การก่อสร้างศาลาการเปรียญของวัดโพธิ์กลาง วัดโป่งหว้า วัดโพธิ์ทอง
วัดบ้านดง วัดโพธิ์กลาง (บ้านนางั่ว) วัดสะแกงาม และฌาปนสถานบ้านท่าพล

งานด้านสาธารณสุข

ได้ประสานการดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งงบประมาณด้านสาธารณสุขจำนวนมาก เช่น
การจัดน้ำดื่มสะอาด โดยระบบประปาหมู่บ้าน และถังเก็บน้ำโดยจัดในหมู่บ้าน ตำบล และอำเภอ
ต่างๆ รวมเป็นงบประมาณหลายล้านบาท เช่น บ้านดงมูลเหล็ก บ้านวังทอง บ้านท่ากกตาล บ้านนา
บ้านเฉลียงลับ สังกัดอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ และบ้านดงขุยใต้ บ้านเขาวาง กับบ้านผาทอง อำเภอ
ชนแดน และบ้านวังศาล อำเภอวังโป่ง เป็นต้น

การขยายขีดความสามารถในการให้บริการของสถานพยาบาลของรัฐหลายแห่ง เป็นเงิน
หลายล้านบาท เช่น การจัดตั้งสถานีอนามัยชั้น ๑ อำเภอหล่มสัก เป็นโรงพยาบาลหล่มสักในปัจจุบัน
การเพิ่มจำนวนเตียงของโรงพยาบาลวังโป่ง รวมเป็นเงิน ๒๐ ล้านบาทเศษ การเพิ่มจำนวนเตียงของ
โรงพยาบาลชนแดน เป็นเงิน ๑๑ ล้านบาทเศษ การก่อสร้างตึกใหม่ ชื่อ “ตึก ๕๐ ปี เฉลิม
พระเกียรติ” โรงพยาบาลเพชรบูรณ์ เป็นจำนวนเงินกว่า ๙๐ ล้านบาท และการจัดสร้างอาคาร
ที่ทำการของสำนักงานสาธารณสุขอำเภอต่างๆ ได้แก่ อำเภอบึงสามพัน น้ำหนาว ศรีเทพ วังโป่ง
หล่มสัก และอำเภอเขาค้อ เป็นจำนวนเงิน ๑๓,๙๘๖ ล้านบาท

งานด้านการเกษตรและการประกอบอาชีพของประชาชน

เนื่องจากได้เล็งเห็นว่า ประชากรส่วนใหญ่ของชาวเพชรบูรณ์เป็นเกษตรกร จึงได้พยายาม
ประสานความร่วมมือกับส่วนราชการต่างๆ เพื่อให้ได้งบประมาณในด้านการเกษตรและแหล่งน้ำ
ให้มากที่สุด ซึ่งก็ได้รับมาเป็นจำนวนมาก เช่น การก่อสร้างอ่างเก็บน้ำบ้านป่าแดง การก่อสร้าง
อ่างเก็บน้ำห้วยขอนแก่น การก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยเฉลียงลับ โครงการชลประทานขนาดเล็ก
หลายโครงการ โครงการศูนย์บริการเกษตรกรเคลื่อนที่ โครงการพัฒนาแหล่งน้ำในชนบท ในความ
รับผิดชอบของสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท ได้แก่ การสร้างอ่างเก็บน้ำ ฝาย สระน้ำ ขุดลอกแหล่งน้ำ
บ่อบาดาล และระบบประปาหมู่บ้าน จำนวน ๑๑ โครงการ

งานด้านการพัฒนาเส้นทางคมนาคม

ได้ประสานความร่วมมือกับ สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบทและหน่วยงานต่างๆ เพื่อให้มีการพัฒนาเส้นทางคมนาคมของประชาชน โดยในส่วนของสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบทโดยเฉพาะ เรื่องของการสร้างถนนในหมู่บ้าน รวมระยะทาง ๒๕.๑๓ กิโลเมตร เป็นเงิน ๓๘.๖๐ ล้านบาท และการก่อสร้างสะพานคอนกรีตเสริมเหล็ก จำนวน ๒๓ แห่ง เป็นเงิน ๔๐.๖๐ ล้านบาท อีกทั้ง การก่อสร้างทางลาดยางและลูกรัง รวม ๒๕๑.๘๐ กิโลเมตร เป็นเงินถึง ๓๕๙.๑๐ ล้านบาท นอกจากนี้ยังประสานงานการจัดสร้างอาคารทำการของสำนักงานขนส่งจังหวัดเพชรบูรณ์ บ้านพัก ถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก รวมเป็นเงิน ๕,๘๘๘,๐๐๐ บาท

งานด้านการรับฟังข่าวสารของประชาชน

ได้มีการประสานความร่วมมือกับกรมประชาสัมพันธ์ ทำให้ได้มาซึ่งงบประมาณในการก่อสร้างอาคาร ถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก รั้วลวดหนาม ถังน้ำ และเสาธง อันเป็นที่ทำการและที่พักของคณะเจ้าหน้าที่สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเพชรบูรณ์

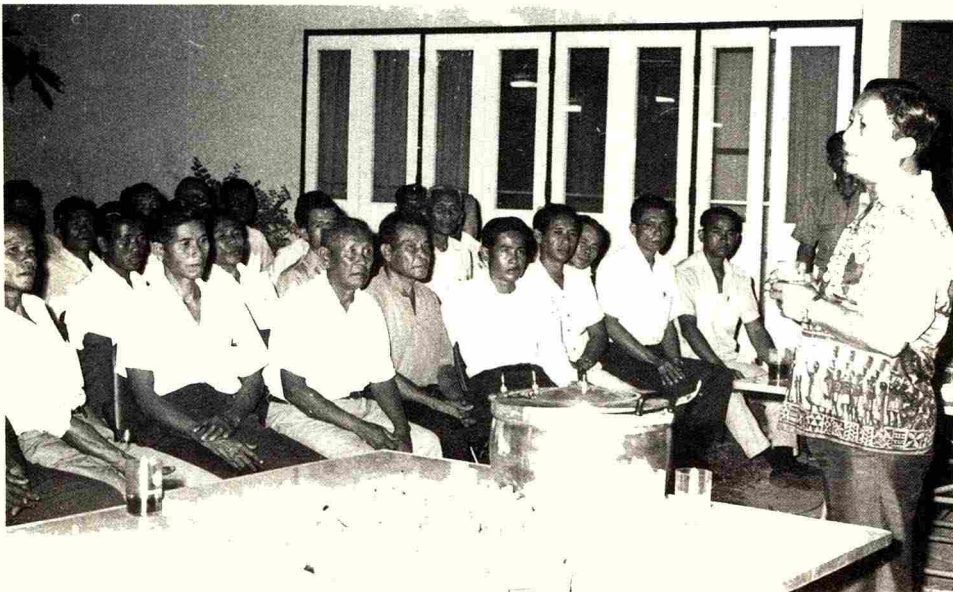
งานด้านช่วยเหลือประชาชนในด้านกฎหมาย

ได้มีการประสานความร่วมมือ ใช้งบประมาณในการก่อสร้างอาคารที่ทำการและบ้านพักของเจ้าหน้าที่สำนักงานอัยการจังหวัดเพชรบูรณ์

งานด้านการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน

ได้มีการประสานความร่วมมือกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจนได้รับงบประมาณ ในการก่อสร้างอาคารสำหรับเป็นที่ทำการและบ้านพักของเจ้าหน้าที่ตำรวจหลายแห่ง เช่น การก่อสร้างอาคารกองกำกับการตำรวจภูธร อำเภอหล่มสัก และการก่อสร้างบ้านพักตำรวจภูธร อำเภอหล่มสัก

คุณความดี

นอกจากได้รับตำแหน่งทางการเมือง ในระดับสำคัญของประเทศ เป็นการเผยแพร่เกียรติภูมิของชาวเพชรบูรณ์แล้ว ในส่วนของการพัฒนาท้องถิ่น ๗๗ ปี จะก็ได้ปฏิบัติหน้าที่ของผู้แทนราษฎรอย่างสมบูรณ์ ด้วยการออกเยี่ยมเยียนประชาชนอย่างต่อเนื่อง และมีการเปิดบ้านพักที่จังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้ามาขอคำปรึกษาและความช่วยเหลือได้ตลอดเวลา เฉพาะเรื่องที่ไม่ผิดกฎหมายและศีลธรรม ซึ่งที่ฟ้านบ้านมีการเขียนไว้อย่างชัดเจนว่า

“ขอต้อนรับทุกท่านด้วยความเต็มใจยิ่ง

ท่านมีปัญหาร่วมให้คำปรึกษาได้ ยกเว้น คดีตัดไม้ ทำลายป่า คดีปล้น, ฆ่า, กัญชา, ยาฆ่าเฮโรอีน ช่วยไม่ได้”

นับว่าเป็นผู้แทนราษฎรทุกระดับชั้นที่ทุ่มเทและทำงานเพื่อราษฎรอย่างแท้จริง

ในด้านการพัฒนาท้องถิ่น ได้ประสานงานกับรัฐบาล นำงบประมาณมาพัฒนาในพื้นที่จังหวัดเพชรบูรณ์โดยเฉพาะทางด้านสาธารณูปโภค การสร้างถนนหนทาง การศึกษา ฯลฯ ผลงานที่สำคัญ เช่น การจัดตั้งโรงเรียนสวนกุหลาบ (ท่าพล) ณ บ้านท่าพล ตำบลท่าพล อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ การประสานงานการจัดตั้งกิ่งอำเภอวังโป่ง เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๖ ต่อมาได้รับการยกฐานะเป็นอำเภอวังโป่ง เมื่อวันที่ ๒๓ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๓ และการจัดสร้างห้องสมุดเฉลิมราชกุมารี โดยใช้งบส่วนตัวและญาติมิตร ณ ภายในบริเวณที่ตั้งศาลากลางจังหวัดเพชรบูรณ์

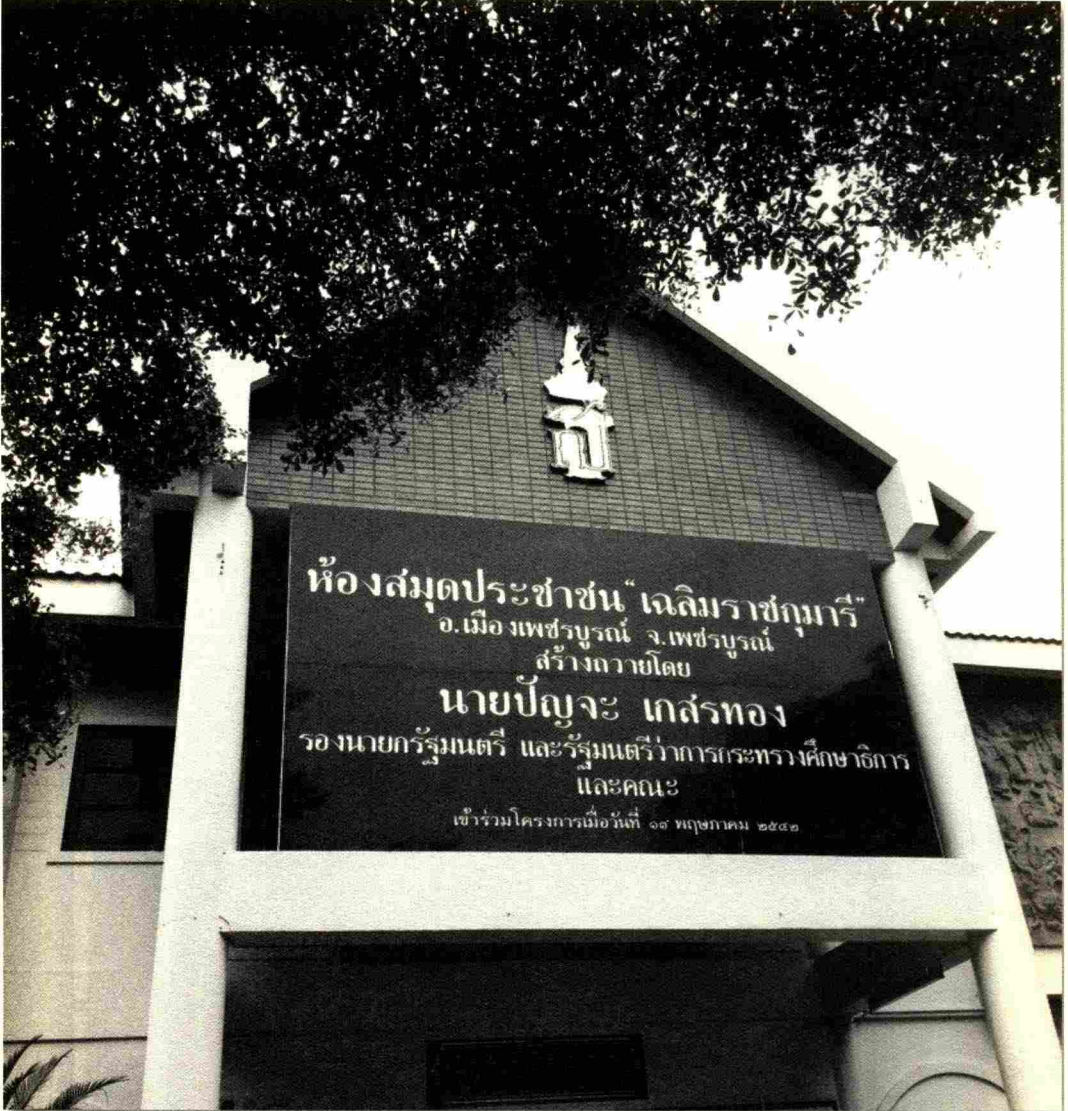

ห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุมารี"

แทนใจโลกที่ดีที่มีใจของข้าพชน
 นถยาปีญะ เกสรทองตำหนักถาวร
 เป็นแสงส่องนำความรู้สู่ประชา
 ห่วงล้อมดูแลเฉลิมราชกุมารี

ประจักษ์ราษฎร์เกษียรบรรณโรจน์โสภณ
 จ้อยดองมาลัยพร้อมใจสร้างสถิติ
 ประารถมาเฝ้าทองอยู่เป็นเด็กดีศรี
 ทุกชาติจึงจะมีใจถวายพระพร

คล้ายเกล้าด้วยกระหม่อม
 ข้าพระพุทธเจ้านายปีญะ เกสรทอง

ฯพณฯ ปัญจะ เกสรทอง จึงนับได้ว่าเป็นบุคคลที่ทำคุณประโยชน์ต่อชาวเพชรบูรณ์ ตามหน้าที่ของคนเพชรบูรณ์ และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของจังหวัดเพชรบูรณ์ตลอดมา รวมถึงได้ทำคุณงามความดีให้แก่แผ่นดินไทยที่เป็นแผ่นดินเกิดอย่างเต็มที่ตลอดลมหายใจที่ท่านมี จวบจนวาระสุดท้ายของชีวิต

เครื่องราชอิสริยาภรณ์

- พ.ศ. ๒๕๑๘ ตริตาภรณ์ช้างเผือก
- พ.ศ. ๒๕๒๑ ตริตาภรณ์มงกุฎไทย
- พ.ศ. ๒๕๒๑ ทวีติยาภรณ์มงกุฎไทย
- พ.ศ. ๒๕๒๖ มหาชิรมงกุฎ
- พ.ศ. ๒๕๓๑ มหาปรมาภรณ์ช้างเผือก
- พ.ศ. ๒๕๓๒ ทวีติยาภรณ์ช้างเผือก
- พ.ศ. ๒๕๓๓ ประถมาภรณ์มงกุฎไทย
- พ.ศ. ๒๕๔๐ ประถมาภรณ์ช้างเผือก

รางวัลเกียรติยศ

ได้รับรางวัลพ่อดีเด่นแห่งชาติ ปี พ.ศ. ๒๕๓๕

Order of Diplomatic Service Merit- Gwanghwa Medal จากประเทศเกาหลี

Do not stand at my grave and weep
I am not there. I do not sleep.
I am a thousand winds that blow.
I am the diamond glints on snow.
I am the sunlight on ripened grain.
I am the gentle autumn rain.
When you awaken in the morning's hush
I am the swift uplifting rush
Of quiet birds in circled flight.
I am the soft stars that shine at night.
Do not stand at my grave and cry;
I am not there. I did not die.

- Mary Elizabeth Frye

“ คำไว้อาลัย ”

I want to
let her know
though
that all the nights
sleeping
beside her

even the useless
arguments
were things
ever splendid

and the hard
words
I ever feared to
say
can now be
said :

I love
you.

" We keep this love
in a photograph .

We made these memories
for ourselves...
where our eyes are
never closing .

Hearts are never broken .

Time's forever frozen still . "

From "photograph"

by Ed Sheeran

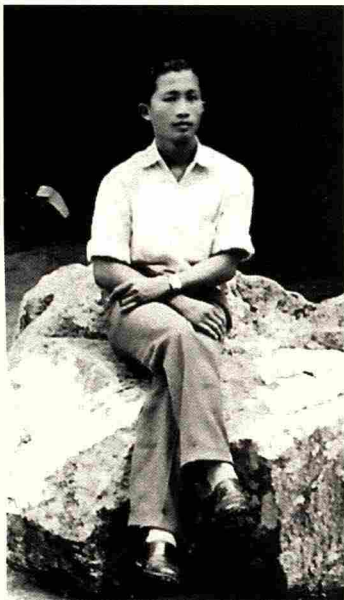
แต่ชายผู้ทำให้ดิฉันมีความหมายมากกว่า คำว่า “ภรรยา”

แต่คือ “คู่ชีวิต” อย่างแท้จริง

คุณป๋อจะกับดิฉันเจอกันที่ร้านขายของชำของคุณพ่อดิฉัน ในตลาดวันนั้นเป็นวันธรรมดาๆ วันหนึ่งที่อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ผู้คนออกมาจับจ่ายซื้อของกันปกติ ลูกเด็กเล็กแดงวิ่งเล่นกันขวักไขว่ หญิงชายยิ้มให้กัน

แต่มีรอยยิ้มหนึ่งที่ดิฉันไม่เคยเห็นมาก่อน

เขาเป็นชายหนุ่มรูปร่างสันตัด หน้าตาเป็นมิตรแต่แฝงไว้ด้วยความสุขุม หัวผมเรียบแปล้ แต่งตัวสมาร์ท เสื้อสีขาว กางเกงขายาวสีน้ำตาล ท่วงท่าเวลาเดินของเขาเหมือนม้าที่ควบมาอย่างสง่างาม

เขามากับกลุ่มเพื่อนหลายคน และนั่งอยู่ที่ร้านกาแฟใกล้ๆ ร้านขายของชำของคุณพ่อดิฉัน โຕะนี้เป็นที่รู้จักว่ามีแต่เสียงหัวเราะและคำพูดยียวนหยอกล้อกันระหว่างเพื่อนฝูงดังกลบเสียงพ่อค้าแม่ขายในตลาดเลยก็ว่าได้

ครั้งแรกที่เห็นชายคนนั้น ดิฉันไม่รู้หรอกว่า เขาเป็นเนื้อคู่ของดิฉัน และรอยยิ้มนั้น จะเป็นรอยยิ้มเดียวที่ดิฉันอยากลืมตาตื่นขึ้นมาเห็นทุกเช้า คือรอยยิ้มเดียวที่ดิฉันเฝ้าคอยรักษาไว้ไม่ให้เลื่อนไป

ครั้งแรกที่พบกัน ดิฉันมองคุณปัญญาจะเหมือนกับผู้ชายคนอื่นๆ ที่แวะเวียนมานั่งแสร้งอยู่ที่ร้านกาแฟร้านนั้น คอยแอบมอง แอบส่งยิ้มให้หวังว่าจะมาพูดคุยและพบปะดิฉัน แต่คุณพ่อของดิฉัน (คุณพ่อสี เทพสาร) รักลูกมาก และห่วงหวงลูกอย่าบอกใคร เพราะคุณแม่สมานของดิฉันและน้องๆ นั้นได้ลาจากพวกเราไปตั้งแต่ดิฉันอายุได้เพียง ๑๑ ปี คุณพ่อสีจึงเป็นเสมือนทั้งพ่อและแม่ของดิฉันและน้องๆ ตลอดมา

ดิฉันไม่เคยสนใจในเรื่องของความรักมาก่อน ความรักเดียวที่ดิฉันรู้จักคือความรักครอบครัวและเพื่อนพ้อง เพราะนั่นคือสิ่งที่คุณพ่อและคุณแม่พ่าร้าสอนมาแต่เล็กแต่น้อย มีชายหนุ่มมากมายหลายตาพาผู้ใหญ่มาสู่ขอ มานั่งเฝ้าเข้าเย็น แต่คุณปัญญาจะไม่เหมือนคนอื่นๆ ที่มาคอยพูดคำหวานหรือสารภาพรัก จะมีก็แต่ปล่อยมุกตลกเวลาที่เดินผ่าน หรือมาซื้อของที่ร้าน ทำให้ดิฉันหัวเราะ ส่วนตัวดิฉันเองก็มีชื่อเสียงเรื่องไหวพริบในการต่อกรกับหนุ่มๆ ที่เที่ยวเวียนมาจีบเสมอๆ ทุกคนเรียกดิฉันว่า “กอบแก้วปากกรรไกร” แต่นั่นก็หาได้ทำให้คุณปัญญาจะเซ็ดขยายดไม่ ถึงกับมีเพื่อนๆ หลายคนแซวว่า มาเกี่ยวผู้หญิงคนนี้ไม่กลัวหรือ

แต่คำตอบของคุณปัญญาคือ

“ปากกรรไกรไม่เป็นไร แคร์ผมไม่เปลี่ยนใจก็พอ”

และไม่ว่าเวลาจะล่วงเลยผ่านไปกี่ปี นี่คือประโยคที่คุณปัญญาจะพูดเสมอ เวลาหลานๆ ถามว่า เรื่องราวความรักของคุณปัญญาเป็นมาอย่างไร ถึงแม้ดิฉันจะไม่สวยเหมือนเมื่อตอนที่แต่งงานกัน และมีอายุมากขึ้นเท่าไร คุณปัญญาก็ยังคงรัก เมตตา และให้เกียรติดิฉันเสมอ ยิ่งเวลาผ่านไปนานเท่าไร ดิฉันยิ่งรู้สึกได้ว่าความรักที่เรามีต่อกันนั้น มีแต่จะเพิ่มขึ้น ไม่มีลดลงเลย

แรกเริ่มเดิมที ดิฉันไม่ทราบจะทำไม่ถึงการเห็นคุณปัญญาจะแวะมาร้านกาแฟบ่อยขึ้น จากอาทิตย์ละครั้งสองครั้ง เป็นสามสี่ครั้ง แท้จริงแล้วคุณปัญญาจะมาเพื่อสังเกตอาการกับกิริยาและนิสัยใจคอของดิฉัน จากการทำงานช่วยเหลือที่บ้าน คอยพิจารณาวิธีการที่ดิฉันปฏิบัติตัวกับคนรอบข้าง รวมไปถึงคนแปลกหน้าที่มาซื้อของ หลังจากแต่งงานกันไปแล้วคุณปัญญาจะถึงมาเฉลยว่าแอบมาเพื่อศึกษานิสัยก่อนแล้ว เมื่อคุณปัญญาจะมั่นใจว่าดิฉันจะเป็นภรรยาที่ดีให้กับเขาได้ จึงกลับไปคุยกับคุณพ่อแบ่น และคุณแม่แดงโม เกสรทอง เพื่อให้ท่านทั้งสองมาพูดคุยกับคุณพ่อของดิฉัน หลังจากนั้นทางผู้ใหญ่ก็นัดวันมาพบกัน และเราทั้งสองคนก็ไปด้วย เมื่อไปนั่งรับประทานอาหารกัน หากคุณปัญญาจะมีคำถามใดที่ต้องการจะถามดิฉัน ก็จะกระซิบบอกคุณแม่ให้ถามกับคุณพ่อของดิฉัน และดิฉันก็ทำ

แบบเดียวกัน เวลาว่างเลยไปหลายเดือน คุณพ่อคุณแม่ของคุณปัญญาและคุณพ่อของดิฉันและตัวของดิฉันเองได้พบปะกันหลายครั้งจนทางผู้ใหญ่ของเราทั้งสองได้มั่นใจในตัวเราทั้งสองคนว่าเป็นคู่ที่เหมาะสมกัน คุณพ่อจึงถามดิฉันว่า หากทางผู้ใหญ่ของบ้านคุณปัญญาจะ จะยกขันหมากมาสู่ขอ ดิฉันจะรังเกียจไหม ดิฉันพิจารณาจากทุกอย่างที่ได้ทราบเกี่ยวกับคุณปัญญา และมีความมั่นใจว่าชายผู้นี้คือคู่ของดิฉัน จากนั้นไม่นาน เราก็ได้ฤกษ์แต่งงาน

งานแต่งงานของเราเป็นงานเรียบง่าย มีแขกผู้ใหญ่ที่ทางครอบครัวเรารู้จัก มาให้ศีลให้พร เพื่อนๆ ของดิฉันหลายคนแปลกใจที่ดิฉันเลือกแต่งงานกับคุณปัญญาจะที่ตอนนั้นเป็นผู้ดูแลโรงบ่มยาสูบของครอบครัวเพราะสมัยนั้นมีลูกชายเศรษฐีใหญ่หลายบ้านให้ผู้ใหญ่มาทาบทามคุณพ่อสี่ ซึ่งคุณพ่อก็แจ้งให้ดิฉันทราบ แต่ดิฉันไม่เคยใส่ใจอะไร ได้แต่ปฏิเสธไปหมด เพราะไม่มีใครที่ตั้งใจทำความรู้จักกับดิฉันจริงๆ เลย ดิฉันเข้าใจว่าที่มาขอพอกันก็เพราะรูปโฉมภายนอกเท่านั้น ไม่มีใครที่มองเห็นดิฉันเหมือนกับคุณปัญญา คุณพ่อของดิฉันพอใจคุณปัญญาจะมาก เพราะถึงแม้เขาจะไม่ใช่คนที่ร่ำรวยเท่าผู้อื่น ไม่ใช่คนที่พูดหวานเหมือนใครๆ แต่สิ่งที่คุณปัญญาจะมีคือสิ่งเดียวกับที่ดิฉันมีนั่นคือ ความอดทน ขยัน และความซื่อสัตย์ต่อความรู้สึกของตนเอง คิดอย่างไรก็พูดออกไปอย่างนั้น

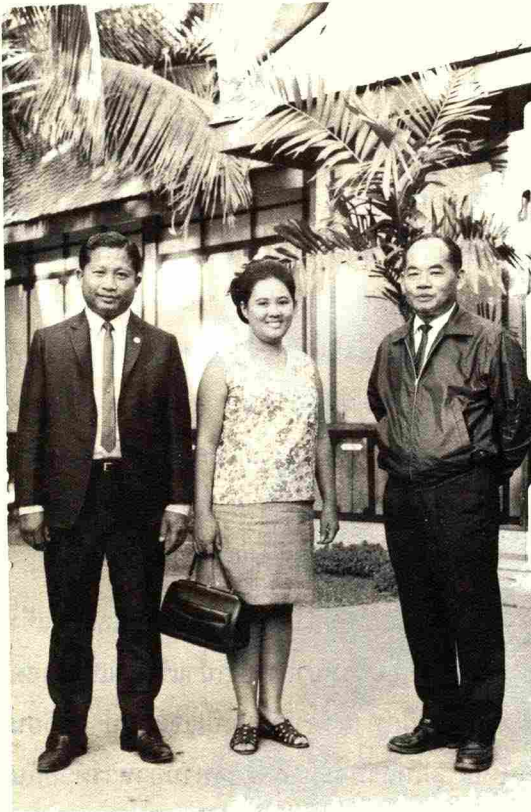
มีญาติบางคนนำดวงของดิฉันกับดวงของคุณปัญญาไปตรวจเพื่อดูว่าเป็นคู่กันหรือไม่ ปรากฏว่านำไปดูที่ใด ที่นั้นก็บอกว่าห้ามแต่ง แต่งไปจะไม่ดี แต่งไปชีวิตจะแย่ ญาติเป็นกังวลจึงเอาความมาบอกคุณพ่อ คุณพ่อเล่าให้ดิฉันฟัง และถามว่าจะยังแต่งงานกับคุณปัญญาจะไหม ตอนนั้นดิฉันจำได้ว่ากังวลนิดหน่อยเพราะสีหน้าของคุณพ่อไม่สู้ดีนัก (หนึ่งในผู้ที่ตรวจดวงชะตาให้เป็นผู้ที่คุณพ่อเคารพนับถือ) แต่ดิฉันตอบว่า ดิฉันจะแต่งงานกับคุณปัญญา เหตุผลที่ดิฉันให้คุณพ่อคือ การตรวจดวงชะตาไม่ใช่เรื่องที่ผิด การระมัดระวังนั้นเป็นเรื่องที่ดี หากแต่ผู้ที่ทำนายดวงของดิฉันกับ

คุณปัญจะนั้นไม่เคยได้พบกับดิฉันหรือคุณปัญจะเลย คุณแต่เพียงวันเดือนปีเกิด เพราะเหตุนี้ดิฉันจึงไม่ทราบว่าจะเชื่อได้มากเท่าไร

เพราะสิ่งที่ดิฉันเลือกที่จะเชื่อคือความรู้สึกของตนเอง รวมถึงความดีที่ดิฉันได้เห็นจากการกระทำตลอดเวลาที่ผ่านมา ทำให้ดิฉันได้มีโอกาสสัมผัสและเรียนรู้อยู่ในสายตาของผู้ใหญ่ ทั้งสองฝ่ายว่าคุณปัญจะนั้นเป็นผู้ที่พอดีสำหรับดิฉัน โดยคำว่า “พอดี” นั้น ดิฉันเห็นว่าเป็นสิ่งที่คนจะครองคู่กันทุกคนนั้นพึงมี เพราะมันคือการเติมเต็มและเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน นั่นก็คือความหมายของคำว่าพอดีในความรัก ด้วยเหตุนี้ดิฉันจึงตัดสินใจเลือกในสิ่งที่ดิฉันเห็นและสัมผัสได้ตามที่กล่าวมา คุณพ่อก็ไม่ได้ขัดแต่อย่างไรเพราะท่านก็เข้าใจในเหตุผลของดิฉัน สุดท้ายคุณปัญจะและดิฉันก็แต่งงานกัน ภายหลังมีลูกด้วยกัน ๕ คน เราทั้งสองคนเติบโตมาในครอบครัวที่เชื่อในการทำงานที่สุจริต และมีปรัชญาในการทำงานเหมือนคนรุ่นพ่อแม่ปู่ย่าตายาย เราจึงทำหน้าที่ของตนเองอย่างเต็มที่ทุกๆ วัน หลังแต่งงานดิฉันได้มาอยู่ดูแลคุณพ่อแม่และคุณแม่แม่ที่บ้านโรงพยาบาล

สมัยก่อนตู้เย็นราคาแพงมากและหาซื้อยาก ดิฉันต้องเดินไปตลาดเพื่อซื้อของสดและน้ำแข็งทุกวัน ระยะทางเดินเกือบสามกิโลเมตร ถ้าวันไหนโชคดียังจะมีคนขับรถมาส่ง เอน้ำแข็งมาแช่ของสดที่ยังไม่ใช่ ดิฉันได้เรียนรู้การเป็นแม่บ้านจากคุณแม่แม่ได้ฝึกทำอาหารที่คุณปัญจะชอบ ได้เรียนรู้วิธีนอมอาหาร ทุกเย็นดิฉันจะตั้งสำรับไว้บนเสื่อผืนใหญ่ ลูกหลานจะมัลล้อมวงทานอาหารด้วยกัน เป็นภาพที่อบอุ่นจนไม่รู้จะหาคำใดมาอธิบายเพราะมันอึดอัดมาก ทั้งความรู้สึกและบรรยากาศเหล่านั้น สิ่งนี้เองที่ทำให้ดิฉันกับคุณปัญจะรักษาบรรยากาศในการรับประทานอาหารเหมือนในวันวาน มาตลอดจนกระทั่งในวันที่เราทั้งสองมีลูกหลานของตัวเองบ้าง ถึงแม้ตอนนี้ลูกๆ หลานๆ ของเราจะโตกันหมดแล้วก็ตาม แต่พวกเราสองคนก็รักษาบรรยากาศแบบนี้ไว้เสมอมา

เส้นทางชีวิตของคุณปัญจะจากผู้นำครอบครัวที่เข้มแข็ง ชายผู้หลงใหลในดนตรีลูกทุ่ง หมวกควายบอย และการขี่ม้า ได้แล่นมาบรรจบกับถนนสายการเมืองที่ทั้งตัวดิฉันและคุณปัญจะไม่เคยคิดฝันว่าจะได้รับโอกาสมาทำงานเพื่อชาติบ้านเมืองถึงเพียงนี้ ตัวดิฉันและคุณปัญจะในเวลานั้นมีเพียงสติปัญญาและเพื่อนพ้อง ตลอดจนพี่น้องพร้อมทั้งครอบครัวเท่านั้น เราเริ่มต้นจากการเดินเท้าไปหาผู้อยู่อาศัยในละแวกหมู่บ้าน เพื่อพูดคุยบอกความตั้งใจของเรา และให้คำมั่นสัญญาว่าเราจะทำตามที่ได้พูดไว้ นั่นคือทำให้บ้านเมืองของพวกเขาเจริญ ซึ่งก็คือบ้านเมืองของดิฉันและคุณปัญจะรวมถึงทุกคนในจังหวัดเพชรบูรณ์ มีความก้าวหน้าทัดเทียมที่อื่นๆ เราได้พบปะผู้ที่เป็นที่เคารพนับถือในพื้นที่มากมายหลายคน ผ่านการตอบข้อซักถามและบททดสอบที่ให้เราได้แสดงถึงความตั้งใจและสิ่งที่เราอยากทำให้สิ่งที่ดีอยู่แล้ว ดีมากกว่าที่เป็นอยู่ พัฒนาต่อไปให้มากยิ่งขึ้นไป ผ่านการอธิบายอย่างละเอียดในช่วงตั้งต้น จนมีหลายคนที่ตั้งข้อสงสัยว่าจะทำได้หรือไม่ แต่แน่นอนที่จจะยังไม่มีใครทราบจนกว่าคุณปัญจะจะได้รับโอกาสพิสูจน์ตนเอง

ดิฉันจำได้ว่าตนเองเป็นคนเดินทางมาก
เดินได้ระยะทางไกลๆ เพราะเคยต้องเดินจ่ายตลาด
หลายกิโลทุกๆ วัน แต่ละวันกลับบ้านมา ถึง
จะเหนื่อยมากแต่ก็มีความสุขเพราะได้เห็น
ชายหนุ่มผู้เป็นคู่ชีวิตของดิฉันที่อยู่เคียงข้าง
กันมีความสุข เราสองคนชอบเดินลงพื้นที่
ด้วยตัวเองเหมือนวันแรกที่เราได้เดินไปด้วยกัน
และในทุกครั้งที่เราได้พบปะและพูดคุยกับ
เจ้าของบ้านแต่ละหลัง เราก็จะได้ทราบ
ปัญหาและได้แนวคิดมุมมองใหม่ๆ ผ่านเรื่อง
ราวมากมายของคนเพชรบูรณ์ที่เราารู้สึกผูกพัน
เหมือนครอบครัว และทุกครั้งที่เราได้ให้
คำมั่นสัญญากับพี่น้องชาวเพชรบูรณ์ที่เป็น
อีกหนึ่งครอบครัวของเรา คำสัญญาเหล่านั้น
เป็นอีกหนึ่งแรงขับและพลังงานความเชื่อ
ที่เพิ่มพูนความมั่นใจให้กับคุณปัญญาและดิฉันว่า
เราสองคนต้องทำได้ เพื่อชาวเพชรบูรณ์ทุกคน

นี่ก็เป็นอีกสิ่งที่ทำให้เราสองคนมีศรัทธาอย่างเต็มเปี่ยมว่าทุกคนที่เพชรบูรณ์ ต้องมีคุณภาพชีวิต
ที่ดีขึ้นได้

เมื่อการเลือกตั้งทุกครั้งจบไปแล้ว ถึงแม้จะไม่ใช่วงของการหาเสียงเลือกตั้ง คุณปัญญาจะและ
ดิฉันก็ยังมีสิ่งที่เราทำเหมือนเดิมทุกครั้ง นั่นก็คือ การไปเยี่ยมเยียนอีกหนึ่งครอบครัวของเรา
ในพื้นที่ต่างๆ พูดคุยกันอย่างเปิดอก และเมื่อได้รับเลือกตั้ง เราก็ยังคงทำตามคำมั่นและสัญญา
ที่ได้ให้ไว้เรื่อยมา เวลาล่วงเลยผ่านไปจากการเลือกตั้งท้องถิ่น จนถึงระดับประเทศ จนแม้เวลา
ได้เปลี่ยนแปลงไป จากรุ่นสู่รุ่น เวลาอาจเดินหมุนไปจนนาฬิกาและตะเกียงชีวิตคนเราเดินทาง
ออกไปไกล แต่ตะเกียงของหัวใจดิฉันยังมีหนึ่งสิ่งที่ไม่เปลี่ยนแปลง สิ่งที่ไม่เคยเปลี่ยนคือ ไฟแห่ง
ศรัทธาที่ดิฉันมีต่อชายผู้เป็นคู่ชีวิตของดิฉัน เฉกเช่นเดียวกับความตั้งใจของคุณปัญญาที่ไม่เคยเปลี่ยน
และยังเป็นคบเพลิงแห่งความดีที่พร้อมส่งต่อให้คนรุ่นใหม่ต่อไป

ทุกชีวิตย่อมมีหลายสิ่งเปลี่ยนผ่านเข้ามาเสมอ และในบางครั้ง ความเปลี่ยนแปลงนั้นเข้ามา
ในรูปแบบของ “มรสุมชีวิต” เราสองคนก็เคยได้เผชิญสิ่งนั้น ไม่ว่าจะเป็นมรสุมชีวิตครั้งไหนจะพัด
ผ่านมา เรายังคงจับมือกันแน่นเสมอ

วันหนึ่งที่บ้านของเราในตัวเมืองจังหวัดเพชรบูรณ์ ประตูที่เปิดรับประชาชนอยู่ตลอดเวลา ไม่มีการรักษาความปลอดภัย ปราศจากกล้องวงจรปิดๆ มีชายแปลกหน้าคนหนึ่งเดินเข้ามา คุณปัญญาที่นั่งอยู่เก้าอี้ยาวหน้าบ้านเงยหน้าขึ้นมาถามเพียงว่า

“อ้าว มีอะไรให้ช่วยหรือเปล่าครับ”

สิ้นเสียงของคุณปัญญาจะ สิ่งที่มาเปรียบได้ดังบทเพลงของมัจจุราช กระสุนฝังตัวเข้าที่จุดสำคัญต่างๆ ของร่างกายคุณปัญญาถึง ๗ นัด จากทั้งหมด ๑๑ ครั้งที่ชายผู้นั้นเหนียวโกป็น เขาหาได้แะแะไม่ ว่าชีวิตที่เขากำลังจะดับนั้น หาใช่แต่เป็นชีวิตของคุณปัญญาจะเพียงผู้เดียวแต่เป็นชีวิตของดิฉันและลูกๆ ด้วย

ไม่ว่าแพทย์และพยาบาล หรือใครๆ จะพยายามให้ดิฉันทำใจ ให้ดิฉันปล่อยมือคุณปัญญาดิฉันไม่เคยคิดทำตามหรือยอมปล่อยมือเลยแม้สักครั้ง

จะให้ดิฉันปล่อยมือที่เคยเช็ดน้ำตายามเศร้า มือที่เคยปั้นข้าวเหนียวกินด้วยกัน มือที่เคยบ้อนข้าวลูกๆ เคยอ้อมท้องด้วยกัน มือที่คอยประคองดิฉันเวลาที่เราก้าวเดินยามที่เราเคียงข้างกันจะให้ดิฉันปล่อยมือคู่ที่เคยรดน้ำสังข์ข้างๆ ดิฉันได้อย่างไร?

การอันจะให้ดิฉันปล่อยมือชายอันเป็นที่รักและก้มหน้ายอมรับโชคชะตา หมดสิ้นซึ่งความหวังตลอดจนกำลังใจนั้น ไม่ใช่ทางเลือก เพราะดิฉันทำไม่ได้จริงๆ

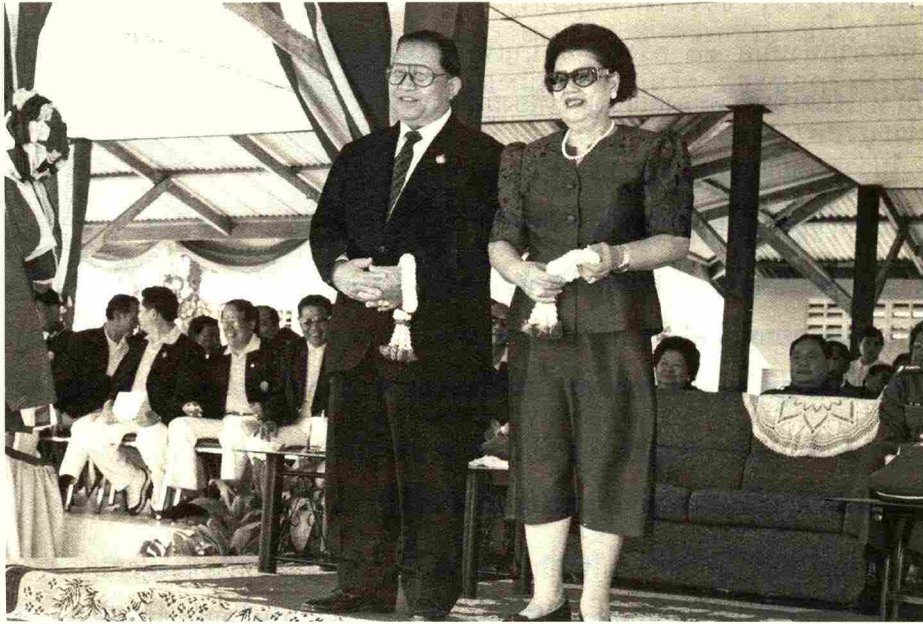
เหตุผลที่ใครต่างเกลี้ยกล่อมให้ดิฉันปล่อยมือนั้นเป็นเพราะอาการของคุณปัญญาจะสาหัสมาก ไม่มีใครให้คำตอบดิฉันได้ว่าคุณปัญญาจะฟื้นขึ้นมาไหมตอนนั้นดิฉันคิดเพียงว่าไม่ว่าจะด้วยวิธีใดไม่ว่าจะต้องทำอย่างไรก็ตาม มือคู่นั้นจะต้องกลับมากุมมือดิฉันและดวงตาคู่นั้นจะต้องกลับมายิ้มให้ดิฉันอีกครั้ง

ดิฉันรวบรวมสมุดโทรศัพท์ทุกเล่มเพื่อค้นหา ตลอดจนกดโทรศัพท์ทุกเลขหมายในนั้นรวบรวมความกล้าทั้งหมดที่มี ที่ผู้หญิงคนนี้จะทำให้ชายอันเป็นที่รักได้ เพื่อขอยืมเงินมาเป็นค่ารักษาพยาบาลของคุณปัญญาจะซึ่งแม้จะแพงแค่ไหนก็ตาม ดิฉันก็ไม่หมดหวังคิดเพียงอย่างเดียวว่าอย่างไรเสียก็ต้องหาให้ได้ และในเวลานั้นเองที่ทำให้ดิฉันตระหนักได้ว่ามีคนรักคุณปัญญาอยู่มากแค่ไหน ทุกคนพร้อมและเต็มใจที่จะช่วยเหลือ ตลอดเวลานั้นดิฉันไม่เคยหมดหวังแต่กลับเติมไปด้วยกำลังใจ แรงใจ และความเชื่อว่าคุณปัญญาจะต้องหายกลับมาเป็นปกติ ดิฉัน

มักชวนพี่น้องและลูกๆ ไปทำบุญ ให้ทาน และสวดมนต์อย่างสม่ำเสมอ จนถึงวันที่ปาฏิหาริย์เกิดขึ้น คุณปัญจะอยู่ในโรงพยาบาลนานหลายเดือน และได้กลับมาพักรักษาตัวต่อที่บ้านจนร่างกายค่อยกลับคืนสู่สภาพปกติ ในที่สุดสิ่งดีๆ ก็ได้เกิดขึ้นกับดิฉันและครอบครัวอีกครั้ง

ดิฉันมีความสุขมากและรู้สึกดีใจที่ไม่เคยคิดปล่อยมือจากคู่ชีวิตของดิฉันในวันนั้น เมื่อกลับมาแข็งแรงดีแล้ว คุณปัญจะก็ได้ลงสมัครเลือกตั้งหลังจากนั้นไม่นาน ตามมาด้วยผลการชนะการเลือกตั้งอย่างท่วมท้น ปาฏิหาริย์ที่เกิดขึ้นกับคุณปัญจะสามีดิฉันนั้น ก็เป็นข้อพิสูจน์ว่า การทำความดีโดยการทำหน้าที่เป็นกระบอกเสียงของประชาชนและรักษาสัญญาที่ให้ไว้ว่า จะทำงานเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ท่วมเท่กำลังกาย กำลังความสามารถทั้งหมดที่มีให้กับประชาชนและประเทศชาตินั้น นำมาซึ่งความสุขอย่างแท้จริง

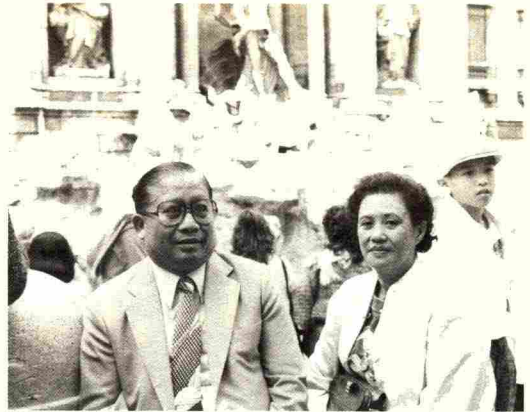
คุณปัญจะทำให้ดิฉันเชื่ออย่างสนิทใจว่า เมื่อใดเราทำความดี ก็จะมีสิ่งดีๆ เกิดขึ้นเสมอ และพลังของกำลังใจก็เป็นอีกหนึ่งสิ่งที่สำคัญ สามารถทำให้เราเอาชนะอุปสรรคทุกอย่างได้ แม้ว่าตลอดช่วงเวลาหลายเดือนในโรงพยาบาลนั้นอาจฟังดูนาน แต่การได้เห็นหน้าคนคุ้นเคย พบเพื่อนพ้อง พี่น้อง ครอบครัวที่ต่างก็แวะเวียนมาเยี่ยมเยียนเสมอ ทำให้ดิฉันและคุณปัญจะสุขใจและมีกำลังใจ เมื่อได้รับรู้ว่าตนเองเป็นที่รัก ที่ห่วงใยของครอบครัวข้างเพียงใด

เมื่อหน้าที่การงานความรับผิดชอบของคุณปัญจะจะมีเพิ่มขึ้น จากเดิมที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดเพชรบูรณ์เพียงตำแหน่งเดียว ก็ได้มีโอกาสได้ทำหน้าที่อื่นๆ เพื่อดูแลประชาชนมากขึ้น คุณปัญจะต้องเดินทางบ่อยขึ้น ไม่ว่าจะไปต่างประเทศหรือต่างจังหวัด คุณปัญจะ

จะเข้ามาบอกดิฉันให้จัดกระเป๋าและร่วมเดินทางไปด้วยทุกครั้ง ดิฉันได้มีโอกาสได้พบปะบุคคลสำคัญมากมาย ได้เห็นโลกกว้าง ผู้หญิงตัวเล็กๆ คนหนึ่งที่มาจากอำเภอเล็กๆ ในจังหวัดเพชรบูรณ์ ที่คนส่วนมากไม่เคยได้ยินชื่อ ได้มีโอกาสได้เดินเคียงข้างชายผู้ซึ่งตอนนั้นนอกจากจะเป็นคนสำคัญของดิฉันและครอบครัวแล้ว ก็เป็นคนสำคัญของประเทศอีกด้วย ดิฉันนึกถึงตอนที่เริ่มหาเสียงใหม่ๆ ซึ่งดิฉันและคุณปัญจะเดินเท้าไปหาชาวบ้านด้วยกัน ไม่เคยห่างกันและทำหน้าที่ของคู่ชีวิตอย่างสมบูรณ์ กล่าวคือ คอยรับฟังปัญหา คอยให้คำปรึกษา และอยู่เคียงข้างสามีเสมอ ถึงแม้เวลาจะล่วงเลยไป ไม่ว่าคุณปัญจะจะได้มีงานมากขึ้นเพียงใด มีโอกาสได้รับเชิญมาดูลานที่ต่างประเทศบ่อยขึ้นเพียงไร แต่ก็ไม่เคยเปลี่ยนคนที่เดินข้างๆ เลย คุณปัญจะให้ความสำคัญกับดิฉันเสมอ ไม่ว่าจะเรื่องใด ไม่เคยรังเกียจที่ดิฉันไม่ได้จบการศึกษาสูงๆ เหมือนใครๆ มีแต่ให้กำลังใจและภูมิใจที่มีดิฉันเป็นภรรยาเสมอ

ในวันที่คุณปัญญาจะตัดสินใจลาออกจากทุกตำแหน่ง เพื่อใช้เวลาที่เหลืออยู่กับครอบครัว คุณปัญญาจะก็ได้ปรึกษา พุดคุยกับดิฉัน และเราสองคนก็เห็นตรงกันว่า เราได้ใช้ชีวิตของเราที่บ้านเมืองมาอย่างเต็มที่ยาวนานมากพอแล้ว ประกอบกับมีนักการเมืองรุ่นใหม่มากมายเข้ามาช่วยทำงานเพื่อประเทศชาติบ้านเมืองเพิ่มขึ้น จึงสมควรแก่เวลาที่คุณปัญญาจะกลับมาใช้ชีวิตกับลูกหลานแบบเรียบง่าย และเรียบง่าย เมื่อออกจากตำแหน่งและทำตามความฝันที่เราเคยได้พุดคุยกันมานานแสนนาน หยุดพักหน้าที่เพื่อชาติ คุณปัญญาจะก็จะใช้เวลากับครอบครัวอย่างเต็มที่ ชอบชวนลูกหลานไปนั่งรถเที่ยวด้วยกันทุกวันเสาร์ อาทิตย์ นอกจากนี้ยังชอบดูรายการอาหารในโทรทัศน์ และจะตามไปชิมทุกที่ อีกทั้งยังชอบการนั่งรถไปเรื่อยๆ ดูวิวธรรมชาติ และฟังเพลงลูกทุ่งต่างๆ ตลอดทางเหมือนคืนวันเก่าๆ ดิฉันยังรู้สึกได้เหมือนเคยว่าแต่ก่อนเป็นอย่างไร ผ่านมานานเพียงใดก็เหมือนเดิม เวลาไม่เคยเปลี่ยนความน่ารักในตัวคู่ชีวิตของดิฉันได้เลย ไม่ว่าเราสองคนจะอายุมากขึ้นเท่าไร ความสดใสเรริงของคุณปัญญาจะ ก็ยังคงเป็นพลังชีวิตที่หล่อเลี้ยงจิตใจของดิฉันเรื่อยมา แม้กระทั่งวันที่คุณปัญญาจะลาจากดิฉันไปอย่างสงบ ในบ้านที่เต็มไปด้วยความรักและความทรงจำอันงดงามที่เราสองคนร่วมกันสร้างมา

ความรู้สึกที่ตัวดิฉันมีต่อคุณปัญจะ นั้น ยากที่จะนำมาถ้อยแถลงเป็นคำพูด ตลอดจนข้อความได้ทั้งหมดเพราะความรักที่เราทั้งคู่มีต่อกันนั้น หาใช่ความรักในแบบที่ได้ถูกบรรยายไว้ในเพลงแหล่หรือบทกวี หรือความรักที่ต้องการคำจำกัดความใดๆ หากแต่เป็นความรักที่สามารถมองเห็นได้ด้วยตา ความรักที่ก้าวผ่านความหลงใหลได้ปลื้ม และถูกแทนที่ด้วยความเสียสละ ความเมตตา ความเอื้ออาทร ที่สำคัญที่สุดเหนืออื่นใดคือ ความเสมอต้นเสมอปลาย

ดิฉันรู้สึกเป็นเกียรติที่ชีวิตนี้ได้เกิดมาเป็นคู่ชีวิตของคุณปัญจะ ได้พบกัน ได้ดูแลกัน มาตลอด จนแต่งงานกันจวบจนถึงวาระสุดท้ายของชีวิตคุณปัญจะ

สิ่งสุดท้ายที่ดิฉันอยากจะบอกกับคุณปัญจะ ผ่านดวงใจของหญิงชราคนหนึ่งที่เคยมีไปด้วยความรัก ความภักดี และห่วงหาอาลัยต่อสามี ชายผู้เดียวที่ชนะใจ และครองใจของดิฉัน กว่า ๖๐ ปีที่ผ่านมา

ข้อความจากใจของดิฉัน จะถูกร้อยเรียงลงไปตามตัวอักษรต่อไปนี้...

คุณพ่อ... แม้ในวันนี้ กอบจะไม่มีมือคุณนั้นคอยปลอบประโลมเวลาเศร้าโศกเสียใจ

ไม่มีดวงตาคู่นั้นที่ยิ้มให้ ในวันที่รู้สึกว้าแหว่งที่ช่างยาวนานและเชื่องช้า

ในวันนี้...ที่ไม่มีเสียงหัวเราะของคุณพ่อที่ตั้งกังวานในบ้านที่แสนอบอุ่นของเราอีกต่อไปแล้ว

สำหรับกอบ คุณพ่อยังอยู่กับกอบเสมอ

กอบยังคงมองเห็นคุณพ่อ ในใบหน้าของลูกหลานทุกคนยังคงสัมผัสถึงอ้อมกอดอันอบอุ่นของคุณพ่อได้จากร่างกายของลูกหลานที่มีสายเลือดของคุณพ่ออยู่ ยังคงได้ยินได้ฟังเรื่องราวความสำเร็จของคุณพ่อ จากความสำเร็จ และคุณงามความดีที่ลูกหลานได้กระทำต่อจากคุณพ่อ

ช่วงเวลาที่ดีที่สุด มีความสุขที่สุดในชีวิตของกอบ จะมีภาพรอยยิ้มของคุณพ่ออยู่ในนั้นเสมอ ขอขอบคุณนะค่ะ ที่เมตตา กอบ มาตลอด ขอขอบคุณที่เลือก กอบ ขอขอบคุณที่ต่อสู้เอาชีวิตกลับมาจากเงื้อมมือ มัจจุราช เพื่อมาคอยซับน้ำตาของผู้หญิงคนนี้

ขอบคุณที่ทำให้ชีวิตของกอบมีความหมาย

ขอบคุณที่ให้กอบเป็นมากกว่าเพียงคำว่า “ภรรยา”

แต่คือ คู่ชีวิต อย่างสมบูรณ์และแท้จริง

ด้วยบุญอันใดที่ดิฉันบำเพ็ญมา และคุณความดีที่คุณปัญญาได้กระทำมาตลอดชีวิต ขอให้
เป็นแสงน้อมนำทางดวงวิญญาณของคุณปัญญาที่ดิฉันรัก เคารพ และอาลัย ให้ขึ้นไปสถิตอยู่ใน
เมืองแมนแดนสวรรค์ ได้พบแต่ความสุข ความสดใส และความสงบ กอบรู้ว่าคุณพ่อจะไม่จากแม่คนนี้
ไปไกลเพราะแม่กายจะห่างกัน แต่บนปลายเส้นขอบฟ้าบนเมืองสวรรค์นั้น คุณพ่อจะมองลงมาที่แม่
และลูกหลานด้วยความรัก ความเมตตาเหมือนเดิม และดวงใจของเรา จะอยู่ใกล้กันเสมอ

กอบรักคุณพ่อหมดหัวใจตลอดไปและตลอดกาล

นางกอบแก้ว เกสรทอง (แม่กอบ)

ระลึกถึง...น้องปัญญา

น้องปัญญา เกสรทอง มีชื่อเล่นว่า “เณร” ซึ่งตรงกับอุปนิสัยที่ชอบช่วยเหลือ แบ่งปัน เอื้อเฟื้อต่อบุคคลรอบข้าง พี่จำได้ถึงความมีน้ำใจของน้องที่ได้ดูแลพี่ในช่วงที่เข้ารับตำแหน่งปลัดอำเภอ เมืองเพชรบูรณ์ ให้มีที่พักอาศัยที่ปลอดภัย เนื่องจากสภาพบ้านเมืองในขณะนั้นเต็มไปด้วยป่าเขา และมีไข้มาลาเรียระบาด น้องปัญญาจะเป็นคน “จริงจัง จริงใจ” ในการทำงานทุกอย่าง รักพวกพ้อง เมื่อจะช่วยเหลือใคร จะทุ่มเททั้งกำลังกายและใจเพื่อให้ประสบผลสำเร็จ เปรียบดังต้นไม้ใหญ่ที่แตกกิ่งก้านสาขา แผ่ร่มเงาให้มวลสิ่งมีชีวิตทั้งหลายได้อาศัยใช้ชีวิตอย่างมีความสุขภายใต้ร่มเงานี้

ในด้านความสัมพันธ์ พี่กับน้องปัญญาจะมีความใกล้ชิดสนิทสนมกันเหมือนพี่น้อง ยิ่งเมื่อพี่ได้ สโมสรกับคุณเอื้อมพร (พี่น้อง) พี่สาวของน้องปัญญา ก็ทำให้เราสองคนมีความผูกพันแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น มีเหตุการณ์สำคัญหลายเรื่องที่น่าจดจำ อาทิ เมื่อครั้งเกิดไฟไหม้ครั้งใหญ่ที่ตลาดเพชรบูรณ์ ครอบครัว น้องปัญญา ครอบครัวพี่ปรีดา และครอบครัวประเจียด (น้องสาว) ได้ย้ายมาอยู่รวมกันที่บ้านของพี่ และพี่น้อง ทำให้พวกเราได้ใกล้ชิดกันยิ่งขึ้น เราดูแลช่วยเหลือเกื้อกูลกันทุกอย่าง จนถึงวันแห่งความ ภาคภูมิใจของตระกูล คือ น้องปัญญาได้ก้าวเข้าสู่การเมืองได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรติดต่อกัน ยาวนานหลายสมัย และได้ดำรงตำแหน่งประธานสภาผู้แทนราษฎร รองนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ น้องปัญญาได้สร้างคุณูปการมากมายให้แก่จังหวัดเพชรบูรณ์และ บ้านเมือง ถือเป็นเกียรติยศอันสูงสุดของพวกเราตลอดชีวิต การทำงานของน้องปัญญาจะพี่มักจะได้ยินคำ ชื่นชมจากบุคคลต่างๆ มาโดยตลอด

ในโลกนี้ล้วนเป็นอนิจจังแห่งมวลสรรพสิ่งที่อุบัติขึ้นในโลก ทุกคนย่อมรู้ดีเสมอว่า ทุกคน ล้วนแล้วแต่ เกิด แก่ เจ็บ ตาย ... ไม่มีใครสามารถที่จะอยู่บนโลกนี้ได้ตลอดไป แต่มีสิ่งหนึ่งที่ทุกคน สามารถอยู่บนโลกนี้ได้ นั่นคือ ความรู้สึกและความทรงจำ ในทุกเรื่องราวของน้องปัญญาจะถูก เก็บบันทึกไว้ในความทรงจำของพี่ตลอดไป...

‘กุศลใดร่วมทำไว้ในปางก่อน ขอวิงวอนทบเป็นทุนหนุนส่งเสริม
รวมลูกหลานเราทำให้ได้ต่อเติม พลงบุญหนุนเพิ่มเป็นสะพาน
ให้ ‘น้องปัญญา’ ก้าวย่างสู่ทางสวรรค์ อธิษฐานบุญส่งให้สุขค้ำนาคันต์
จงสถิตภพใหม่ในวิมาน และหมดห่วงลูกหลานสำราญเทอญ’

จากพี่เนียร

(จำเนียร ปฏิเวธวรรณกิจ)
อดีตผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบูรณ์

พี่จะ... ผู้ให้ชีวิต

ตอนที่ผมยังเล็ก ผมก็เหมือนกันกับเด็กคนอื่นๆ ในตลาดหล่มสัก ที่ทำงานช่วยเหลือที่บ้านมา ตั้งแต่จำความได้ ใช้ชีวิตแบบเดิมๆ ไม่มีอะไรตื่นเต้นเกิดขึ้นมากนัก ผมไม่เคยคิดฝันว่าชีวิตจะเป็นอย่างไร เมื่อผมโตขึ้น ไม่เคยสงสัยว่าโชคชะตาจะมีแผนอะไรให้กับเด็กชายธรรมดาๆ คนนี้ ผมได้เพียงทำแต่ละวัน ให้ดีที่สุด ผมรู้จักพี่กอบ (พี่กอบแก้ว เกสรทอง, ภรรยาของคุณพี่บุญจะ เกสรทอง) มาตั้งแต่เล็ก เพราะ

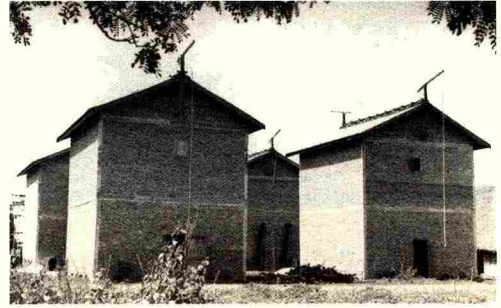
คุณแม่ของพี่กอบ (คุณอาสมาน เทพสาร) เป็นน้องสาวของคุณพ่อของผม (คุณพ่อบุญโฮม ศรีมูล) และบ้านของเราก็อยู่ในตลาดเหมือนกัน บ้านพ่อพี่กอบขายของชำ ใครๆ ก็รู้จักเพราะบ้านนี้ลูกสาวคนโตนั้นสวยจนเป็นที่เลื่องลือ และมีดีกรีเป็นถึงนางงามเพชรบูรณ์

ผมนับถือพี่กอบเหมือนพี่สาวแท้ๆ มาตั้งแต่เล็ก และคอยเฝ้าดูแลพี่สาวคนนี้เสมอ ผมได้เห็นว่าผู้ชายหนุ่มมากมายพาผู้ใหญ่แหวะเวียนมาขอพี่กอบไปเป็นสะใภ้ ซึ่งก็ถูกปฏิเสธไปเหมือนๆ กัน ไม่มีใครที่ชนะใจพี่ผมได้ จนกระทั่ง “พี่จะ” หรือคุณบุญจะ เกสรทอง ที่ทุกท่านรู้จัก ได้เดินผ่านเข้ามาที่ตลาดหล่มสัก และทั้งคู่ก็ได้พบกัน พี่จะก็เหมือนชายหนุ่มคนอื่นๆ ที่มีความสนใจในตัวพี่กอบ แต่ต่างจากคนอื่น พี่จะมองเห็นจิตใจของพี่กอบที่สวยงามไม่แพ้ภายนอก เปี่ยมไปด้วยความรักบ้านรักครอบครัว มีความอดทน และซื่อสัตย์

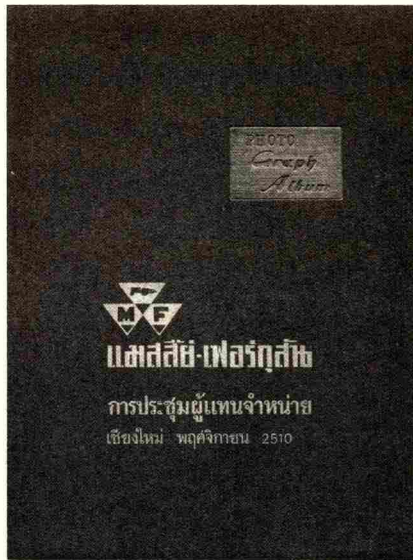
เมื่อพี่จะและพี่กอบแต่งงานกันแล้ว พี่กอบก็ออกเรือนย้ายไปอาศัยอยู่ที่โรงบ่มใบยาสูบในตำบลสะเตียง อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งเป็นที่ประกอบกิจการของครอบครัวเกษตรของพี่จะ ขณะนั้นพี่จะเป็นหัวเรือใหญ่ ควบคุมงานเองทั้งหมดโดยมีพี่น้องและคนในครอบครัวคอยช่วยแบ่งเบา แต่ด้วยความที่โรงบ่มยาสูบกำลังซบเซาลงไปได้ดี งานที่วาหนักอยู่แล้ว ก็ทวีความหนักยิ่งขึ้น จนพี่กอบเห็นว่า ควรหาคนที่ไว้ใจได้มาช่วยทำงาน ดูแลกิจการคนหนุ่มที่พร้อมจะรับงานหนัก คนที่ไว้ใจได้ และรักใคร่นับถือกัน และนั่นก็เป็นเหตุผลที่ผมได้ถูกเรียกตัวไปช่วยพี่จะทำงานที่โรงบ่มใบยาสูบ

แรกเริ่มเดิมที ผมเข้าไปตอนยังเป็นวัยรุ่นด้วยความไม่เคยทำงานด้านนี้มาก่อน ก็มีความกังวลและตื่นเต็นพอดั้ว แต่เมื่ออยู่ๆ ไปก็เริ่มปรับตัวได้ เหตุเพราะมี “อาจารย์” ที่มากด้วยประสบการณ์และความสามารถ คอยประกบอยู่เสมอนั้นก็คือพี่จะ ผู้คอยสอนว่าต้องทำงานอย่างไร ดูแล

ลูกจ้างอย่างไร พี่จะสอนผมเสมอว่าการดูแลลูกน้องไม่ใช่แค่ให้ห้องเขาอิม แต่ต้องดูแลครอบครัวของเขาให้อิมห้องด้วย การทำงานจะสำเร็จได้นั้น เราต้องได้คนที่มีความสุขมาทำงานให้กับเรา เงินทองนั้นไม่ใช่พระเจ้า ชื้อไม่ได้ทุกอย่าง อยากได้ใจ ก็ต้องใช้ใจแลก

จากชีวิตเด็กวัยรุ่นธรรมดาๆ จากตลาดหล่มสักคนหนึ่ง มาเป็นผู้ช่วยควบคุมและประสานงานอย่างเต็มตัว จนภายหลังเมื่อพี่จะขยายกิจการมาเป็นตัวแทนจำหน่ายรถแทรกเตอร์ของ บริษัท แมสซี-เฟอร์กูสัน ผมคือคนที่พี่จะส่งไปสัมมนาหาความรู้ต่างๆ เพื่อนำมาพัฒนากิจการเสมอ ให้ผมได้มีโอกาสได้ทำเพื่อองค์กรและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องอีกด้วย ดังนั้นการที่ผมจะพูดว่า “พี่จะ” ให้ชีวิตกับผม นั้น จึงเป็นคำพูดที่เป็นความจริงและไม่เกินเลยแต่อย่างใด

พี่จะฝึกให้ผมทำงานอย่างสุดความสามารถ ให้โอกาสให้ผมตัดสินใจ ให้ฝึกความเป็นผู้นำอย่างเต็มที่ แบบที่ไม่เคยมีใครสอนผมมาก่อน จะกี่ครั้งที่ผมพลาดพลั้ง ทำอะไรผิดไป พี่จะเป็นผู้ที่ยื่นมือประคองให้ยืนขึ้นและให้โอกาสผมเริ่มต้นใหม่เสมอ ผู้ที่ได้มีโอกาสเข้ามาใกล้ชิดและทำงานกับพี่จะนั้น จะรู้ว่าท่านเป็นคนที่มีความเป็นเอกลักษณ์ เป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์ซื่อตรง และหากมีอะไรผิดพลาดเป็นทวิคูณ หลายคนจะเกรงกลัวจนไม่กล้าเข้าไปคุยไปถามอะไรเวลาทำงานเพราะท่านจริงจังกับการทำงานเสมอ และไม่ว่าจะทำอะไร ก็ตั้งใจทำออกมาอย่างสมบูรณ์แบบที่สุด ผมอยู่ใกล้พี่จะมานาน โดนดูหลายครั้งมาตั้งแต่หนุ่มๆ แต่ผมไม่เคยเสียใจหรือถือโทษอะไรท่านเลย เพราะเหตุผลที่พี่ดูผมก็เพราะอยากให้ผมทำให้ดีขึ้น ให้ผมจำว่าอย่าทำแบบนี้อีก และการที่ท่านพูดต่างๆ ก็ถือเป็นเรื่องดี เพราะผมได้เรียนรู้ชัดเจน จึงจำได้แม่น และไม่ทำผิดพลาดซ้ำอีก

หลายคนเคยถามผมว่า เคล็ดลับของพี่จะเป็นอะไร ทำไมคนธรรมดาอย่างเราๆ ถึงไปเล่นการเมืองระดับชาติได้ ผมเองก็ให้คำตอบได้จากสิ่งที่ผมเห็น นั่นก็คือ พี่จะมีความตั้งใจอย่างแท้จริง ที่จะมาพัฒนาบ้านเกิด เหตุเพราะตอนที่พี่จะมีร้านเป็นตัวแทนจำหน่ายรถแทรกเตอร์ แอสสี่-เฟอร์กูสัน ขณะนั้นชาวเพชรบูรณ์ทำเกษตรกรรมกันมาก พวกเราจึงนำรถแทรกเตอร์ไปเสนอและสาธิตวิธีการใช้ให้ชาวบ้านในพื้นที่ต่างๆ ดู และนั่นก็เป็นจุดเริ่มต้นที่พี่จะได้พูดคุยกับชาวบ้านอย่างแท้จริง ได้เรียนรู้ปัญหาของชาวเพชรบูรณ์ที่อยู่นอกตัวเมือง มีปัญหามากมาย เช่น ปัญหาขาดน้ำ ไม่มีไฟฟ้าใช้ ไม่มีถนนให้รถวิ่ง เดินทางลำบาก และอื่นๆ พี่จะเปรียบกับผมและพี่ที่คบหลายครั้งว่าเห็นใจชาวบ้านที่อยู่รอบนอกมาก และอยากเห็นคนเพชรบูรณ์มีคุณภาพชีวิตที่ดี ทัดเทียมกับที่อื่นๆ หลังจากที่ได้พบปะชาวบ้านหลายครั้ง ได้รับทราบและศึกษาปัญหา และปรึกษาพี่ที่คบกับครอบครัวแล้ว พี่จะก็ลงสมัครเลือกตั้งเป็นครั้งแรก โดยตำแหน่งนั้นก็คือสมาชิกสภาเทศบาลเมืองเพชรบูรณ์

การหาเสียงเลือกตั้งสมัยก่อนนั้นลำบากกว่าทุกวันนี้มาก ต้องมีการใช้เครื่องขยายเสียง และกินเวลาเพราะเราต้องเดินเท้าหาเสียง ไปเยี่ยมชาวบ้าน ไปดูความเป็นอยู่ของเขา และให้สัญญาในสิ่งที่เราจะคิดว่าจะสามารถทำให้พวกเขาได้ พี่จะมีพี่กอบเป็นหัวหน้าคณะอันดับหนึ่ง ตามที่พวกเราชอบเรียกกัน พี่กอบเป็นผู้ที่อยู่เคียงข้างเสมอ คอยฟังรายละเอียดว่ามีปัญหาใดอีกบ้างที่ชาวบ้านต้องการให้ช่วยอย่างกระทู้อร้อนและยิ้มแย้มแจ่มใส เมื่อได้รับเลือกแล้ว พี่จะก็ทำตามที่ได้ให้สัญญากับชาวบ้านไว้ ซ่อมแซมและปลูกสร้างสิ่งต่างๆ ที่ผู้คนในชุมชนจะสามารถใช้ประโยชน์ร่วมกันได้ จากการเลือกตั้งระดับเล็ก พี่จะก็ได้เดินทางไปถึงการเลือกตั้งระดับประเทศ และได้รับการไว้วางใจให้ดำรงตำแหน่งสำคัญหลายตำแหน่ง แต่ที่สำคัญที่สุดคือความตั้งใจและมุ่งมั่นทุ่มเทของพี่จะไม่เคยมีน้อยลงไปเลย ผมจำได้แม่นยำว่า พี่จะเขียนข้อความนี้ติดฝาบ้านไว้เสมอ เพื่อให้ทุกคนที่ผ่านเข้ามาได้เห็น

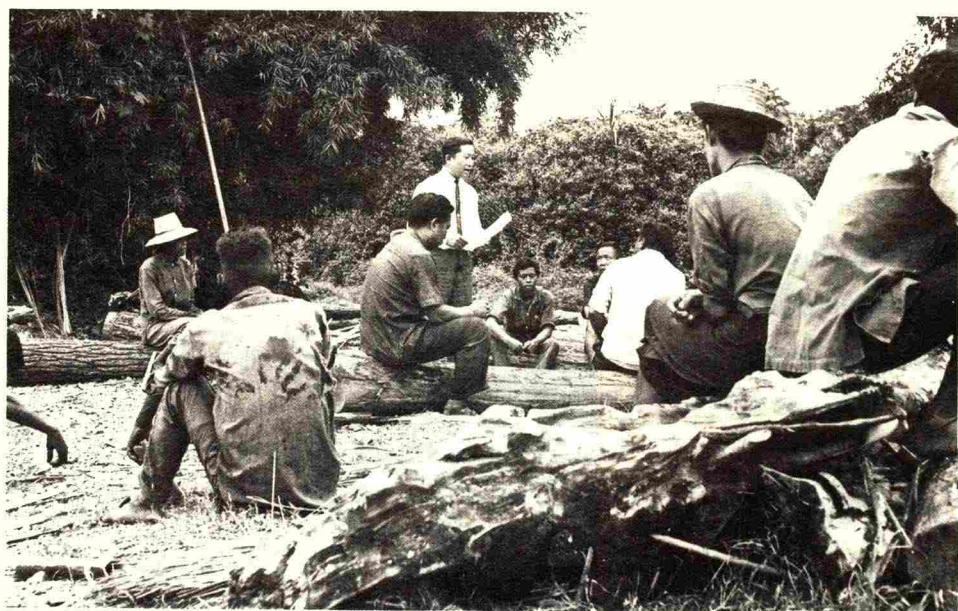

“ขอต้อนรับทุกท่านด้วยความเต็มใจยิ่ง ท่านมีปัญหาพร้อมให้คำปรึกษา ยกเว้น คดีตัดไม้ทำลายป่า, คดีปล้น ฆ่า, ภัยงา, ยาม้า, เฮโรอีนช่วยไม่ได้”

นับได้ว่านี่คือ ส.ส. ที่มาจากประชาชน และทำงานเพื่อประชาชนอย่างแท้จริง บ้านของพี่จะไม่เคยปิดประตู ไม่มีการขับไล่ไล่ส่งใครไปไม่ว่าจะเป็นปัญหาเล็กหรือใหญ่ หากไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่ผิดกฎหมายหรือผิดศีลธรรม ก็จะช่วยด้วยความ

เต็มใจเสมอ ชาวบ้านมักเดินเข้ามาขอคำปรึกษาทางกฎหมาย หรือหลายครั้งมาขอให้ไปเป็นผู้ใหญ่ไป
สู่ขอเจ้าสาวก็ยังเคยมี พี่จะพูดกับผมเสมอว่า

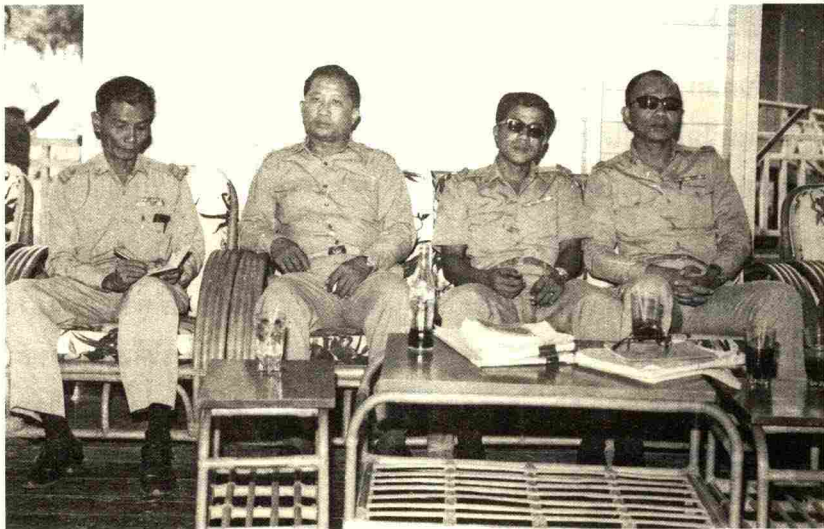
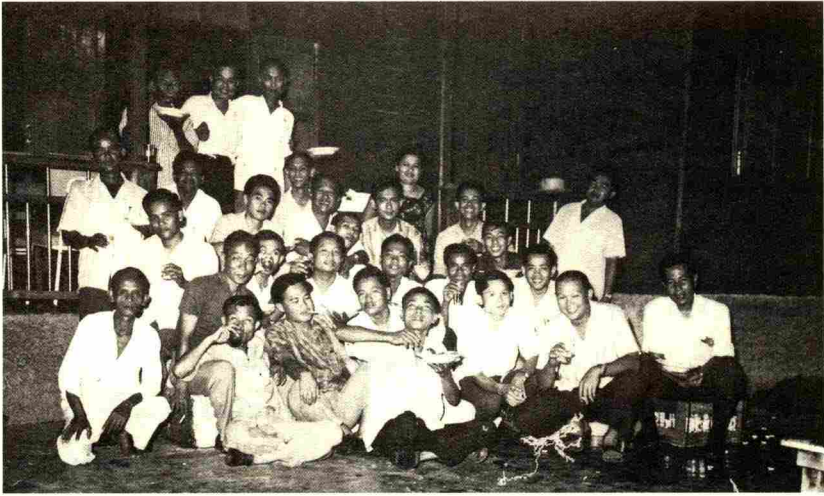
“เมื่อเขาเลือกเรามาแล้ว อะไรที่เราสัญญากับเขาไว้ ก็จะต้องทำให้ได้ เจ้านายที่แท้จริงของ
นักรบเมืองคือประชาชน เขาไว้วางใจให้เราเป็นเสียงให้กับเขา เราก็ต้องพูดให้ดัง ต้องให้ทุกคน
ได้ยินเสียงของพวกเขา”

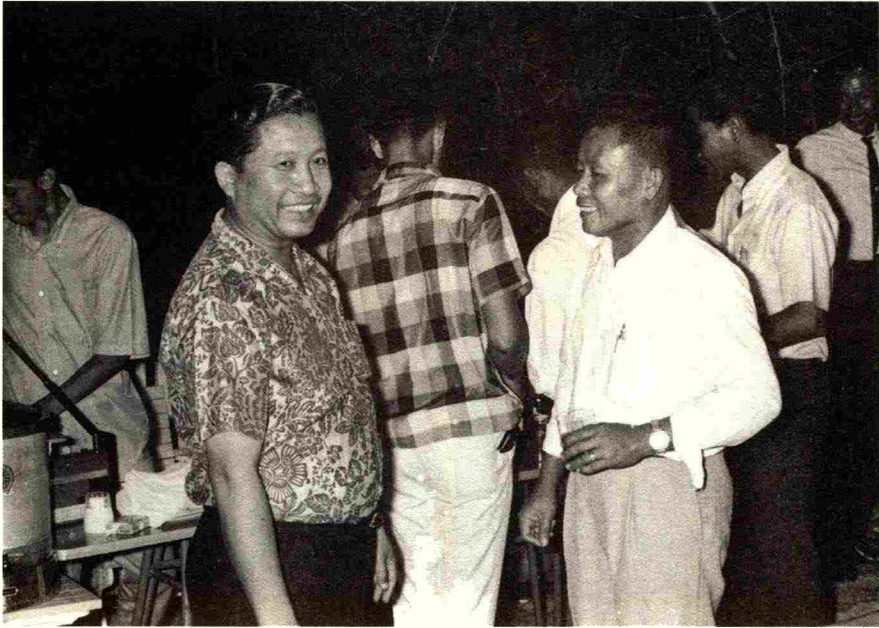
นอกเวลาทำงาน พี่จะเป็นคนตลก สนุกสนานร่าเริง มีความเป็นกันเอง มีเมตตากับคน
รอบข้างเสมอ เวลากินข้าวก็จะเรียกทุกคนมาล้อมวงกินด้วยกัน แม้กระทั่งเวลาผมขับรถไปกรุงเทพฯ
ให้ตอนที่ท่านเป็น ส.ส. เพชรบูรณ์แล้ว เวะกินอาหารข้างทาง ไม่มีครั้งไหนที่พี่จะสั่งแยกโต๊ะ ไม่เคย
มีการแสดงท่าทางไม่เต็มใจจะให้ผมร่วมโต๊ะอาหารด้วยเลยแม้แต่ครั้งเดียว มีแต่เรียกให้ผมไปนั่งด้วย
ไม่ยอมให้ไปนั่งที่อื่นและยื่นเมนูให้สั่งอาหารตามใจ เมื่อกินอิ่มแล้ว ก็กลับขึ้นรถ เปิดเพลงลูกทุ่งเสียงดัง
นั่งร้องเพลงให้พี่กอบฟิ่งไปจนถึงกรุงเทพฯ เป็นอย่างนี้เรื่อยมาตั้งแต่ตอนที่ท่านเป็นรองนายกรัฐมนตรี

พี่จะไม่เคยลืมนคนรอบข้าง ไม่เคยลืมนคนเก่าคนแก่ เมื่อมีเวลาก็จะไปเยี่ยม ไปเที่ยวหาเสมอ
ซื้อของไปฝาก ไปนั่งพูดคุยด้วยอย่างเป็นกันเอง สร้างความดีนึ้ตันใจให้กับคนเหล่านั้นยิ่งนัก ผมเข้าใจ
ความรู้สึกนั้นเป็นอย่างดี เพราะพี่จะเป็นพี่ที่ดีของผมตลอดมา เป็นคนดีที่เสมอต้นเสมอปลาย และ
ผมเองก็ล้าพูดว่า คงเป็นหนึ่งในไม่กี่คน ที่ชื่อเสียง ลายยศ ตำแหน่งและหน้าที่การงานทั้งหลายนั้น
ไม่สามารถทำให้ท่านเปลี่ยนไปจากเดิมได้ พี่จะคนเดิม ที่เคยไปนั่งกินกาแฟ แอบมองพี่กอบที่
ตลาดหล่มสักวันนั้น ก็คือพี่จะคนนี้ที่มีชื่อในประวัติศาสตร์การเมืองมามากมาย แต่ก็ยังชอบฟังเพลง
ลูกทุ่ง ชอบน้ำพริกปลาร้าเหมือนเดิม ผมรู้สึกดีใจและเป็นเกียรติ ที่ได้นับถือท่านเปรียบเสมือนพี่ชาย
แท้ๆ

เมื่อทราบข่าวว่าพี่จะได้จากไปขณะทีนอนหลับ ผมนั้นเสียใจสุดจะอธิบายได้ เสียใจที่ชีวิต
หลังจากนี้ จะไม่ได้ยินเสียงหัวเราะ ได้ฟังมุกตลกของพี่ และไม่ได้พูดคุยปรึกษาพี่ชายที่ผมรักอีกแล้ว
แต่ในขณะที่เดียวกันผมก็รู้สึกดีใจที่พี่จะจากพวกเราไปอย่างสงบ ในบ้านของท่าน ที่มีภรรยา และ
ลูกหลานที่ท่านรักเหนือสิ่งอื่นใดในชีวิตหอมล้อมอย่างอาลัย ซึ่งผมนั้นเข้าใจความรู้สึกเป็นอย่างดี
เพราะผมเองก็เหมือนเสียพี่ชายแท้ๆ ของตนเองไป

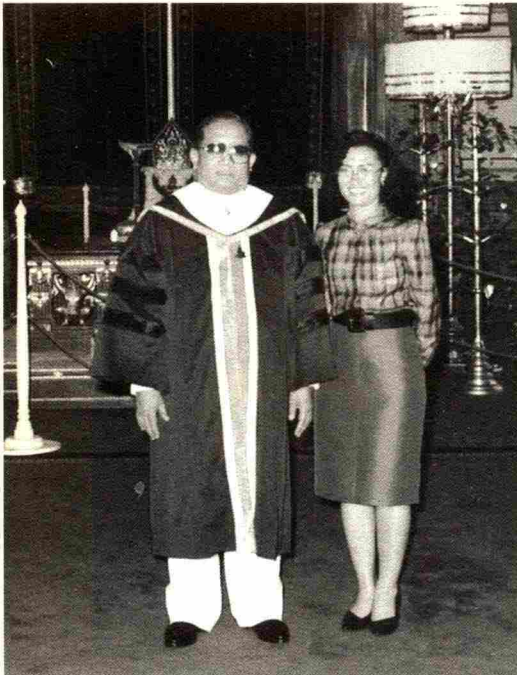
แต่ถึงแม้ว่าดวงดวงนี้ที่มีชื่อว่า “ปัญญา เกสรทอง” จะดับไป แต่ผมก็ตั้งใจที่ได้รู้ว่
ครั้งต่อไปที่ผมมองท้องฟ้าตอนกลางคืน ผมจะได้เห็นพี่จะ กลับไปอยู่ในที่ที่ท่านมา ส่องแสงเป็นทาง
สว่างให้ลูกหลานได้ก้าวเดินอย่างมั่นคง เป็นดาวที่คอยเฝ้าดูแลและอวยพรให้เราทุกคนต่อไป ผมเชื่อ
เป็นอย่างยิ่งว่า ไม่ว่าดวงวิญญาณของพี่จะอยู่ที่ใด ความดีที่ท่านได้สั่งสมมาทั้งชีวิตจะเป็นแรงส่ง
ให้ท่านได้พบแต่ความสุขในสัมปรายภพ

ผมอยากให้พี่จะรับรู้ว่ ชีวิตของผมเริ่มต้นในวันที่ผมได้ย้ายบ้านมา ได้ทำงานกับพี่ และ
ชีวิตของผมที่เหลืออยู่ จะมีพี่จะเป็นส่วนหนึ่งเสมอและตลอดไป

ขอบคุณที่ให้ชีวิตนี้กับผมครับ
นายปรีชา ศรีมูล (ตุ้)

พ่อคะ

ขอบคุณสำหรับทุกอย่าง

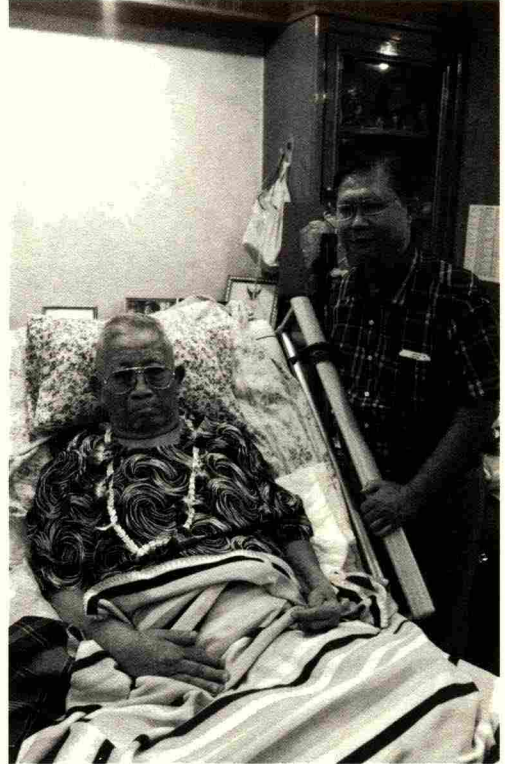
และ

รักพ่อคะ

ปู

(ปริญ กาสรทอง)

ความรู้สึกจากใจของลูก

พ่อ...เป็นนักการเมืองที่ยิ่งใหญ่ เป็นที่รู้จักกันทั่วประเทศ เป็นนักการเมืองที่
ชาวเพชรบูรณ์ภาคภูมิใจ และคงจะอีกนานที่จะมีนักการเมืองเพชรบูรณ์คนไหนที่จะมี
ผลงานและตำแหน่งหน้าที่ได้เป็นถึงประธานสภาผู้แทนราษฎร รองนายกรัฐมนตรี และ
รัฐมนตรี ซึ่งนับว่าเป็นเกียรติประวัติแก่จังหวัดเพชรบูรณ์

พ่อ...เป็นความภาคภูมิใจของวงศ์ตระกูลเกสรทองทุกคนที่ทำให้ “เกสรทอง” เป็นที่รู้จักกันทั่วไป

พ่อ...ในฐานะผู้ให้กำเนิด พ่อเป็นผู้ให้ ให้ความรัก ให้ความเอาใจใส่ในทุกเรื่อง ตั้งแต่เรื่องการศึกษา หน้าที่การงานตลอดจนถึงการมีครอบครัว การดำรงตนของพ่อเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ลูกทุกคน ซึ่งผมจะขอปฏิญาณตนว่าจะดำรงตนให้เหมือนพ่อทุกอย่าง

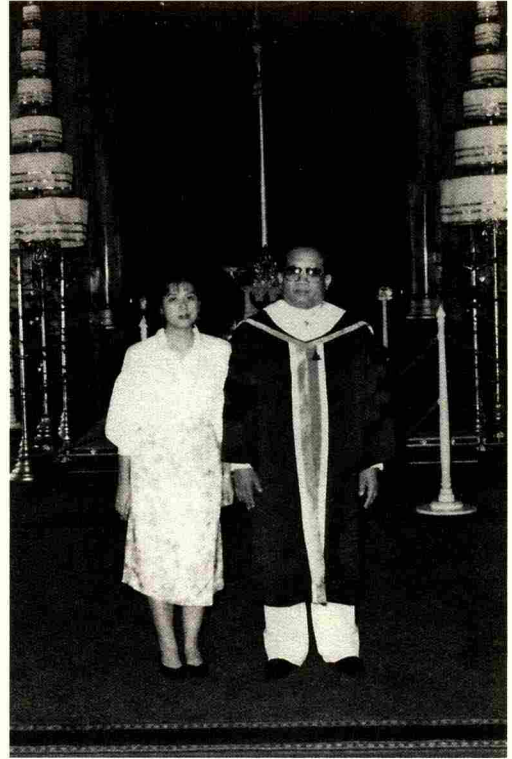
การจากไปของพ่อนั้นว่าเป็นความเศร้าโศกเสียใจอย่างยิ่งที่สุดของพวกเราครอบครัวเกสรทองทุกคน ผมขอให้ดวงวิญญาณของพ่อไปสู่สุคติในสัมปรายภพตราบเท่ากาลนินฺตร หากเกิดทุกชาติไปผมก็ขอเป็นลูกของพ่อตลอดไป

ต้ม - ต่าย

(เกริกพงษ์ - รักชนก เกสรทอง)

“มีหน้าที่ใดให้ทำหน้าที่ของตนอย่างดีที่สุด หน้าที่นั้นต้องทำด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต ไม่คดไม่โกงเป็นอันขาด”

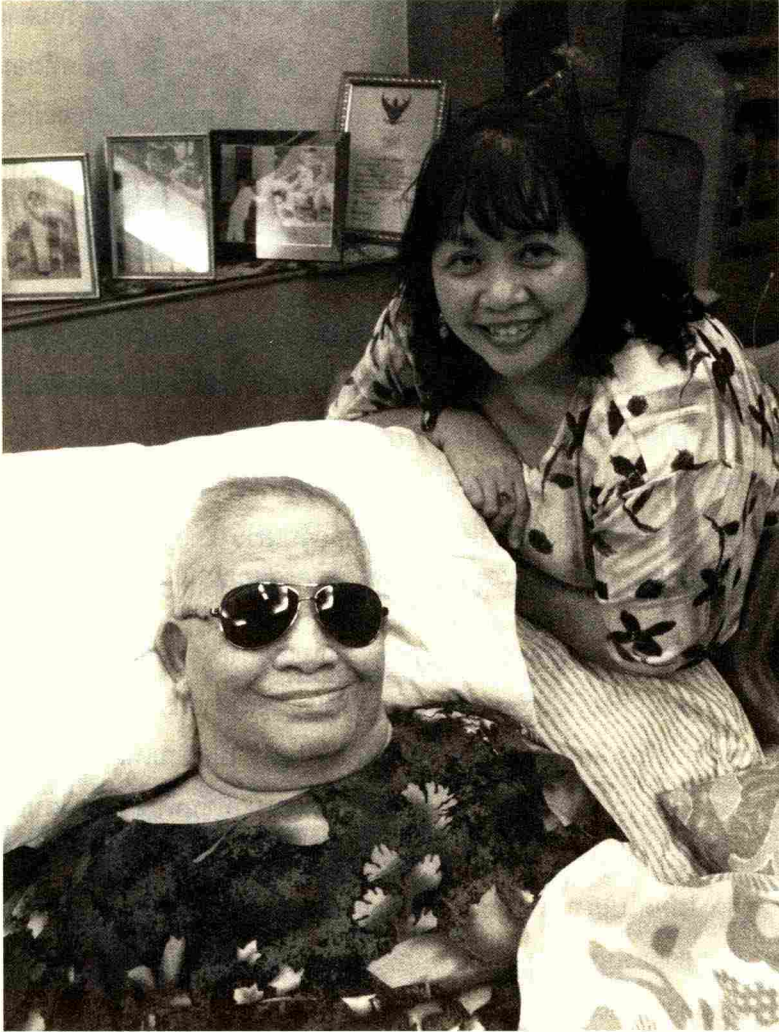
เมื่อปริมนึกถึงพ่อ ความทรงจำแรกๆ ที่มีคือ พ่อเป็นผู้นำครอบครัวที่เปี่ยมไปด้วยเมตตาธรรม ความอารีอารอบ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่คนในครอบครัว และคนยากไร้เสมอ ปริมจดจำภาพที่พ่อเดินตรวจงานที่โรงบ่มใบยาสูบและทักทายพูดคุยกับคนงานอย่าง ยิ้มแย้มแจ่มใสได้ดี พ่อมิได้มีเมตตาเฉพาะกับคนเท่านั้น แม้แต่กับสัตว์น้อยใหญ่ที่หลงเข้ามาในพื้นที่โรงบ่ม ท่านก็ได้เมตตาส่งคนงานไปแบ่งปันอาหารให้ และให้ที่พักพิงอาศัยอย่างไม่รังเกียจจริงจน เรามีสัตว์เลี้ยงมากมายตั้งแต่ม้า สุนัข แมว ไปจนถึงนกฮูก ปริมได้ซึมซับความมีน้ำใจและความเมตตาจากพ่อและแม่มาตั้งแต่เด็กๆ เพราะเห็นสิ่งที่ท่านปฏิบัติเสมอมา

ในขณะที่เดียวกันปริมเองได้เห็นความเป็นผู้นำครอบครัวที่เข้มแข็ง ยุติธรรม เด็ดขาด และเสียสละจากพ่อเช่นกัน ปริมและพี่น้องในวัยเด็กนั้น

ไม่ได้ใกล้ชิดสนิทสนมกับพ่อมากนัก เพราะพ่อมีหน้าที่รับผิดชอบมากมาย ทั้งงานของที่บ้านและงานรับใช้ส่วนรวม เมื่ออายุได้ประมาณ ๘ ปี ปริมต้องจากบ้านที่จังหวัดเพชรบูรณ์มาเรียนหนังสือที่โรงเรียนประจำและใช้ชีวิตอยู่ที่กรุงเทพฯ พ่อแม่ต้องเดินทางขึ้นล่องกรุงเทพฯ - เพชรบูรณ์ ตลอดและใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่ที่เพชรบูรณ์ ด้วยหน้าที่การงานความรับผิดชอบเพิ่มมากขึ้น พ่อบอกกับลูกๆ ว่า จริงๆ แล้วก็ไม่ได้อยากให้ลูกไปไกลตา แต่เพราะเห็นว่าเป็นทางเลือกที่ดีและเหมาะสมที่สุด จึงให้ลูกๆ เรียนหนังสือที่โรงเรียนประจำ ข้อดีก็คือลูกๆ ทุกคนได้เรียนรู้ที่จะช่วยเหลือตนเองและตั้งใจเรียนหนังสือโดยไม่มีสิ่งรบกวน ไม่ต้องกังวลว่าพ่อแม่จะกลับบ้านก็โง่แล้วทุกวันหยุดเราก็จะได้พบกันอีก ได้ใช้เวลาด้วยกันเหมือนเดิม

ในตอนนั้นปริมก็เหมือนเด็กคนอื่นๆ คือ เมื่ออธิบายเหตุผลให้ฟังก็รับฟังและเข้าใจ แต่ก็อดไม่ได้ที่จะคิดถึงพ่อ คิดถึงแม่ คิดถึงบ้านที่เพชรบูรณ์ คิดถึงอาหารฝีมือแม่ คิดถึงเสียงร้องเพลงของพ่อ แต่ความคิดถึงนั่นเองที่เป็นแรงผลักดันให้ปริมตั้งใจเรียน เป็นเด็กดี ทำตัวอยู่ในกฎระเบียบ

เพราะปริมรู้ว่า พ่อแม่ฉันเสียสละแรงกายแรงใจเพียงใดเพื่อให้ลูกๆ มีการศึกษาที่ดีที่สุดปริมต้องการให้พ่อแม่ดีใจภูมิใจในตัวลูกสาวคนนี้เป็นเด็กดี มีความคิด มีความรับผิดชอบจึงทำดีตลอดและสม่ำเสมอ เมื่อคุณครูพบพ่อแม่ก็ได้พูดชื่นชมเราว่าเป็นเด็กดี เรียบร้อย พ่อแม่จะยิ้มน้อยยิ้มใหญ่เป็นรอยยิ้มที่สวยงามที่สุดที่ปริมจำได้จนถึงขณะนี้

เมื่อไหร่ที่ได้กลับบ้าน ปริมมีความสุขมาก รับประทานอาหารพร้อมหน้าพร้อมตากันเหมือนเดิม แม้ว่าเราจะมีเวลาเพียงไม่กี่วันที่ได้อยู่ด้วยกัน แต่ทุกนาทีมีค่าเสมอ ปริมเป็นเด็กที่พอมมาตั้งแต่เด็ก ไม่ใช่เป็นเพราะอาการเบื่ออาหาร แต่เพราะปริมเป็นคนเลือกรับประทานมาก และจะมีเพียงพ่อและแม่ที่รู้ว่า ปริมชอบทานอะไร ทานอะไรได้บ้าง เมื่อกลับบ้านแต่ละครั้งได้ลิ้มรสชาติอาหารที่ชอบและคุ้นเคย จึงพยายามเติมข้าวทุกครั้งเพื่อให้พ่อและแม่ดีใจ และเพื่อให้ท่านรับรู้ได้ว่าเราคิดถึงท่านทั้งสองเพียงใด

เมื่อเวลาผ่านไป เพื่อความสะดวก พ่อและแม่ตัดสินใจหาบ้านพักที่กรุงเทพฯ โดยเช่าบ้านในซอยศาสนาอยู่ ส่วนปริมย้ายมาเรียนโรงเรียนภาษาสเปนและโรงเรียนสามเสนวิทยาลัยตามลำดับ ตอนนั้นจำได้ว่า พี่น้องทุกคนมีความสุขมากที่ได้กลับบ้านหลังเลิกเรียน แต่ถึงอย่างนั้นพวกเราไม่ค่อยได้เจอหน้าพ่อเท่าไรนัก เพราะพ่อจะตื่นเช้าและออกไปทำงานแต่เช้าก่อนเราไปโรงเรียนเสียอีก บางวันพ่อต้องทำงานอยู่จนค่ำถึงดึก จะได้เจอหน้ากันก็คือวันเสาร์ วันอาทิตย์ หรือวันหยุดนักขัตฤกษ์ พ่อมักชวนลูกๆ ไปเที่ยวที่ต่างๆ ไปทานอาหารนอกบ้านกันบ้างเพื่อชดเชยเวลาที่เราไม่ได้อยู่ด้วยกัน

เมื่อถึงเวลาที่ปริมต้องเรียนต่อระดับปริญญาตรี พ่อไม่เคยบังคับหรือกดดันว่าต้องเข้ามหาวิทยาลัยให้ได้ พ่อสอนว่าค่าของคนที่ได้อยู่ที่มหาวิทยาลัย แต่อยู่ที่ตัวเรา ทุกมหาวิทยาลัยมีศักดิ์และศรีเท่าเทียมกัน ให้ความรู้แก่ผู้เรียนทั้งนั้น สิ่งเดียวที่พ่อขอคือ ให้เรียนนิติศาสตร์ เมื่อถามเหตุผล พ่ออธิบายว่า การรู้กฎหมายเป็นสิ่งที่สำคัญ ยิ่งเราเป็นผู้หญิง เราต้องรู้สิทธิและหน้าที่ขั้นพื้นฐานของตนเอง อย่าให้ใครมาข่มขู่หรือลิดรอนสิทธิเราเป็นอันขาด มีหน้าที่ใดให้ทำหน้าที่ของตนอย่างดีที่สุด หน้าที่นั้นต้องทำด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต ไม่คดโกงเป็นอันขาด และขณะเดียวกันให้เรียนรู้ที่จะเคารพสิทธิของผู้อื่นด้วย อย่างพ่อเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นฝ่ายนิติบัญญัติมีหน้าที่ออกกฎหมาย ต้องทำหน้าที่ของตนอย่างคืออย่างเต็มความสามารถเพื่อประโยชน์ต่อประเทศชาติและประชาชนโดยรวม

การเลือกเรียนกฎหมาย ถือเป็น การตัดสินใจที่สำคัญที่สุดในชีวิตปริม เพราะกฎหมายคือสิ่งที่หล่อหลอมจิตใจของเราให้มีคุณธรรม ให้รู้จักเข้าใจผู้อื่นและมีความยุติธรรมประจำใจ การที่พ่อชี้แนะให้ปริมเรียนนิติศาสตร์จึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญที่สุดที่พ่อให้กับปริม ให้เรารู้จักคิดและแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้อย่างเป็นระบบ ต้องพึ่งตนเองก่อน เมื่อเข้มแข็งแล้วให้ช่วยเหลือผู้อื่นต่อไป ให้เป็นคนมีมิตรไมตรีกับผู้อื่นเสมอ เป็นคนต้องมีความดีศรี ไม่ขอความช่วยเหลือใครพร่ำเพรื่อ ชีวิตของปริมที่ผ่านมาได้มีโอกาสทำงานช่วยเหลือผู้อื่นบ้าง ได้แสดงความเมตตา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่นตามแบบอย่างของพ่อแล้ว จากคำสอนของพ่อ ปริมจำใส่ใจไว้เสมอไม่เคยลืมและตั้งใจนำไปปฏิบัติตลอดชีวิตที่เหลืออยู่

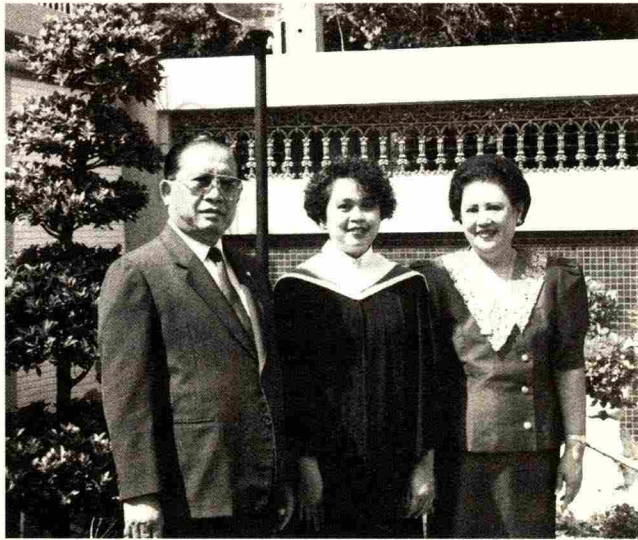
เมื่อเวลาผ่านไป เวลาที่เราใช้ร่วมกันก็น้อยลงเรื่อยๆ เพราะหน้าที่ความรับผิดชอบของพ่อเพิ่มมากขึ้น เวลาของพ่อส่วนใหญ่เป็นการทำงานเพื่อส่วนรวมให้ได้รับประโยชน์มากที่สุด ประชาชนในพื้นที่เพชรบูรณ์มีเรื่องทุกข์ยากจะเดินทางมาหาที่บ้าน พูดคุยกับพ่อ พ่อจะรับฟังช่วยแก้ไขปัญหมาให้พร้อมกับให้กำลังใจทุกๆ คน ลูกหลานทุกคนทราบเรื่องนี้ดี และภูมิใจในตัวพ่ออย่างมาก จนกระทั่งวันที่พ่อออกจากเส้นทางการเมืองและกลับมาใช้ชีวิตอยู่กับพวกเราอีกครั้ง ปริมได้มีโอกาสขับรถพาพ่อแม่ไปเที่ยวที่ต่างๆ ตามแต่ท่านต้องการ ยังจำได้ว่า พ่อให้แม่ ปริม และน้องมุก พาไปพิพิธภัณฑ์หุ่นขี้ผึ้งของไทย และระหว่างทางก็จูงมือหลาน น้องมุก พาไปดูหุ่นขี้ผึ้งบุคคลสำคัญและเล่าประวัติศาสตร์ให้ฟังอย่างมีรรรถรส ปริมและแม่ยิ้มให้กันพร้อมกับเดินตามพ่อ ฟังเสียงของพ่อไปอย่างเพลิดเพลิน

พ่อชอบไปรับประทานอาหารที่ร้านอาหารชื่อดังต่างๆ ที่มีการเชิญชวนให้ไปชิมทางโทรทัศน์ พอถึงวันหยุดจะแต่งตัวหล่อแต่เช้าและขึ้นรถก่อนใคร พ่อชอบเปิดเพลงลูกทุ่ง โดยเฉพาะเพลงของสุรพล สมบัติเจริญ ก๊อต จักรพรรณ์ ฟังได้ไม่รู้เบื่อ เป็นเพลงที่มีจังหวะคึกคักชอบใจถูกใจเสมอ ปริมดีใจที่มีโอกาสได้สัมผัสสมมุติของพ่อที่น้อยคนนักจะได้เห็น สำหรับปริม พ่อคือพ่อผู้ให้มากกว่าชีวิต ให้แนวคิด คำสั่งสอนต่างๆ ทำให้ชีวิตเรามีความหมายมากขึ้นเกินกว่าจะบรรยายได้

แม้ว่าวันนี้พ่อจะจากไปแล้ว แต่ความดี ความยุติธรรม ความเสียสละ และความรักที่พ่อมีให้แม่และลูกหลานก็ยังคงอยู่เสมอ ปริมโชคดีที่ได้เกิดมาเป็นลูกสาวพ่อ มีเลือดของพ่ออยู่ในกาย และมีคุณธรรมของพ่ออยู่ในจิตใจ ปริมขออธิษฐานให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในสากลโลก จงมาน้อมนำดวงวิญญาณของพ่อผู้เป็นที่รักของปริมและครอบครัวเกษตรทองสถิตอยู่ในแดนสวรรค์ ในที่ที่พ่อจากมา ขอให้พ่อพบแต่สิ่งที่ดีและมีแต่ความสุข ความสงบตลอดไปเทอญ

ปริมลูกสาวพ่อ
(ประภัสสร เกสรทอง)

ลูกสาวคนสุดท้ายของพ่อ

เราทุกคนทราบดีว่า การพลัดพรากจากสิ่งที่รักเป็นทุกข์และเจ็บปวด แต่การสูญเสีย “คุณพ่อปัญญา เกสรทอง” เป็นความรู้สึกที่ยากจะรับได้ ลูกๆ ทุกคนคาดหวังว่าจะมีพ่ออยู่เป็นร่มโพธิ์ร่มไทรต่อไปอีกนาน เพราะเราทุกคนมีความอบอุ่น และปลอดภัย ในยามที่ได้อยู่ใกล้พ่อตั้งแต่เล็กจนโต ณ วันนี้ลูกๆ ทุกคนยังระลึกถึงพ่อเสมอ กรอบของพ่อ ไม่มีเงื่อนไข มีแต่ความรัก อภัย และห่วงใย

บ่มมีบุญและโชคดีที่ได้เกิดมาเป็นลูกท่านปัญญา เกสรทอง ประธานสภาผู้แทนราษฎร ผู้ซึ่งได้รับการยอมรับจากแวดวงการเมือง และบุคคลในสังคมที่ต่างก็ยอมรับและยกย่องว่าพ่อเป็นบุคลากรที่มีคุณค่าแก่ประเทศชาติ พ่อเป็นคนตั้งใจและมีความสุขกับการทำงานทางการเมือง ในอาชีพสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดเพชรบูรณ์ มาเกือบตลอดชีวิต พ่อเป็นคนดีที่มีความยุติธรรม มีเมตตากับทุกคน ได้ช่วยเหลือใครต่อใครมากมาย หากได้สัมผัสและอยู่ใกล้ชิด จะพูดเป็นเสียงเดียวกันว่า พ่อเป็นคนซื่อสัตย์ โอบอ้อมอารี ใจบุญสุนทาน จิตใจดี มีน้ำใจ และอารมณ์ขัน แต่เวลาทำงานพ่อจะทุ่มเททั้งความคิด แรงกาย แรงใจ เพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศชาติ จึงดูเหมือนเป็นคนดุและน่าเกรงขาม แต่ในขณะเดียวกันทุกคนต่างยอมรับในความดี ความเก่ง และอัธยาศัยอันงดงามของพ่อ ทั้งยังมีความรับผิดชอบสูงต่อครอบครัว และเป็นที่เคารพรักของญาติพี่น้อง เพื่อนร่วมงาน

ลูกน้อง บุ่มได้พ่อเป็นแบบอย่างที่ทำให้หันกลับมามองตัวเองว่า การทำงานหนักไม่ทำให้เราตาย ไม่ใช่ทำเพียงแค่ผ่านไปวันๆ แต่ต้องทำให้สำเร็จ แล้วจะเข้าใจว่าความภูมิใจในตัวเองเป็นอย่างไร

บุ่มและพีๆ ภูมิใจที่ได้เกิดเป็นเลือดเนื้อเชื้อไขของพ่อ คุณงามความดีของพ่อหล่อหลอมให้เรามีจิตวิญญาณที่บริสุทธิ์และมีความสุขที่จะเสียสละเพื่อส่วนรวม เหมือนกับพ่อ การได้เป็นลูกพ่อ คือพรที่ยิ่งใหญ่และบริสุทธิ์ที่สุดในชีวิตของลูกๆ ทุกคนแล้ว

ขอให้พ่อนอนพักผ่อนให้สบาย อย่ามีห่วงกังวลใดๆ บุ่มและพีๆ จะดูแลแม่ให้ดี ด้วยความรักอย่างเต็มกำลัง เต็มหัวใจ เช่นเดียวกับที่เคยดูแลพ่อค่ะ

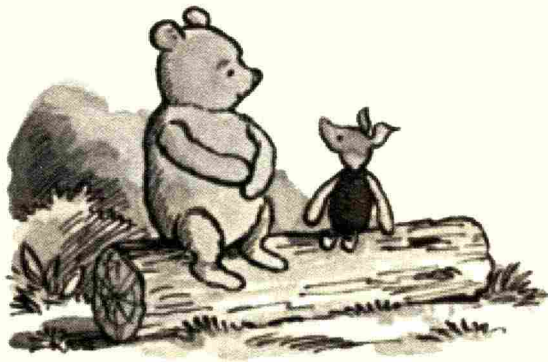
กราบเท้าพ่อด้วยความรักและเคารพ

บุ่ม

เบญจพร เกสรทอง

how do you spell love?

- piglet

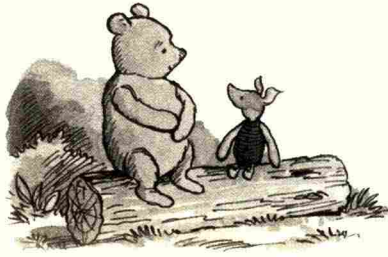
you don't spell it -

you feel it.

- Pooh

“คุณพ่อ, คุณปู่, คุณครู และความรัก”

If you live to be a hundred,
I want to live to be a hundred minus one day
So I never have to live without you.

มุกพยายามเขียนคำไว้อาลัยนี้ หลายครั้งหลายหน
นับตั้งแต่วันที่คุณปู่จากไป คิดวนไปวนมาในหัวสมอง
คิดว่า มีอะไรอีกที่มุกอยากบอกคุณปู่
มีอะไรที่มุกลืมพูดไปไหม
มีอะไรที่มุกอยากเล่าให้คนอื่นฟังเกี่ยวกับคุณปู่
มุกที่ไม่มีใครรู้
นอกจากคุณปู่ กับมุก

คำตอบคือ ยังมีค่ะ
มีเยอะมาก ไม่รู้จะกลั่นกรองออกมาเป็นตัวหนังสือหมดไหม
ความรู้สึกของมุกตอนนี้เหมือนกับน้ำในเขื่อน
น้ำที่มีแรงดันสูง พร้อมทั้งทลายกำแพงเขื่อนได้ทุกเมื่อ
มันท่วมทัน
น่ากลัว
แต่ก็สวยงามน่าจดจำในแบบของมัน

มันคงถึงเวลาแล้ว
ที่มุกจะต้องเผชิญกับความเป็นจริง
ดึงฝ่ามือออกจากหูทั้งสองข้าง ลืมตามองไปข้างหน้า

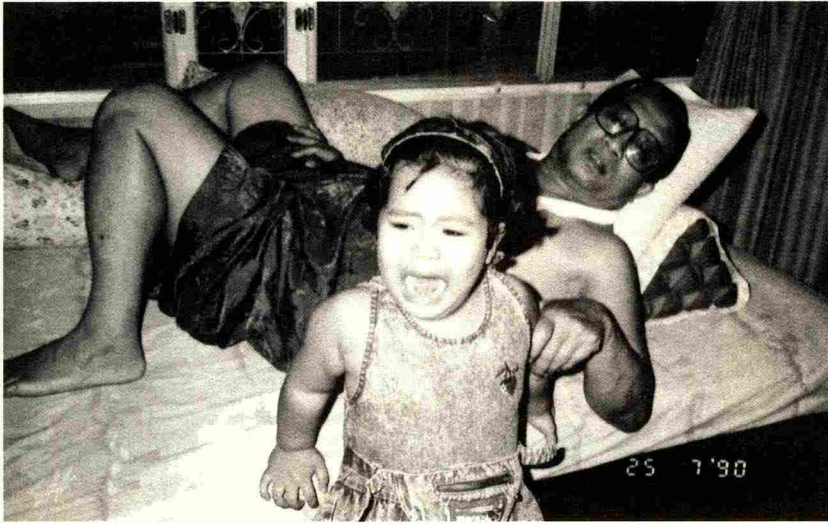
แม้ตอนนี้โลกจะไม่น่าอยู่เหมือนตอนที่มิคุนปุอยู่ก็ตาม
แต่ถ้าหากมุกยึดมั่นในทุกสิ่งที่คุณปุสอนมุกมาอย่างแท้จริง
การก้าวเดินต่อไป แล้วก้าวข้ามผ่านความเจ็บปวดตรงนี้ไป
ก็เป็นสิ่งที่จำเป็น และเป็นสิ่งที่มุกต้องทำให้ได้ในที่สุด

และนี่ก็เป็นอีกสิ่งที่จะต้องทำ
นั่นก็คือการนำเอาความทรงจำที่มี
รอยยิ้ม เสียงหัวเราะ น้ำตา
มาถ่ายทอดลงเป็นบันทึกช่วยจำ

แม้กายสังขารของคนเรา จะต้องร่วงโรยไปตามกฎของธรรมชาติ
แต่สำหรับมุก คุณปุเป็นอมตะ
เพราะการเขียนนั้น เป็นการหยุดเวลา
ให้สิ่งที่เราเขียนถึง คงอยู่ตลอดกาล
และนี่คือเรื่องราวของมุกกับคุณปุค่ะ:

“ความรัก” มีหลายแบบ
เป็นเรื่องที่น่าเสียดาย หากเมื่อเกิดมาเป็นมนุษย์แล้ว พลาดโอกาสที่จะรัก
พลาดโอกาสเป็นที่รัก
เพราะความคิด ความรู้สึกของมนุษย์นั้น ลึกซึ้งกว่าสิ่งมีชีวิตอื่นเหลือล้ำจะพรรณนา

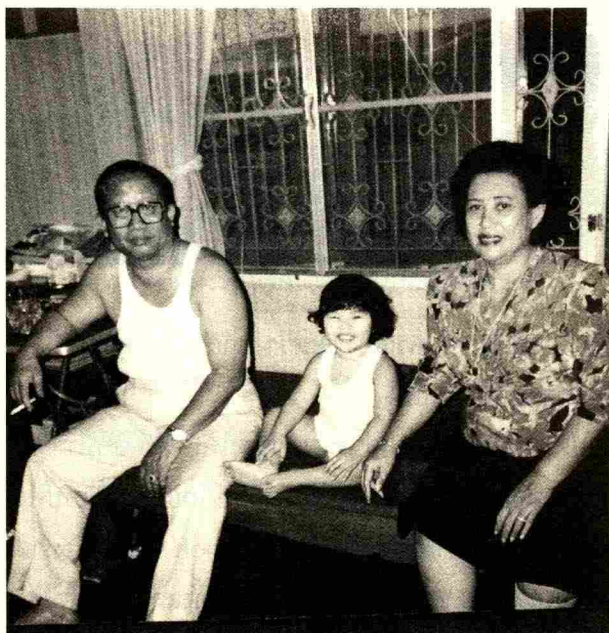
“ความรัก” มิใช่คำจำกัดความที่มีความหมายสั้น กระชับ หรือเข้าใจง่าย
แต่มันถูกแบ่งออกไปเป็นหลายประเภท
มีความรักประเภทหนึ่งที่โดดเด่น และยืนยาวกว่าประเภทอื่นๆ
คือความรัก ที่ประกอบด้วยสายใย ระหว่างมนุษย์
ความรักประเภทนี้ ไม่สามารถผุดขึ้นมาได้เองอย่างไม่มีเหตุผล
แต่อาศัยการก่อตัวขึ้นจากกาลเวลา ซึ่งเป็นส่วนประกอบสำคัญ
ในการบ่มเพาะความผูกพัน และสายใยรัก
คนเราอาจใช้เวลาอยู่ใกล้ชิดกันหลายสิบปี แต่ก็ไม่มีอาจมีความรักชนิดนี้ต่อกันได้
เพราะปัจจัยสำคัญมิได้ขึ้นอยู่กับเวลาเพียงอย่างเดียว
หากแต่คือเหตุการณ์ และสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นในช่วงเวลานั้น

ความทรงจำแรกๆ ที่เกี่ยวกับความรักระหว่างมุกกับคุณปู่คุณย่า
คือเวลาคุณปู่ตักอาหารใส่จานให้
คือเวลาที่คุณปู่เป่าหัวให้ เวลาไปเล่นซนแล้วร้องไห้หัวโนกลับมา
คือเวลาที่คุณย่านอนเล่านิทานก่อนนอนกล่อมมุก โดยมีคุณปู่แอบฟังอยู่ไม่ไกลนัก
คือเวลาที่คุณปู่เจออะไรก็ตามที่มี Winnie the Pooh จะต้องซื้อผ้าฝักมุกเสมอ
เพราะรู้ว่ามุกชอบหนังสือ Winnie the Pooh มาตั้งแต่อ่านหนังสือไม่ออก
คุณปู่จะเล่าให้ใครๆ ฟังเสมอว่ามุกชอบหนังสือมาก
ถึงจะอ่านไม่ออกแต่หากใครอ่านหนังสือเล่มโปรดให้ฟัง จะจำได้ทุกคำ
พี่เลี้ยงต้องอ่านหนังสือออก ไปหลอกไม่ได้ เพราะความจำดีมาก
นั่นน่าจะเป็นจุดเริ่มต้นความรักการอ่านของมุก
เมื่อโตขึ้นมาหน่อย คุณปู่จะซื้อหนังสือให้มากมาย
โดยเฉพาะหนังสือที่เป็นพระราชนิพนธ์ในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
เล่มแรกที่คุณปู่ซื้อให้คือ “แก้วจอมแก่น” ซึ่งมุกจะถือไปไหนต่อไหนด้วยเสมอ
เวลานั่งว่างๆ ก็จะหยิบมาอ่าน
เวลาใครถามว่าทำไมหลานนั่งอ่านหนังสือ ไม่ไปเล่นเหมือนเด็กคนอื่น เบื่อหรือเปล่า
คุณปู่จะตอบว่า “ดูเหมือนเบื่อหรือ ผมว่าเขาดูมีความสุขนะ”

ตอนที่ยังเป็นเด็ก ก็ไม่เข้าใจว่าความรักคืออะไร
จะรับรู้ก็แต่เวลาที่คุณปู่คุณย่า ไม่อยู่บ้าน มันทำให้เราเศร้าใจ
เล่นอะไรก็ไม่สนุกเหมือนเดิม

ถ้านั่งกินข้าวแล้วไม่เห็นหน้ากัน
ข้าวก็ไม่อร่อยเหมือนเดิม
ได้แต่ตั้งตาคอยว่าเมื่อไหร่จะกลับมา
นั่นคือความหมายของความรักความผูกพันที่เด็กคนหนึ่งเข้าใจ

ตั้งแต่เด็กคุณปู่จะมอบหมายหน้าที่ให้มุกเป็นคนใส่ถุงเท้า และถอดถุงเท้าให้ท่านทุกวัน หากวันใดคุณปู่ออกไปทำงานก่อน เมื่อกลับถึงบ้าน ไม่ว่าจะตึกแค่ไหนก็จะให้คนไปตามลงมาให้ถอดถุงเท้าให้ บางครั้งก็ช่วยกันกับน้องติณห์ ใส่กันคนละข้าง ถอดกันคนละข้าง เป็นเช่นนี้เรื่อยมาจนโต ตอนแรกก็ไม่เคยเข้าใจว่า ทำไมต้องปลุก นอนไปแล้วก็ต้องลุกมาถอดถุงเท้าให้ ท่านเพิ่งจะมาเฉลยเอาตอนโตนี้เองว่า เป็นวิธีเดียวที่จะได้เจอหน้ากันทุกวัน เพราะคุณปู่ทำงานหนักมาก ออกจากบ้านแต่เช้า ไปถึงที่ทำงานก่อนใคร ท่านสอนเสมอว่าการรักษาเวลาเป็นเรื่องที่ดี ถึงก่อนคนอื่นดีกว่าให้เขามารอ กุศโลบายเบื้องหลังการใส่ถุงเท้า - ถอดถุงเท้าคือ คุณปู่จะมีเวลาสังเกตสีหน้า อากัปกิริยาของหลานๆ ว่า มีปัญหาอะไรไหม มีสิ่งใดรบกวนจิตใจอยู่หรือเปล่า หากรู้สึกได้ว่าหลานกำลังเศร้าก็จะปล่อยมุกตกลงให้หัวเราะ แล้วก็ถามความในใจ ช่วยพูดปลอบ พูดให้กำลังใจ อยู่เสมอ

มุกชอบถามคุณปู่ว่า

“คุณปู่รักมุกไหม”

ด้วยความที่ท่านเป็นผู้ใหญ่ และโดยปกติแล้ว พุดจาเสียงดัง ชัดถ้อยชัดคำเสมอ
ไม่ได้พุดจามุ่มนวลอ่อนหวาน บางครั้งท่านก็ทำเป็นไม่ได้ยินเราถามบ้าง เลี่ยงที่จะไม่ตอบบ้าง
แต่พอถามบ่อยๆ เขาก็ให้คำตอบว่า

“รัก”

มันอาจเป็นคำที่สั้นสำหรับคนทั่วไป อาจฟังดูไม่ได้พิเศษอะไร

แต่สำหรับมุก มันกลับเปี่ยมไปด้วยความรู้สึก

เพราะมุกรู้ว่าคุณปู่ไม่ค่อยพุดคุยเรื่องความรู้สึกสักเท่าไร

อาจเป็นเพราะเรามาจากยุคที่ต่างกัน ห่างกันมากก็เป็นได้

เราจึงเหมือนใกล้กันมากขึ้น

ยุคของคุณปู่คือ ยุคของความเป็นระเบียบแบบแผน ไม่แสดงความรู้สึกมากนัก

ในขณะที่ยุคของมุกคือยุคของศิลปะ อารมณ์ และได้รับอิสรภาพด้านต่างๆ มากกว่าแต่ก่อน

มุกกับคุณปู่

เหมือนส่องซิกซายกับส่องซิกขวยังไงยังงั้น

แต่ก็เช่นเดียวกันกับส่องทั้งสองซิก

เมื่ออยู่ร่วมกันแล้ว กลับก่อให้เกิดความลงตัวอย่างน่าประหลาด

เมื่อคุณปู่ถูกถามต่อ ว่า “แล้วรักมุกแค่ไหน”

ไม่ว่าเวลาจะผ่านไปเพียงใด คำตอบของท่านก็คงเดิม

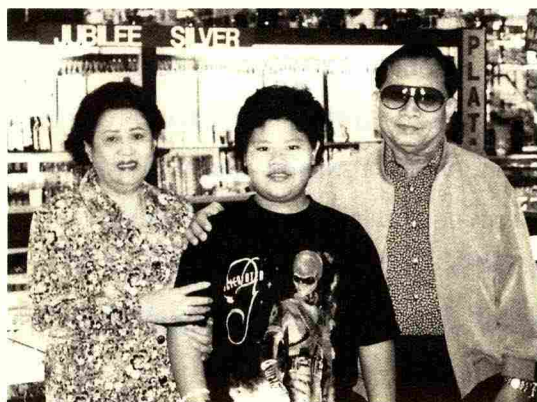
“รักเท่าฟ้า”

มีบางครั้งที่ท่านจะแกล้ง แหย่ให้งอน

ก็จะตอบว่า “ไม่รัก”

พอมุกหน้างอ ก็พุดต่อ ว่า “ไม่รักได้ไง”

เพราะเป็นเด็กเจ้าปัญหา พุดมากมาตั้งแต่เด็ก ทำให้การบอกรักคุณปู่คุณย่า ไม่ใช่เรื่องที่
แปลกหรือยากแต่อย่างใด และที่สำคัญมุกเองก็ซึบซับอีกสิ่งหนึ่งที่คุณปู่ทำให้ลูกหลานดูเป็นตัวอย่าง
มาตลอดคือ การพุดในสิ่งที่ตนคิด มีความซื่อสัตย์ต่อความรู้สึกของตนเอง ด้วยความเป็นเด็กจึงมี
ความกล้าที่จะพุด กล้าที่จะบอกความคิดเห็นของตน

จะมีเด็กสักกี่คนที่มีโอกาสได้พูดอย่างเต็มปากว่า “หนูมีคุณปู่เป็นวีรบุรุษในดวงใจ”

แล้วหมายความตามที่พูดจริงๆ

มักคือหนึ่งในเด็กน้อยผู้โชคดีเหล่านั้น

คือเด็กอ้วนที่ตื่นเต้นและตั้งตารอ “การสอบพูด” ที่โรงเรียน

ด้วยหวังใจว่าจะได้หัวข้อที่สามารถเขียนถึงคุณปู่ได้ เพื่อที่จะถือโอกาสเล่าให้เพื่อนฟังว่า

มักมีคุณปู่ที่เก่ง และเป็นคนดี

คุณปู่มักพามุกไปที่ทำงานด้วยเวลาปิดเทอม มุกได้เข้าไปในรัฐสภาก่อนที่โรงเรียนจะพาไปทัศนศึกษาที่นั่นเสียอีก ได้พบปะผู้คนมากมาย เมื่อมองย้อนกลับไปตอนนี้ ภาพทั้งหมดเหมือนหมอกจางๆ ตอนเช้า แต่สิ่งที่ชัดเจน คือภาพของคุณปู่ และไออุ่นของมือคุณปู่ มือคุณย่า ที่คอยจูงมุกเดินไปไหนต่อไหน สอนให้มุกทำความเคารพผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่ในความหมายของคุณปู่คือ ทุกคนที่อายุมากกว่าเรา ไม่ว่าจะเพื่อนร่วมงานคุณปู่ หรือบุคคลอื่นๆ ที่ทำงานในรัฐสภา ตั้งแต่คุณตำรวจไปจนถึงพนักงานที่ปฏิบัติหน้าที่ทั่วไป

ข้อดีของการไปไหนมาไหนกับคุณปู่และคุณย่าคือ หากมุกมีข้อสงสัยใด สามารถถามได้ตลอดเวลา คุณปู่สนับสนุนให้ลูกหลานกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้อยู่เสมอ มุกจำได้ว่าเคยถามคุณปู่ว่าทำไมคุณปู่ถึงไหว้คนที่อายุน้อยกว่า คุณปู่กับคุณย่ามองหน้ากัน แล้วท่านก็หันมาถามต่อว่า ลูกหมายความว่าอย่างไร อธิบายได้ไหม มุกก็อธิบายว่า เวลาที่คนอื่นไหว้คุณปู่ เขาอายุน้อยกว่า คุณปู่คุณย่า จะยกมือไหว้กลับทำไม คุณปู่หัวเราะ แล้วตอบว่า

“เพราะทุกคนมีเกียรติในลูก การยกมือไหว้ผู้ใหญ่ เป็นเรื่องที่เด็กพึงกระทำ และหากมีผู้ใหญ่ที่อ่อนด้อยกว่าเรา ยกมือไหว้เรา นั้นเป็นเพราะเขาให้ความเคารพและให้เกียรติเรา ก็เป็นเรื่องสมควรแล้ว ที่เราจะให้เกียรติเขาเช่นกัน”

คุณปู่สอนให้มุกให้เกียรติผู้อื่น ให้มีเมตตาต่อผู้อื่น อย่าใช้สิ่งใดก็ตามที่เราคิดว่าเรามีมากกว่า ตีกว่าคนอื่น ไปกดขี่ข่มเหงผู้ใด เพราะนั่นเป็นสิ่งที่ไม่สมควรเป็นอย่างยิ่ง แม้คุณปู่จะมีหน้าที่การงานที่เป็นที่ยอมรับ เป็นที่รู้จัก แต่นั่นคืองานของคุณปู่ คือความสำเร็จของคุณปู่ มุกเป็นเพียงเด็กนักเรียนธรรมดาๆ คนหนึ่งเท่านั้น มีหน้าที่ต้องเรียนหนังสือ ให้ความเคารพผู้ใหญ่เหมือนเด็กคนอื่นๆ ไม่ใช่ว่าเกิดมาเป็นหลานคุณปู่จะได้รับข้อยกเว้น กลับกันคือ ยิ่งเป็นหลานคุณปู่ ยิ่งต้องทำตัวให้ดี ให้สมกับความดีที่คุณปู่กระทำมาตลอดชีวิต อย่าให้ใครมาว่าได้ว่าที่บ้านไม่อบรม มุกได้เรียนรู้ ได้ซึมซับสิ่งต่างๆ ที่คุณปู่และคุณย่าสอนมาตั้งแต่เล็กเช่นเดียวกันกับลูกหลานคนอื่นๆ แต่อาจเป็นเพราะมุกเป็นเด็กเจ้าปัญหาชอบถามคำถามแปลกๆ จึงทำให้ได้เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ เสมอ และเป็นความโชคดีที่เพราะเป็นเด็ก คุณปู่จึงไม่เคยเบื่อที่จะตอบ ไม่เคยเบื่อที่จะอธิบายสิ่งต่างๆ ว่าทำไมบางอย่างถึงทำได้ - ทำไม่ได้ ที่สำคัญคือคุณปู่ไม่ได้สอนมุกผ่านเพียงคำพูดเท่านั้น แต่ปฏิบัติให้เห็นเป็นตัวอย่างเสมอมา ทำให้มุกจดจำคำอธิบาย คำสอนเหล่านั้นได้ดี

หนึ่งในบทเรียนสำคัญของชีวิตที่คุณปู่สอนมุกเสมอคือ การที่คนเราจะทำจิตใจสูงชันได้นั้น ไม่สามารถทำได้โดยการกดให้คนอื่นต่ำกว่าเรา หากแต่เป็นการช่วยประคับประคองจิตใจของกันและกันให้อยู่ในที่สูงเหมือนกัน และคอยสังเกตอย่าให้ใครตกหล่นไป เมื่อใดที่เราสามัคคี และเมื่อใดเราสามารถนำเอาจิตใจของกันและกันมาร้อยเรียงให้เป็นหนึ่งเดียวได้ เมื่อนั้นสถานะของจิตใจทุกคนก็จะสูงชันเอง

ทุกการกระทำ ทุกคำพูดของคุณปู่ มีปรัชญาแฝงอยู่เสมอ คุณปู่อาจไม่ได้ไปเรียนต่อเมืองนอก เมืองนาเหมือนคนอื่น แต่ความคิดและวิสัยทัศน์ของท่านนั้นกว้างไกลมาก ก่อนมุกจะไปเรียนต่อ เคยได้พูดคุยเปิดอกกับคุณปู่ จึงได้ทราบว่าจริงๆ แล้ว คุณปู่เองก็มีความฝันที่จะไปเรียนต่อ และได้เตรียมการกันกับคุณทวดแล้ว หากแต่ว่ามีเหตุการณ์ไม่คาดฝันเกิดขึ้นเสียก่อน เมื่อเรียนจบชั้นมัธยม จากที่ตั้งใจไว้ว่าจะไปทำงานและเรียนต่อชั้นปริญญาตรีด้านการเกษตร ที่ประเทศฟิลิปปินส์ แต่คุณพ่อของคุณปู่ คุณทวดแป้น (คุณทวดแป้น เกสรทอง) นั้นมีสุขภาพที่ไม่สู้ดีนัก ประกอบกับกิจการโรงบ่มไบยาสูบของที่บ้านกำลังไปได้ดี ทำให้คุณปู่ต้องเลือกที่จะเสียสละเพื่อครอบครัว และเก็บความฝันของตนเข้ากล่องใบน้อยในใจของท่าน คุณปู่จะบอกเสมอว่า ถึงแม้ตัวท่านเองจะไม่ได้มีโอกาสไปเรียนต่อที่ต่างประเทศ แต่เมื่อมีโอกาสก็จะสนับสนุนลูกหลานให้เต็มที่ ให้เราไปทำตามความฝันของคุณปู่ให้สำเร็จ เมื่อน้องติณห์มาลาคุณปู่คุณย่าเพื่อไปศึกษาต่อชั้นมัธยมที่ประเทศสหรัฐอเมริกา คุณปู่ยังให้ศีลให้พรและย้ำกับน้องว่า ให้กลับมาทำคุณประโยชน์ให้บ้านเมือง กลับมาทำชื่อเสียงให้กับประเทศไทย และเป็นคนดีของครอบครัว วงศ์ตระกูล ซึ่งนั่นเป็นสิ่งเดียวที่คุณปู่อยากเห็นลูกหลานทำ คุณปู่ไม่เคยขอลสิ่งใดตอบแทนเลยนอกจากให้เราเป็นคนดี และให้เรามีความสุข

If there ever comes a day when we
can't be together, keep me in your heart,
I'll stay there forever..

-Winnie The Pooh

เมื่อเรายังเด็ก เรามักมองว่าโลกใบนี้มันกว้างใหญ่เหลือเกิน
และเรามีทั้งชีวิตรออยู่ตรงหน้า
ทำให้ดูเหมือนกับเรามีเวลาอีกมากมายที่จะทำสิ่งต่างๆ
เมื่อเรายังเด็ก
เราไร้ซึ่งพันธนาการ
เราปราศจากความกลัว
โดยเฉพาะความกลัวที่จะเสียบุคคลอันเป็นที่รักไป
เพราะด้วยความไร้เดียงสา
หรืออาจเป็นความเขลา
ที่ลวงให้เราคิดว่า
ความตาย และการสูญเสีย
เป็นเรื่องนามธรรม
คิดว่ามันจับต้องไม่ได้ สัมผัสไม่ได้
เหมือนเป็นไอน้ำ ที่เรามองเห็น แต่เก็บใส่ขวดโหลไว้
เพื่อเป็นเครื่องเตือนความจำไม่ได้
เมื่อโตมาจึงได้เข้าใจว่า

Promise
You'll
never
forget
me,

ever.

Not even when I'm a hundred.

ไอน้ำ สามารถถูกนำมากลั่นเป็นน้ำได้
และน้ำนั้น ก็มีความหนาแน่น
มีความจริง
เหมือนน้ำตา ที่ถูกกลั่นออกมาจากตา
กลั่นออกมาจากใจของมุก
ทุกครั้งที่คิดถึงคุณปู่

ไม่ว่าคุณปู่จะอยู่ที่ไหน
มุกก็ขอให้คุณปู่ยิ้ม และหัวเราะให้ดังๆ
ให้มุกได้ยินในความฝัน
ให้มุกรู้ว่า การที่เราต้องจากกัน
มันไม่ใช่สิ่งที่เลวร้ายที่สุด
เพราะตอนนี้
มันคือประสบการณ์ที่เจ็บปวดที่สุด
ในชีวิตของคนอายุ ๒๘ คนนี้

แม้ปีต่อๆ ไปในอนาคต มุกจะไม่ได้กราบเท้าคุณปู่ก่อนนอน
จะไม่ได้เอาพวงมาลัยมาไหว้คุณปู่ตามวันสำคัญต่างๆ
ไม่ได้มีโอกาสเอาน้ำอบล้างเท้าให้ทุกวันพ่ออีกต่อไปแล้ว
แต่สำหรับมุก จะวันไหน ก็คือวันของมุกกับคุณปู่ทั้งนั้น
เพราะคุณปู่จะเป็นส่วนหนึ่งของมุก
เป็นส่วนที่ดีที่สุดของมุกตลอดไป
คำสั่งสอนของคุณปู่จะยังคงอยู่
คุณปู่เป็นอมตะเสมอสำหรับมุกค่ะ

มุกรักคุณปู่นะคะ
รักเท่าฟ้า ไกลไปถึงสวรรค์เลย
เพราะมุกรู้ และมั่นใจ
ว่าคุณปู่อยู่ที่นั่นค่ะ

มุก (ตติยาภรณ์ เกสรทอง)

If I never see you again
I will always carry you
inside
outside

on my fingertips
and
at brain edges

and in centers
centers
of what I am of
what remains.

Charles Bukowski

“คุณปู่ในความทรงจำ”

ตั้งแต่จำความได้ ตอนเด็กๆ ระหว่างช่วงปิดภาคเรียนติณห์ได้มีโอกาสไปไหนมาไหน กับคุณปู่และคุณย่าเกือบทุกวัน ไม่ว่าจะคุณปู่จะไปตัดผม ไปธนาคาร หรือไปหาหมอและทำฟัน ทุกครั้งที่ไปข้างนอกกับท่านทั้งสองจะต้องได้ไปรับประทานอาหารอร่อยๆ ทุกครั้ง ยังจำได้ ไม่เคยลืมว่า ตอนเด็กๆ ติณห์เป็นเด็กที่พอมมาก คุณปู่เลยบอกว่า “ถ้าน้ำหนักขึ้น ปู่จะให้ กิโลละหนึ่งพันบาท” สุดท้ายน้ำหนักติณห์ขึ้นมาเจ็ดกิโล ทำให้ได้รับเงินไปฝากธนาคาร เจ็ดพันบาท อีกสิ่งหนึ่งในความทรงจำที่ไม่เคยลืมคือ คุณปู่ชอบนั่งดูการ์ตูนอยู่ด้วยเป็นประจำ คุณปู่ชอบดูเรื่อง Tom and Jerry และ Popeye The Sailor Man ทุกครั้งที่ได้ดู ก็จะหัวเราะไปพร้อมกับคุณปู่ด้วย

น่าเสียดายที่ติณห์ไม่ได้เห็นหรือรับรู้เรื่องราวในอดีตของคุณปู่เท่าที่ควรเพราะติณห์ เติบโตมาในช่วงที่คุณปู่เริ่มวางมือทางด้านการเมืองแล้ว แต่พอได้โตขึ้นมา ได้พบกับผู้คน มากมายที่อายุรุ่นราวคราวเดียวกับคุณปู่ ทุกคนก็จะเล่าให้ฟังว่าคุณปู่ นั่นคือตำนานที่มีชีวิต (a living legend) ทางการเมืองไทยท่านหนึ่ง อีกทั้งยังเล่าถึงความอดุสาหะ พุ่มเทกับการทำงานของคุณปู่ การรับมือกับสถานการณ์ยากๆ ได้อย่างเป็นเลิศ ไปจนถึงความมีเมตตา และการเป็นตัวอย่างที่ดีของท่านที่มีต่อนักการเมืองรุ่นหลัง ซึ่งทุกครั้งที่ติณห์ได้ฟัง ก็จะมี

HAPPY
 BIRTH DAY
 To
 GrandPa
 5 AUG 2009

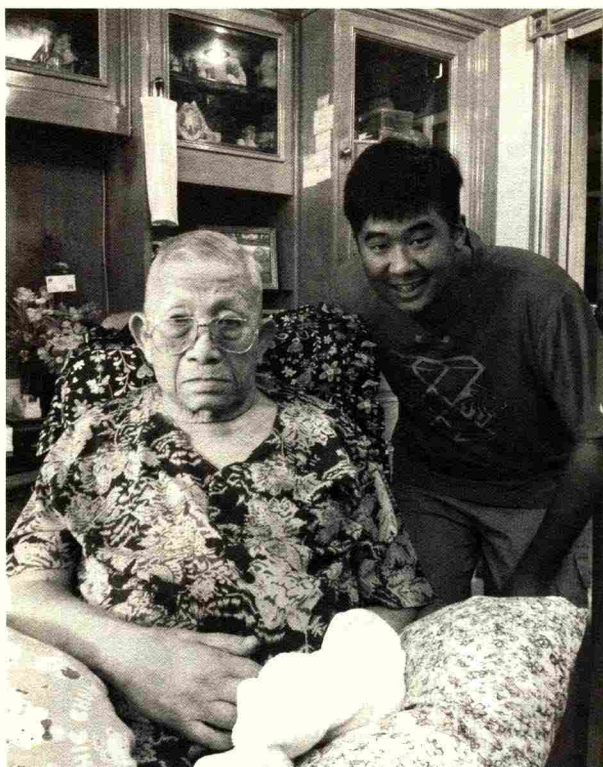
ช่วงนี้ คุณปู่ มีสุขภาพที่แข็งแรง
 อายุยืน อยู่ กับ ลูกหลานไปนานๆ

จาก ... ตีนี่ คับ

ความรู้สึกภูมิใจที่ได้เกิดเป็นหลานคุณปู่ ผู้เป็นที่รักและเป็นที่เคารพนับถือของคนมากมายหลายตา

ก่อนเดินทางไปเรียนต่อ High school ที่สหรัฐอเมริกา ตีนี่ได้ไปกราบลาคุณปู่ และยังคงจำคำพูดที่คุณปู่อวยพรให้ไม่เคยลืม คุณปู่อวยพรให้ตี๋มโชคดี ขอให้ประสบความสำเร็จและเดินทางโดยสวัสดิภาพ หลังจากนั้นเมื่อเดินทางถึงสหรัฐอเมริกาแล้ว ตีนี่ก็ได้โทรศัพท์กลับมาหาคุณปู่และคุณย่าอยู่เรื่อยๆ เมื่อเวลาผ่านไปได้คุยกับพี่มุกจึงได้ทราบว่าคุณปู่พูดคายน้อยลง เสียงที่เคยดังกังวานเป็นเอกลักษณ์ ก็กลายเป็นน้ำเสียงที่นุ่มลึกและสุซุ่ม แต่ก็ยังคงเสน่ห์อยู่เหมือนเดิม ยังคงยิ้ม ยังคงหัวเราะเสียงดังกับลูกหลานเหมือนเดิม เมื่อตี๋มกลับมาเยี่ยมบ้านตอนปิดเทอมได้มีโอกาสไปนอนเป็นเพื่อนคุณปู่ที่บ้านเป็นครั้งคราวก่อนที่จะกลับมาเรียนต่อปีสุดท้ายให้จบ ได้ดูแลและชี้ชวนให้ท่านดูรายการโทรทัศน์ที่น่าสนใจด้วยกัน ได้ยิ้มได้หยอกล้อกันให้หายคิดถึง หลังจากที่ได้เรียนจบ High school กลับมาศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยมหิดล เมื่อคุณปู่ได้เข้าไปตรวจร่างกายและพักอยู่ที่โรงพยาบาลเป็นเวลาสักพักหนึ่ง วันใดที่เรียนเสร็จเร็ว ตีนี่ก็จะนั่งรถของมหาวิทยาลัยจากศาลายามาลงที่โรงพยาบาลรามารักษาเพื่อมาเยี่ยมคุณปู่ มานั่งดูโทรทัศน์ด้วยเหมือนที่เคยทำตั้งแต่เด็ก หรือบางครั้งก็ผลัดกันกับพี่มุกอ่านหนังสือให้คุณปู่ฟัง ก่อนจะกลับไปหอพักที่มหาวิทยาลัย หรือกลับบ้าน

ความเศร้าโศกเสียใจที่ดิฉันมีกับการจากไปอย่างไม่มีวันกลับของคุณปู่ไม่สามารถบรรยายความรู้สึกออกมาเป็นตัวอักษรได้หมด สิ่งที่คุณปู่ได้รับและสัมผัสมาตั้งแต่เล็กจนโตคือความรักที่คุณปู่มีต่อทุกคนในครอบครัวและเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับหลานๆ และทุกๆ คน ดิฉันจึงเชื่อเป็นอย่างยิ่งว่าถึงแม้คุณปู่จะไม่อยู่แล้ว คำสั่งสอน คุณงามความดีที่คุณปู่เคยทำก็จะคงอยู่เสมอและตลอดไป

ดิฉันอาจไม่เคยได้บอกคุณปู่ถึงความรู้สึกข้างในที่ดิฉันมีต่อคุณปู่ แต่ด้วยการกระทำที่ดิฉันแสดงให้เห็น ดิฉันเชื่อว่าคุณปู่รับรู้ได้ว่า ดิฉันรักคุณปู่มาก และชื่นชมในตัวท่านมากเพียงใด สิ่งสำคัญที่ดิฉันสัมผัสได้เสมอคือทุกคนที่รู้จักคุณปู่จะพูดเป็นเสียงเดียวกันว่า คุณปู่ของดิฉันเป็นคนดีและเป็นທີ່เคารพนับถือของทุกคนที่เคยรู้จักและใกล้ชิดท่าน และต่อจากนี้ ดิฉันจะใช้ชีวิตที่เหลือโดยมีคำสอนของคุณปู่เป็นแสงนำทาง และจะเป็นคนดี มีคุณธรรมเหมือนกับคุณปู่ หากดิฉันมีบุญมากพอที่จะได้เกิดมาพบคุณปู่อีก ดิฉันก็อยากจะขอเกิดมาให้ได้ใกล้ชิด ให้ได้มาดูแล และเกิดเป็นหลานของคุณปู่อีกครั้ง

กุลพัทธ์ เกสรทอง (ดิฉัน)

ด้วยความเคารพรัก “อาจะ”

ผมเกิดมาเป็นหลานคนแรก เป็นหลานคนโตของตระกูล “เกสรทอง” เป็นครอบครัวใหญ่ สมาชิกครอบครัวอยู่รวมกันทั้งหมด มีคุณปู่แป้น - คุณย่าแดงโม เกสรทอง เป็นผู้นำครอบครัว และเป็นผู้นำทางธุรกิจของครอบครัว ฉะนั้นผมจึงมีคุณอาหลายท่าน เป็นผู้อบรมเลี้ยงดู “คุณอาปัญญา เกสรทอง” หรือที่พวกเราเรียกกันสั้นๆ ว่า “อาจะ” นั้นเป็นคุณอาท่านหนึ่งที่ได้สั่งสอนให้ผมเป็นคนดี ให้เป็นผู้เสียสละ ไม่รังแก ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ตลอดจนฝึกให้ผมเป็นผู้มีความรับผิดชอบ โดยช่วงระยะเวลาโรงเรียนปิดเทอม “อาจะ” จะมอบหมายให้ผมรับหน้าที่ช่วยงานในแผนกเตาต้มไບยาสูบ มอบหมายงานเท่าที่มีขีดความสามารถที่จะทำได้

คุณอาปัญญา เกสรทอง มีแต่ความรัก ความเมตตา ความหวังดีให้กับผมตลอดมา เช่นเดียวกัน ผมก็มีแต่ความรัก ความเคารพคุณอามาตลอด บัดนี้ขอเพิ่มเติม “ความอาลัยอย่างที่สุด”

ด้วยบุญกุศลที่ผมได้กระทำความจนถึงปัจจุบันและด้วยบุญที่ “อาจะ” ได้สั่งสมมาตลอดชีวิตของท่านนั้น จงเกื้อกูลให้ “จิตวิญญาณ” ของคุณอาปัญญา เกสรทอง จงประสบแต่ความสุข ความเจริญ ยิ่งๆ ขึ้นไปด้วยเทอญ

ประดิษฐ์ เกสรทอง (หลานอ้อด)

“บาทสลิ้ง ไม่ให้ติดตัวมา”

เมื่อพูดถึงอาจะ ต่อยจะนึกถึงความซื่อสัตย์ ความยุติธรรมก่อนเป็นอันดับแรก เวลาอาจะทำอะไรจะมีระเบียบวินัย รักษาชื่อเสียงวงศ์ตระกูลตลอดมา อาจะบอกลูกหลานทุกคนเสมอว่า ให้สบายใจ และภูมิใจที่ใช้ชื่อนามสกุล เกสรทอง เพราะท่านไม่เคยทำอะไรเสื่อมเสียให้กับวงศ์ตระกูล และสิ่งที่ท่านพูดก็เป็นความจริง จะเห็นได้จากเวลาที่ต่อยเดินทางไปที่ใด ได้พบกับใคร เมื่อเขาเหล่านั้นทราบว่ต่อยเป็นหลานของอาจะ ก็จะมีแต่คำชื่นชม สรรเสริญในความดีของท่านทั้งสิ้น

อาจะสอนลูกหลานทุกคนว่า “บาทสลิ้ง ไม่ให้ติดตัวมา” กล่าวคือ การทำงาน การรับผิดชอบสิ่งใดก็ตาม อย่าได้เห็นแก่เงิน อย่ารับสินบาทคาดสินบน แม้เงินจำนวนเล็กน้อยเท่าใด ก็อย่าให้ติดตัวเรามา เพราะมันไม่ใช่ของเรา อาจะเห็นว่ายิ่งเราทำงานเป็นข้าราชการ รับผิดชอบต่อประชาชนและชาติบ้านเมือง เราจะต้องมีความยุติธรรมและซื่อตรง เพราะเงินภาษีประชาชนนั้นเป็นเงินที่ได้มาจากน้ำพักน้ำแรงอันบริสุทธิ์ของประชาชน และไม่สมควรถูกนำไปใช้เรื่องอื่น ที่ไม่สร้างประโยชน์ให้กับส่วนรวม จะอ้างว่าเป็นเงินเล็กน้อยเพียงบาทเดียวสลิ้งเดียวก็ไม่ได้เด็ดขาด

อาจะเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับลูกหลานเรื่อยมา มีความห่วงใย ความเมตตาให้กับทุกคนเสมอ โดยเฉพาะกับทศ ลูกชายคนเล็กของต่อยที่เคยป่วยหนักและพักรักษาตัวอยู่ในโรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้าเป็นเวลานาน ไม่ว่าจะมีการะหน้าที่รับผิดชอบมากมายเพียงใด อาจะมาเยี่ยมน้องทศเสมอ และคอยสอบถามอาการจากคณะแพทย์ อีกทั้งยังให้ที่พักกับต่อยและสามีขณะที่มาเฝ้าไข้ห้องทศอยู่ที่กรุงเทพฯ จนกระทั่งหายเป็นปกติดีและกลับบ้านได้อีกครั้ง บุญคุณของอาจะนั้นต่อยและครอบครัวไม่เคยลืม

นอกเหนือจากการปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างและสอนให้เป็นคนดีมีคุณภาพแล้ว อาจะยังเป็นผู้สอนต่อยทำอาหาร อาจะสอนให้ทำน้ำพริกกะปิ ช่วยชิมช่วยแนะนำจนกระทั่งมีฝีมือดี ทุกวันนี้เวลาที่ได้มีโอกาสทำน้ำพริกกะปิเลี้ยงใคร ต่อยมีความภูมิใจที่จะบอกกับทุกคนว่า น้ำพริกถ้วยนี้เป็นสูตรของอาจะ

ถึงแม้ว่าวันนี้ลูกหลานจะไม่มีอาจะเป็นร่มโพธิ์ร่มไทรอีกต่อไปแล้ว แต่คุณงามความดีที่คุณอาได้กระทำให้มาตลอดชีวิตจะยังคงอยู่เสมอ ความเมตตาที่อาจะให้กับลูกหลานจะเป็นสิ่งที่ถูกจดจำไปตราบนานเท่านาน ขอให้ดวงวิญญาณของอาจะกลับขึ้นไปสถิตอยู่บนสวรรค์ คอยปกป้องรักษาคุ้มครองลูกหลานทุกคนตลอดไปเทอญ

แสงเดือน วัฒนพงษ์สุนทร (ต่อย)

อาลัย... อาจะ
“จงทำตัวเหมือนไม้บรรทัด”

คำสอนนี้ตั้งก้องหูหลานๆ มาตั้งแต่ยังเล็ก ตูเป็นหลานอีกหนึ่งคนที่ได้มีโอกาสใกล้ชิด และสนิทสนมกับทั้งอาจะ (คุณอาปัญญา เกสรทอง) และอาออบ (คุณอาออบแก้ว เกสรทอง) ช่วงเวลาที่ตูและพี่ๆ น้องๆ เติบโตมาจะได้เห็นอาจะทำงานหนักมาโดยตลอด ตั้งแต่ก่อนอาจะ เข้าสู่เส้นทางการเมือง เมื่อมีใครถามว่ารู้สึกอย่างไรที่ได้เกิดเป็นหลานอาจะ ตูจะตอบด้วยความภาคภูมิใจ ว่ารู้สึกโชคดีมาก เพราะถึงแม้ว่า อาจะจะเป็นน้องชายของพ่อตา (คุณพ่อปรีดา เกสรทอง) ไม่ใช่บิดาผู้ให้กำเนิดและดูแลอบรมสั่งสอน แต่อาจะเป็นผู้ที่ปฏิบัติตนเป็นตัวอย่าง เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับตูและลูกหลานเสมอ

ตูยังจำได้ว่า เคยพูดคุยและปรึกษาเรื่องต่างๆ กับอาจะมากมาย และเรื่องหนึ่งที่จำได้แม่นคือขณะที่ยังทำงานอยู่ที่ธนาคารกรุงไทย มีผู้มาติดต่อ ขอให้ช่วยเหลือเรื่องอนุมัติสินเชื่อ และเสนอเงินจำนวนมากเป็นค่าตอบแทน ตูปฏิเสธไปทันทีและให้เหตุผลว่า ตูใช้นามสกุลนี้ร่วมกับคนดีๆ มากมาย คุณอาของตู (อาจะ) ก็เป็นนักการเมืองที่มีคุณธรรมและความซื่อสัตย์ทำงานเพื่อประเทศชาติอย่างสุจริต มีผู้เคารพนับถือมากมาย จะให้คนในครอบครัวมาเสียชื่อเสียง เพียงเพราะตัวเราคนเดียว ก็ทำไม่ได้ เพราะขัดกับทุกอย่างที่เราเชื่อและได้รับการอบรมสั่งสอนมา เมื่อตูเล่าให้อาจะฟังแล้ว อาจะก็พูดให้กำลังใจและชมเชยในความมั่นคง ความยุติธรรมในการตัดสินใจของตู อาจะยังให้เหตุผลเพิ่มอีกว่า

“หากเราได้รับสินบาทคาดสินบนจากใครมา อำนาจการตัดสินใจของเราจะอยู่ภายใต้เรื่องของบุญคุณ ไม่ใช่เรื่องของความถูกต้องอีกต่อไป หากเราทำงาน อุทิศตนให้กับส่วนรวม ขออย่าให้เห็นแก่สิ่งใด นอกจากประโยชน์ของส่วนรวมเท่านั้น”

คำสอนของอาจะก้องกังวานอยู่ในใจตุตตลอดมา ไม่ว่าจะเวลาจะผ่านไปเท่าใดก็ตาม

อาจะเป็นอาที่ให้ความรัก ความอบอุ่นกับลูกหลานและคนในครอบครัวเสมอ ไม่ว่าจะไปที่ใด เมื่อพบเห็นสิ่งใดที่เป็นประโยชน์หรือน่าสนใจก็จะนึกถึงกันตลอด ครั้งหนึ่งคุณอาทั้งสองเดินทางกลับมาจากไปเยี่ยมน้องปู่ (คุณปรีชา เกสรทอง) ที่ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้เล่าให้ตู่ฟังว่าไปรับประทานอาหารไทยในกรุงวอชิงตัน ดีซี สั่งผัดไทยมา เมื่อรับประทานแล้วก็ได้พบว่ารสชาตินั้น ไม่เหมือนกับที่เมืองไทยเลย อาจเป็นเพราะมีการปรับปรุงให้รสชาติอ่อนลงเพื่อให้ถูกปากคนต่างชาติ และส่วนประกอบหลายอย่างก็หาไม่ได้ในพื้นที่ แต่ราคานั้นแพงกว่าบ้านเราถึงสิบเท่า เมื่ออาจะลองชิมแล้วก็นึกถึงผัดไทยที่ตุตเคยทำให้ ว่าทั้งอร่อยกว่าถึงเครื่องกว่า

“ทำไมเราไม่ทำผัดไทยขายล่ะ? ตูมีฝีมือดี ควรนำมาสร้างอาชีพให้เป็นประโยชน์นะ”

นั่นก็เป็นจุดเริ่มต้นของ “ร้านผัดไทยคุณตู่” ทุกวันนี้ แม้กระทั่งชื่อร้าน อาจจะเป็นผู้ตั้งให้ และในวันเปิดร้านวันแรก คุณอาทั้งสองก็อุตส่าห์เดินทางมาอุดหนุนและรับประทานอาหารเช้าที่ร้านด้วย อีกทั้งยังนำ “กล่องใส่เงิน” มามอบให้เป็นของขวัญในวันเปิดร้าน ทุกวันนี้ ตูยังเก็บกล่องใบนั้นไว้ และยังคงหยิบใส่อยู่เหมือนเดิม เพราะทุกครั้งที่เห็นกล่องใบนั้น ตูก็จะนึกถึงอาจะ นึกถึงคำสั่งสอนของอาจะ ทำให้มีกำลังใจในการอดทนทำงานต่อไป

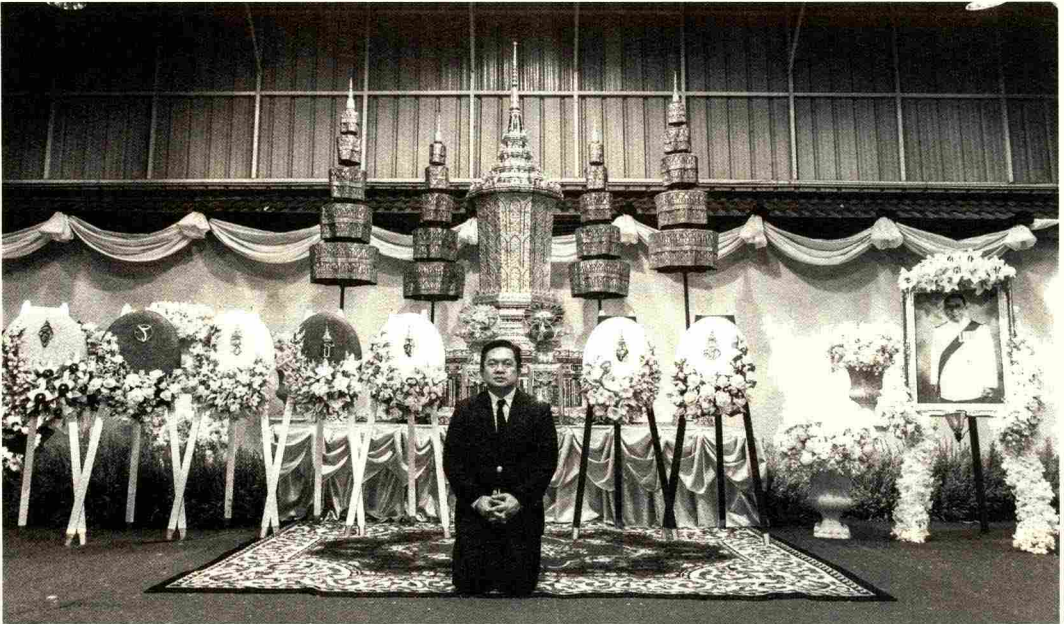
นอกจากอาจจะเป็นผู้ชี้ทางและผลักดันให้ตุ๋ได้เปิดร้านผัดไทยเป็นของตัวเองแล้ว อาจจะยังเป็นผู้ที่ให้โอกาสหลานคนนี้ได้แสดงฝีมือทำผัดไทยและชาหมู ถวายสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เมื่อครั้งพระองค์ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเปิดห้องสมุดเฉลิมราชกุมารีที่จังหวัดเพชรบูรณ์ด้วย หากตุ๋มีเพียง ฝีมือการทำอาหารเพียงอย่างเดียว ไม่ได้เกิดเป็นหลานอาจจะ ชีวิตนี้ก็ไม่มีวันที่จะได้รับความ ไว้วางใจให้รับผิดชอบหน้าที่นี้ และเป็นเรื่องยากที่ใครก็ตามจะได้รับโอกาสที่ดีเช่นนี้ ตุ๋รู้สึก เป็นเกียรติ ปลาบปลื้มและสำนึกในความเมตตาของอาจจะเป็นอย่างยิ่ง

ถึงแม้ว่าวันนี้ อาจจะไปอยู่ในที่ที่แสนไกล สูงขึ้นไปบนท้องฟ้า และเราก็ไม่อาจได้ พบหน้ากันอีกในชาตินี้ แต่ตุ๋ก็ดีใจและภูมิใจที่ชีวิตนี้ได้เกิดเป็นหลานอาจจะ ได้ใกล้ชิด ได้เคย ทำอาหารให้อาจจะทาน แต่มากกว่านั้นคือ ตุ๋ได้เรียนรู้การทำตนให้เป็นประโยชน์กับผู้อื่น การเสียสละ และได้ค้นพบความสุขจากการทำสิ่งเหล่านั้น ตุ๋ขอให้คุณงามความดีทั้งหลายที่ อาจจะได้กระทำมาตลอดชีวิต จงน้อมนำดวงวิญญาณของคุณอาผู้เป็นที่รักของลูกหลาน ไปสู่แดนวิมานสรวงสวรรค์และพบแต่ความสุข ความสงบชั่วนิรันดร์เทอญ

เตือนใจ (เกสรทอง) จันทรศรีวงศ์ (หลานตุ๋)

และครอบครัว

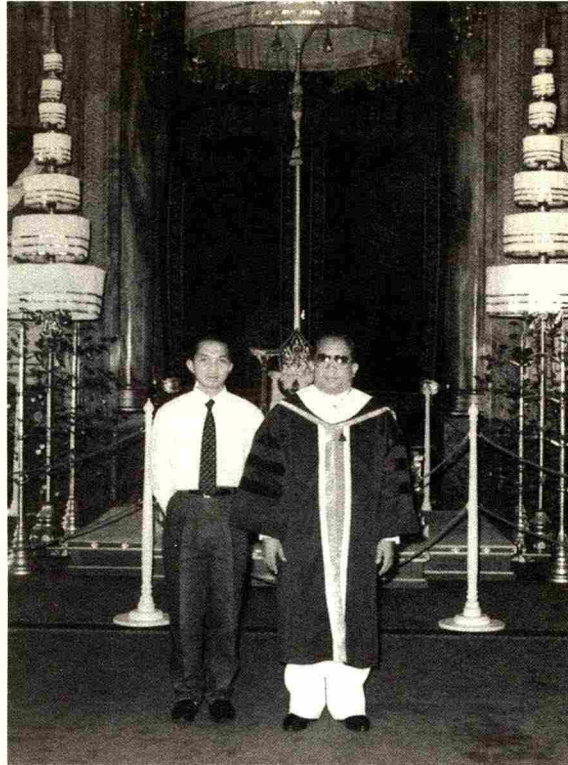
ด้วยความอาลัยรัก

การสูญเสียท่านปัญญาจะ เกสรทอง ยิ่งความโศกเศร้าให้กับพวกเราลูกหลานทุกคน ท่านปัญญาจะ หรือน้ำจะ คือคำที่ผมเรียกท่านปัญญาจะ เกสรทอง มาตั้งแต่เด็กจนติดปาก น้ำจะเป็นญาติผู้ใหญ่ที่ ลูกหลานทุกคนรักและให้ความเคารพอย่างมาก เพราะน้ำจะมีความห่วงใยและความเมตตาต่อ ลูกหลานทุกคน ผมเป็นคนหนึ่งที่ได้รับโอกาสดีๆ เหล่านี้ด้วย

กว่าครึ่งชีวิตของน้ำจะ น้ำจะได้อุทิศเวลาทุ่มเทกับการทำงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประเทศชาติมาโดยตลอด และที่สำคัญได้สร้างความเจริญในด้านต่างๆ ให้กับจังหวัดเพชรบูรณ์ หลายประการ เช่น การคมนาคม การศึกษา การชลประทาน การเกษตรและการสหกรณ์ เป็นต้น

ในปี พ.ศ. ๒๕๔๐ - ๒๕๔๑ ขณะที่น้ำจะดำรงตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรี ว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ผมได้มีโอกาสทำงานกับน้ำจะในตำแหน่งเลขานุการส่วนตัว การทำงาน ในหน้าที่เลขานุการส่วนตัวและเป็นหลานของน้ำจะ เป็นเรื่องไม่ง่ายเลยในการทำหน้าที่ เพราะ ในเวลางานผมคือผู้ใต้บังคับบัญชาคนหนึ่งเหมือนเจ้าหน้าที่ท่านอื่นๆ ไม่ได้รับสิทธิพิเศษมากกว่าใคร ทำให้การทำหน้าที่ของผมได้เรียนรู้ระบบการทำงานในระดับผู้บริหารของประเทศ ได้เรียนรู้เทคนิค การทำงาน และเพิ่มประสบการณ์การทำงานให้กับผมเป็นอย่างมาก ถือเป็นความโชคดีที่ไม่ได้เกิดขึ้น

บ่อยๆ ในชีวิตของใครสักคนหนึ่ง โดยเฉพาะในเรื่องวิธีการประมวลผลในการคิด การตัดสินใจ การพูด รวมถึงจรรยาบรรณในเรื่องต่างๆ เช่น การตรงต่อเวลา ความซื่อสัตย์ และการรักษาคำพูด

ถึงแม้วันนี้ไม่มีน้ำจะแล้ว ผมก็ยังรำลึกความเมตตาของน้ำจะมีให้กับผมตลอดเวลา และจะจดจำคำสอนของน้ำจะที่ให้เป็นคนดี มีความซื่อสัตย์ มีความเมตตาไว้ตลอดไป

ไม่มีแล้ว

ให้เมตตา

ด้วยวาจา

จะรักษา

ไม่มีใคร

แก่หลานนี้

หลานคนนี้

คุณความดี

ให้ปรึกษา

มันทุกคนรา

ขอสัญญา

สืบไปเลย

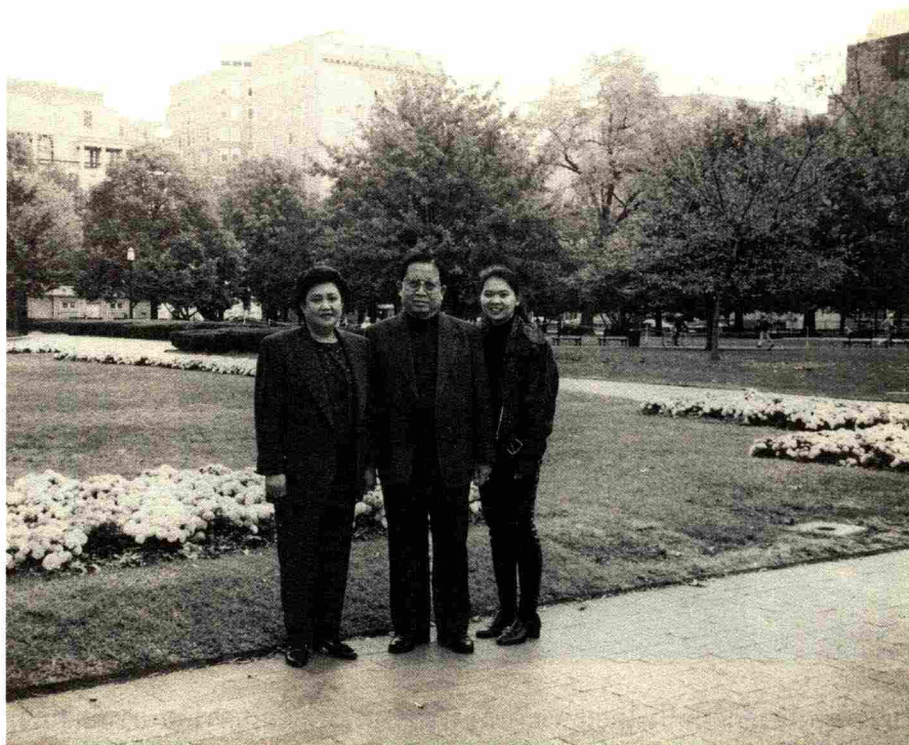
ด้วยความเคารพอย่างสูง

ปิยชาติ เกสรทอง

ผู้อำนวยการส่วนประชาสัมพันธ์

สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

“Dear Big Uncle”

เมื่อน้องทราบว่าจะเสียแล้วจากพี่ต้น จำได้ว่ารู้สึกตกใจมากเพราะเมื่อไม่นานก่อนหน้านั้นทราบจากพี่ๆ ว่า น้ำจะอาการดีขึ้นมาก สดชื่น พี่ก็ยังเล่าให้ฟังว่าพอจะถ่ายรูปน้ำจะยังเรียกหาแว่นตามมาใส่จะได้มองเห็นชัดๆ น้องคิดว่าพระเจ้าท่านคงได้กำหนดไว้หมดแล้วและได้มารับน้ำจะไปอยู่ในที่ที่ดีกว่าบนโลกมนุษย์นี้

น้ำจะในความทรงจำของน้องและครอบครัวน้อง เป็นความรักความผูกพันที่น้ำจะมีให้มาตั้งแต่แม่ของน้องซึ่งเป็นพี่สาวของน้ำจะ ครั้งที่แม่ของน้องล้มป่วยด้วยเส้นเลือดในสมองแตกและนอนรักษาตัวอยู่ที่โรงพยาบาลเพชรบูรณ์ เมื่อน้ำจะทราบข่าว น้ำจะได้ติดต่อโรงพยาบาลรามารักษาโดยทันทีเพื่อรับแม่เข้ามารักษาและผ่าตัดในเวลาต่อมา ทำให้แม่หายเป็นปกติทุกอย่าง น้องยังจำไว้เสมอว่า นี่เป็นความรักความห่วงใยของน้องชายที่มีให้พี่สาวถึงแม้ว่าจะไม่ค่อยได้เจอหรือพูดคุยกัน เพราะน้ำจะมีภารกิจมากที่ต้องทำ ซึ่งความรักความห่วงใยก็ยังส่งมาให้ให้น้องและครอบครัวของน้องด้วย

สมัยที่น้องยังทำงานที่กรุงเทพฯ น้องได้รับโทรศัพท์จากพี่ป๋มพี่ปริมอยู่เรื่อยๆ ว่า น้ำจะให้โทรมาตามไปทานอาหารด้วยกัน ไม่ว่าจะที่บ้านหรือที่ร้านอาหาร น้ำจะก็มักจะบอกว่าให้ทานเยอะๆ ให้อิ่มๆ วันนี้ที่น้องเป็นผู้ใหญ่แล้วน้องทราบที่น้ำจะรักเอ็นดูและเป็นห่วงลูกหลาน ตอนที่น้องเดินทางไปเรียนต่างประเทศก็น้ำจะอีกเช่นกันที่เป็นห่วงและให้กำลังใจได้ไปส่งถึงสนามบินแทนพ่อและแม่ และเมื่อครั้งที่น้ำจะน้ำกอบได้เดินทางไปพักผ่อนที่อเมริกาและไปเยี่ยมพี่ๆ น้องก็ได้เดินทางไปเที่ยวด้วย

เมื่อน้องมีครอบครัวของตัวเอง น้ำจะก็ยังเป็นน้ำที่ดี มีเมตตา และเปิดใจให้หลานเขยที่เป็นชาวต่างชาติ น้ำจะให้ความเป็นกันเองเสมอๆ ทุกครั้งที่กลับมา น้ำจะพาครอบครัวของน้องไปทานอาหารจืดจางๆ ที่เป็นร้านโปรดของน้ำจะ ความรักความเป็นกันเองที่มีให้หลานเขยสร้างความประทับใจเป็นอย่างมาก รู้สึกอบอุ่นว่าเขาเป็นส่วนหนึ่งของสมาชิกครอบครัว ครอบครัวของน้องจะเรียกน้ำจะภายในครอบครัวเราเองว่า “big uncle” แม้ว่าวันนี้ big uncle ของพวกเรา ไม่ได้อยู่ที่นี้ อีกแล้ว แต่ความทรงจำดีๆ และความเคารพที่พวกเรามีให้จะยังคงอยู่ในใจเสมอและตลอดไปค่ะ

ด้วยความเคารพรักและอาลัย

ธนพรรษ์ บอสเซอร์ลา เกสรทอง และครอบครัว

ในระหว่างที่ทำหน้าที่อยู่ในรัฐสภาแห่งชาติ ต่างก็ได้ทำหน้าที่การทำงานอย่างใกล้ชิดและ
ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันมาตลอด

ท่านปัญญา เกสรทอง เป็นบุคคลที่มีบารมีสูงและมีจิตใจเปี่ยมด้วยคุณธรรม จึงมี
สมาชิกรัฐสภาให้การสนับสนุนอย่างคับคั่ง ในที่สุดได้รับเลือกเป็นประธานรัฐสภาแห่งชาติ ในปี
พ.ศ. ๒๕๓๐

ท่านปัญญา เกสรทอง ดำรงตำแหน่งประธานรัฐสภา นับว่าได้อุทิศตนเพื่อธำรงรักษา
ความชอบธรรมให้รัฐสภาไว้อย่างเต็มภาคภูมิ หลังจากนั้น ท่านยังได้รับพระมหากรุณาธิคุณ
โปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรี (สมัย ฯพณฯ พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ
เป็นนายกรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๐)

บัดนี้ ท่านปัญญา เกสรทอง ได้จากพวกเราไปแล้ว ท่านจากไปแต่ร่างกาย แต่คุณงาม
ความดีที่ท่านได้ทำไว้อย่างคงอยู่ สมดังสุภาษิตที่ว่า

พฤษภกาสร
โททนต์เส่งคง
นรชาติวางวาย
สถิตทั่วแต่ชั่วด

อิกกฤษรอันปลดปลง
สำคัญหมายในกายมี
มลายสิ้นทั้งอันทรีย์
ประดับไว้ในโลกา

ขอให้ดวงวิญญาณของท่านปัญญา เกสรทอง จงสถิตในสุคติภูมิ

นายสมพงษ์ ตรีสุชี

อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

อดีตสมาชิกสภาปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน

อดีตสมาชิกรัฐสภาธิบดีัญญัติแห่งชาติ

อดีตสมาชิกวุฒิสภา

อดีตที่ปรึกษาประจำรัฐสภาและรองนายกรัฐมนตรี

จะมาจากการรู้จักคำว่า เพียงพอ และพอเพียง เวลากินข้าว ก็กินเพียงพอน้ำ กินอะไรก็อิ่มได้ เหมือนกัน ไม่จำเป็นต้องเป็นอาหารเลิศหรูราคาแพง เพราะอาหารจะอร่อย หรือไม่อร่อย ขึ้นอยู่กับ คนที่เรากินด้วยต่างหาก หากได้กินข้าวพร้อมหน้าพร้อมตากับครอบครัว แม้จะมีน้ำพริกถ้วยเดียว ผักหนึ่งจาน และปลาอีกตัว ก็มีความสุขได้เช่นกัน เวลานอนจะนอนที่ใดก็หายเหนื่อยได้ทั้งนั้น ไม่ว่าจะนอนเตียงราคาแพงหรือฟูกเก่าๆ เพราะจุดประสงค์คือผ่อนคลายร่างกายและสมองเพื่อฟื้นฟู ให้กำลังกลับมาที่เท่านั้น

อาจจะเป็นผู้ที่พูดอะไรออกมาตรงๆ ตามที่ใจท่านคิดเสมอ ผมจะโดนดุก็ต่อเมื่อเวลาที่ผม ทำผิดพลาดเอง เช่น นัดจะมาถ่ายภาพให้กับท่านแล้วมาสาย อาจจะเป็นผู้ที่รักษาเวลามาก เพราะฉะนั้น หากมาสายโดยไม่มีเหตุสมควร ก็จะถูกดุตามระเบียบ แต่ไม่นานก็หายโกรธ ตัวผมนั้นไม่เคยถือโทษ ท่านเลย เพราะนับถือท่านเปรียบเสมือนอาแท้ๆ เสมอ และผมยอมรับว่าอาจจะมีเหตุผลทุกครั้งเวลาที่ จะดุใคร หากไม่ทำผิดพลาดอะไรท่านก็จะร่าเริง อารมณ์ดีเหมือนปกติ

สิ่งที่ประทับใจอีกเรื่องเกี่ยวกับอาจะเป็นคือ เมื่อครั้งที่ลูกชายคนเล็กของผม ทศ (ทศพล วัฒนพงษ์สุนทร) มารักษาตัวอยู่โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า ผมและคุณต๋อยไม่มีบ้านอยู่ที่กรุงเทพฯ แต่ก็ไม่ต้องกังวลเรื่องที่พักเลย เพราะอาจะให้ไปพักด้วยกันที่บ้านที่คลองจั่น (บางกะปิ) ที่ท่าน อาศัยอยู่ในขณะนั้น ทุกเช้าผมและภรรยาจะนั่งรถไปเยี่ยมลูกชาย และเฝ้าดูอาการของทศ ซึ่ง ในขณะนั้นน่าเป็นห่วงมาก แพทย์ต้องเจาะสรีระเพื่อให้น้ำเกลือ แม้อาจะมีหน้าที่การงานมากขึ้น เท่าไร แต่ท่านไม่เคยลืมคนในครอบครัวเลย ท่านหาเวลามาเยี่ยมหลานทุกวัน มานั่งเฝ้าอยู่ที่ ปลายเตียง และคอยลูกมาดู มาลูบหน้าผากและกุมมือหลาน และมองดูทศด้วยความสงสาร อาจะ มาเยี่ยมทศบ่อยจนทีมแพทย์และพยาบาลสงสัยว่า เด็กคนนี้เป็นใคร ผมและคุณต๋อย ไม่เคยบอกใคร ว่าเป็นลูกหลานของท่าน เพราะสิ่งหนึ่งที่อาจะเคยสอนพวกเราเสมอคือ ทุกคนมีเกียรติเหมือนกัน อย่าใช้ตำแหน่ง หน้าที่การงาน หรือแม้แต่ครอบครัว คนรู้จักมาบีบคั้น ข่มขู่หรือทำร้ายใคร เพราะ ทุกคนก็พยายามทำหน้าที่ของตนอย่างสุดความสามารถอยู่แล้ว สิ่งที่เราควรทำคือให้กำลังใจ และ เห็นค่าของสิ่งที่เขาทำให้ และอย่าลืมนึกที่จะกล่าวขอบคุณ เมื่อแพทย์และพยาบาลได้ทราบว่า ทศ เป็นหลานชายของอาจะ ทุกคนก็ประหลาดใจที่ผมและคุณต๋อย ไม่เคยพูด ไม่เคยบอกเลย สำหรับ ผมแล้ว ผมเพียงทำตามที่คุณอาสอน และปฏิบัติให้เห็นเท่านั้น เพราะผมเชื่อว่าคำสอนของอาจะนั้น ถูกต้อง และนำแต่ความสุข ความเจริญมาให้เสมอ

หลายคนเคยถามผมว่าทำไมไม่อยากเปลี่ยนนามสกุลมาเป็นนามสกุลเดิมของภรรยา ไม่อยาก เป็น “เกสรทอง” หรือ ผมเองก็เคยคิดถึงเรื่องนี้เหมือนกัน แต่สุดท้ายแล้ว ผมและคุณต๋อยก็เห็น ตรงกันว่า ไม่ว่าจะใช้นามสกุลอะไร ก็ไม่สำคัญเท่าการปฏิบัติตนให้เป็นคนดี หากผมและลูก เปลี่ยนนามสกุลมาใช้ “เกสรทอง” แล้วทำตัวดีได้ไม่เท่าอาจะ ก็เห็นจะเป็นเรื่องไม่สมควร อีกทั้ง

อาจนำมาซึ่งความลำบากใจมาให้กับอาจะด้วย ดังนั้นเราก็เป็นเราเหมือนเดิม เพราะถ้าหากผมยึดเอา คำสอน และการปฏิบัติตัวของอาจะเป็นตัวอย่างโดยแท้จริง จะนามสกุลใดก็ไม่สำคัญ เพราะทุกคน ก็มีเกียรติเหมือนกันทั้งนั้น

“ดีชั่วอยู่ที่ตัวทำ สูงต่ำอยู่ที่ทำตัว”

ถึงแม้วันนี้อาจะ จากลาพวกเราไปแล้ว แต่คุณงามความดีทั้งหลายที่ท่านกระทำไว้ ก็ยังคง อยู่เสมอในใจ ในห้วงความคิดของผมและลูกหลาน ผมยังจำเสียงที่ดังและเปี่ยมไปด้วยพลังของ อาจะได้ดี ยังจำรอยยิ้มที่ท่านมีให้กับผม และความเมตตาที่ท่านมีต่อผมและครอบครัวเสมอ ผมโชคดี ที่ได้เป็นอีกหนึ่งคนที่ได้ใกล้ชิด ได้เรียนรู้สิ่งดีๆ จากอาจะมากมาย คำสอนของท่านจะอยู่ถ่ายทอด ต่อไป และตลอดไป ผมขอให้ดวงวิญญาณของคุณอาอันเป็นที่รักของพวกเรา ครอบครัวเกษตรทอง และชาวเพชรบูรณ์ พบแต่ความสุข ความสงบ ในสัมปรายภพครับ

ด้วยความรัก ความอาลัย และความเคารพอย่างสูงสุด

เสริฐู

(ประเสริฐู วัฒนพงษ์สุนทร)

“ห้วงบักนักร้อง”

ตั้งแต่เกิดมาผมก็มีความผูกพันกับคุณตาปัญญา เกสรทอง ในแบบที่ใครๆ อาจมองว่าเป็นเหตุการณ์ที่ไม่น่าจดจำสักเท่าไรนัก เหตุเพราะว่าเมื่อตอนผมเกิด ผมมาพร้อมกับโรคเลือดที่ในเวลานั้นยังไม่มีทางรักษา คุณพ่อคุณแม่ (คุณประเสริฐ - คุณแสงเดือน วัฒนพงษ์สุนทร) ได้พาผมมากรุงเทพฯ เพื่อรับการรักษาที่โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า แม้ในตอนนั้นผมจะลืมาตามาตุโลกได้เพียงไม่นานและยังไม่รู้ความอันใด แต่ได้ทราบจากคุณพ่อคุณแม่ว่า คุณตาเมตตาผมและครอบครัวมาก ท่านพาคุณพ่อคุณแม่มาพักอาศัยอยู่ที่บ้านของท่านเพื่อที่ว่าตอนเช้าจะได้เดินทางไปโรงพยาบาลได้สะดวก และคุณตาเองก็มากอดติดตามดูอาการของผมเสมอ คุณแม่เล่าให้ฟังว่า ท่านมาเฝ้าไข้ผมและนั่งมองอยู่ที่ปลายเตียง บางครั้งก็เข้ามาลูบศีรษะเบาๆ และแตะมือ ในบางครั้งอาการของผมทรุดลง ต้องเข้ารับการรักษาหลายครั้ง ทำให้มีแผลเป็นที่ศีรษะ จึงเป็นที่มาของชื่อ “ห้วงบัก” ที่คุณตาใช้เรียกผมเสมอเมื่อได้พบกัน

“ห้วงบัก มานี้ มาหาคา ไหน มายืนใกล้ๆ จี”

คนอื่นอาจไม่เข้าใจความหมายที่แท้จริงที่แฝงอยู่ในชื่อเล่นพิเศษนี้ “ห้วงบัก” อาจไม่ใช่ชื่อที่ไพเราะน่าฟัง อาจเป็นชื่อที่ไม่มีใครอยากให้ใครใช้เรียก แต่สำหรับผมชื่อนี้เป็นของขวัญงดงามที่สุดในชีวิตที่ผมเคยได้รับ เพราะความหมายที่แท้จริงของชื่อนี้ไม่ใช่การวิจารณ์รูปลักษณ์ภายนอก แต่เป็นการย้ำเตือนให้ผมจำได้ว่า แผลที่ศีรษะนั้นได้มาอย่างไร ผมได้ผ่านการต่อสู้มาอย่างยากลำบากอย่างไร และผมนั้นโชคดีเพียงใดที่ยังมีชีวิตอยู่ทุกวันนี้ ดังนั้น เวลาที่คุณตาจะเรียกผมว่า “ห้วงบัก” ผมจะยิ้มอย่างมีความสุขทุกครั้ง

ในขณะที่คนส่วนใหญ่เกรงกลัวคุณตา เพราะเสียงที่ดังและเปี่ยมไปด้วยอำนาจบารมีของท่าน แต่ผมกลับไม่เคยรู้สึกกลัวหรือไม่กล้าเข้าหาท่านเลย ผมมีความรู้สึกรักและผูกพันกับคุณตาอย่างอธิบายออกมาเป็นคำพูดไม่ได้ละเอียด ผมคิดว่า ที่ผมรอดชีวิตมาได้ในครั้งนั้นเป็นเพราะบารมีของคุณตาจะ ความตั้งใจประกอบกับจิตใจอันบริสุทธิ์และเปี่ยมไปด้วยเมตตาธรรมของท่าน เป็นสิ่งที่ทำให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์นั้นช่วยให้ผมรอดพ้นจากเคราะห์กรรมได้ ส่วนตัวแล้วผมเป็นคนที่พูดน้อย ไม่ค่อยพูดความรู้สึกออกมาให้ใครฟังเท่าไรนัก แต่ผมจะพยายามแสดงออกด้วยการกระทำให้เห็นเสมอ

เมื่อผมอายุได้ ๑๐ ปี ผมมีความคิดที่อยากจะทำสิ่งหนึ่งเพื่อตอบแทนคุณตา ผมตัดสินใจเดินเข้าไปหาแม่เพื่อขออนุญาตแม่หารายได้พิเศษด้วยการเอามะขามกวน

ไปขายให้เพื่อนร่วมชั้นเรียน คุณแม่ในตอนแรกก็ไม่เข้าใจว่า เพราะเหตุใดผมจึงอยากทำเช่นนั้น ผมจึงอธิบายว่า ผมต้องการหาเงินให้มากพอที่จะไปซื้อของขวัญให้คุณตาปัญญา เพราะวันเกิดของท่านกำลังจะมาถึง (คุณตาเกิดวันที่ ๕ สิงหาคม) และผมมีความตั้งใจที่จะซื้อของขวัญด้วยเงินของตนเอง สุดท้ายคุณแม่ก็อนุญาต

เมื่อวันเกิดของคุณตามาถึง คุณตาจะจัดงานเลี้ยงเล็กๆ สำหรับบุคคลในครอบครัวให้มาร่วมรับประทานอาหารและสังสรรค์กันตามประสา ผมเดินเข้าไปพร้อมช่อดอกกุหลาบสีขาว - แดงช่อเล็กช่อหนึ่งในมือ ผมถือช่อกุหลาบนั้นและเดินเข้าไปสวัสดีคุณตา จากนั้นก็ยื่นช่อดอกไม้นั้นให้กับท่านเพื่อเป็นของขวัญวันเกิดแทนความขอบคุณและความรู้สึกของผม คุณตาพอใจมาก ท่านมองช่อดอกไม้นั้นด้วยใบหน้าที่เต็มไปด้วยรอยยิ้ม และหันมาถามคุณพ่อคุณแม่ว่า ใครเป็นคนเลือกดอกไม้นี้เป็นของขวัญให้กับท่าน คุณพ่อกับคุณแม่มองหน้ากันแล้วหันมาตอบว่า ทศเองที่ เป็นผู้เลือก และเงิน ๕๐ บาทที่นำมาซื้อดอกไม้ก็คือ เงินที่ตัวทศเองเป็นผู้เก็บหอมรอมริบ ไม่ได้รบกวนพ่อและแม่แต่อย่างใด

คุณตาเรียกผมเข้าไปและกล่าวขอใจที่นึกถึงท่าน ท่านดีใจและตื่นตันใจที่ทศอุตสาหิใช้เงินที่ตนเองเป็นผู้หามาด้วยน้ำพักน้ำแรงซื้อของขวัญวันเกิดชิ้นนี้ให้กับท่าน ผมเองก็มีความรู้สึกปลื้มใจที่ท่านเห็นความตั้งใจของเรา เมื่อมีผู้ถามว่า เหตุใดผมจึงเลือกดอกไม้เป็นของขวัญให้กับคุณตา คำตอบคือ ดอกไม้คือสัญลักษณ์ของความอ่อนโยน และนั่นคือสิ่งที่ผมรับรู้และรู้สึกเมื่อได้อยู่ใกล้ๆ คุณตาตลอดมาตั้งแต่จำความได้

อาจเป็นเพราะเมื่อผมกำลังต่อสู้กับโรคร้ายในโรงพยาบาลเมื่อครั้งยังเป็นเด็กนั้น คุณตาเป็นผู้ที่คอยให้กำลังใจคุณแม่ และแวะเวียนมาเยี่ยมมาส่งใจช่วยให้ผมเอาชนะโชคชะตาที่ในขณะนั้นโอกาสดูริบหรี่และห่างไกลเหลือเกิน ถึงแม้คุณตาจะมีหน้าที่การงานที่ต้องรับผิดชอบมากมาย แต่ท่านก็ยังมีเมตตาความห่วงใยให้กับลูกหลานและคนในครอบครัวเสมอ คณะแพทย์พยาบาลที่โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า ต่างก็ประหลาดใจและซาบซึ้งใจที่ได้เห็นความรักที่คุณตามีให้กับผม

เมื่อผมอายุมากขึ้นและเข้าเรียนระดับปริญญาตรี ผมเลือกที่จะเรียนด้านวิศวกรรม เพราะความชอบและความถนัด คุณตายังพูดชมเชยว่า ผมตัดสินใจถูกต้องแล้ว การเรียนสายวิชาการก็เป็นทางเลือกที่ดีสำหรับหลายๆ คน แต่ในขณะเดียวกันการเลือกเรียนสายอาชีพก็เป็นตัวเลือกที่ดีมากเช่นกัน เพราะเราแน่ใจได้ว่าเมื่อเรียนจบแล้ว เราสามารถสร้างอาชีพได้ทันที เมื่อผมและครอบครัวแวะเวียนไปเยี่ยมคุณตาช่วงปีที่ผ่านมามีท่านยังพูดกับผมอยู่ว่า

“หัวบาก เมื่อไหร่จะมาทำอาหารให้ตาบ้าง รอชิมฝีมืออยู่นะ”

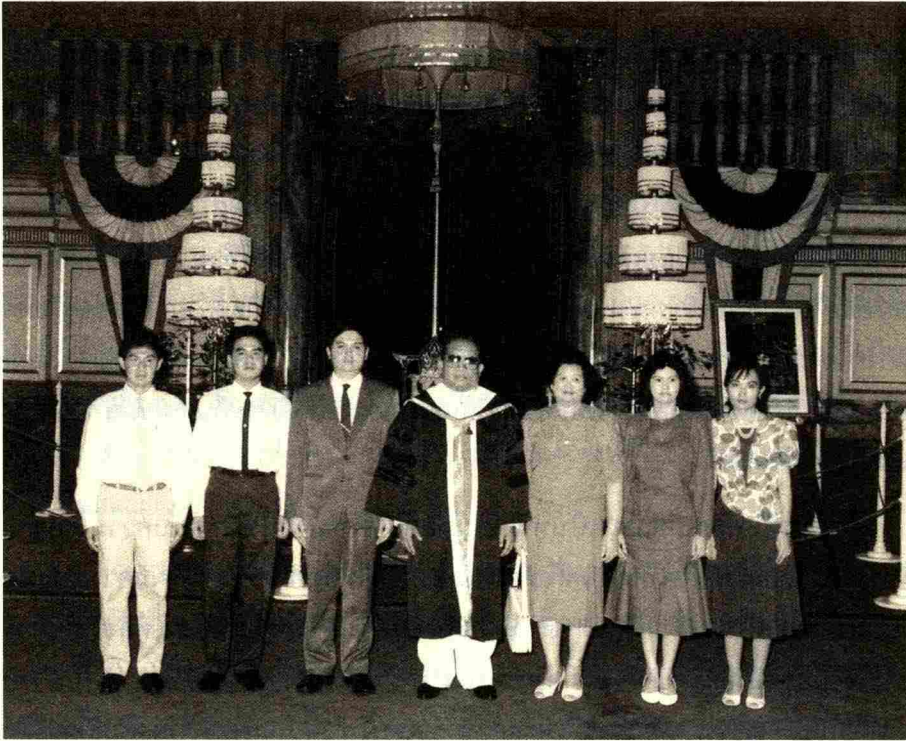
ในขณะที่นั้นตัวผมเองยังไม่มั่นใจในฝีมือของตน จึงยังไม่กล้าที่จะทำอาหารให้คุณตาลองชิม ได้แต่แอบฝึกปรี๊ดฝีมืออยู่เงียบๆ ตั้งใจว่าอีกไม่นานจะไปทำอาหารให้ท่านทาน ผมไม่เคยคิดเลยว่า คุณตาจะจากเราไป เพราะท่านยังคงสดใส ร่าเริง และแข็งแรงเหมือนเดิม ผมยังจำภาพที่ท่านหัวเราะ หยอกล้อลูกหลาน ยังจำคำพูดจมน้ำเสียงของท่านได้เหมือนเพิ่งได้ยินเมื่อวานนี้ พอทราบข่าวว่าคุณตาได้จากพวกเรา ลูกหลานไปแล้ว ผมยังไม่เชื่อหูตัวเอง รู้สึกเหมือนมันเป็นความฝัน เป็นฝันร้ายที่เราไม่อาจตื่นจากมันได้ ผมเสียใจและเสียตายเป็นที่ยังไม่มีโอกาสได้ทำอาหารให้คุณตาได้ลองชิม ให้คุณตาได้ช่วยติชม แต่ผมเองก็ตั้งใจที่ขณะที่คุณตามีชีวิตอยู่ ผมได้เรียนรู้สิ่งที่ดีต่างๆ จากท่านมากมาย และทำให้ท่านภูมิใจได้ว่า สิ่งที่ท่านเคยสั่งสอนผมมา ให้ผมเป็นคนดี มีศีลธรรม และการเป็นคนที่ดีจริงใจมีน้ำใจช่วยเหลือคนอื่นเสมอ นั้น ผมได้ทำเต็มที่อย่างที่สุดแล้ว

ผมตั้งใจที่ผมมีคุณตาเป็นหนึ่งในผู้ที่คอยให้กำลังใจให้ผมสู้กับความโชคร้ายในวันนั้น และตัดสินใจเป็นที่สุดที่ในวันนั้นคุณตาทำให้ผมเห็นว่า ทำไมผมควรจะสู้เพื่อให้มีชีวิตอยู่ต่อ เพราะผมมีคุณตาจะมีพ่อแม่คอยห่วงใย และที่สำคัญผมต้องสู้เพื่อที่จะได้ใช้ชีวิตอยู่ต่อในครอบครัวที่มีคุณตาเป็นตัวอย่าง เป็นสัญลักษณ์แห่งความดี ความเมตตา และคุณธรรม แม้เราจะมีเวลาได้รู้จักกันเพียงเท่านี้ แต่สำหรับผม ชีวิตนี้ผมรู้สึกว่าผมเป็นคนที่ดีที่ที่สุดแล้วครับ

ผมขอให้คุณงามความดีที่คุณตาได้กระทำไว้ตลอดชีวิตของท่าน นำพาวิญญาณของคุณตาอันเป็นที่รักของลูกหลานไปสู่สรวงสวรรค์แดนวิมาน ให้ท่านพบพานแต่ความสุขและความสงบราบรื่นรื่นรมย์เทอญ

หัวบากของคุณตา
(ทศพล วัฒนพงษ์สุนทร)

คำไว้อาลัยคุณลุงปัญญา เกสรทอง

คุณลุงปัญญาจะเป็นผู้มีคุณธรรมอย่างสูงเปี่ยมไปด้วยธรรมเมตตา เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือต่อบุคคลที่เข้ามาขอความช่วยเหลือ ไม่ว่าจะเป็นญาติสนิทมิตรสหาย ประชาชนที่เข้ามาพึ่งพาได้อย่างถูกต้องตามทำนองคลองธรรม คุณลุงจะสั่งสอนชี้แนะด้วยเมตตาจิตและให้ความกรุณาไปทั่วทุกผู้ทุกนาม

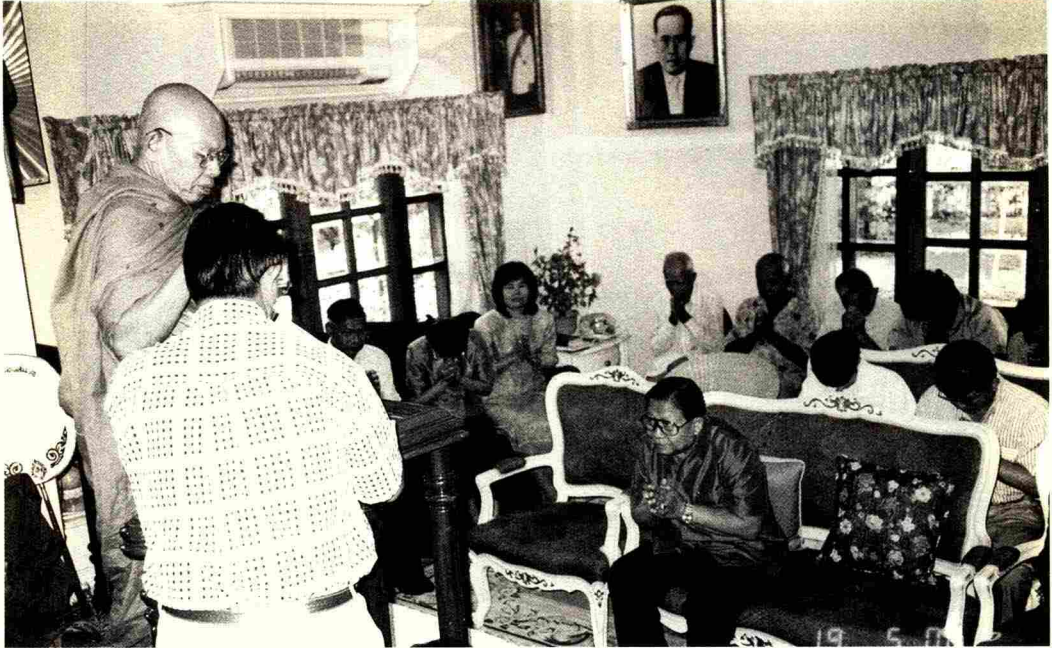
คุณลุงปัญญาจะเป็นผู้บริหารที่เปี่ยมไปด้วยความรู้ความสามารถอย่างยอดเยี่ยม เห็นได้จากที่ท่านเป็นผู้ที่มีภาวะผู้นำที่สังคมยอมรับ ดำรงตำแหน่งสำคัญๆ ของบ้านเมือง ทำงานก่อให้เกิดประโยชน์แก่ชาวจังหวัดเพชรบูรณ์ ระดับประเทศและนานาชาติ อันเป็นที่ประจักษ์ ท่านประสบผลสำเร็จทั้งในชีวิตส่วนตัว ชีวิตครอบครัวและชีวิตการทำงาน ทั้งในภาคธุรกิจส่วนตัวและชีวิตราชการ ท่านสามารถแก้ไขปัญหาอุปสรรคต่างๆ ได้อย่างราบรื่น เป็นที่ยอมรับของญาติพี่น้อง ผู้ใต้บังคับบัญชาและประชาชน ประวัติดชีวิตของท่านจึงเป็นตัวอย่างที่ดีของคนรุ่นหลังต่อไป

คุณลุงปัญญาจะได้จากไปแล้ว ครอบครัวโอวาสีทธิ์ ซึ่งเคารพนับถือคุณลุง
อย่างสูงสุด ขอแสดงความอาลัยต่อการจากไปของคุณลุง ขอให้คุณงามความดีที่คุณลุง
ได้บำเพ็ญไว้ จงเป็นปัจจัยนำดวงวิญญาณอันผ่องใสของท่านไปสู่สุคติสัมปรายภพ

ด้วยความเคารพรักและอาลัยอย่างสูง
ครอบครัวโอวาสีทธิ์
ธานินทร์ ยุทธการ มนทิรา ธงชัย สุทธิพงษ์

ยินดีด้วยเป็นอย่างยิ่ง

ที่คุณปัญญา เกสรทอง ได้รับยกย่องและได้รับเกียรติหลายต่อหลายอย่าง เช่น ได้รับเกียรติให้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

๑. จังหวัดเพชรบูรณ์ถึง ๑๑ สมัย
๒. ได้รับเลือกให้เป็นประธานสภาผู้แทนราษฎร
๓. ได้รับเลือกให้เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

ฯลฯ

จึงรู้สึกยินดีแทนคุณปัญญา เกสรทอง เป็นอย่างยิ่ง

จึงขอให้คุณปัญญา เกสรทอง จงเดินทางไปสู่สุคติโลกสวรรค์ด้วยเทอญ

พระธรรมวรालังการ
วัดเพชรวาราม เพชรบูรณ์

แต่ ท่านปัญญา เกสรทอง

ท่านปัญญา เกสรทอง เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรร่วมสมัยกับผมในปี พ.ศ. ๒๕๑๒ โดยท่านปัญญาสังกัดพรรคสหประชาไทย ซึ่งเป็นรัฐบาล ผมเป็นฝ่ายค้านพรรคประชาธิปัตย์ และท่านก็ได้รับเลือกตั้งต่อมาอีกรวม ๑๒ สมัย แสดงให้เห็นถึงแรงความสนับสนุนที่ประชาชนมอบให้แก่ท่าน บทบาทสำคัญที่ท่านได้รับมอบหมายคือ การเป็นกรรมการวิสามัญพิจารณางบประมาณรายจ่ายประจำปีติดต่อกันหลายปี

ในโอกาสต่อมา ท่านปัญญาได้ดำรงตำแหน่งเป็นประธานสภาผู้แทนราษฎร ผู้นำทางฝ่ายนิติบัญญัติ และได้มาร่วมเป็นฝ่ายบริหาร โดยดำรงตำแหน่งเป็นรัฐมนตรีและรองนายกรัฐมนตรี โดยเฉพาะท่านได้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวในระหว่างที่ผมดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีทั้งสองครั้ง ได้ร่วมงานกันอย่างดียิ่ง จึงกล่าวได้ว่า ผลงาน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองในช่วงเวลาที่ผ่านมามีท่านปัญญาได้มีส่วนร่วมในความสำเร็จอย่างน่าภาคภูมิใจ โดยได้ปฏิบัติภารกิจในหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบสมศักดิ์ศรีของนักการเมืองที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชน

ผมขอแสดงความเสียใจต่อครอบครัว “เกสรทอง” ที่ต้องสูญเสียบุคคลผู้เป็นหลักของครอบครัว ขอให้บุญคุณและคุณงามความดีที่ท่านปัญญา เกสรทอง ได้ปฏิบัติมาตลอดชีวิต เป็นพลวปัจจัยให้ดวงวิญญาณของท่านปัญญา เกสรทอง ไปสู่สุคติในสัมปรายภพ เทอญ.

(นายชวน หลีกภัย)

คำไว้อาลัยท่านปัญญา เกสรทอง

คุณปัญญา เกสรทอง เป็น ส.ส. หลายสมัยคุ้นเคยกับผมในสภาผู้แทนราษฎร มาอย่างยาวนาน โดยผมได้ทำงาน ฝ่ายนิติบัญญัติร่วมกับคุณปัญญามาตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๑๘ เป็นต้นมา และได้มา ใกล้ชิดกันมากขึ้น เมื่อคุณปัญญาเข้ามา เป็นสมาชิกของพรรคชาติไทยในการเลือกตั้ง ปี พ.ศ. ๒๕๒๖ เมื่อครั้งผมดำรงตำแหน่ง เลขาธิการพรรคชาติไทย

คุณปัญญา เกสรทอง ได้ทำงานในสภาผู้แทนราษฎรอย่างต่อเนื่องยาวนาน เป็น ส.ส. ถึง ๑๑ สมัย ได้เป็นทั้งฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายค้าน ทั้งยังได้ดำรงตำแหน่งสูงสุดของฝ่ายนิติบัญญัติ คือ ได้รับการโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งประธานสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งด้วยลักษณะการพูดจาที่ ชัดถ้อยชัดคำ มีสุ้มเสียงที่กังวาน มีบุคลิกที่เคร่งครัด เข้มแข็ง แต่ก็มีมุมมองที่ผ่อนคลายในทุกครั้งที่มีการถกเถียงความเคร่งเครียดเกิดขึ้นในสภาฯ ทำให้การทำหน้าที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรของคุณปัญญา เป็นไปได้อย่างราบรื่น เป็นที่ประทับใจของบรรดาสมาชิก

คุณปัญญา เกสรทอง ยังได้มีโอกาสทำหน้าที่ในฝ่ายบริหาร โดยดำรงตำแหน่งทางการเมือง ระดับประเทศที่สำคัญอีกหลายตำแหน่ง ทั้งรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงศึกษาธิการ จนกระทั่งดำรงตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรีซึ่งคุณปัญญา ก็ได้ทำหน้าที่ฝ่ายบริหาร ได้อย่างเต็มกำลังความสามารถ

คุณปัญญา เกสรทอง เป็นนักการเมืองคนสำคัญคนหนึ่งที่เป็นความภาคภูมิใจของ ชาวพรรคชาติไทย ทั้งยังเป็นพี่เลี้ยงที่เคารพนับถือของนักการเมืองที่ทำงานร่วมกันมาอย่างไม่รู้ลืม คุณปัญญา เกสรทอง นั้น จากไปแค่เพียงร่างกาย แต่เกียรติยศ ชื่อเสียง ที่มีไว้ต่อตระกูลเกสรทอง จะยังคงอยู่สืบไปตราบนานเท่านาน ผมขอให้ดวงวิญญาณของคุณปัญญา เกสรทอง ไปสู่สุคติ ในสัมปรายภพ เทอญ

(บรรหาร ศิลปอาชา)

อาลัย...ท่านปัญญา เกสรทอง

รับทราบด้วยความเสียใจอย่างสุดซึ้งว่า ท่านอดีตประธานสภาผู้แทนราษฎร “ปัญญา เกสรทอง” ซึ่งผมสนิทและรักใคร่นับถือเหมือนพี่ชาย ได้ถึงแก่อนิจกรรมแล้ว ถึงแม้ว่าชีวิตของคนเราต้องมีวันร่วงโรยไปเหมือนใบไม้ไม่มีวันปลิดขั้ว และไม่มีใครสามารถหลีกเลี่ยงหนีสังขารกรรมข้อนี้พ้น แต่ผมก็ยังอดเสียใจไม่ได้ ยังจำได้ดีว่าท่านปัญญา จะพูดอยู่เสมอว่า ท่านเกิดวันเดียว เดือนเดียว ปีเดียวกันกับเพื่อนอาวุโสของผม “ศาสตราจารย์ นายแพทย์ประเวศ วะสี” ซึ่งก็คือวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๔๗๕ ปีมะแม

นอกจากท่านจะสนิทสนมกับผมและครอบครัวแล้ว บุตรชายของผม “มาร์ค” (อภิสิทธิ์) ก็ให้ความเคารพนับถือท่านมาก และยังคงพูดถึงเป็นครั้งคราวว่าเคยได้รับโอกาสไปทำงานในคณะรัฐบาลของท่านนายกรัฐมนตรี ชวน หลีกภัย ซึ่งในขณะนั้นท่านปัญญาจะเป็นประธานคณะกรรมการการศึกษา และมาร์คก็ได้ทำงานเป็นเลขานุการให้ขณะที่ท่านดำรงตำแหน่งเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการและประธานคณะกรรมการการศึกษา ได้เรียนรู้ประสบการณ์จากท่านประธานมาก

ผมชอบในความตรงไปตรงมา ความเป็นสุภาพบุรุษ ถึงแม้จะมีความเด็ดขาดในการตัดสินใจ แต่ท่านปัญญาจะมีความเมตตาและเอื้ออารีกับคนรอบข้างเสมอ เป็นคนที่หายากในบรรดาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และในแวดวงการเมือง ท่านปัญญาจะเป็นนักการเมืองรุ่นเก่าที่ชอบหาความรู้ด้วยตนเองอย่างสม่ำเสมอ และทำงานเพื่อประเทศชาติอย่างเต็มที่มาตลอดชีวิตของท่าน

ผมและภรรยาขอแสดงความเสียใจกับคุณกอบแก้ว เกสรทอง ลูกๆ หลานๆ ตระกูล เกสรทองทุกคนเป็นอย่างมาก ผมและครอบครัวเชื่อว่า กุศลกรรมทั้งหลายที่ท่านปัญญาได้กระทำไว้ตลอดชีวิตนั้นจะเป็นอนิสงส์ที่ส่งให้ดวงวิญญาณของท่านปัญญา พบแต่ความสงบ ความสุขในสรวงสวรรค์และสัมปรายภพ

(ศาสตราจารย์ นายแพทย์อรรถสิทธิ์ เวชชาชีวะ)

คำไว้อาลัย

คุณปัญญา เกสรทอง

ผมขอแสดงความเสียใจกับครอบครัวของคุณปัญญา เกสรทอง เป็นอย่างยิ่ง กับการถึงแก่อนิจกรรมเมื่อวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๕๘ ที่ผ่านมา นำความเศร้าโศกเสียใจมายังคนในครอบครัวและผู้ใกล้ชิดสนิทสนมคุ้นเคย

คุณปัญญา เกสรทอง เคยดำรงตำแหน่งประธานสภาผู้แทนราษฎร ต่อมาได้รับตำแหน่งรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ในรัฐบาลของคุณชวน หลีกภัย (ครม.๕๐) และตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรี ในรัฐบาลคุณชวน หลีกภัย (ครม.๕๓) ในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๐ ต่อมาในวันที่ ๕ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๑ ได้รับการแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการอีกตำแหน่งหนึ่ง แทนคุณชุมพล ศิลปอาชา ที่ลาออกจากตำแหน่ง อีกทั้งยังเคยดำรงตำแหน่งรองหัวหน้าพรรคชาติไทย และเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดเพชรบูรณ์ ผมได้มีโอกาสร่วมทำงานกับคุณปัญญา เกสรทอง ครั้งที่ดำรงตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรี ผมได้สัมผัสถึงความมุ่งมั่น ตั้งใจในการทำงานของท่าน จากการใช้ความรู้ความสามารถ และประสบการณ์เข้ามาแก้ไขปัญหาต่างๆ จึงนำมาสู่ผลงานที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมเป็นอย่างมาก

การจากไปของคุณปัญญา เกสรทอง นับเป็นการสูญเสียบุคคลที่มีบทบาทสำคัญทางการเมืองอีกคนหนึ่ง ผมขอแสดงความเสียใจต่อครอบครัวของท่านอย่างสุดซึ้ง และขอให้ดวงวิญญาณของคุณปัญญา เกสรทอง ไปสู่สุคติในสัมปรายภพตราบกาลนิรันดร

(นายอนันต์ เวชชาสิทธิ์)
หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์

คำไว้อาลัยท่านประธานปัญญา เกสรทอง

ท่านประธานปัญญา เกสรทอง อดีตประธานสภาผู้แทนราษฎร อดีตรองนายกรัฐมนตรี อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ อดีตรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี อดีตรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ และพ่อดีเด่นแห่งชาติ เป็นต้น เป็นแบบอย่างที่ดีเยี่ยมของคนไทย ที่มีเกียรติประวัติงดงามและมีแนวทางในการดำเนินชีวิตตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงวาระสุดท้ายที่สมควรได้รับการชื่นชม ยกย่อง ชีวิตครอบครัวของท่านก็ประสบความสำเร็จและเป็นแบบอย่างของสามี ของพ่อ ของปู่ ของตา สำหรับสมาชิกในบ้านที่แสนอบอุ่นอย่างที่ไม่อาจพรรณนาได้ครบถ้วน

ท่านประธานปัญญา เกสรทอง เคารพเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ และมีความจงรักภักดีอย่างหาที่สุดมิได้ บ่อยครั้งที่ท่านได้กล่าวสรรเสริญพระบารมี พระราชอาณาจักร และพระจริยวัตรของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ และพระบรมวงศานุวงศ์ ทุกพระองค์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ท่านได้ทูลเกล้าฯ ถวายเงินโดยเสด็จพระราชกุศล สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี หลายครั้งหลายหน และด้วยชื่อเสียงเกียรติคุณและคุณงามความดีของท่าน สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ท่านประธานปัญญาจะไปบรรยายพิเศษเรื่อง “การเมืองไทย” ให้นักเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าฯ ฟังด้วย รวมทั้งทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ เสด็จพระราชดำเนินไปในการพระราชทานเพลิงศพ คุณแม่แดงโม เกสรทอง ที่วัดเพชรवारาม จังหวัดเพชรบูรณ์ เมื่อวันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๓๔ ทุกปี ท่านประธานปัญญา เกสรทอง จะส่งมะขามหวานเพชรบูรณ์ พันธุ์สีทอง มาฝากให้ช่วยนำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี อีกด้วย

การจากไปของท่าน นำความเศร้าโศกเสียใจและความอาลัยรักอย่างสุดซึ้งมาสู่ครอบครัว เกสรทอง ญาติมิตร ผู้ได้บังคับบัญชา ประชาชนชาวจังหวัดเพชรบูรณ์สุดที่จะกล่าวได้

ขอกราบอาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัย และระลึกถึงคุณงามความดีที่ท่านประธานปัญญา เกสรทอง ได้กระทำมาตลอดชีวิตของท่าน ได้ส่งผลลดบันดาลให้ดวงวิญญาณของท่านประธานปัญญา เกสรทอง ได้ไปสู่สุคติและความสุขสงบในสัมปรายภพตราบนิรันดร์กาล

ดร. อภิชัย จันทรเสน

อาลัยรักน้องชาย

คนเราเกิดมา ไม่มีวันที่จะหลีกเลี่ยงวันเวลา ที่จะต้องพลัดพรากจากกัน คุณปัญญาจะ เกสรทอง และตัวผมเอง ฉันใดก็ฉันนั้น

ผมรู้จักคุณปัญญาจะ เกสรทอง มากกว่า ๔๕ ปี เราทั้งสองมีอาชีพเป็นนักการเมือง มาตลอดเวลาเหล่านี้ ถึงแม้เราจะอยู่ต่างพรรคกัน แต่เราก็เป็นเพื่อนสนิทสนมกันเป็นพิเศษ และเราทั้งสองก็ภูมิใจในการเป็นนักการเมือง

คุณปัญญาจะอายุอ่อนกว่าผม ๕ - ๖ ปี ผมจึงถือคุณปัญญาจะเป็น “น้องชาย” ที่ผมให้ความรักและนับถือเป็นพิเศษ ตั้งแต่สมัยเรา่วมประชุมกันมา ในสภาพที่อ่อน จวบจนกระทั่งยุคสภาครั้งหลังสุด

คุณปัญญาจะทราบว่า ผมขอรับประธานมะขามหวานเพชรบูรณ์ ฉะนั้นทุกครั้งลงมากรุงเทพฯ คุณปัญญาจะก็จะหอบหิ้วฉลอมมะขามหวานมาให้ผมทุกครั้ง และยังบอกผมว่า ถึงแม้ไม่ได้เป็น ส.ส. เพราะเกษียณอายุตัวเอง คุณปัญญาจะก็ยังฝากมะขามหวาน ฝากลูกฝากหลานมาให้ผมอีกหลายปี จนกระทั่งคุณปัญญาจะเริ่มป่วย

มะขามหวานจังหวัดเพชรบูรณ์ จะหวานเพียงไรก็แล้วแต่ แต่จิตใจของคุณปัญญาจะมีต่อผม และเพื่อนนักการเมืองทุกพรรค ก็มีแต่ “ความหวาน” ความรักที่จะมีให้แก่เพื่อน ส.ส. ทุกคน

เราต้องสูญเสียนักการเมืองที่ดีไปอีกคน ซึ่งนำความเสียใจและอาลัยมาสู่ผมเป็นอย่างมาก นักการเมืองเช่นคุณปัญญาจะหาไม่ได้ง่ายในสมัยนี้ ฉะนั้นความดีของคุณปัญญาจะและความดีของ คุณปัญญาจะจะอยู่ในความทรงจำของผมและเพื่อนฝูงของคุณปัญญาจะไปอีกนานแสนนาน

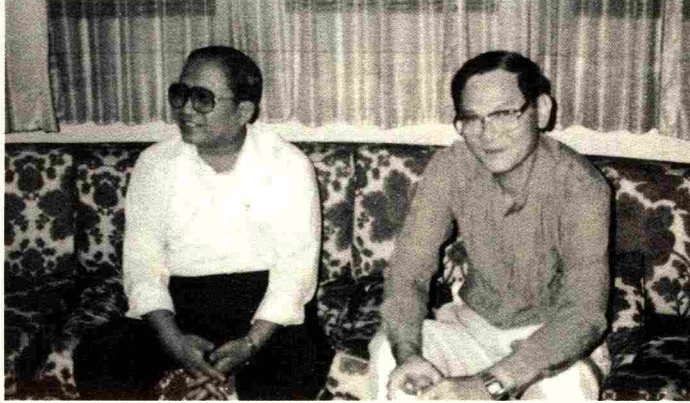
ขอให้คุณความดีทั้งปวงที่ได้กระทำตลอดมา จงบังเกิดเป็นกุศลผลบุญส่งให้คุณปัญญาจะ เกสรทอง ไปสู่สุคติในสัมปรายภพเทอญ

(นายพิชัย รัตกุล)

ไว้อาลัย

ท่านปัญญา เกสรทอง

ท่านปัญญา เกสรทอง เป็นนักการเมืองที่โตเต้ามาตั้งแต่การเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่น แล้วจึงขยับขึ้นมาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นรัฐมนตรี เป็นรองนายกรัฐมนตรี และเป็นประธานสภาผู้แทนราษฎร นับว่าเป็นผู้ที่คร่ำหวอดและมีประสบการณ์ในวงการเมืองมาอย่างยาวนาน เป็นแบบอย่างในทางการเมืองยุคเก่าที่ถ้อยทีถ้อยอาศัย ไม่เอาเป็นเอาตายกันเหมือนการเมืองยุคใหม่ ท่านจึงเป็นที่ยอมรับนับถือในวงการเมืองมาโดยตลอด

ในทางส่วนตัวผมคุ้นเคยกับท่านมาตั้งแต่ผมเริ่มเป็นสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติเป็นครั้งแรก ได้อาศัยเรียนรู้ประเพณีและวิถีปฏิบัติในแวดวงสภาจากท่านมาไม่น้อย จนสนิทสนมกันตามสมควร มีอะไรก็พูดคุยกันได้อย่างกัลยาณมิตร ในขณะที่ท่านเป็นรองนายกรัฐมนตรี และผมเป็นประธานวุฒิสภาจึงพังกันได้โดยสนิทใจโดยไม่ต้องกังวลถึงเรื่องการเมือง ในทางส่วนตัวท่านก็มีเมตตากับผมอย่างสม่าเสมอ ถึงปีจะต้องนำมะขามหวานจากไร่ของท่านมาให้ชิมเป็นประจำ ถ้าเป็นช่วงที่ท่านไม่ได้ลงมากรุงเทพฯ ท่านก็จะฝากคนมาให้ แม้เมื่อท่านวางมือจากการเมืองและล้มหมอนนอนเสื่อ ท่านก็ยังอุตส่าห์ฝากคนมาให้

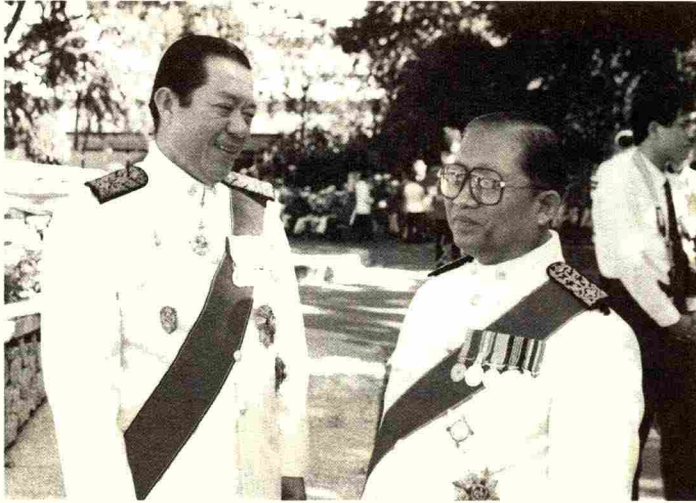
ขอคุณผลบุญที่ท่านได้บำเพ็ญมาตลอดชีวิต ประกอบกับความเมตตาอารีที่ท่านมีต่อผมและบุคคลทั่วไป จึงเป็นพลวปัจจัยนำดวงวิญญาณของท่านไปสู่สุคติในสัมปรายภพตลอดไป

(มีชัย ฤชุพันธุ์)

๕ มกราคม ๒๕๕๙

คำไว้อาลัย

คุณปัญญา เกสรทอง

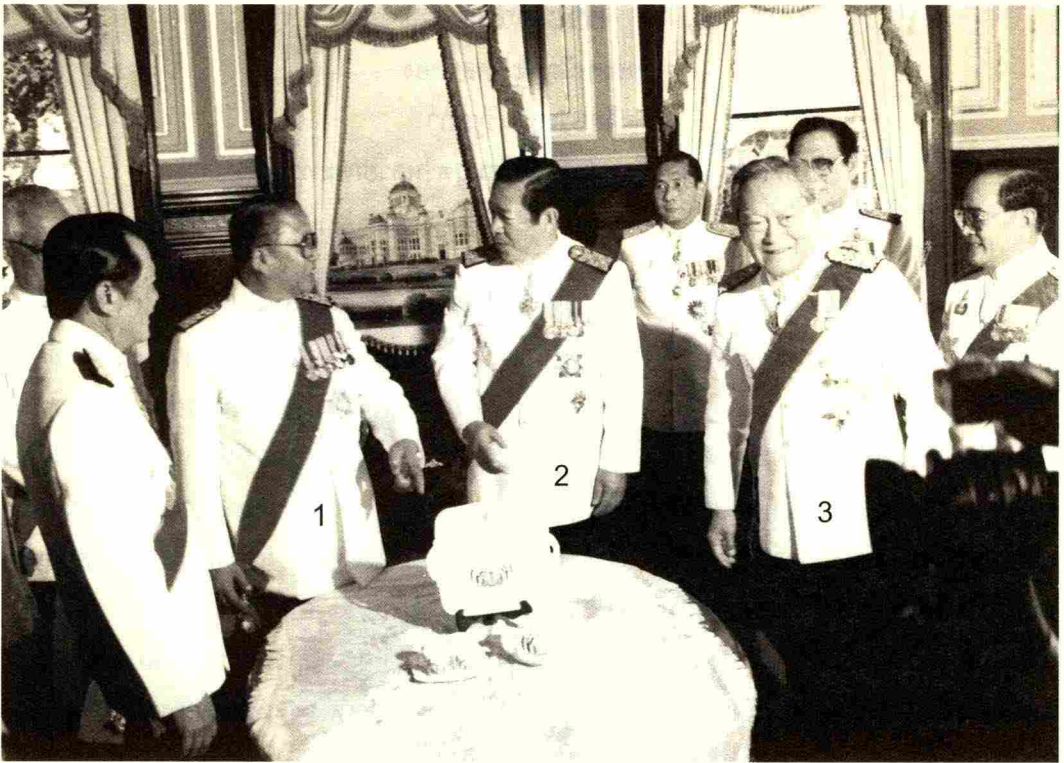

คุณปัญญา เกสรทอง ได้เคยร่วมงานในรัฐสภากับผมตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๙ โดยผมได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ ให้เป็นรองประธานสภาปฏิรูปการปกครองแผ่นดินคนที่ ๑ มีคุณปัญญา เกสรทอง เป็นสมาชิกสภาปฏิรูปการปกครองแผ่นดินคนหนึ่ง

ต่อมาใน พ.ศ. ๒๕๒๗ ผมได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งประธานวุฒิสภาและประธานรัฐสภาจนถึง พ.ศ. ๒๕๓๒ คุณปัญญา เกสรทอง ได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดเพชรบูรณ์ และได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ ให้เป็นประธานสภาผู้แทนราษฎร ในช่วงเวลานั้นเราได้ร่วมงานด้วยกันอย่างใกล้ชิด และการทำงานดำเนินไปอย่างราบรื่น

ผมได้เรียนรู้และได้พบกับผู้แทนราษฎรตัวอย่าง โดยศึกษาจากประวัติการเมืองของคุณปัญญา เกสรทอง ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดเพชรบูรณ์ ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๒ และได้รับเลือกต่อมาอีกถึง ๑๒ ครั้ง ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าชื่นชมมากสำหรับนักการเมืองน้ำดี ซึ่งไม่ได้รับการศึกษาสูงส่ง แต่แสดงให้เห็นถึงจิตวิญญาณนักการเมือง ที่อยู่ในหัวใจของประชาชนชาวจังหวัดเพชรบูรณ์ ตลอดกาล

อาจกล่าวได้ว่าการเป็นนักการเมืองที่ได้รับเลือกตั้งจากประชาชน เป็นเรื่องยากลำบาก แต่การรักษาตำแหน่งไว้ได้เป็นระยะเวลายาวนานซึ่งเป็นเรื่องยากกว่า ย่อมเป็นความภูมิใจของคุณปัญญา เกสรทอง ของครอบครัวและของชาวจังหวัดเพชรบูรณ์

คุณสมบัติของคุณปัญญา เกสรทอง เป็นนักการเมืองที่ดี มีความรู้ ความสามารถสูง ไม่ว่าจะอยู่ในฝ่ายนิติบัญญัติหรือฝ่ายบริหาร เป็นนักการเมืองที่ควรถือเป็นแบบอย่างของนักการเมืองทุกคน

ขอคุณผลบุญที่ได้กระทำไว้โดยเฉพาะการได้มีโอกาสรับใช้ประชาชนและประเทศชาติอย่างมากมายจงส่งผลให้คุณปัญญา เกสรทอง ประสบแต่ความสุข และความสงบในสัมปรายภพตลอดไป

(ศาสตราจารย์ ดร.อุทฤช มงคลนาวิน)

ประธานรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๒๗ - ๒๕๒๘, ๒๕๓๐ - ๒๕๓๒, ๒๕๓๔ - ๒๕๓๕

คำไว้อาลัย

ฯพณฯ ปัญจะ เกสรทอง

อดีตรองนายกรัฐมนตรี

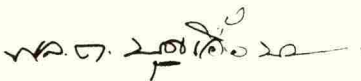
อดีตรองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีหลายกระทรวง

ฯพณฯ ปัญจะ เกสรทอง เรียกผมพี่เอื้อ อย่างสนิทปาก เสมือนเป็นเพื่อนกัน (ทั้งๆ ที่ผมอายุมากกว่าหนึ่งรอบ) เพราะความเป็นสหายทางการเมืองต่อเนื่องมายาวนานมากกว่า ๔๐ ปี อีกทั้งมีวิถีชีวิต อุดมการณ์ทางการเมืองคล้ายๆ กัน เคยสังกัดพรรคการเมืองเดียวกันหลายครั้ง เช่น พรรคสหประชาไทยในปี พ.ศ. ๒๕๑๒ และพรรคชาติไทย ฯพณฯ ปัญจะ เกสรทอง ทำหน้าที่ทางการเมืองด้วยความวิริยอุตสาหะ มีทักษะความรู้ ความสามารถ มีชั้นเชิง มีเมตตาอุเบกขา เป็นที่เคารพรัก และยอมรับนับถือของนักการเมืองทุกฝ่าย จึงประสบความสำเร็จทางการเมืองสูงสุดทั้งในด้านนิติบัญญัติ ได้รับโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งสูงสุด ประธานสภาผู้แทนราษฎร และด้านบริหาร ได้รับโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรีและเสนาบดีอีกหลายกระทรวง มีผลงานมากมายเป็นที่ประจักษ์ ประทับใจ และเป็นที่ยึดจำ จารึกนึกถึงของประชาชนทั้งประเทศตลอดมา

ดังนั้น การถึงแก่อนิจกรรมของ ฯพณฯ ปัญจะ เกสรทอง เมื่อวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๕๘ จึงมิใช่เป็นการสูญเสียของครอบครัวเกสรทอง หรือของชาวจังหวัดเพชรบูรณ์เท่านั้น แต่ยังเป็นการสูญเสียปิยะปัญจะ นักการเมืองที่เป็นปูชนียบุคคลสำคัญที่ยิ่งใหญ่อันทรงคุณค่าของชาติไทยอีกด้วย

ขอให้อาณิสต์ผลบุญที่ ฯพณฯ ปัญจะ เกสรทอง ได้บำเพ็ญไว้เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติ และประชาชน ได้โปรดดลบันดาลให้ ฯพณฯ ปัญจะ เกสรทอง ไปสู่สุคติสัมปรายภพ บนสรวงสวรรค์ ทิพย์วิมานตลอดกาลนานเทอญ

พลตรี

(บุญเอื้อ ประเสริฐสุวรรณ)

อดีตรองนายกรัฐมนตรีและประธานสภาผู้แทนราษฎร

อดีตรองนายกรัฐมนตรี

คำไว้อาลัย

ที่ทำการพรรคเพื่อไทย

๒๖ มกราคม ๒๕๕๙

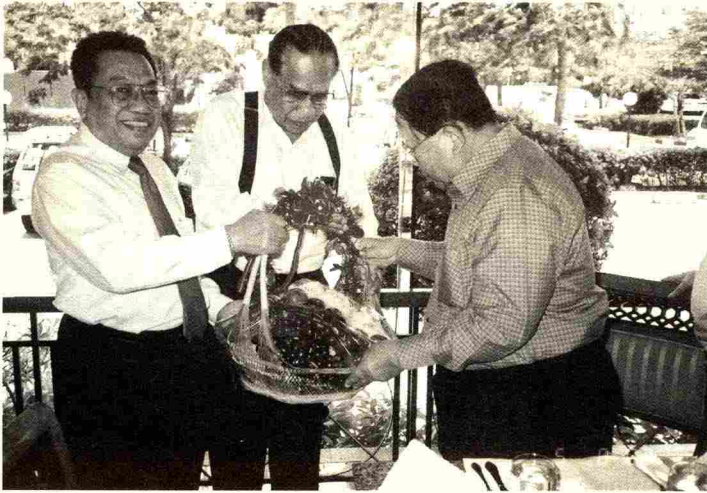
ผมรู้จักและคุ้นเคยกับพี่บุญจะมาแต่ครั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาด้วยกัน สังกัดอยู่พรรคชาติไทยด้วยกัน พี่บุญจะเป็นพี่ชายที่ผมให้ความเคารพนับถือรักใคร่ที่สุด คนหนึ่ง พี่บุญจะเป็นบุคคลที่วางตัวพูดจาเป็นผู้หลักผู้ใหญ่ของพรรค ของเพื่อนๆ ร่วมงานที่น่ายกย่องอย่างยิ่ง พี่บุญจะพูดจาวาหะมีเหตุผล พูดน้อย พูดตรงไปตรงมา ชัดถ้อยชัดคำ น่าเสียงเป็นคนมีอำนาจ เด็ดขาด ดังนั้นขณะดำรงตำแหน่งประธานสภาผู้แทนราษฎร ท่านจึงทำหน้าที่ได้อย่างประเสริฐสุด ควบคุมการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ได้อย่างดียิ่ง เท่าที่ผมนั่งในสภา สังเกตเห็นว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งฝ่ายรัฐบาล และฝ่ายค้านต่างให้ความเคารพเชื่อฟังและให้ความร่วมมืออย่างดียิ่ง พี่บุญจะเคยดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีและรองนายกรัฐมนตรี ผมเคยเป็นที่ปรึกษาของท่าน การทำงานของท่านมีประสิทธิภาพ น่ายกย่อง มีศิลปะในการบริหารงาน มีปฏิภาณไหวพริบ ในการทำงานเป็นที่นิยมรักใคร่ของผู้ใต้บังคับบัญชาเป็นอย่างมาก

ผมได้รับพระราชทานโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรีต่อจาก
พี่ปัญญาในสังกัดพรรคชาติไทย ท่านได้ถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจในการบริหาร
ด้านการเมืองหลายอย่างให้ด้วยความเมตตาและจริงใจ ผมยังสำนึกในพระคุณอยู่
จนทุกวันนี้

บัดนี้พี่ปัญญาจะจากไปด้วยความอาลัยรัก ผมขอแสดงความเสียใจต่อครอบครัว
ของพี่ปัญญาและขอให้ดวงวิญญาณของพี่ปัญญาไปสู่สัมปรายภพ ความดีความงาม
ในวัตรปฏิบัติที่พี่ปัญญาได้อุทิศตนเป็นผู้แทนราษฎร ช่วยเหลือพี่น้องราษฎรมาตลอดชีวิต
คงเป็นพลบั้งจัญดวงวิญญาณของพี่ไปสู่สุคติภพอย่างแน่นอน

พล.ต.ท. วิโรจน์ เปาอินทร์
รักษาการหัวหน้าพรรคเพื่อไทย

อาลัยท่านปัญญา เกสรทอง

ครอบครัว “เกสรทอง” กับครอบครัว “ตรีสุขี” มีความสนิทสนมกันมานานมากในด้านธุรกิจ “วิสาสา ปรมาญาติ” ความคุ้นเคยเป็นญาติอันสนิท ต่อมา ท่านปัญญา เกสรทอง ได้หันเหเส้นทางชีวิตมาเป็นนักการเมืองโดยสมัครเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประจำจังหวัดเพชรบูรณ์เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๒ และได้รับเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎรตลอดมาทุกสมัย จนกระทั่งในปี พ.ศ. ๒๕๑๘ ได้ร่วมกันก่อตั้งพรรคการเมือง ชื่อ “พรรคเกษตรสังคม” ขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๑๘ มีผู้ร่วมก่อตั้งที่เป็นองค์ประกอบสำคัญคือ นายเสวตร เปี่ยมพงศ์สานต์ นายสวัสดิ์ คำประกอบ นายประเทือง คำประกอบ นายแผน ศิริเวชภัณฑ์ นายอุดร ตันติสุนทร ฯลฯ และในปี พ.ศ. ๒๕๑๙ นี้ ข้าพเจ้าได้ลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้รับเลือกตั้งเป็น ส.ส. เมื่อวันที่ ๔ เมษายน พ.ศ. ๒๕๑๙ ด้วยเช่นกัน

เมื่อข้าพเจ้าได้เป็น ส.ส. ก็เลยทำให้มีโอกาสได้ใกล้ชิดกันยิ่งขึ้น ในเส้นทางการเมืองของท่านปัญญา เกสรทอง ผูกพันกับข้าพเจ้ามากยิ่งขึ้นตลอดมา

แม้ว่าจะได้รับการปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน เมื่อวันที่ ๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๙ ท่านปัญญา เกสรทอง และข้าพเจ้าก็ยังได้รับการแต่งตั้งเป็นสมาชิกสภาปฏิรูปปี พ.ศ. ๒๕๑๙

เป็นสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ปี พ.ศ. ๒๕๒๐ เป็นสมาชิกวุฒิสภา ปี พ.ศ. ๒๕๒๒ - ๒๕๒๘

เมื่อได้รับเลือกตั้งมานั่งทำหน้าที่การงานอยู่ในสถานที่แห่งเดียวกัน ยิ่งทำให้สนิทสนมกันมากยิ่งขึ้น

ในระหว่างที่ทำหน้าที่อยู่ในรัฐสภาแห่งชาติ ต่างก็ได้ทำหน้าที่การทำงานอย่างใกล้ชิดและช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันมาตลอด

ท่านปัญญา เกสรทอง เป็นบุคคลที่มีบารมีสูงและมีจิตใจเปี่ยมด้วยคุณธรรม จึงมีสมาชิกรัฐสภาให้การสนับสนุนอย่างคับคั่ง ในที่สุดได้รับเลือกเป็นประธานรัฐสภาแห่งชาติ ในปี พ.ศ. ๒๕๓๐

ท่านปัญญา เกสรทอง ดำรงตำแหน่งประธานรัฐสภา นับว่าได้อุทิศตนเพื่อธำรงรักษาความชอบธรรมให้รัฐสภาไว้อย่างเต็มภาคภูมิ หลังจากนั้น ท่านยังได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรี (สมัย ฯพณฯ พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ เป็นนายกรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๐)

บัดนี้ ท่านปัญญา เกสรทอง ได้จากพวกเราไปแล้ว ท่านจากไปแต่ร่างกาย แต่คุณงามความดีที่ท่านได้ทำไว้อย่างคงอยู่ สมดังสุภาษิตที่ว่า

พฤษภกาสร	อิกกณฺชฺรอนฺปลดปลง
โทหนตฺเสนํงค	สํคัญฺหมายในกายมี
นรชํติวงววย	มลายสํทงอนทรีย
สถิตทวตฺเชวติ	ประตบไเวในโลกา

ขอให้ดวงวิญญาณของท่านปัญญา เกสรทอง จงสถิตในสุคติภูมิ

นายสมพงษ์ ตรีสุชี

อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

อดีตสมาชิกสภาปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน

อดีตสมาชิกรัฐสภาธิบดีบัญญัติแห่งชาติ

อดีตสมาชิกวุฒิสภา

อดีตที่ปรึกษาประจำรัฐสภาและรองนายกรัฐมนตรี

คำไว้อาลัย ท่านปัญญา เกสรทอง

ท่านปัญญา เกสรทอง ที่ผมรู้จักครั้งแรก ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๓ - ๒๕๓๔ คือ ในฐานะประธานสภาผู้แทนราษฎร ที่เฝ้าติดตามบทบาทของท่านในสมัยประชุมสภาผู้แทนราษฎร เปิดให้มีการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาล และมีการถ่ายทอดสดทางโทรทัศน์ โดยท่านทำหน้าที่ควบคุมการประชุมอย่างมีเอกลักษณ์จนเป็นที่จดจำขึ้นชื่อของประชาชนทั่วไป เพราะสามารถจดจำข้อบังคับการประชุมได้ดี ประกอบกับน้ำเสียงที่มีพลัง แต่บางครั้งก็สร้างบรรยากาศผ่อนคลายลดความตึงเครียดเพื่อให้การประชุมดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย

จนกระทั่งปี พ.ศ. ๒๕๓๕ กระทบได้พบกับท่านปัญญา เกสรทอง ในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคชาติพัฒนาาร่วมกัน จึงได้มีโอกาสใกล้ชิดและได้เรียนรู้เรื่องราวของท่านเพิ่มมากขึ้น ถือได้ว่าท่านเป็นนักการเมืองอาวุโสที่มีประสบการณ์ทางการเมืองเป็นอย่างมาก ท่านปฏิบัติตนมีระเบียบวินัยอย่างเคร่งครัด โดยจะเดินทางมาสภา ก่อนเปิดการประชุมและจะเดินทางกลับต่อเมื่อสภาปิดการประชุมแล้ว ท่านให้ความสำคัญกับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรเป็นอย่างมาก หากไม่เจ็บป่วยหรือติดงานราชการ ท่านจะเดินทางมาประชุมทุกครั้ง

ในปี พ.ศ. ๒๕๓๗ ท่านปัญญา เกสรทอง ได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (สมัยท่านชวน หลีกภัย เป็นนายกรัฐมนตรี) กระทบได้รับโอกาสและความเมตตาจากท่าน ด้วยการให้ดำรงตำแหน่งเลขานุการรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ทั้งที่ขณะนั้นได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในสมัยแรก กระทบจึงรู้สึกซาบซึ้งใจเป็นอย่างยิ่ง ที่ท่านให้ความเชื่อมั่นและให้เกียรติอย่างมาก นับแต่บัดนั้น จึงได้มีโอกาสทำงาน

ร่วมกับท่านอย่างใกล้ชิด ได้รับประสบการณ์ที่เดินทางไปตรวจราชการในหลายจังหวัด ได้เห็น การแก้ไขปัญหาให้กับราษฎรที่มาร้องทุกข์ และได้เห็นการแนะนำให้ข้าราชการปฏิบัติหน้าที่ ตามนโยบายโดยไม่ขัดต่อระเบียบและกฎหมาย กระผมได้เรียนรู้การทำหน้าที่ในฐานะสมาชิก สภาผู้แทนราษฎรและทั้งในฐานะผู้บริหารราชการแผ่นดิน จึงทราบว่าท่านมีความรอบรู้ในระบบ และกฎระเบียบของราชการเป็นอย่างดี ท่านมักพูดเสมอว่า “แม้ผมไม่ได้เรียนกฎหมาย แต่กฎหมายที่มีผลบังคับใช้ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๒ เป็นต้นมา ผมได้มีโอกาสร่วมพิจารณา เกือบทุกฉบับ” แนวคิดในการทำงานที่ท่านได้ปฏิบัติเป็นแบบอย่าง คือ ความซื่อสัตย์ สุจริต ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนเป็นสำคัญ ทั้งมีความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์สูงยิ่ง

กระผมเชื่อว่า การปฏิบัติหน้าที่ทางการเมืองของท่านได้สร้างคุณประโยชน์ต่อประเทศชาติ ทั้งในด้านนิติบัญญัติ และในด้านการบริหารราชการแผ่นดิน รวมทั้งบทบาทหน้าที่สมาชิกสภาผู้แทน ราษฎรจังหวัดเพชรบูรณ์ ที่ดูแลทุกข์สุขให้กับประชาชนอย่างเสียสละ จนได้รับการเลือกตั้งติดต่อกัน ๑๑ สมัย (นับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๒ - ๒๕๔๓) ทั้งได้รับความไว้วางใจให้เป็นสมาชิกสภาปฏิรูป การปกครองแผ่นดิน ปี พ.ศ. ๒๕๑๙ และสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ปี พ.ศ. ๒๕๒๐ กระผม เชื่อว่าเรื่องราวและคุณงามความดีของท่าน จะเป็นมรดกทางการเมืองอันล้ำค่าที่นักการเมืองรุ่นหลัง ควรได้ศึกษาและเรียนรู้ต่อไป

กระผมและครอบครัวรู้สึกเสียใจและอาลัยเป็นอย่างยิ่งที่ทราบว่าท่านถึงแก่อนิจกรรม ความเมตตากรุณาที่ท่านปัญจะ เกสรทอง มีให้กระผมกับครอบครัวตลอดมา จะเป็นที่ยึดจำ ระลึกถึง ตลอดไปไม่มีเสื่อมเลือน ขอให้คุณความดีที่ท่านสร้างสมไว้มากมาย จงบังเกิดเป็นบุญกุศล ให้วิญญาน ของท่าน จงไปสู่สุคติในสัมปรายภพด้วยเทอญ

นายบุญคนาวัดณ์ (บุญช่วย) ภูจินาพันธุ์
อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดเชียงใหม่

“ราษฎรนับแสนคนได้มอบหมาย
ให้เราทำหน้าที่ในสภาแทนเขา
ดังนั้น อย่าทำให้ราษฎรผิดหวังในตัวเรา”

กระผมรู้จักกับ ท่านปัญญา เกสรทอง ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้มีโอกาสร่วมงานด้านการเมืองกับท่านครั้งแรกในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ท่านสังกัดพรรคชาติไทย ส่วนกระผมสังกัดพรรคชาติพัฒนา แม้จะสังกัดพรรคการเมืองคนละพรรค แต่ท่านกับกระผมมีความสนิทสนมกันมาก เสมือนเป็นสมาชิกพรรคเดียวกัน ท่านปัญญาจะเป็นนักการเมืองอาวุโสที่มากด้วยบารมีอันเกิดจากความมีเมตตาของท่านต่อนักการเมืองรุ่นน้อง โดยเฉพาะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เข้ามาทำหน้าที่ใหม่อย่างกระผม ท่านดำรงตนเป็นแบบอย่างและแนะแนวทางการทำหน้าที่ให้แก่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรุ่นใหม่ๆ ด้วยการรักษาวินัย เคร่งครัดต่อกฎระเบียบ และคำนึงถึงความถูกต้องในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยไม่สำคัญว่าจะอยู่ฝ่ายค้านหรือฝ่ายรัฐบาล ท่านมักกล่าวกับกระผมเสมอว่า “ราษฎรนับแสนคนได้มอบหมายให้เราทำหน้าที่ในสภาแทนเขา ดังนั้น อย่าทำให้ราษฎรผิดหวังในตัวเรา”

ท่านปัญญา เกสรทอง ปฏิบัติหน้าที่ให้กับประเทศชาติหลายด้าน เช่น ด้านนิติบัญญัติ นั้น ท่านได้ดำรงตำแหน่งเป็นประธานสภาผู้แทนราษฎร เป็นที่เคารพนับถือของสมาชิกสภาฯ ท่านทำหน้าที่ในคณะกรรมการหลายชุดเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหลายฉบับ ด้านบริหารงานราชการแผ่นดิน ท่านได้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ และรองนายกรัฐมนตรี รวมทั้งยังต้องดูแลทุกข์สุขราษฎรในจังหวัดเพชรบูรณ์อย่างต่อเนื่องด้วย ประชาชนรักและมอบความไว้วางใจท่าน เห็นได้จากการได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดเพชรบูรณ์ ติดต่อกันถึง ๑๑ สมัย

กระผมมีโอกาสใกล้ชิดกับท่านเมื่อครั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ได้เห็นอริยาบทที่นอกเหนือจากการทำหน้าที่ทางการเมือง ดำรงตนในฐานะผู้นำครอบครัวที่ดี โดยให้เวลากับครอบครัวและอยู่พร้อมหน้ากันอย่างมีความสุข ส่วนในหน้าที่ทางการเมืองท่านปัญญา มีจิตใจที่รักความเป็นธรรม เปี่ยมด้วยน้ำใจและเมตตาต่อผู้น้อยทุกคน เช่น ในยามใด ที่กระผมมีข้อหาหรือหรือปัญหาทางในพื้นที่รับผิดชอบ จึงมักจะขอคำปรึกษาจากท่านอยู่เสมอ ท่านจะไม่รีรอที่จะหาทางช่วยเหลือทันทีด้วยการยึดหลักความถูกต้องเที่ยงธรรม

กระผมและครอบครัวรู้สึกเสียใจและอาลัยเป็นอย่างยิ่งทันทีที่ทราบข่าวท่านปัญญา เกสรทอง ถึงแก่อนิจกรรม ความเมตตากรุณาที่ท่านมอบให้กระผมตลอดมาจะเป็นที่จดจำและระลึกถึงตลอดไปมิเสื่อมเลือน ขอให้คุณความดีที่ท่านสร้างสมไว้อย่างมากมาย จงบังเกิดเป็นบุญกุศลให้ดวงวิญญาณของท่าน จงไปสู่สุคติในสัมปรายภพด้วยเทอญ

นายณรงค์ ภูอิทธิวงศ์

อดีตรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทยจังหวัดเชียงใหม่

อาลัย...

อดีตประธานสภาผู้แทนราษฎร คนที่ ๑๖

คืนวันที่ ๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๘ เป็นวันที่ครอบครัวเกษรทอง รวมทั้งครอบครัวของผม และประชาชนชาวจังหวัดเพชรบูรณ์ รู้สึกโศกเศร้าเสียใจกับการจากไปอย่างไม่มีหวนกลับของท่านปัญญา เกสรทอง อดีตประธานสภาผู้แทนราษฎร

ท่านปัญญา เกสรทอง เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ ทั้งในวิชาการด้านกฎหมายและการบริหาร หลายสิบปีที่ผ่านมา ได้มีความวิริยอุตสาหะโดยตลอด จะเห็นได้จากประวัติการศึกษาและประวัติการทำงานที่ดีมาก โดยเฉพาะในช่วงที่ท่านปฏิบัติหน้าที่ทางการเมือง เช่น การได้ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดเพชรบูรณ์ถึง ๑๑ สมัย อีกทั้งยังดำรงตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ และที่สำคัญคือได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้ดำรงตำแหน่งประธานสภาผู้แทนราษฎร ลำดับที่ ๑๖ ซึ่งเป็นตำแหน่งสูงสุดของฝ่ายนิติบัญญัติ และอีกหลายๆ ตำแหน่งของท่าน

ขณะที่ท่านดำรงตำแหน่งทางการเมืองหลายตำแหน่ง ได้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความทุ่มเทตั้งใจ จึงก่อให้เกิดคุณประโยชน์ต่อประเทศและประชาชนชาวไทยเป็น

อย่างมาก โดยท่านได้ประพฤติปฏิบัติตนตั้งอยู่ในหลักนิติธรรม เคารพกฎหมาย และแสดงตนเป็นแบบอย่างที่ดีด้วยความรู้และประสบการณ์ของท่านต่อนักการเมือง และชนรุ่นหลังได้ยึดถือและปฏิบัติสืบต่อไป ทำให้ท่านเป็นที่รัก เคารพ นับถือและเป็นที่ยอมรับของทุกคน

ผมมีโอกาสได้ร่วมงานทางการเมืองกับท่านเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๙ ผมได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดเพชรบูรณ์ เขต ๒ (สมัยนั้นมีเขตเลือกตั้งเพียง ๒ เขต) โดยเฉพาะส่วนตัวผมกับครอบครัวของผมก็มีความสนิทสนม รักใคร่นับถือกันกับท่านและครอบครัวของท่านเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว จึงรู้สึกเสียใจ เสียหายบุคคลที่มีความสำคัญกับจังหวัดเพชรบูรณ์อย่างยิ่ง

จากประวัติและผลงานของท่านปัญญา เกสรทอง ที่กล่าวมาข้างต้น เพียงพอที่จะได้รับเกียรติยกย่อง เชิดชูท่านเป็นปูชนียบุคคลของจังหวัดเพชรบูรณ์

ตามที่ผมได้ประสบมากับตนเองเสมอ คือเมื่อมีใครถามผมว่า “คุณเอี่ยมเป็น ส.ส. จังหวัดไหน” ผมตอบว่า “เพชรบูรณ์ครับ” ทุกคนที่เคยถามผมจะพูดเหมือนกันคือ “อ้อ เพชรบูรณ์ มีท่านปัญญา เกสรทอง”

ผมและครอบครัวทงใจสด ทุกคนขอแสดงความเสียใจอย่างสุดซึ้งกับครอบครัว เกสรทอง ที่สูญเสียท่านปัญญา เกสรทอง ผู้เป็นเสาหลักของครอบครัวไปอย่างไม่มีวันกลับ

ขออุทิศกรรมและคุณงามความดีที่ท่านปัญญา เกสรทอง ได้กระทำไว้ตลอดมา จงเป็นพลวปัจจัย น้อมนำให้ดวงวิญญาณของท่านปัญญา เกสรทอง ประสบสุขในสัมปรายภพเทอญ

นายเอี่ยม ทงใจสด
(อดีต ส.ส. เพชรบูรณ์ เขต ๒)

นางกนกนุช ทงใจสด (เจ้าจุก)

รำลึกถึง ท่านปัญญา เกสรทอง

ในช่วงเวลาที่ผมรับราชการในสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ผมได้รับคำสั่งให้ปฏิบัติหน้าที่ฝ่ายเลขานุการของรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (นายปัญญา เกสรทอง) อดีตประธานสภาผู้แทนราษฎร

ก่อนหน้านั้น ผมได้ปฏิบัติหน้าที่ในฝ่ายการเมือง กองงานนายกรัฐมนตรี ซึ่งมีหน้าที่หนึ่งคือ ติดตามฟังการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ผมจึงได้เห็นการปฏิบัติหน้าที่ของท่านในฐานะประธานสภาผู้แทนราษฎรได้อย่างน่าชื่นชม ไม่ว่าจะเป็นความจำที่แม่นยำในระเบียบข้อบังคับการประชุม หรือเมื่อมีการอภิปรายถกเถียงโต้ตอบอย่างเผ็ดร้อนระหว่างสมาชิกสภาผู้แทนด้วยกัน บรรยากาศเป็นไปด้วยความตึงเครียด ท่านก็จะใช้ความสามารถและประสบการณ์ของท่าน ควบคุมการประชุมจนบรรยากาศผ่อนคลายกลายเป็นเสียงหัวเราะของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ด้วยเสียงที่ หัว ชัด ดังกังวานของท่าน จึงมีนักแสดงตลกเลียนเสียงของท่านในการแสดงตลก ซึ่งใครได้ฟังก็จะรู้ในทันทีเลยว่านี่คือเสียงอันเป็นเอกลักษณ์ของ นายปัญญา เกสรทอง ประธานสภาผู้แทนราษฎร

เมื่อได้มาปฏิบัติฝ่ายเลขานุการให้กับท่าน มีผู้ใกล้ชิดของท่านได้แนะนำผมว่า ท่านเป็นคนละเอียดรอบคอบและชอบความเรียบร้อยมา ดังนั้นการจัดเรียงแฟ้มเอกสารต่างๆ จะต้องทำให้เรียบร้อย ถูกต้อง เมื่อเสนอแฟ้มให้ท่านพิจารณาจะต้องเตรียมพร้อมที่จะอธิบายรายละเอียดความเป็นมาของเรื่องต่างๆ ที่หน่วยงานในความรับผิดชอบเสนอ ท่านมักจะมีปัญหาข้อสงสัยซักถามในประเด็นต่างๆ ของเรื่องนั้นเสมอ ซึ่งเท่ากับเป็นการบังคับฝึกสอนทางอ้อมให้ผมไปในตัว จะต้องเตรียมพร้อม พยายามหาข้อมูลให้มากเพื่อจะได้ใช้ในการชี้แจงหรือตอบปัญหาที่ท่านจะซักถามได้อย่างถูกต้องครบถ้วน

เมื่อท่านมีเวลาว่างท่านได้เรียกผมเข้าพบและยกตัวอย่างเล่านิทานเรื่องที่นายสั่งให้เด็กคนงานลงไปดูสุนัขที่ออกลูกอยู่ที่ถุนบ้านว่ามีกี่ตัว เด็กคนงานลงไปดูแล้วรายงานว่ามี ๖ ตัว นายก็ถามว่ามีตัวผู้กี่ตัว ตัวเมียกี่ตัว เด็กคนงานก็ลงไปดูอีกแล้วรายงานว่ามีตัวผู้ ๔ ตัว ตัวเมีย ๒ ตัว นายก็ถามว่าทั้ง ๖ ตัวนี้มีสีอะไรบ้าง คนงานก็ต้องลงไปดูอีก ท่านจึงได้สอนผมว่าในการทำงานนั้น จะต้องเป็นคนทีละเอียดรอบคอบมีข้อมูลครบถ้วน งานที่ทำงานออกมาจึงไม่มีข้อบกพร่อง เป็นประโยชน์และได้ผลสำเร็จ ดังนั้น การปฏิบัติงานกับท่านจึงจะต้องยึดหลักในเรื่องนี้เป็นสำคัญ ซึ่งผมก็ได้ใช้คำสั่งสอนนี้นำมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานตลอดมาในชีวิตราชการ

ในเวลาต่อมา ท่านได้ดำรงตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการในคราวเดียวกัน ซึ่งเป็นงานที่มีภาระหน้าที่และความรับผิดชอบมาก แต่ด้วยความตั้งใจจริง ประกอบกับการใช้ความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ของท่านในการบริหารงานที่อยู่ในความรับผิดชอบ ผลงานที่ปรากฏออกมาจึงถูกต้องสมบูรณ์ มีประสิทธิภาพ และก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศชาติเป็นอย่างมาก

ด้วยบุญกุศลและคุณงามความดีที่ท่านได้ทำไว้ทั้งทางศาสนา ราชการและบ้านเมืองอย่างมากมายในระหว่างที่มีชีวิต ย่อมจะเป็นผลให้ดวงวิญญาณของท่านไปสู่สุคติในสัมปรายภพตลอดไป

ด้วยความเคารพและอาลัย
นายสิทธิชัย ลิ้มเลิศเจริญนิช
อดีตผู้อำนวยการสำนักโฆษก
สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

“เพื่อนบ้านที่ผมจะคิดถึงที่สุด”

ท่านปัญญา เกสรทอง เป็นผู้ที่ควรแก่การยกย่องในฐานะผู้ซึ่งเป็นบุคคลที่ทำคุณประโยชน์ให้กับประเทศชาติอย่างมากมาย ผลงานของท่านปรากฏออกมาชัดเจน ทั้งในด้านการเมืองการปกครอง และยังเป็นเพื่อนบ้านที่ดีเสมอมา ท่านปัญญาที่ข้าพเจ้าได้รู้จัก ท่านเป็นผู้ที่ชอบช่วยเหลือคน เป็นผู้มีจิตใจดี ยิ้มง่าย และมีอารมณ์ขัน ขอไว้อาลัยกับการสูญเสียท่านปัญญา เกสรทอง ขอให้คุณงามความดีที่ท่านปัญญาได้สร้างไว้ จงเป็นปัจจัยนำดวงวิญญาณอันผ่องใสของท่านไปสู่สุคติ สัมปรายภพ ให้ดวงวิญญาณของท่านปัญญา นอนหลับอย่างมีความสุข ชั่วฉับนิรันดร์ และขอแสดงความเสียใจมายังครอบครัว ภรรยา และลูกหลานของท่านปัญญา เกสรทอง ทุกท่าน

วีระ ศิริวงศ์วัฒนา

ขอไว้อาลัย

ขออนุญาตเรียกคุณปู่ปัญญา เกสรทอง ตามหลานมุกที่เป็นเพื่อนบุตรชาย (เกรียงชัย วิศิษฐ์สรอรรถ) ให้เกียรติไว้อาลัยลงหนังสือแจ้งงานพระราชทานเพลิงศพวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ จึงขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงสุด

คุณปู่ปัญญา เกสรทอง เป็นนักการเมืองตัวอย่างยอดเยี่ยมคนหนึ่งของประเทศไทยที่ผมมีโอกาสได้ร่วมงานด้วย คุณปู่ปัญญาจะได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดเพชรบูรณ์ หลายสมัย จนดำรงตำแหน่งสุดท้ายเป็นรองนายกรัฐมนตรี สมัยคุณชวน หลีกภัย เป็นนายกรัฐมนตรี แล้วอำลาการเมืองอย่างเด็ดขาดเมื่อปี ๒๕๔๒ ทั้งๆ ที่ยังสามารถดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้อีกนาน เพื่อเปิดทางให้คนรุ่นใหม่เข้ามาหมุน ไม่ใช่ผูกขาดไปตลอดชีวิต ชาวเพชรบูรณ์ต่างยกย่องสรรเสริญ ให้ความเคารพนับถือตลอดมา จนถึงแก่อนิจกรรมด้วยโรคชราเมื่อวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๕๘

ผลงานได้สร้างคุณประโยชน์แก่ประเทศชาติและประชาชนอนเนกอนันต์เป็นที่ประจักษ์

จึงขอไว้อาลัยให้วิญญาณคุณปู่ไปสู่สัมปรายภพ และจงปกป้องรักษาคุ้มครองบุตรหลาน ตระกูลเกสรทองให้มีความสุขความเจริญก้าวหน้าในชีวิตครอบครัวและหน้าที่การงานก้าวไกลยิ่งขึ้น ด้วยเทอญ

นายเกรียง วิศิษฐ์สรอรรถ

นายกสมาคมหมอความยุติธรรมแห่งประเทศไทย

คำอาลัยท่านปัญญา เกสรทอง

ครอบครัวกระผมนายวรุฒม์ - นางจุฑามาศ หลาน ทศพร-สิทธิกร ดิเรกสุนทร ทราบข่าว การถึงแก่อนิจกรรมของท่าน รู้สึกตกใจ เสียใจ และมีความอาลัยอย่างสุดซึ้งต่อการจากไป ของท่านปัญญา เกสรทอง ซึ่งมีได้เป็นเพียงความสูญเสียบุคคลสำคัญที่สุดแก่ครอบครัวเกสรทอง เท่านั้น แต่ยังนำความโศกเศร้าเสียใจแก่ญาติมิตรและบุคคลที่คุ้นเคย โดยเฉพาะครอบครัวของ กระผมเคารพนับถือท่านปัญญา เกสรทอง ซึ่งมีความรักใคร่ผูกพันเป็นเพื่อนบ้านกันมาตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๑๗ จนถึงปัจจุบัน

ท่านปัญญา เกสรทอง เป็นนักการเมืองอาวุโสท่านหนึ่งซึ่งน่าจดจำ เป็นแบบอย่างที่ดี ครอบครัวกระผมเคารพนับถือและภูมิใจมากที่ได้รู้จักท่าน ท่านเป็นนักการเมืองที่เสียสละ เพื่อประเทศชาติอย่างแท้จริง

ท่านปัญญา เกสรทอง เป็นแรงบันดาลใจให้ครอบครัวกระผม ท่านเห็นบุตรชายสองคนของ กระผมตั้งแต่เด็กเล็กๆ จนโต จบการศึกษาต่างประเทศทั้งสองคน ท่านปัญญาจะกล่าวว่าเมื่อบุตรของ กระผมศึกษาจบจากต่างประเทศแล้ว ก็เห็นสมควรให้มารับใช้ประเทศชาติบ้าง เพื่อประเทศจะได้ มีบุคลากรที่ดี มีการศึกษาที่มารับใช้เพิ่มขึ้น ทำให้ประเทศไทยเจริญก้าวหน้าทัดเทียมชาติอื่นๆ

บุตรชายคนโตของกระผมชื่อทศพร ดิเรกสุนทร รับราชการอยู่ที่สำนักงานประมาณ ได้รับรางวัลครูทองคำ ข้าราชการพลเรือนดีเด่น เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๙

บุตรชายคนที่สองชื่อสิทธิกร ดิเรกสุนทร ปัจจุบันทำงานอยู่ที่ธนาคารกรุงไทย สำนักงานใหญ่ ตำแหน่งผู้อำนวยการฝ่ายอาวุโส ผู้บริหารฝ่าย ฝ่ายบริหารจัดการทางการเงิน ๑

การปฏิบัติตามคำแนะนำ คำสอนของท่านปัญญา จะทำให้บุตรชายทั้งสองของกระผม นั้น นำความภาคภูมิใจ ความปลื้มปิติมายังตัวกระผม ภรรยา และครอบครัวเป็นอย่างยิ่ง

ท่านปัญญา เกสรทอง ได้รับการโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งสำคัญ อาทิ ประธานสภาผู้แทนราษฎร ที่เข้มแข็ง เคร่งครัด ควบคุมการประชุมได้อย่างราบรื่น ไม่เกิดความวุ่นวายในสภา และท่านปัญญา เกสรทอง ยังเคยดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการอีกด้วย

การถึงแก่อนิจกรรมของท่านปัญญา เกสรทอง จึงเป็นการสูญเสียทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่ามากต่อสังคมและประเทศชาติเป็นอย่างยิ่ง

ขอให้ผลบุญแห่งกุศล คุณความดีที่ท่านปัญญา เกสรทอง ได้บำเพ็ญไว้ เป็นปัจจัยเสริมส่งดวงวิญญาณท่านปัญญา เกสรทอง ไปสู่สุคติในสัมปรายภพเทอญ

นายวรุฒม์ ดิเรกสุนทร

อดีตนายด่านศุลกากรท่าอากาศยานหาดใหญ่

อาลัย ท่านปัญญา เกสรทอง

ย้อนอดีตเมื่อประมาณเกือบห้าสิบปีที่ผมได้รู้จักกับท่านปัญญา เกสรทอง ในระหว่างการรณรงค์หาเสียงเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดเพชรบูรณ์ ด้วยบุคลิกที่สุภาพ อ่อนโยน พุดจาฉะฉาน เปี่ยมด้วยน้ำใจไมตรี จึงเป็นที่ชื่นชอบของประชาชน ท่านจึงได้รับเลือกให้เป็นผู้แทนของจังหวัดเพชรบูรณ์ทุกสมัยที่มีการเลือกตั้ง ท่านจึงถูกจารึกว่า เป็นผู้แทนจำนวนครั้งมากที่สุดท่านหนึ่งในจำนวนหลายท่านของประวัติศาสตร์การเป็นผู้แทนราษฎรของประเทศไทย ในระหว่างที่เป็น ส.ส. ในสภา ท่านได้รับการโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งสำคัญมากมาย ตั้งแต่รัฐมนตรีช่วยว่าการ รัฐมนตรีว่าการหลายกระทรวง รองนายกรัฐมนตรี และประธานสภาผู้แทนราษฎร อีกทั้งในสภาท่านก็ได้รับการเสนอด้วยเสียงโหวตในสภาให้ดำรงตำแหน่งสำคัญมากมาย

ผลงานและเกียรติยศของท่านมีมากมาย เช่น การสร้างวัด สร้างเมรุเผาศพ สร้างศาลา การเปรียญให้แก่วัดต่างๆ การสร้างและการพัฒนาถนนสายต่างๆ ในจังหวัด การพัฒนาด้านการศึกษา ตึกอนุสรณ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ก็เป็นตึกหนึ่งที่ตั้งตระหง่านใกล้ศาลากลางหลังเก่าของจังหวัด ก็เป็นส่วนหนึ่งของผลงานท่าน การพัฒนาด้านสาธารณสุขของจังหวัด เช่น การของบประมาณให้สร้างตึกแก่โรงพยาบาลจังหวัดหลายตึก พร้อมให้งบประมาณต่างๆ กิจกรรมดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของท่านและอีกหลายอย่างมากมาย ท่านได้รับปริญญาคุณวุฒิบัณฑิตกิตติมศักดิ์จากหลายมหาวิทยาลัยในประเทศ ท่านผ่านการดูงานด้านสภาในต่างประเทศหลายครั้ง จนเป็นที่ยอมรับในต่างประเทศ

“นรชาติวางวาย มลายสิ้นทั้งอินทรีย์ สถิตทั่วแต่ชั่วดี ประดับไว้ในโลกา”

เกียรติยศและผลงานของท่านซorroจายเป็นที่เล่าขานในความทรงจำของประชาชนในจังหวัด และจะคงอยู่จนนานแสนนานตลอดไปไม่มีวันสิ้นสุด

ร่างกายสังขารย่อมโรยราไปตามกาล ในที่สุดท่านก็ถึงแก่อนิจกรรมอย่างสงบด้วยโรคชรา ท่ามกลางความโศกเศร้าของครอบครัว ลูกหลาน และญาติสนิท ผมและครอบครัวได้ไปเยี่ยมท่านเป็นครั้งคราว รู้สึกเสียใจและอาลัยในการจากไปของท่านอย่างที่สุด

ขอให้ผลงานเกียรติยศของท่านปัญญา เกสรทอง ที่ได้ประกอบคุณงามความดีร่วมกับคุณกอบแก้ว เกสรทอง (ภริยา) ตลอดจนญาติสนิทมิตรสหายที่ได้บำเพ็ญทำให้แก่ประชาชนจังหวัดเพชรบูรณ์มาตลอดเวลาการเป็น ส.ส.เพชรบูรณ์ จงเป็นพลวปัจจัยนำดวงวิญญาณของท่านปัญญา เกสรทอง ไปสู่สุคติ สัมปรายภพ มีความสุขสงบทุกทิพาราตริกาลตลอดไป

นายแพทย์มงคล - คุณสุภาภรณ์ ปิ่นอนงค์ และครอบครัว

อาลัยยิ่ง

แต่ ฯพณฯ นายปัญญา เกสรทอง

คุณรักชนก (ตาย) เกสรทอง โทระฯ ถึงกระผม ขอให้เขียนอาลัยรักและเคารพที่มีต่อ ฯพณฯ นายปัญญา เกสรทอง

กระผมจึงเขียนตามความเป็นจริงที่กระผมประสบมาด้วยตนเอง ตั้งแต่ ฯพณฯ นายปัญญา เกสรทอง ดำรงตำแหน่งประธานสภาผู้แทนราษฎร ด้วยตกใจว่า มีอะไรเกิดขึ้นในการประชุมฯ ครั้งนั้น กล่าวคือ การปฏิบัติหน้าที่ราชการของกระผมในฐานะเลขานุการส่วนตัวของผู้บังคับบัญชา ในสำนักงานประมาณนั้น ตำราเรียนเกี่ยวกับการเงินการคลังและการงบประมาณแผ่นดิน โดย ศ.ป๋วย อึ๊งภากรณ์ สอนไว้ว่า หน้าที่ของข้าราชการที่ทำงานเกี่ยวกับงบประมาณแผ่นดินนั้น ต้องเรียนรู้ทุกเรื่องที่เกี่ยวข้องในหน้าที่ จึงต้องทำงานไปด้วย ฟังวิทยุที่ถ่ายทอดจากห้องประชุมสภาผู้แทนไปด้วย

วันนั้น ฯพณฯ นายปัญญาฯ ดำรงตำแหน่งและนั่งบัลลังก์ประธานฯ ดำเนินการประชุมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรท่านหนึ่ง เออะอะโอวยวาย กล่าววาจาไม่สุภาพในขณะที่ประชุมร่วมกัน ท่านประธานฯ สั่งห้ามก็ไม่หยุด ฯพณฯ นายปัญญาฯ จึงสั่งให้เจ้าหน้าที่เชิญตัวออกนอกห้องประชุมก็ขัดขืนและเออะอะไปตามอัยการของเขา จนต้องใช้กำลังกันด้วยตามควรแก่กรณี

สำเนียงเสียงของ ฯพณฯ ปัญญาฯ นั้น ผู้ได้รับคำสั่งน่าจะหยุดเออะอะ

โดยที่กระผมไม่เคยรู้จักท่านมาก่อนเลย หน้าตารูปร่างเป็นอย่างไร จึงหาโอกาสแอบดูให้ได้ (ขณะนั้นกระผมอายุยังประมาณ ๓๐ ปี เข้าทำงานที่สำนักงานประมาณใหม่ๆ) เมื่อมีโอกาสรู้ว่าท่านผู้ใดชื่อ นายปัญญา เกสรทอง ก็แปลกใจ เพราะรูปร่าง หน้าตา ผิวพรรณ ทรงผม ก็คือ เผ่าพันธุ์คนไทยน้อยที่อพยพมาจากตอนใต้ของประเทศจีน

วันที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรท่านนั้นเออะอะนั้น กระผมเกิดความคิดถามตัวเองว่า ทำไมท่าน ส.ส. ท่านนั้นก็มียศวุฒิสอง คุณวุฒิก็คงสมบูรณ์ตามเกณฑ์ของผู้สมัครเป็น ส.ส. แต่ทำไมไม่เคารพต่อสถานที่ประชุม คือ พระที่นั่งอนันตสมาคมเลย วันหนึ่งมีโอกาสเอาเอกสารที่จะใช้ในการประชุมของผู้บังคับบัญชาที่ต้องไปประชุมที่อาคารรัฐสภา คือ ที่พระที่นั่งอนันตสมาคม จึงถือโอกาสขอร้องเจ้าหน้าที่มาเดินไปดูภายในอาคารที่เข้าไปได้ เห็นพระบรมฉายาลักษณ์ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวที่เขียนไว้ภายในยอดโดม เป็นพระบรมฉายาลักษณ์ที่ทรงประกาศเลิกทาสของประเทศไทย ทำให้กระผมคิดไปเองว่า สถานที่นี้มีความศักดิ์สิทธิ์มาก จึงคิดว่าทำอย่างไรจึงสร้างที่ประชุมสภาผู้แทนใหม่ได้

ประวัติศาสตร์ของปวงชนชาติไทย กระหมยมืดถึอว่า เริ่มเป็นชาติได้เมื่อพระมหากษัตริย์พระองค์แรก คือ พ่อขุนศรีอินทราทิตย์ ทรงตั้งกรุงสุโขทัยเป็นราชธานีเมื่อ พ.ศ. ๑๗๙๒ ซึ่งปวงชนชาวไทยเรียกพระนามโดยย่อว่า “พระร่วงเจ้า” มีเกิร์ตประวัติศาสตร์ความว่า ที่ประชาชนเรียกเช่นนั้น เพราะเมื่อพ่อขุนศรีอินทราทิตย์ตรัสเช่นไร เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามมาเป็นไปตามที่พระองค์ท่านตรัสปัจจุบันนี้ ถ้าใครพูดอะไรเกี่ยวกับอนาคต เมื่อถึงวันนั้นๆ เหตุการณ์ที่คนผู้นั้นพูดไว้เกิดขึ้นจริงๆ เรียกคนที่พูดนั้นว่า “ปากพระร่วง”

กรุงสุโขทัยเป็นราชธานี ตั้งแต่พ.ศ. ๑๗๙๒ - ๑๘๘๑ เป็นเวลา ๑๘๘ ปี มีพระมหากษัตริย์ ๘ พระองค์ พ่อขุนศรีอินทราทิตย์ทรงเป็นพระมหากษัตริย์พระองค์แรกของกรุงสุโขทัยเป็นราชธานี และพระองค์แรกของชาติไทย พ่อขุนรามคำแหงมหาราช พระราชบุตรของพ่อขุนศรีอินทราทิตย์ เป็นพระมหากษัตริย์พระองค์ที่ ๓ ของกรุงสุโขทัย ซึ่งพระองค์ทรงโปรดคิดประดิษฐ์อักษรไทยให้พวกเราได้ใช้มาจนทุกวันนี้ (น่าสังเกตว่า เพราะเหตุใดพระองค์จึงคิดอักษรที่ออกเสียง คอ ๒ ตัวอักษร คือ ค-ควาย และ ค-คน ภายหลังไม่ทราบเหตุผลอะไรของคนที่ประกาศเลิกใช้อักษร ค-คน กระหมยมคิดไปเองว่า ประชากรของชาติจำนวนไม่น้อยคงแปลกใจว่า ความคิดของผู้ประกาศเลิกใช้ ค คงมองเห็นมนุษย์ในประเทศเหมือนตัวเขาเอง กระหมยมเชื่อว่า ยังไม่สายเกินไปที่จะเอาตัวอักษร ค กลับมาใช้ เพื่อให้คนต่างกับควาย ตามที่พ่อขุนรามคำแหงฯ พระราชทานอักษรมาให้ ขอท่านผู้มีบารมีสูงโปรดพิจารณาด้วยครับ)

ตามประวัติศาสตร์ว่า การปกครองประชาชนสมัยกรุงสุโขทัยนั้น วิธีการปกครองเหมือนพ่อปกครองลูก

เมื่อประเทศไทยย้ายเมืองหลวงมาตั้งที่ภาคกลางของประเทศโดยตั้งกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี มีพระเจ้าแผ่นดินพระองค์แรกทรงพระนามว่า “สมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๑” (หรือพระเจ้าอู่ทอง) ซึ่งเป็นเชื้อพระราชวงศ์มาแต่พ่อขุนศรีอินทราทิตย์ แต่พระองค์คงมีพระนามอีกใธยสั้นๆ ว่า “อู่ทอง” เลยกกลายเป็นต้นตระกูลใหม่ตามพระนามย่อ “อู่ทอง”

กรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี มีพระมหากษัตริย์ปกครองทั้งสิ้น ๓๓ พระองค์ เป็นระยะเวลา ๔๑๗ ปี (พ.ศ. ๑๘๘๓ - ๒๓๑๐) ในสมัยที่สมเด็จพระนารายณ์มหาราชทรงครองราชย์ พ.ศ. ๒๑๘๙ - ๒๒๓๑ เป็นเวลา ๓๒ ปี พระองค์ทรงมีพระราชดำริจะปกครองประเทศในระบอบประชาธิปไตยอยู่แล้ว โดยพระองค์ไปตั้งกรุงละโว้ที่เมืองลพบุรี (จังหวัดลพบุรีในปัจจุบัน ยังมีสิ่งก่อสร้างบางอย่างหลงเหลืออยู่ให้เห็นได้) แต่เพราะเหตุใดจึงนำระบอบประชาธิปไตยมาใช้ปกครองไม่ได้ หรือไม่สำเร็จ ไม่สามารถค้นคว้ามาได้

เมื่อประเทศไทยถูกพม่ายึดกรุงศรีอยุธยาได้ในปี พ.ศ. ๒๓๑๐ สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช และพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช พร้อมด้วยพระยา คือ กรมพระราชวังบวร (บุญมา) และทหารจำนวนหนึ่ง ตีฝ่าวงล้อมพม่าออกจากกรุงศรีอยุธยามาได้ เสด็จไปตั้งค่ายที่จันทบุรี

รวบรวมสรรพกำลังรีบไปตีเอากรุงศรีอยุธยาคืนสำเร็จ แต่สุดท้ายก็จะบูรณะให้เป็นราชธานีได้ จึงมาตั้งกรุงธนบุรีเป็นราชธานี สมเด็จพระเจ้าตากสินฯ เสด็จขึ้นครองราชสมบัติตั้งแต่ พ.ศ. ๒๓๑๐ - ๒๓๒๕ เป็นเวลา ๑๕ ปี เหตุการณ์ทางด้านการปกครองเรียบริบร้อย แต่พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ครั้นยังทรงเป็นพระยาจักรีและสมเด็จพระยามหากษัตริย์ศึก ต้องเสด็จปราบปรามหัวเมืองที่ตั้งตัวเป็นใหญ่และเมืองขึ้นทั้งหลาย ตั้งแต่ประเทศลาวถึงเกาะสุมาตรา ตลอดเวลา ๑๕ ปีนั้น

ต่อมาสมัยกรุงรัตนโกสินทร์เป็นราชธานีถึงปี พ.ศ. ๒๕๕๙ นี้ ก็เป็นเวลา ๒๓๔ ปี แล้วพระมหากษัตริย์ของประเทศไทยตั้งแต่พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้พยายามจะนำระบอบการปกครองประเทศที่เรียกว่า “ประชาธิปไตย” มาใช้ โดยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงร่างรัฐธรรมนูญไว้ด้วยพระองค์เอง แต่จึงหวัหระความรู้ความเข้าใจของประชาชนคนไทยไม่เหมาะสม เพราะประชากรส่วนที่เรียกว่า “ไทยแท้” (กระผมเขียนเช่นนี้ไม่ใช่จะแบ่งแยกนะขอรับ เพราะพี่น้องชาวไทย คือ ประชากรทั้งแผ่นดินนั้นแหละ) มีน้อย น้อยทั้งจำนวนและความรู้ พระองค์จึงทรงเร่งให้มีการศึกษามากขึ้น ทรงตั้งโรงพิมพ์หนังสือที่วัดบวรนิเวศ ตั้งสถานศึกษาที่ชื่อว่า มหาหมากูราชวิทยาลัย ขอให้วัดทุกวัดทั่วประเทศสอนหนังสือแก่กุลบุตรกุลธิดา ฯลฯ เพื่อให้ได้ประชาชนที่มีความรู้หนังสือมากพอที่จะเข้าไปทำหน้าที่ ส.ส. ในสภาผู้แทนราษฎร ส่งเสริมพระราชทานทุนให้ประชาชนที่มีความรู้พอไปศึกษาต่อต่างประเทศ ฯลฯ ทรงกระทำทุกอย่างเพื่อให้สยามประเทศมีพลังทุกๆ ด้าน ทรงพระปรีชาส่งราชทูตไปเฝ้าพระนางวิกตอเรีย กษัตริย์ของอังกฤษ จนเป็นเหตุให้ประเทศอังกฤษยกฐานะความเป็นมิตรกับสยามประเทศ จากการตั้งกงสุลเป็นการตั้งสถานเอกอัครราชทูตเป็นประเทศแรก ประจำประเทศไทย ทำให้อีกประเทศหนึ่งที่คิดจะแบ่งแยกดินแดนประเทศไทยโดยเอาฝั่งซ้ายขวาของแม่น้ำเจ้าพระยาให้อังกฤษครอบครอง ฝั่งขวาฝรั่งเศสจะครอบครองเอง เมื่อพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงนำเหตุการณ์ให้สมเด็จพระนางวิกตอเรียถวายความสำคัญให้ประเทศไทย จึงปลอดภัยจากผู้รุกรานทั้งหลาย ขณะนั้นแผ่นดินผิวโลกตั้งแต่ทวีปแอฟริกาทั้งทวีป ย้อนมาทางทิศตะวันออกจนถึงสุดแหลมมลายูและเวียดนามเป็นเมืองขึ้นของฝรั่งเศส น้ำข้าวหลายชาติทั้งหมด ยกเว้นสยามประเทศแห่งเดียว นั่นคือ พระปรีชาญาณของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

ตั้งแต่แผ่นดินพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเป็นต้นมา จนถึงสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทุกพระองค์ก็ทรงมีพระราชประสงค์จะปกครองประเทศในระบอบประชาธิปไตยทั้งนั้น แต่ความพร้อมของประชาชนชาวไทยแท้ยังไม่พร้อมรับระบอบการปกครองประชาธิปไตย ดูตัวอย่างชัดๆ เวลาปัจจุบันที่ประเทศที่มีอาณาเขตติดกับสยามประเทศทุกทิศมีประเทศใดบ้างที่ภายในประเทศสุขสงบเหมือนประเทศไทยขณะนี้

กระนั้นก็ดียังไม่ทันใจคณะราษฎรที่ปฏิวัติ เมื่อพ.ศ. ๒๔๗๕ เมื่อศึกษาผลจากการปฏิวัตินั้นจนถึงปัจจุบัน จึงรู้เจตนาที่แท้จริงของเขาว่า เขาทำนั้นเพื่อวัตถุประสงค์ใด แต่เขาก็ไปสูที่ขอบๆ

ของเขาแล้ว อย่าไปกล่าวถึงเลย ไม่เกิดประโยชน์ใดๆ ทั้งสิ้น รัฐบาลหรือคณะผู้บริหารราชการแผ่นดิน
ขณะนี้ น่าจะแก้ไขปัญหาทั้งหมดที่เกิดขึ้นตั้งแต่วันเปลี่ยนการปกครองประเทศ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้
(กระผมเขียนนี้ มิได้สอพลอใครทั้งสิ้น ไม่เกิดประโยชน์อันใดแก่ตัวกระผม)

ฯพณฯ นายปัญญา เกสรทอง เป็นรองนายกรัฐมนตรีเมื่อเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๐
ท่านโทรฯ ไปถึงกระผม ขอพบวันพุธที่จะถึง กระผมขอผลัดเป็นวันศุกร์ คือ ต่อจากวันพุธ ๒ วัน
เพราะกระผมจะไปประชุมคณะกรรมการคณะหนึ่งในบริเวณทำเนียบรัฐบาล แต่ท่านขอร้องให้ไป
วันพุธ เมื่อไปถึงท่านก็ขอให้ไปช่วยทำงานให้ท่าน โดยให้เป็นหัวหน้าคณะกรรมการที่ปฏิบัติหน้าที่
ธุรการให้ข้าราชการการเมืองทุกท่าน โดยกระผมกราบเรียนท่านว่า ให้กระผมมารับใช้นั้น กระผม
ยินดีและขอบพระคุณที่ไว้วางใจ แต่กระผมไม่เป็นที่สออารมณ์ของหลายคนในพรรคที่ท่านสังกัด เกรงว่า
จะไม่เหมาะสม ท่านบอกว่า ไม่เป็นไร ท่านรู้เรื่องตลอด กระผมจึงรับใช้ท่าน

ในระหว่างนั้น มีวาระการประชุม ค.ร.ม. ๒ วาระ ที่ส่วนราชการในสายงานที่ ฯพณฯ
รองนายกรัฐมนตรี ปัญญา เกสรทอง รับผิดชอบ ซึ่งวาระประชุม ค.ร.ม. ทุกนัดท่านให้กระผมดู
ให้ก่อน (หน้าที่เช่นนี้กระผมปฏิบัติมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๕ เพราะผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ
ต้องเข้าประชุมคณะรัฐมนตรีด้วย) มีวาระประชุม ๒ ครั้งที่ส่วนราชการเสนอ ค.ร.ม. พิจารณา
ไม่ถูกต้อง จึงกราบเรียนท่าน พร้อมเอกสารประกอบ (พ.ร.บ. ที่เกี่ยวข้อง) เรื่องนั้น เป็นเหตุให้
รัฐมนตรีที่เสนอเรื่องเข้า ค.ร.ม. ลาออกจากตำแหน่งด้วยความตั้งใจของท่านรัฐมนตรีผู้นั้นเอง ไม่ได้
โกรธเคืองท่านรองปัญญาหรือกระผม ท่านปัญญาฯ ต้องปฏิบัติหน้าที่รัฐมนตรีแทนด้วยจนพ้นหน้าที่
ของท่าน

เรื่องที่ ๒ เป็นเรื่องของอีกกระทรวงหนึ่งซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของ ฯพณฯ รองนายก
รัฐมนตรี นายปัญญา เกสรทอง

พอเรื่องที่ ๒ นี้ ถูกท่านปัญญา ทักท้วงรัฐมนตรีที่เสนอเรื่อง รุ่งขึ้นจากวันที่ท่านปัญญาฯ
ทักท้วงก็ถูกผู้ใหญ่ทางพรรคให้ลาออกจากรองนายกรัฐมนตรี (เพราะเป็นโควตาของพรรคการเมือง
นั้นๆ) (ซึ่งเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก็ตรงตามที่กระผมกราบเรียนท่านปัญญาฯ วันที่ให้กระผมไปพบ)

ต่อมาอีก ๒ วัน จากวันที่ท่านปัญญาฯ จะต้องลาออกตามโทรศัพท์ของบุคคลร่วมพรรค
ท่านบอกกระผมว่า พล.ต.ท. วิโรจน์ เปาอินทร์ จะมาเป็นรองนายกรัฐมนตรีแทนท่าน
พล.ต.ท. วิโรจน์ฯ ขอให้ท่านปัญญาฯ บอกกับกระผมว่า ท่านฯ วิโรจน์ฯ ขอให้ผมช่วยปฏิบัติหน้าที่
ตามเดิมด้วย กระผมกราบเรียนท่านปัญญาฯ ว่า ท่าน พล.ต.ท. วิโรจน์ฯ รู้จักกระผมหรือ กระผม
รู้จักท่านว่าบุคคลๆ คือ ชื่อ พล.ต.ท. วิโรจน์ เปาอินทร์ เป็นนักการเมืองพรรคไหน ส.ส. จังหวัดไหน
แต่ไม่เคยพูดกันเลย ท่านมั่นใจหรือที่กระผมจะรับปฏิบัติให้ท่านได้ และท่านวิโรจน์ฯ อาจจะเดือดร้อน
เหมือนท่านปัญญาฯ ก็เป็นได้ ท่านปัญญาฯ บอกกระผมว่า ท่านวิโรจน์ฯ ทราบดีจึงขอให้ช่วย กระผม
ก็ยินดีปฏิบัติหน้าที่ให้

เมื่อหมดวาระของ ค.ร.ม. ชุด ฯพณฯ นายชวน หลีกภัย เป็นนายกรัฐมนตรีครั้งที่ ๒ ก็มีการเลือกตั้งใหม่ ทางพรรคที่ท่านปัญญาฯ และท่าน พล.ต.ท. วิโรจน์ เปาอินทร์ สังกัด ไม่ส่งลงสมัครเลือกตั้งฯ ท่านปัญญาฯ เลยได้พักผ่อนจนตลอดชีวิต

เกี่ยวกับการที่ ฯพณฯ นายปัญญา เกสรทอง สั่งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐสภานำ ส.ส. ที่ทำอะอะ ในห้องประชุมสภาขณะดำเนินการประชุมนั้น ทำให้กระผมคิดตลอดเวลาที่จะหาโอกาสกราบเรียน ผู้ใหญ่ที่สำนักงบประมาณและ ฯพณฯ ประธานรัฐสภา ... ได้ก็แล้วแต่จังหวะที่รัฐมีเงินเพื่อสร้าง อาคารที่ทำการ รวมทั้งห้องประชุมใหม่โดยครุ่นคิดอยู่คนเดียว กระทั่งในจังหวะที่รัฐบาลมีรายรับ มากกว่ารายจ่ายมากพอที่จะเอางบประมาณมาสร้างอาคารรัฐสภาได้ และเป็นการอัญเชิญอย่างไร ไม่ทราบ ผู้บังคับบัญชาย้ายหน้าที่ให้กระผมตามระดับชั้นที่ได้เลื่อนขึ้น ทำให้กระผมมีหน้าที่รับ ปฏิบัติงบประมาณด้านสำนักนายกฯ และการเมือง จึงได้กราบเรียนท่านผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ และท่านรองฯ (ซึ่งกระผมเป็นเลขาส่วนตัวอยู่) เรื่องสร้างอาคารรัฐสภาไทย ท่านทั้งสองตกลง กระผมจึงไปกราบเรียน ฯพณฯ ประธานสภาผู้แทนขณะนั้น คือ ฯพณฯ นายมารุต บุณนาค ท่านก็ โอเค และท่านเลขาธิการรัฐสภาขณะนั้นชื่อ ปณิธานฯ ก็ขอตั้งงบประมาณไป จึงย้ายห้องประชุม สภาผู้แทนราษฎรออกมาจากพระที่นั่งอนันตสมาคมได้ เหตุผลที่กระผมติดตามและตั้งใจจะสร้าง อาคารรัฐสภาใหม่ให้ได้ก็มาจาก ฯพณฯ ปัญญาฯ สั่งให้เชิญตัว เอาตัว ส.ส. ที่อะอะออกนอก ห้องประชุม ด้วยกระผมได้ยินเสียงท่านทางวิทยุกับมีโอกาสได้ไปเห็นพระบรมฉายาลักษณ์ของ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวมหาราชที่เพดานโดมสูงสุดของพระที่นั่งอนันตสมาคม จึงมีความคิดจะหาโอกาสย้ายห้องประชุมสภาผู้แทนราษฎรออกไปให้ได้ ดังนั้น กำลังใจ กำลังความคิด เรื่องนี้ของกระผมก็เกิดมาจากได้ยินเสียงของท่านปัญญา เกสรทอง ทางวิทยุของรัฐสภา โดยขณะนั้น ยังไม่เคยรู้จักพูดจากับท่านโดยตรงแต่อย่างใดเลย และเรื่องนี้กระผมไม่เคยเล่าให้ ฯพณฯ นายปัญญา เกสรทอง ทราบเลย

สุดท้ายของการเขียนอาลัยยิ่ง แต่ ฯพณฯ นายปัญญา เกสรทอง นี้ กระผมนายหมวดเอก สมพร คงสิทธิ์ ผู้รับปฏิบัติงานให้ ฯพณฯ นายปัญญา เกสรทอง รองนายกรัฐมนตรีเป็นคนสุดท้ายนั้น หากมีสิ่งใดที่กระผมปฏิบัติหน้าที่ให้ ฯพณฯ ไม่เหมาะสม ขอได้โปรดอภัยให้กระผมด้วย

กระผมขออนุญาตใช้โอกาสนี้ขอถวายบังคมต่อพระสยามเทวาธิราชทุกพระองค์ ตั้งแต่สมัย กรุงสุโขทัยเป็นราชธานีจวบจนปัจจุบันนี้ และกรรมดีที่ ฯพณฯ นายปัญญา เกสรทอง สร้างสมไว้ ให้ชาติและอนุชนรุ่นหลังๆ ต่อๆ ไปไม่สิ้นสุด ได้อยู่ดีมีสุข ได้โปรดส่งเสริมให้ดวงวิญญาณของ ฯพณฯ นายปัญญา เกสรทอง สู่สุคติที่ ฯพณฯ ปรรารถนาด้วยนะขอรับ

ด้วยเคารพรักและระลึกถึงเสมอ

นายหมวดเอก สมพร คงสิทธิ์

อาลัย... ท่านปัญญา

ใบหน้าที่สุดขุม ดวงตาที่คมเข้มน้ำเกรงขาม คำพูดที่ฉะฉานและตรงไปตรงมา และน้ำเสียงที่เปี่ยมไปด้วยอำนาจบารมี ทั้งหมดที่กล่าวมาคือลักษณะเด่นของท่านปัญญา เกสรทอง ที่ปรากฏผ่านจอโทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ และจารึกในจิตใจผู้คนมากมาย น้อยคนนักจะเคยเห็นอีกมุมของท่านปัญญา ความมีอารมณ์ขัน ชอบท่องเที่ยวไปที่ต่างๆ รักการเรียนรู้และศึกษาสิ่งใหม่ๆ อีกทั้งยังเป็นผู้ที่เปี่ยมไปด้วยความโอบอ้อมอารี มีความอ่อนโยนต่อผู้คน

ผมและครอบครัวมีโอกาสสัมผัสและใกล้ชิดท่านปัญญามาเป็นเวลานาน ได้เดินทางไปทั้งในประเทศและต่างประเทศกับท่านและครอบครัว เคยได้นั่งพูดคุยปรึกษาเรื่องต่างๆ กับท่านเมื่อใดที่ไปพบท่านและคุณพี่กอบแก้วที่บ้าน ได้นั่งรับประทานอาหารด้วยกัน ไม่เคยได้กลับบ้านก่อนเที่ยงคืนเลยสักครั้งเพราะท่านคุษสนุก มีเรื่องเล่าให้ฟังมากมาย ท่านมีเกร็ดความรู้ใหม่ๆ หรือแม้กระทั่งเคล็ดลับการทำอาหาร ก็จะนำมาบอกเล่าให้ฟังเสมอ

นอกจากท่านปัญญาและคุณพี่กอบแก้ว จะเมตตาผมและภรรยาแล้ว ยังเมตตาลูกๆ ทั้งสามของผมเหมือนกับเป็นหลานแท้ๆ ของท่านเองอีกด้วย ลูกๆ ของผม (เอ, กิ๊ก, และหนิง) จะเรียกท่านและภรรยาว่า คุณลุง - คุณป้า อย่างไม่ขัดเขิน พวกเราทุกคนให้ความเคารพท่านเหมือนญาติผู้ใหญ่ในครอบครัว ท่านปัญญาเคยเรียกตัวลูกชายของผม (เอ) ไปช่วยงาน ขณะท่านดำรงตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรี ระหว่างนั้นท่านปัญญาได้สอนลูกชายของผมให้รู้จักการทำงานที่ถูกต้อง มีความรับผิดชอบ หากกระทำการใดผิดพลาด ท่านให้อภัยและให้โอกาสเริ่มต้นใหม่ทุกครั้ง อีกทั้ง

ยังสอนการอุทิศตนเพื่อส่วนรวม ซึ่งคำสอนเหล่านี้ ผมและครอบครัวยังคงนำมาใช้ในการดำเนินชีวิตตลอดมา อีกทั้งยังสำนึกในบุญคุณที่ท่านมีต่อพวกเราทุกคนเสมอ

เวลาท่านและครอบครัวไปรับประทานอาหารที่ใด หรือมีงานจัดเลี้ยงอะไร จะเชิญชวนให้ผมพาครอบครัวไปร่วมสังสรรค์ด้วย ผมยังจำภาพที่นั่งรับประทานอาหารกับท่านปัญญาได้ดี ท่านมักสั่งอาหารมาให้ลูกหลานเต็มโต๊ะ และนั่งมองทุกคนรับประทานอาหารด้วยสายตาที่เปี่ยมไปด้วยความรัก ส่วนตัวท่านเองจะรับประทานอาหารอย่างไม่เร่งรีบ เน้นการพูดคุย ชี้ชวนให้ทุกคนลองลิ้มรสอาหารที่ท่านเลือกให้ลองชิม บางครั้งก็ตักใส่จานให้ ทุกร้านที่ท่านพาไป อาหารอร่อยทุกอย่าง แต่ที่สำคัญกว่านั้นคือบรรยากาศอันอบอุ่นไม่เสื่อมคลาย ท่านทำให้ผมและครอบครัวรู้สึกเหมือนเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัวท่านตลอดระยะเวลาที่ได้รู้จักท่านมา

ท่านปัญญาจะ คือบุคคลที่มีคุณูปการต่อประเทศชาติเป็นอย่างมาก ท่านคือตัวอย่างของนักการเมืองที่ดี ที่ทำงานรับใช้ประชาชนโดยแท้จริง อีกทั้งยังเป็นตัวอย่างของผู้ใหญ่ผู้เปี่ยมไปด้วยคุณธรรมที่ใครๆ ต่างให้ความเคารพนับถือ ผมและครอบครัวรู้สึกเสียใจและอาลัย ท่านปัญญาจะ เกสรทอง เป็นอย่างยิ่ง เพราะนอกจากประเทศไทยจะสูญเสียบุรุษนียบบุคคลไปอีกท่านแล้ว ผมและครอบครัวก็สูญเสียผู้ที่พวกเราเคารพนับถืออย่างที่สุดด้วย ผมและครอบครัวขออาราธนาคุณพระศรีรัตนไตรสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในสากลโลก จงน้อมนำดวงวิญญาณของ ท่านปัญญาจะ เกสรทอง ไปสถิตอยู่ในสรวงสวรรค์ พบแต่ความสุข และความสงบตลอดกาลนานเทอญ

“ความดี คนเรานี้ดีใด ดีน้ำใจที่ให้แก่คนทั้งปวงอภัย รู้จักให้ไปไม่หวง เจ็บทรวง หน่วงใจให้รู้ทนรู้กลิ่นกล้ำ เลิศล้ำ ความเป็นยอดคนชื่นชอตอบผล... ร้อยคน มีหนึ่งเท่า นั้นเอย”

สมประสงค์ - ปราณี พรชัยศิริโชค และครอบครัว

1949

but the
96 n. a. 6/4

Two roads diverged in a yellow wood,
And sorry I could not travel both
And be one traveler, long I stood
And looked down one as far as I could
To where it bent in the undergrowth;

Then took the other, as just as fair,
And having perhaps the better claim,
Because it was grassy and wanted wear;
Though as for that the passing there
Had worn them really about the same,

And both that morning equally lay
In leaves no step had trodden black.
Oh, I kept the first for another day!
Yet knowing how way leads on to way,
I doubted if I should ever come back.

I shall be telling this with a sigh
Somewhere ages and ages hence:
Two roads diverged in a wood, and I-
I took the one less traveled by,
And that has made all the difference.

“ คำสอนของคุณปู่ ”

คำสอนของคุณปู่

สิ่งที่จะถ่ายทอดต่อไปนี้ เป็นคำสอนของคุณปู่บางส่วนที่มุกมีความตั้งใจจะเผยแพร่และแบ่งปันให้กับทุกท่านที่รู้จักคุณปู่ เพราะส่วนตัวแล้วคิดว่า คำสอนเหล่านี้มีประโยชน์และเป็นแนวทางที่ดีให้กับชีวิต อีกทั้งเป็นเจตนารมณ์ของคุณปู่ที่สนับสนุนข้อความเหล่านี้ ให้เป็นวิทยาทานต่อผู้อื่นต่อไป เมื่อได้อ่านแล้ว ทุกท่านจะได้รู้สึกได้ถึงจิตวิญญาณและความรักที่คุณปู่มีต่อบุคคลรอบข้างและทุกชีวิตที่ท่านได้สัมผัส ได้พบและได้รู้จัก มุกหวังใจเป็นอย่างยิ่งว่าทุกท่านจะพบประโยชน์ในคำสอนเหล่านี้ไม่มากก็น้อยค่ะ

“ใครทำดีกับเราให้จำ

เราทำดีกับใครให้ลืม”

คำพูดนี้ยังคงวนเวียนอยู่ในจิตใต้สำนึกของมุกเสมอมา อาจเป็นเพราะคุณปู่ท่านช่วยให้มุกเข้าใจอย่างลึกซึ้งถึงสังขารขันธ์นี้ ท่านเคยพูดติดตลกว่า “ต้องมีคนปิดทองหลังพระบ้างสิ ไม่เช่นนั้นพระพุทธรูปจะสวยงามและสมบูรณ์ได้อย่างไร” การทำดีสำหรับคุณปู่ นั่น ไม่ใช่เพราะต้องการการสรรเสริญเยินยอ

แต่ที่ทำไมก็เพราะเป็นสิ่งที่ถูกต้องและสมควรแล้ว คุณปู่และคุณย่าจะพูดกับมุกเสมอว่า เมื่อเราช่วยใครอย่างหวังผล อย่าคาดหวังว่าเขาจะต้องกลับมาทำอะไรเพื่อตอบแทนเรา ให้คิดอย่างเดียวว่าเราทำเต็มที่แล้ว เราารู้แก่ใจของตนเองก็พอ เพราะทุกอย่างต้องเสื่อมสลายไปตามกาลเวลา หากเรายึดติดว่าความดีของเราต้องมีคนจำได้ตลอดไปนั้น เราก็เหมือนติดบ่วงพันธนาการ ยากที่ใจจะเป็นสุขโดยแท้จริง ผิดกันกับเมื่อเวลาเราได้รับความช่วยเหลือ เมื่อนั้นเราไม่ควรลืมและสำนึกในบุญคุณของผู้นั้น ไม่ว่าเวลาจะผ่านไปนานแค่ไหน เพราะความกตัญญูทันท่วงที เป็นเครื่องหมายของคนดี

“ก่อนที่จะร้องขอความช่วยเหลือจากผู้อื่น ต้องช่วยเหลือตัวเองก่อน ดังคำสุภาษิตที่ว่า “ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน” ในขณะที่เดียวกัน อย่าลืมใครก็ตามที่เคยช่วยเหลือให้เราได้ดี ผู้ที่ช่วยเราจากความยากลำบาก จำชื่อเขาให้แม่น และจำความเมตตาที่เขาแสดงให้เราเห็น เมื่อมีโอกาสต้องตอบแทนบุญคุณ

สำหรับคุณปู่ นั้น ความถูกต้อง สำคัญเหนือสิ่งอื่นใด คนที่ดีที่สุดไม่จำเป็นต้องเก่ง ต้องฉลาดที่สุด แต่คือผู้ที่กตัญญูต่อผู้มีพระคุณ มีหลายเหตุการณ์ที่คุณปู่แสดงให้เห็นเป็นตัวอย่างในเรื่องนี้ แต่เรื่องหนึ่งที่มุกจำไม่เคยลืมคือ เมื่อท่านยังดำรงตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรียอยู่ มุกได้เดินทางไปงานงานหนึ่งกับคุณปู่ที่วัดนอกตัวเมืองของจังหวัดเพชรบูรณ์ วัดนั้นเป็นวัดเล็กๆ รถเข้าไปจอดข้างในไม่ได้เพราะพื้นที่วัดนำมาจัดงานเสียส่วนใหญ่ เราจึงได้มีโอกาสเดินไปดูอะไรได้ตามใจ เมื่อถึงตอนจะกลับ คุณปู่เดินออกมาข้างนอกวัด และเดินลัดเลาะไปตามทางดินลูกรัง ผ่านบ้านกระต๊อบน้อยใหญ่ จนไปถึงบ้านหลังหนึ่ง ที่หน้าบ้านมีแคร่ไม้ไผ่เล็กๆ บนนั้นมีชายชราผู้หนึ่ง นั่งสานชะลอมอยู่ ชายชราผู้นั้นมีผมสีขาว ใส่เพียงกางเกงสีดำและมีผ้าขาวม้าพาดไหล่ ไม่ใส่เสื้อ ไม่ใส่รองเท้า เขาดูเหมือนจะจดจ่อกับสิ่งที่อยู่ตรงหน้ามากจนไม่ได้สนใจว่า คุณปู่กำลังเดินตรงเข้าไปหา

“น้าคร” สิ้นเสียงคุณปู่ ชายชราเงยหน้าขึ้นมามอง แล้วก็ยิ้มกว้าง เผยให้เห็นเหงื่อที่มากกว่าพื้น เขาหันไปเอาชะลอมวางข้างตัวแล้วหันกลับมามองคุณปู่อีกครั้ง เหมือนไม่เชื่อว่าสิ่งที่เห็นเป็นเรื่องจริง ไม่ใช่ความฝัน จากนั้นคุณปู่ก็ทำในสิ่งที่ไม่มีใครคาดคิด ท่านคุกเข่าลงกับพื้นลูกรัง แล้วกราบลงที่ตักของชายชราผู้นั้น

“ท่าน... ท่านทำอะไร ไม่เอาครับ” ชายชราละล่ำละลัก เอามือจับที่ไหล่ของคุณปู่และพยายามดันให้คุณปู่ลุกขึ้น

“ท่านอะไร เรียกปู่จะเหมือนเดมิสิ”

“แต่ท่าน... ท่านเป็นใหญ่แล้ว”

คุณปู่มองหน้าชายชราแล้วพูดอย่างจริงจังว่า “แล้วถ้าวันนั้นผมไม่ได้มาช่วย ผมจะมีวันนี้ไหม”

ชายชราน้ำตาไหลอาบแก้ม ใบหน้าเปี่ยมไปด้วยความสุข ความตื่นตันใจ ไม่มีคำพูดใด หรือ

คำถามใดๆ อีก คุณปู่หันมาเรียกให้มุกไปกราบ แล้วให้เรียกชายชราท่านนั้นว่า “คุณทวดศรี” จากนั้นก็เล่าให้ฟังว่า ทวดศรีนั้นเป็นผู้ที่เคยช่วยหาเสียงเมื่อสมัยลงสมัครเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรุ่นแรกๆ เคยเดินเท้าไปหาเสียงด้วยกัน แต่ตอนหลังเมื่อคุณปู่ได้รับเลือกตั้ง ก็ย้ายไปทำงานกรุงเทพฯ ก็เลยได้เจอกันน้อยลง แต่ก็ไม่เคยลืมคนเก่าคนแก่ เคยมาหาหลายครั้งแล้ว แต่ก็ไม่เจอ เมื่อสอบถามความจากทวดศรีแล้วก็ทราบว่า เพิ่งจะย้ายกลับมาอยู่ที่เพชรบูรณ์ และไม่คิดไม่ฝันว่า จะมีวันที่ได้พบกันกับคุณปู่อีก ได้แต่ติดตามผลงานตามหน้าหนังสือพิมพ์ และโทรทัศน์ ที่สำคัญก็ไม่เคยคิดเลยว่าคุณปู่จะยังจดจำกันได้ คุณปู่กล่าวต่ออีกว่า

“คนเราลืมอะไรก็ได้ แต่อย่าลืมตัว อย่าลืมนะตัวเองเป็นใคร”

เป็นอีกคำสอนหนึ่งชอบคุณปู่ที่มุกจำขึ้นใจ คุณปู่อธิบายว่า คนเรานั้นเกิดมาไม่มีอะไรติดตัวมาสักอย่าง เราเกิดมาเป็นมนุษย์ อย่าลืมนะ เราก็เป็นเพียงมนุษย์คนหนึ่ง เป็นจุดเล็กๆ ในจักรวาล เหมือนกันกับคนอื่นๆ บ้านเราอยู่ที่ใด จุดเริ่มต้นเราเป็นใคร อย่าลืมนะเด็ดขาด เมื่อโตก็ทำตามที่เราใช้ชีวิตที่ดีขึ้นแล้ว ได้รับความโชคคิมากกว่าคนอื่น เราควรช่วยเหลือผู้ที่ลำบาก เพราะเราเองก็เคยผ่านจุดนั้นมาก่อน อย่าเอาโชคคิเก็บไว้กับตัวคนเดียว ยิ่งให้ เราก็ยิ่งได้ แต่สิ่งที่ได้รับคืนมาไม่ใช่ตัวเงินหรือสิ่งที่เราให้ไป แต่เป็นความสบายใจ ความอึ้งใจ ที่เราได้ทำในสิ่งที่ถูกต้อง ความพอใจที่ไม่ว่าจะเกิดอะไรในวันพรุ่งนี้ เราก็จะไม่มัวอะไรต้องเสียใจ

“พูดคำว่า ขอขอบคุณ ให้ติดปาก” เวลาที่ไปไหนมาไหนกับคุณปู่ ไม่ว่าจะป็นร้านอาหาร หรือสถานที่ต่างๆ เมื่อผู้ใดให้ความสะดวกสบาย ให้การบริการกับเรา หรือแม้แต่ทำอะไรให้ก็ตาม ให้พูดขอบคุณ/ขอใจเสมอ อย่าอายที่จะขอบคุณบริการ หรือพนักงานรักษาความปลอดภัย เมื่อพวกเขาทำหน้าที่อย่างสมบูรณ์ไม่บกพร่อง แต่จงละอายเวลาที่เราทำเป็นไม่รู้ไม่เห็นในความทุ่มเทของพวกเขานะ ผู้ใดที่ทำความดี ควรได้รับกำลังใจให้ทำสิ่งดีๆ เหล่านั้นต่อไป

“ทุกคนมีศักดิ์ศรีเท่ากัน ต้องให้เกียรติทุกคน” คุณปู่จะย้ำเสมอว่าคนเราเลือกเกิดไม่ได้ ไม่มีใครอยากเกิดมาลำบาก เมื่อเราเกิดมาโชคคิดีกว่าคนอื่น เราก็ควรที่จะรู้สำนึกอยู่เสมอ

“มุกจำไว้ว่า เราไม่ได้เกิดมาสูงกว่าคนอื่น ไม่ได้เก่งกว่าใคร เพียงแต่เรามีโอกาสที่ดีกว่าคนอื่นเท่านั้น หากไม่ทำชีวิตให้ดี ไม่ตั้งใจเรียนหนังสือก็น่าเสียดาย เพราะมีคนอีกมากมายที่อยากได้โอกาสอยากได้รับการศึกษาจากโรงเรียนดีๆ ”

และเพราะคุณปู่ได้ชี้ให้เห็นว่า คนเราไม่ได้แตกต่างอะไรกันมาก จะต่างก็เพียงแค่อีกโอกาสในชีวิตและความคิด การตัดสินใจ ทุกคนมีศักดิ์ศรีเหมือนกัน ไม่ว่าจะป็นใคร

“จงให้เกียรติทุกคน ในฐานะที่เป็นเพื่อนมนุษย์ร่วมโลกกัน เพราะเราเองก็เผชิญชะตากรรมเดียวกัน อยู่ภายใต้กฎแห่งกรรมเหมือนกัน ซึ่งไม่มีใครหนีพ้น”

อีกหนึ่งคำสอนที่คุณปู่พูดติดปากคือ “ยิ่งตัวใหญ่ ก็ยิ่งต้องทำตัวให้เล็ก” เมื่อตอนยังเป็นเด็ก ก็ไม่ค่อยเข้าใจประโยคนี้ถ่องแท้เท่าใดนัก เพราะแปลคลาดเคลื่อนไป “ใหญ่-เล็ก” ในที่นี้ไม่ใช่เรื่องของ การเปรียบเทียบขนาดของสิ่งใด แต่เป็นเรื่องของการวางตัว ยิ่งเรามีตำแหน่ง หน้าที่การงานที่สำคัญเท่าไร ก็ยิ่งควรทำตัวให้อ่อนน้อมถ่อมตนที่สุด เหตุผลของคุณปู่คือ

“เพราะเวลาที่เรายู่ในจุดมีความสำคัญมาก คนรอบข้างจะมีความเกรงใจระคนเกรงกลัว อยู่แล้ว ไม่มีประโยชน์อันใดที่จะทำให้พวกเขารู้สึกเกร็งไปมากกว่านั้น ถ้าทำได้ก็ทำตัวปกติ วางตัวสบายๆ มีมารยาทกับทุกคน ให้ผู้ที่เราพบเห็นเราคลายความกังวล เมื่อเขายิ้มได้ เราก็จะยิ้มได้เหมือนกัน” และหนึ่งในสิ่งที่เราสามารถทำได้เพื่อแสดงความจริงใจต่อผู้อื่น ก็คือ

“รับไหว้ทุกคน” มุกได้เขียนถึงเหตุผลของเรื่องการรับไหว้ไปแล้ว เคยถามคุณปู่คุณย่าตอนเด็กๆ ว่า ทำไมท่านต้องไหว้คนที่อายุน้อยกว่า คำตอบของท่านคือ เขาเรียกว่าการรับไหว้ และเป็นเรื่อง ที่สมควรทำเพราะเมื่อใครให้เกียรติเรา เราก็ควรที่จะให้เกียรติเขาเช่นกัน

“จงซื่อสัตย์ต่อความรู้สึกของตนเอง” เมื่อได้พบกับปัญหา ต้องเผชิญกับสถานการณ์ยากๆ สิ่งที่จะทำให้เราผ่านพ้นไปได้คือ ความซื่อสัตย์ต่อความรู้สึกของตัวเอง ไม่มีใครอ่านใจเราได้ ไม่มีใคร ที่ทำถูกใจเราทุกอย่าง มีอะไรต้องพูดความจริง แล้วความจริงจะเป็นสิ่งที่ช่วยให้เราผ่านทุกอย่างไปได้ ด้วยตัวเราเอง

“เมื่อรู้สึกทุกข์ เมื่อรู้สึกว่าตัวเองลำบาก ให้จำไว้เสมอว่ามีคนที่ลำบากกว่าเรามากมาย” มีคนอีกมากมายที่ไม่มีแม่แต่บ้านที่จะกลับไป ไม่มีอาหารจะกิน คุณปู่จะซื้อขนมให้ลูกมอมเด็กเล็ก ที่ต้องมาวิ่งขายพวงมาลัยตามสี่แยก ถ้าเห็นเมื่อไรก็จะช่วยซื้อเสมอ แล้วก็ให้ลูกสังเกตพวกเขาเสมอ แล้วถามว่า เห็นไหมว่ามีคนอื่นที่ยังลำบากกว่าเรามาก เรามีโอกาสได้ไปโรงเรียน ได้เล่นกับเพื่อน ได้มีอาจารย์เก่งๆ สอนวิชาให้กับเรา โดยที่ตัวเราไม่ต้องขวนขวายอะไรเลย ทำให้ถึงยังมีเรื่องที่ต้องทุกข์ใจอีก คนที่ควรจะทุกข์ คือคนที่ไม่มีโอกาสเท่ากับเรา จริงหรือไม่

“การศึกษาคือการลงทุนที่ไม่ขาดทุน” ตั้งแต่เล็กจนโต คุณปู่ให้ความสำคัญกับการศึกษา ของลูกหลานเสมอ ท่านจะย้ำตลอดเวลาว่าต้องมีวิชาติดตัว เพราะความรู้คือสมบัติอย่างเดียวที่ ไม่มีใครจะแย่งไปจากเราได้ และเช่นเดียวกับการทำบุญ การศึกษาอาศัยกาลเวลาในการสะสมบ่มเพาะ ให้ออกผล ดังนั้นจะเริ่มต้นให้ดีก็ต้องเริ่มจากการปลูกฝังที่ดี จะได้โตมาเป็นต้นอ่อนที่มีคุณภาพ ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาถึงมัธยมก็เรียนที่โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เคยถามคุณปู่ว่าทำไม ถึงเลือกให้ไปสอบเข้าเรียนที่นี่

“ดูที่ชื่อสิ: สาธิต นั่นคือสิ่งที่เด็กทุกคนควรทำ ทุกคนควรกล้าที่จะแสดงออกทางความคิด และอีกหนึ่งเหตุผลก็คือ เมื่อเราได้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี เราก็จะถูกหล่อหลอมให้เป็นคนดี และ นั่นก็จะนำไปสู่ชีวิตที่ดี”

ทุกวันนี้มุกยังสำนึกในบุญคุณของคุณปู่ที่ให้ รู้สึกขอบคุณที่คุณปู่เลือกสิ่งที่ดีที่สุดให้ลูกหลานทุกคนเสมอ และยังสนับสนุนให้เราเลือกเรียนในสิ่งที่เราชอบเพื่อที่เราจะได้มีกำลังใจที่จะทำให้ออกมาดีที่สุด ส่วนตัวมุกเป็นคนที่ชอบซิดๆ เขียนๆ มาตั้งแต่เด็ก คุณปู่ก็เคยทำนายว่าถ้าไม่เป็นศิลปินก็คงจะเป็นนักเขียน ตอนที่เรียนจบคณะศิลปศาสตร์จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มุกบอกคุณปู่คุณย่าว่า อยากไปเรียนต่อปริญญาโทด้าน Creative Writing ที่ University of Portsmouth ประเทศสหราชอาณาจักร คุณปู่คุณย่าก็สนับสนุนเต็มที่ ด้วยเหตุผลที่ว่า หากได้ทำในสิ่งที่รักและสนใจก็ประสบผลสำเร็จไปเกินครึ่งแล้ว

“ไม่มีอะไรที่เป็นของเราจริงๆ เลย ตายไปก็เอาไปไม่ได้สักอย่าง มาแต่ตัว ก็กลับแต่ตัว” เป็นความจริงที่บางครั้งเวลาคุณปู่พูด ก็ทำให้มุกคิดอะไรได้หลายอย่าง คุณปู่สอนว่า ไม่มีอะไรที่เป็นของเราคนเดียว ไม่มีอะไรที่เป็นของเราไปตลอด หากเอาจิตไปผูกกับสิ่งใดเอาไว้ ตายไปก็ไปเป็นปู่โสมเฝ้าสมบัติ ไม่มีความสุข ผิดกันกับคนที่ไม่ยึดติดกับวัตถุและรู้จักการให้ เมื่อถึงวันใดที่จะต้องลาโลกนี้ไป ก็จะพบกับความสุขและความสงบอย่างแท้จริง

“การให้อภัย เป็นการให้อิสระกับใจของเรา” การให้อภัยในที่นี้ ไม่ใช่การลืม และยกโทษให้เลยดื้อๆ เมื่อผู้ใดทำผิดต่อเรา สิ่งแรกที่จะต้องดูคือเจตนา เขามีเจตนาอย่างไร หากรู้ทั้งรู้ว่าสิ่งที่จะกระทำมันผิดศีลธรรม ผิดจรรยาบรรณ และเมื่อตัดสินใจกระทำแล้วจะเป็นการทำร้ายผู้อื่น หากรู้เช่นนี้แล้วยังเลือกที่จะทำในสิ่งที่ผิด แบบนี้ต้องให้แก้ไขในสิ่งที่ทำผิดก่อน ให้สำนึกในสิ่งที่ทำไป แล้วเราจึงพิจารณาให้อภัย หากไม่รู้รู้สึกสำนึกผิด ยังคงโทษคนอื่นเรื่อยไป การให้อภัยจะมีประโยชน์อันใดกับเขา เพราะเขาไม่ได้รู้สึกว่าเขาทำอะไรผิดมาตั้งแต่แรกแล้ว ผิดกันกับผู้ที่ทำผิดแบบไม่มีเจตนา ไม่ได้ตั้งใจจะทำร้ายใคร อย่างนั้นแล้ว การให้อภัยก็เป็นเรื่องที่ควรกระทำ มุกเคยถามคุณปู่ว่า โกรธคนที่มาyingคุณปู่ใหม่ ท่านตอบว่า ตอนที่เรื่องเกิดขึ้นใหม่ๆ ก็ต้องโกรธเป็นธรรมดา เพราะมันเป็นความไม่เข้าใจ ความเสียใจ เสียใจที่ไม่ถึงมีคนที่ต้องการจะทำร้ายเรา จะเอาชีวิตเรา ทั้งๆ ที่ไม่เคยมีเรื่องบาดหมางกันมาก่อน เสียใจที่ต่อจากนั้น การเปิดบ้านให้ประชาชน จะต้องมีความรักความปลอดภัย เสียใจที่ทุกอย่างไม่เหมือนเดิม แต่เมื่อเวลาผ่านไป คุณปู่ก็รู้สึกว่าคุณปู่ที่กระทำการอุกอาจ เช่นนั้น อาจมีเหตุผลของตัวเอง เขาอาจรับจ้างมาทำงานแบบนั้นเพราะต้องการเงิน และไม่มีทางเลือกอื่น แต่นั่นก็ไม่ได้แปลว่าสิ่งที่เขาทำไม่ผิด มันแปลว่า เราไม่จำเป็นต้องทำอะไร ไม่ต้องจองเวรใคร สิ่งเดียวที่ให้เชื่อและศรัทธา คือกฎแห่งกรรม ใครทำอะไรได้ ก็จะได้รับสิ่งนั้นกลับคืนไปเช่นกัน โกรธไป อาฆาตไป ก็ไม่มีประโยชน์ เหมือนกันกับนักโทษต้องคดีต่างๆ กฎหมายก็มีกระบวนการ สุดท้ายแล้ว ความจริงก็คือความจริง และความจริงก็จะชนะทุกอย่าง

“อย่าเอาตัวเองไปเปรียบเทียบกับคนอื่น” คุณปู่อธิบายคำสอนนี้ว่า เหมือนเป็นการวิ่งตามเงา ไม่มีทางที่จะพบเส้นชัย ต้องวิ่งไปเรื่อยๆ แล้วคนที่เหนื่อยก็คือตัวเราเอง เราไม่ควรเอาเบื้องหน้าของใครมาเปรียบเทียบกับเบื้องหลังของเรา หมายความว่า เวลาเราเห็นใครโชคดี ชีวิตดี จริ่งๆ แล้วก็

ไม่มีเหตุผลที่จะต้องไปอิจฉาเขา เพราะสิ่งที่เราเห็นคือหน้าฉาก “เหมือนดูจิว๊วะ กว่าจะแต่งหน้า ใส่ชุดเสร็จ เคยเห็นไหมว่า หลังเวทีหน้าตาเป็นอย่างไร คนละเรื่องกับหน้าเวทีเลย ชีวิตก็เหมือนกัน เราไม่รู้ว่าเบื้องหลังรอยยิ้มของคนอื่น มีคราบน้ำตา คราบเหงื่อไคลมากมายเพียงใด แทนที่จะเอาตัวเองไปเปรียบเทียบกับคนอื่น เอาเวลามาพัฒนาตัวเรามากกว่า” คุณปู่จะบอกมุกเสมอว่า เป็นเรื่องธรรมดาที่คนเราจะต้องมีแบบอย่าง ตัวอย่างในการดำเนินชีวิต เป็นเรื่องดีเสียด้วยซ้ำ เพียงแต่ตัวเราเอง ก็ต้องเป็นแรงบันดาลใจให้ตัวของเราเองด้วย หากจะเอาตัวไปเปรียบกับใคร ให้เอาไปเปรียบกับตัวเรา เมื่อวานนี้ จะดีที่สุด

“มีเมตตากับผู้อื่น” คุณปู่เคยเปรยว่า ยิ่งเราอายุมากขึ้น เราต้องผ่านอะไรมากขึ้น ก็เป็นเรื่องธรรมดาที่เรจะสามารถเข้าใจความรู้สึกคนอื่น มีความเห็นอกเห็นใจเขา นั่นคือการแสดงความเมตตาแบบหนึ่ง การเอาใจเขามาใส่ใจเรา ดูเหมือนเป็นเรื่องที่เรียบง่ายแต่ก็ซับซ้อน การแสดงความเมตตาไม่ใช่การพูดจาเอาใจใคร แต่เป็นการพยายามมองสิ่งต่างๆ ผ่านดวงตาของคนอื่น แล้วพยายามเข้าใจสถานการณ์ เข้าใจโลก ผ่านตัวเขา ให้โอกาสเขาและหากเขาต้องการความช่วยเหลือจากเรา ก็ทำให้เต็มที่เท่าที่เราจะทำได้

“ห้ามลิมผู้ที่มีบุญคุณต่อเรา” ผู้มีพระคุณนั้น คุณปู่ได้จำแนกให้มากกว่ามีสองประเภทคือ ผู้มีพระคุณที่เกี่ยวข้องกับเราทางสายเลือด และผู้มีพระคุณที่เป็นผู้ที่อุปถัมภ์เราทั้งๆ ที่ไม่มีความเกี่ยวข้องกันทางสายเลือด ผู้มีพระคุณผู้ซึ่งขึ้นชื่อว่า ให้ชีวิตเรามา เลี้ยงดูให้เราเติบโต อยู่รอด เป็นมนุษย์ที่มีคุณภาพได้ทุกวันนี้ ก็สมควรแล้วที่เราจะตอบแทน การเลี้ยงดูคนคนหนึ่งเป็นเรื่องที่ยากลำบากมาก เสียสละหลายอย่าง ทั้งกำลังกายและกำลังทรัพย์ เมื่อคนคนนั้นโตขึ้นและอยู่ในวัยที่สามารถตอบแทนพระคุณได้ ก็สมควรทำ เพื่อเป็นการทำให้ผู้มีพระคุณได้เห็น ว่า ทุกสิ่งที่เราได้รับมานั้น เราไม่เคยลืม และเรารู้สึกว่าสิ่งต่างๆ เหล่านั้นมีค่าเพียงไร อีกประเภทคือผู้ที่ช่วยเหลือเรา ระหว่างทางที่เราเดินอยู่ในถนนชีวิต ไม่ว่าจะเป็นครูปาอาจารย์ ญาติสนิทมิตรสหาย ใครก็ตามที่ ให้โอกาส ให้ความเมตตา ให้สิ่งดีๆ กับเรา อย่าลิมเขาในวันที่เราได้ดีแล้ว ให้คิดอยู่เสมอว่า หากไม่มีเขา เราก็คงไม่มีวันนี้ มันเป็นการย่ำเตือนกับตนเองว่า ไม่มีใครที่เก่งมาแต่เกิด ไม่มีใครประสบความสำเร็จได้เพราะตนเองผู้เดียว คนเราได้รับการช่วยเหลือจากคนรอบข้างเสมอ จะต่างก็ตรงที่บางคน เลือกที่จะไม่จดจำว่าตนเองมาถึงตรงนี้ได้อย่างไร และสุดท้ายก็ลิมทุกอย่าง แม้กระทั่งคนที่ตนเองเคยเป็น

“อย่าโทษโชคชะตา คนเราเกิดมาลิขิตชีวิตตนเอง” มุกเคยถามว่าทำไมคุณปู่ถึงชอบร้องเพลง “เย้ยฟ้าท้าดิน” ไปไหนก็ต้องเปิดคาราโอเกะเพลงนี้ร้องอย่างน้อยหนึ่งหน ท่านบอกให้มุกลองพิจารณาเนื้อเพลงดู แล้วจะเข้าใจ เมื่อสองฟังดูแล้วก็ตกหลุมรักเพลงนี้เหมือนกันกับคุณปู่ เพราะมันคือความจริง หากเราเลือกทำความดี ทำในสิ่งที่ถูกต้อง เลือกที่จะกำหนดชีวิตตัวเองให้ดี ก็ไม่ต้อง

กลัวสิ่งใด ความดีจะคุ้มครองเราเอง บางคนอาจคิดว่าโชคชะตาเป็นสิ่งที่ตายตัว แต่คุณปู่ไม่ได้คิดแบบนั้น ท่านรู้สึกว่าการเกิดเป็นมนุษย์คือความโชคดี เพราะมนุษย์สามารถคิดกลั่นกรองและวิเคราะห์ได้ ถึงแม้สัตว์บางชนิดจะสามารถเลียนแบบความสามารถตรงนั้นได้ แต่ก็ไม่สามารถที่จะสานต่อให้สำเร็จเป็นรูปเป็นร่างได้ เพราะฉะนั้นเมื่อเรามีอำนาจที่จะลิขิตชีวิตตนเองแล้ว ก็ไม่มีเหตุผลใดที่เราไม่ใช้อำนาจตรงนั้นให้เต็มที่

“จะทำอะไรจึงทำให้เต็มที่” คนเราเกิดมาครั้งเดียว ตายครั้งเดียว คุณปู่จะพูดเสริมอีกว่า “ดูอย่างปู่สิ เขากะมายิงให้ตายไม่ถึงที่ตายมันก็ไม่เป็นไร” จะกลัวทำไม ถ้าจะกลัว กลัวการที่เราต้องตายไปพร้อมกับความรู้สึกผิด ความรู้สึกเสียดายดีกว่า ที่มีเวลา มีโอกาสแล้วไม่ทำทุกอย่างให้เต็มที่

“การรักษาคำพูดเป็นเรื่องสำคัญ” ตอนมุกเรียนอยู่มัธยมศึกษาปีที่ ๑ ผลการเรียนไม่ดีนัก เพราะด้วยความเป็นเด็ก หลายครั้งก็ทำอะไรแบบไม่คิด ไม่ตั้งใจเรียนเท่าที่ควร เกรดเฉลี่ยออกมาปลายภาค ได้ ๑.๘๓ หลักๆ เป็นเพราะไม่ชอบเอาการบ้านไปส่ง ค่ะแนนสอบแม้จะดี แต่จิตพิสัยก็มีเปอร์เซ็นต์ที่มากกว่า ในขณะที่มุกทำให้คุณปู่กังวลและเป็นห่วงมาก ในตอนนั้นมุกไม่ได้สนใจว่าใครจะคิดอย่างไร หลักๆ คือในตอนนั้นยังไม่มีเป้าหมายว่า จะเรียนดีขึ้นเพื่ออะไร เอาแค่ผ่านๆ ก็คงพอ จนกระทั่งวันหนึ่งกลับมาที่บ้าน ได้พบคุณปู่กำลังรับประทานอาหารกับเพื่อนร่วมงานที่เป็นผู้ใหญ่หลายท่าน ในขณะที่คุณปู่สูบบุหรี่ตลอด และเริ่มสูบมาตั้งแต่หนุ่มๆ มุกเคยขอให้ท่านเลิกสูบบุหรี่หลายครั้งแต่ก็ไม่เป็นผล จนกระทั่งวันนั้นเองที่มุกตัดสินใจว่า อยากให้คุณปู่เลิกสูบบุหรี่ มุกเดินเข้าไปสวัสดีคุณปู่และทุกท่านที่นั่งรับประทานอาหารอยู่ แล้วบอกคุณปู่ว่า หากเทอมหน้ามุกได้เกรดเฉลี่ยสูงกว่า ๒.๕ คุณปู่จะยอมเลิกสูบบุหรี่ได้ไหม ทุกคนหัวเราะ แต่คนที่ดูขำที่สุดคือคุณปู่ ท่านถามว่า “มีเวลาแค่เทอมเดียว จะไหวหรือลูก” มุกตอบกลับไปว่า หากมุกได้เกรดดีขึ้นจริงๆ สัญญาได้ไหมว่าจะไม่แตะบุหรี่ยีกเลยตลอดชีวิต คุณปู่จ้องตามุก ตบเข่า แล้วตอบตกลง อีกทั้งยังยื่นมือให้มุกจับ (We shook on it.) เพื่อให้สัญญาต่อกันนั้นสมบูรณ์ เมื่อผลการเรียนเทอมต่อมาออก มุกเดินใจจดใจจ่อเข้าไปหาคุณปู่ แล้วยื่นแผ่นกระดาษใบน้อยๆ นั้นให้ท่าน ผลการเรียนปรากฏอยู่ที่ ๒.๗๕ ซึ่งมากกว่าที่ตกลงกันไว้ คุณปู่ยิ้มอย่างภูมิใจ แล้วเอามือล้วงเข้าไปในกระเป๋าเสื้อสูท ยื่นซองบุหรี่ยกไฟแช็กให้มุกเอาไปทิ้งถังขยะ จากนั้นก็บอกให้มุกไปหยิบบุหรี่ยี่สิบซองทั้งหมดนำไปทิ้งด้วยเช่นกัน ตอนแรกยังไม่เชื่อหุตัวเองก็ถามคุณปู่ว่า จะเอาอย่างนั้นจริงๆ หรือ คำตอบของคุณปู่คือ

“สัญญาต้องเป็นสัญญาสิ ในเมื่อมุกทำตามคำพูดที่ให้ไว้กับปู่แล้ว ปู่ก็จะทำเหมือนกัน คนเรานั้นมีค่าเท่ากับคำพูดของเรา หากคำพูดของเราเชื่อไม่ได้ กลับกลอกไปมา เราก็จะเป็นคนแบบเดียวกัน เพราะฉะนั้นหากเราเป็นคนดี ซื่อตรง และซื่อสัตย์ คำพูดของเรา เมื่อพูดแล้วคำไหนต้องคำนั้นเสมอ”

“ทุกอย่างเริ่มที่ตัวเรา” ไม่ควรโทษสิ่งแวดล้อมหรือคนรอบตัว ให้จำไว้เสมอว่า คนเรามีอำนาจตัดสินใจ เลือกทางของตนเอง ต่อให้โตมาในวัด อยู่กับคนทรงศีล หากใจไม่คิดดี ไม่อยากทำความดี ก็จะไม่ทำ เหมือนกับคนที่เกิดในที่โจจร เห็นความเลวร้าย ความรุนแรงมาตั้งแต่อายุน้อยๆ แต่ตั้งใจแล้วว่าจะต้องหลุดพ้นจากตรงนั้นมา แล้วทำชีวิตให้ดีขึ้น จะตัดสินใจทำความดี ทำชีวิตให้ดีทุกอย่างอยู่ที่การตัดสินใจของเราเอง เพราะฉะนั้นหากมีอะไรที่ผิดพลาด ให้สำรวจตนเองก่อนที่จะตำหนิและกล่าวโทษผู้อื่น เพราะไม่มีใครบังคับใจเราได้ นอกจากตัวเราเอง

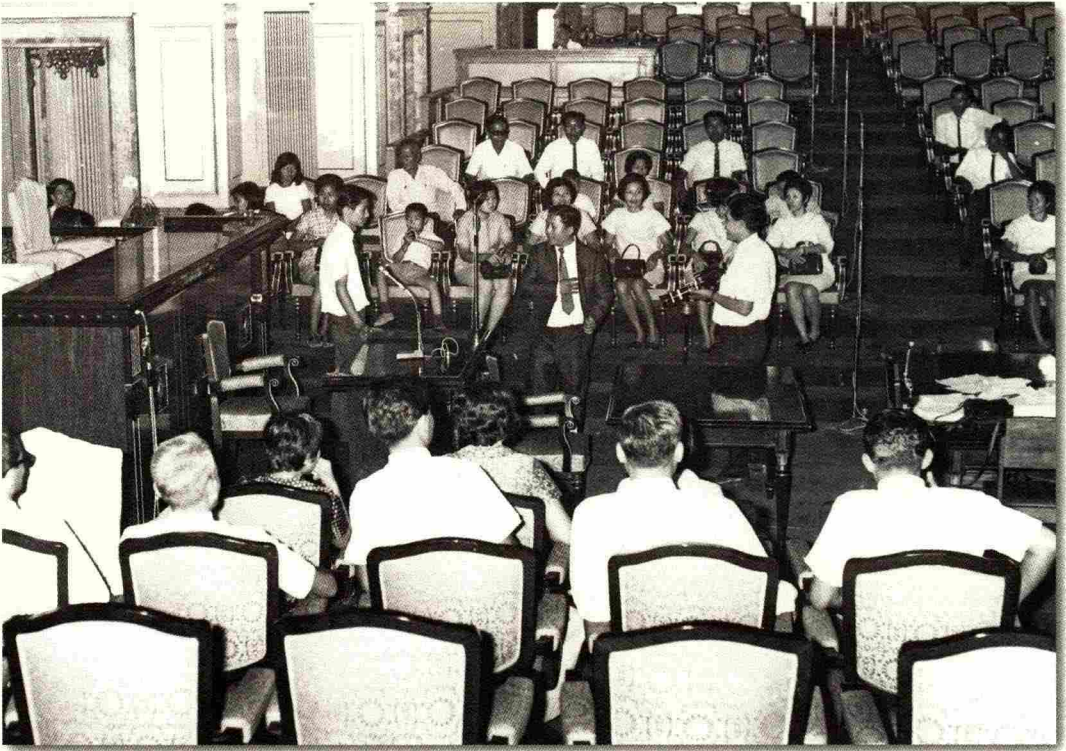
“ไม่มีสิ่งใดที่แน่นอนไปกว่า ความตาย” เวลาผ่านไป ทุกอย่างก็ต้องมีการเปลี่ยนแปลง คุณปู่มีความเชื่อและเข้าใจในกฎข้อนี้เสมอ ความตายไม่ใช่สิ่งที่คุณปู่กลัวเลย ท่านจะบอกลูกหลานเสมอว่า ใช้ชีวิตมาอย่างมีสติ ทำทุกอย่างอย่างสุดความสามารถแล้ว ไม่มีอะไรที่ต้องเสียใจอีกแล้ว จะตายวันตายพรุ่ง ตายแล้วไปไหนก็ไม่สำคัญ ที่สำคัญคือตอนที่มิชีวิตอยู่ เรามีความสุข เราได้บอกขอบคุณ ได้ขอโทษทุกคน ไม่มีสิ่งใดที่ติดค้างกับใคร หากมีโอกาสแก้ไขหรือทำสิ่งใดเพิ่มเติม เมื่อยังมีลมหายใจก็รีบทำ

Holy Sonnets: Death, be not proud

Mighty and dreadful, for thou art not so;
For those whom thou think'st thou dost overthrow
Die not, poor Death, nor yet canst thou kill me.
From rest and sleep, which but thy pictures be,
Much pleasure; then from thee much more must flow,
And soonest our best men with thee do go,
Rest of their bones, and soul's delivery.
Thou art slave to fate, chance, kings, and desperate men,
And dost with poison, war, and sickness dwell,
And poppy or charms can make us sleep as well
And better than thy stroke; why swell'st thou then?
One short sleep past, we wake eternally
And death shall be no more; Death, thou shalt die.

John Donne

“ บทความ ”

ตามคูปทบาท “ปัญญา เกสรทอง” ก่อนอนิจกรรม ๔ ปี ในฐานะดำรงตำแหน่งประธานสภาผู้แทนราษฎร คนที่ ๑๖ ตั้งแต่ ๓ สิงหาคม ๒๕๓๑ - สิ้นสุดลง ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๔ ก่อนถูก “รัฐบาล รสช.” ภายใต้การนำของ พลเอก สุรยุทธ์ คงสมพงษ์ ปฏิวัติ ปิดตำนานอดีตประธานสภาฯ ยุค “ชวาน ๑” และ ส.ส.เพชรบูรณ์ ๑๑ สมัย

วันนี้ (๖ กรกฎาคม) หลังจากมีข่าวว่านายปัญญา เกสรทอง อดีตรองนายกรัฐมนตรี อายุ ๘๔ ปี อดีตประธานสภาผู้แทนราษฎร และอดีตรัฐมนตรีหลายกระทรวง รวมทั้งอดีต ส.ส.เพชรบูรณ์ ๑๑ สมัย ได้ถึงแก่อนิจกรรมช่วงกลางคืนของคืนวันที่ ๕ กรกฎาคม ที่บ้านพักในกรุงเทพมหานครญาติและครอบครัว ได้เคลื่อนย้ายศพมาบำเพ็ญกุศลที่จังหวัดเพชรบูรณ์ บ้านเกิด โดยมีพิธีรดน้ำศพ ในวันที่ ๗ กรกฎาคม เวลา ๑๗.๐๐ น. ที่บ้านพักข้างสำนักงานไปรษณีย์จังหวัดเพชรบูรณ์ ถนนสระบุรี - หล่มสัก ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์

สำหรับประวัติ จากฐานข้อมูลของสถาบันพระปกเกล้า “นายปัญญา เกสรทอง” เกิดเมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๔๗๔ ที่ตำบลท่าพล อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ บิดาชื่อนายแป้น เกสรทอง มารดาชื่อนางแตงโม เกสรทอง สมรสกับนางกอบแก้ว เกสรทอง (เทพสาร) มีบุตร ๒ คน ธิดา ๓ คน

จบระดับประถมศึกษาที่โรงเรียนสตรีวิทยานุกูล อำเภอเมือง จบระดับมัธยมศึกษาที่โรงเรียนเพชรพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาศิลปศาสตร์ จากสถาบันราชภัฏเพชรบูรณ์ และศึกษาระดับปริญญาโท สาขานิติศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยรามคำแหง

งานด้านการเมืองการปกครอง “นายปัญญา เกสรทอง” ถือได้ว่าเป็นผู้ประสบความสำเร็จผู้หนึ่งของนักการเมืองไทยเนื่องจากได้รับความไว้วางใจจากประชาชนชาวจังหวัดเพชรบูรณ์ ให้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรถึง ๑๑ ครั้ง นับเป็นผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งมากที่สุดของวงการการเมืองไทยผู้หนึ่ง

ปี พ.ศ. ๒๕๑๒ สังกัดพรรคสหประชาไทย ปี ๒๕๑๘ - ๒๕๑๙ สังกัดพรรคเกษตรสังคม พ.ศ. ๒๕๒๒ - ๒๕๒๖ สังกัดพรรคชาติไทย ต่อมา พ.ศ. ๒๕๓๘ - ๒๕๓๙ ย้ายมาสังกัดพรรคชาติพัฒนา (พ.ศ. ๒๕๓๕) และยุติบทบาททางการเมืองหลังแพ้เลือกตั้ง จากนั้น นายปัญญาได้ผลักดันบุตรชาย คือ พลตรี ปกรณ์ เกสรทอง เข้ามาสู่แวดวงการเมือง โดยลงรับเลือกตั้งในนามพรรคชาติพัฒนา แต่ไม่สามารถชนะการเลือกตั้งในจังหวัดเพชรบูรณ์ได้ พลตรี ปกรณ์ เกสรทอง เป็นข้าราชการบำนาญ และนายทหารพระธรรมนูญ กองพลที่ ๑ และ อดีตรอง ผบ.กองพลพัฒนา เคยลงรับสมัคร ส.ส.เพชรบูรณ์ ๑ ครั้ง ปัจจุบันได้ถึงแก่อนิจกรรมแล้ว

“ทั้งนี้ อาจเนื่องจากเป็นผู้ที่มีนิสัยตรงไปตรงมา และมีความจริงใจที่ช่วยเหลือประชาชนในเขตเลือกตั้งอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง การได้รับเลือกตั้งมาหลายสมัย ทำให้ได้รับความไว้วางใจให้ดำรงตำแหน่งที่สำคัญ และเป็นเกียรติประวัติแก่ชาวเพชรบูรณ์หลายตำแหน่ง คือ พ.ศ. ๒๕๓๑ - ๒๕๓๔ ดำรงตำแหน่งประธานสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๗ ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๐ ดำรงตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๑ - ๒๕๔๒ ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ดำรงตำแหน่งรองหัวหน้าพรรคชาติไทย ในยุคที่ พลตรี ชาติชาย ชุณหะวัณ (ขณะนั้น) เป็นหัวหน้าพรรคชาติไทย ก่อนที่นายปัญญาจะย้ายตามพลเอก ชาติชาย มาก่อตั้ง “พรรคชาติพัฒนา”

นอกจากนี้ ยังได้รับความไว้วางใจจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้ดำรงตำแหน่งต่างๆ เช่น ตำแหน่งประธานกรรมการต่างๆ รองประธานกรรมการ อดีตรองประธานกรรมการของสภาผู้แทนราษฎร และยังคงดำรงตำแหน่งอื่นๆ ในท้องถิ่นจังหวัดเพชรบูรณ์ และในท้องที่ส่วนกลางอีกหลายตำแหน่ง

งานด้านการศึกษา นายปัญญาได้ประกอบคุณความดีหลายประการ และยังแสดงออกซึ่งความรู้ความสามารถจนเป็นที่ประจักษ์ โดยทำประโยชน์ทางด้านการศึกษาแก่ชาวเพชรบูรณ์ เช่น ในปี ๒๕๑๔ ได้ร่วมมือกับเขตการศึกษา ๗ สมาคมพ่อค้าชาวอำเภอหล่มสัก รวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความสนใจการศึกษาในจังหวัดเพชรบูรณ์ ดำเนินการจัดตั้ง “วิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์” จนกระทั่งปี ๒๕๒๙ ได้ย้ายสถานที่มาอยู่แห่งใหม่ในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ในปี ๒๕๔๘

ได้เปลี่ยนเป็นสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตเพชรบูรณ์ และยังมีสถานศึกษาอีกหลายแห่งที่นายปัญญา เกสรทอง เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือสนับสนุนด้านการศึกษาตลอดมา

งานด้านสาธารณสุข นายปัญญาได้ประสานการดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งงบประมาณ ด้านการสาธารณสุขจำนวนมาก และส่งเสริมการก่อสร้างสถานพยาบาลของรัฐตามอำเภอต่างๆ หลายแห่ง

งานด้านการเกษตรและการประกอบอาชีพของประชาชน เนื่องจากประชากรส่วนใหญ่ ของชาวจังหวัดเพชรบูรณ์เป็นเกษตรกร นายปัญญา เกสรทอง จึงส่งเสริมการเกษตรให้แก่ประชาชน โดยได้ประสานความร่วมมือกับส่วนราชการต่างๆ ด้านการเกษตรและแหล่งน้ำในชนบทหลายโครงการ

งานด้านการพัฒนาเส้นทางคมนาคม นายปัญญาได้ประสานความร่วมมือกับสำนักงานเร่งรัด พัฒนาชนบท และหน่วยงานต่างๆ เพื่อให้มีการพัฒนาเส้นทางคมนาคมของจังหวัดให้เจริญยิ่งขึ้น จึงนับได้ว่าเป็นบุคคลที่ทำคุณประโยชน์ต่อชาวเพชรบูรณ์ตามหน้าที่ของคนเพชรบูรณ์ และสมาชิก สภาผู้แทนราษฎรของจังหวัดเพชรบูรณ์ตลอดมา

บทบาทในฐานะดำรงตำแหน่งประธานสภาผู้แทนราษฎร

ตั้งแต่มีพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๑ วันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๓๑ และให้มีการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๓๑ ภายหลังการเลือกตั้ง พรรคชาติไทย ได้เป็นแกนนำพรรคการเมืองอื่นเพื่อร่วมกันจัดตั้งรัฐบาล

ในคราวประชุมครั้งที่ ๑ สมัยสามัญ วันพุธที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๓๑ นายประเสริฐ ดวงวิชัย เลขาธิการรัฐสภาในขณะนั้น ได้ดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๒๘ ข้อ ๑๘ ซึ่งตราขึ้นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๒๑ มาตรา ๑๔๒ กำหนดว่า “เมื่อไม่มีผู้ปฏิบัติหน้าที่ประธานของที่ประชุม ให้สมาชิกผู้มียุสสุกสุดซึ่งมาประชุมเป็นประธานชั่วคราวของที่ประชุม เพื่อให้ที่ประชุมดำเนินการเลือกตั้งประธานและรองประธานสภา”

ปรากฏว่า นายทองหยด จิตตวิระ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดระนอง เป็นผู้มีอายุสูงสุด ได้เป็นประธานชั่วคราวของที่ประชุม และหลังจากเปิดประชุม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับเลือกตั้งกล่าวคำปฏิญาณตนต่อที่ประชุม ก่อนเข้ารับหน้าที่ตามมาตรา ๑๐๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๒๑ กำหนดว่า “ก่อนเข้ารับหน้าที่สมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ต้องปฏิญาณตนในที่ประชุมแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิก”

หลังจากนั้นจึงได้ดำเนินการเลือกประธานสภาผู้แทนราษฎร ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร พุทธศักราช ๒๕๒๑ มาตรา ๑๐๘ บัญญัติให้มีประธานสภา ๑ คน และข้อบังคับข้อ ๕ กำหนดว่า “การเลือกประธานสภา สมาชิกแต่ละคนมีสิทธิเสนอชื่อได้หนึ่งชื่อ การเสนอนั้นต้องมีสมาชิกรับรอง ไม่น้อยกว่ายี่สิบคน”

และนายนิยม คำแหง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดนครศรีธรรมราช เสนอชื่อนายปัญญา เกสรทอง พรรคชาติไทย และนายจรูญ กุวานนท์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดปทุมธานี เสนอชื่อนายสุธี ภูวพันธ์ พรรครวมไทย เป็นประธานสภาผู้แทนราษฎร หลังจากเลขาธิการรัฐสภาขานชื่อสมาชิกตามลำดับอักษรเสร็จสิ้นแล้ว คณะกรรมการตรวจนับคะแนนจำนวน ๕ คนได้นับคะแนนแล้วเสร็จ ทั้งสิ้น ๓๕๗ คน ปรากฏว่านายปัญญา เกสรทอง ได้ ๒๓๐ คะแนน นายสุธี ภูวพันธ์ ได้ ๑๒๒ คะแนน จึงถือว่านายปัญญา เกสรทอง ได้รับการเลือกตั้งตามมติของสภาให้เป็นประธานสภาผู้แทนราษฎร คนที่ ๑๖ และมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งในวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๓๑

หลังจากมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ประกาศแต่งตั้งประธานสภาผู้แทนราษฎรแล้ว นายปัญญา เกสรทอง ได้กล่าวความในใจต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรว่า “กระผมและรองประธานทั้งสองรู้สึกเป็นเกียรติอย่างยิ่งที่ได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้เป็นประธานสภาผู้แทนราษฎร ทั้งนี้เนื่องจากได้รับความไว้วางใจจากบรรดาเพื่อนสมาชิกผู้มีเกียรติที่เคารพทุกท่าน กระผมและท่านรองประธานทั้งสองขอกราบขอบพระคุณท่านไว้ ณ โอกาสนี้เป็นอย่างยิ่งที่ท่านทั้งหลายได้มอบความไว้วางใจให้แก่กระผมและท่านรองประธานทั้งสอง กระผมและรองประธานทั้งสองขอตั้งปณิธานและคำมั่นสัจจาว่าจะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเที่ยงธรรม ซื่อสัตย์สุจริต ผดุงรักษาไว้ซึ่งเกียรติและศักดิ์ศรีของสภาผู้แทนราษฎร เพื่อให้บรรลุเป้าหมายสูงสุด คือความผาสุกของมวลชนและประชาราษฎร ความมั่นคงของประเทศและราชบัลลังก์ กระผมและท่านรองประธานทั้งสองขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้เป็นอย่างสูง”

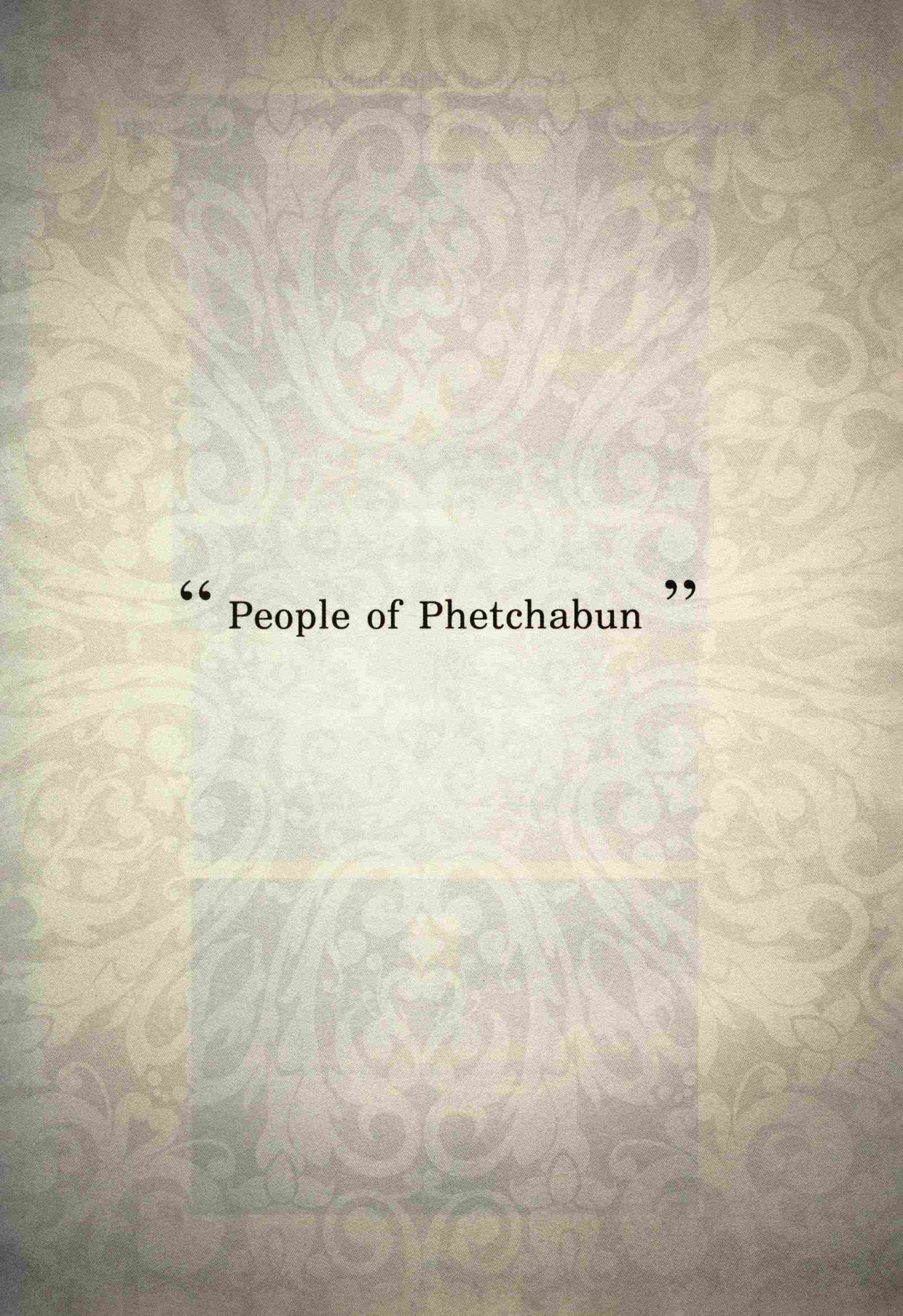
และในการประชุมสภาผู้แทนราษฎรแต่ละครั้ง นายปัญญา จะ เกสรทอง ได้ทำหน้าที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรอย่างเต็มความสามารถในการควบคุมการประชุม เช่น มีบทบาทที่สำคัญในการควบคุมการประชุมในญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคลใน (นายสันติ ชัยวีริตนะ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย) ครั้งที่ ๑๗/๒๕๓๑ สมัยสามัญ เป็นพิเศษ วันพุธที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๓๑

การอภิปรายในครั้งนี้ นายณรงค์ วงศ์วรรณ กับคณะ ได้ยื่นญัตติด้วยเหตุผลว่า นายสันติ ชัยวีริตนะ ได้ยินยอมให้เจ้าหน้าที่ของรัฐ คือกรมโยธาธิการนำทรัพย์สินของทางราชการ เช่น เครื่องมือชุดเจาะบ่อบาดาลและวัสดุทั้งหลายที่ใช้เพื่อการนั้นไปดำเนินการแสวงหาประโยชน์เพื่อตนหรือผู้อื่นโดยทุจริต ด้วยการใช้งบประมาณและทรัพย์สินของราชการ ความประพฤติเช่นนี้ จึงกล่าวได้ว่าไม่มี ความซื่อสัตย์สุจริต และสมาชิกได้อภิปรายสลับไปกับการประท้วง แต่นายปัญญา จะ เกสรทอง ได้ทำหน้าที่อย่างแข็งขัน ควบคุมการประชุมให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและที่สุดในการประชุม ครั้งที่ ๑๘/๒๕๓๑ ได้ลงมติเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคล ด้วยคะแนนเสียงไว้วางใจ ๒๐๖ คะแนน ไม่ไว้วางใจ ๑๔๒ คะแนน ถือว่าที่ประชุมมีมติไว้วางใจนายสันติ ชัยวีริตนะ ให้ดำรง ตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย ต่อไป

จากนั้นในปี ๒๕๓๒ และ ปี ๒๕๓๓ ได้มีสมาชิกยื่นญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคล ในครั้งที่ ๑๘-๒๐/๒๕๓๒ และญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีทั้งคณะ ในครั้งที่ ๑๙-๒๒/๒๕๓๓ อีก นับได้ว่านายปัญญา จะ เกสรทอง ได้ทำหน้าที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรได้อย่างสมบูรณ์แบบ และได้ดำรงตำแหน่งประธานสภาผู้แทนราษฎร ตั้งแต่ ๓ สิงหาคม ๒๕๓๑ - สิ้นสุดลงในวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๔ เหตุเพราะการยึดอำนาจของ คณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รสช.) ภายใต้การนำของพลเอก สุนทร คงสมพงษ์ เมื่อวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๔ และได้ยกเลิกรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๒๑ เป็นผลให้วุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงตามประกาศของคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ ในระหว่างนั้นได้แต่งตั้งนายอานันท์ ปันยารชุน เป็นนายกรัฐมนตรี

นายปัญญา จะ เกสรทอง ถือได้ว่าเป็นนักการเมืองต้นแบบให้กับนักการเมืองรุ่นต่อมา เพราะเป็นผู้ที่วางตน ประพฤติตนอย่างเหมาะสมกับตำแหน่งทั้งในสภาผู้แทนราษฎรและพรรคการเมืองที่สังกัด นักการเมือง ไม่ว่าจะระดับท้องถิ่นหรือระดับชาติ ถือเป็นตำแหน่งที่สำคัญอย่างยิ่ง หากนักการเมืองรุ่นหลังยึดถือนักการเมืองต้นแบบที่ดีแล้ว จึงต้องทำงานด้วยอุดมการณ์ ความมุ่งมั่น ความจริงใจ ที่อยากจะช่วยเหลือประชาชนอย่างแท้จริง

Source: <http://www.manager.co.th/Politics/ViewNews.aspx?NewsID=๙๕๘๐๐๐๐๗๖๓๓๗>

“ People of Phetchabun ”

People of Phetchabun:

มุมมองของกลุ่มคนที่เคยได้ทำงานกับ “ฟี่จะ” ที่โรงบ่มใบยาสูบ

“ไป (ทำงาน) กันหมดละ ทาง (ตำบล) สะเตียงนี้ นี่ๆ ที่นั่งอยู่ไปกันหมด (ขึ้นไปทางน้องสาวอีกสองท่าน) คนสะเตียงมีผ้าถุงผ้าเสื้อใส่ก็เพราะ พี่จะนี่แหละ สมัยก่อนจ้างวันละ ๓ บาท พี่จะแกจ้างหมด ไม่ว่าผู้หญิงผู้ชาย เป็นผู้หญิงก็ทำงานเบา คัดยา ร้อยยาไป (ใบยาสูบ) แต่ใครมาหา (พี่จะ) ก็ได้ มีงานทำทุกคน”

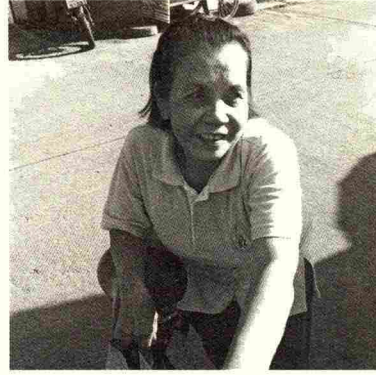
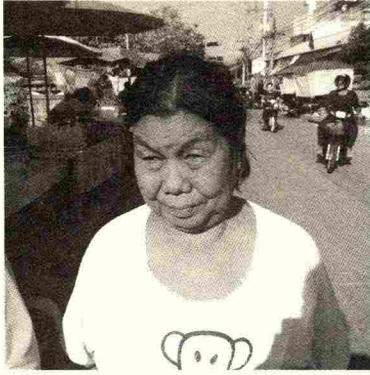
– คุณรับ ณรงค์และพี่น้อง (อดีตพนักงานคัดใบยาสูบ)

“(พี่จะ) เป็นคนดีจ๊ะ เป็นกันเอง พุดธรรมดา ทำตัวธรรมดา แม้จะเป็น เจ้านาย แต่ไม่ถือเนื้อถือตัว”

– คุณอนงค์ สีทอง (อดีตพนักงาน เก็บใบยาสูบ)

“ใจดี ชอบหยอกชอบล้อ นิสัยดี ดูแต่ว่าใจดี เวลาพูดชอบตลก เสียงดัง”

– คุณสีไผ่ เอกไทย (อดีตพนักงานคัดใบยาสูบ)

“พี่จะทำงานเยอะ ไม่เคยอยู่ว่าง ไม่เคยเห็นนั่งเฉยๆ”

- คุณกุลลาบ เพชรดี

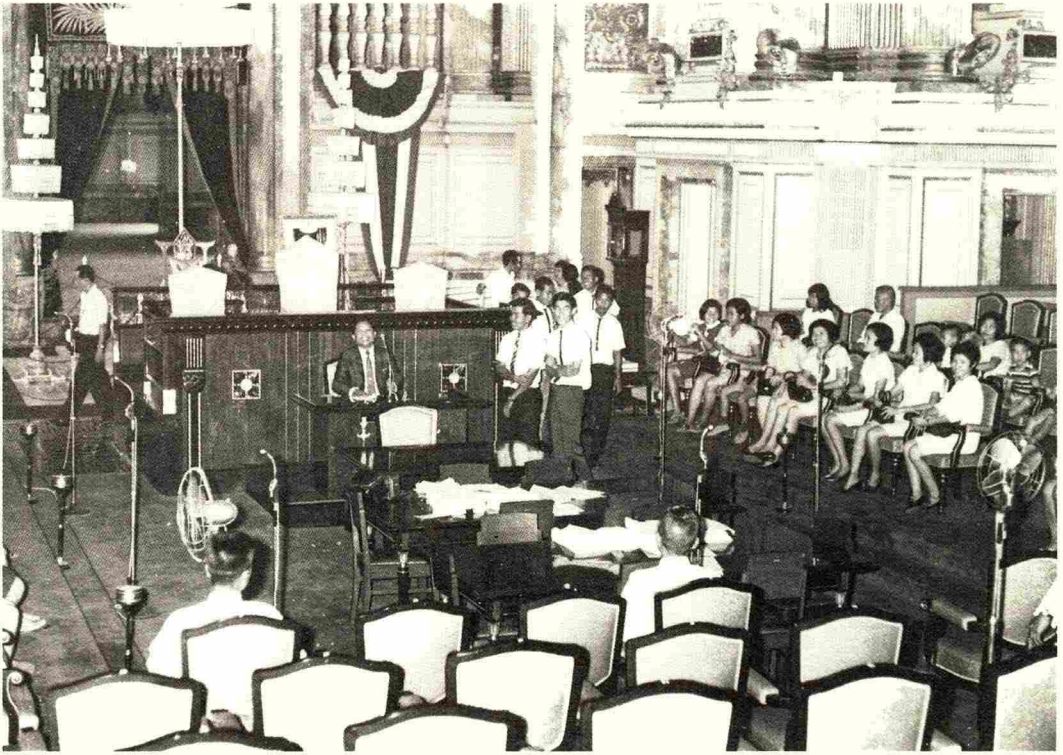
“ตอนอายุ ๑๒ - ๑๓ ปีได้ไปทำคัตไวยาสูบ ถึงเวลาต้องซื้อไวยาสูบ จะมีหน้าที่คัตไวยา (พี่จะ) เป็นคนละเอียด เวลาคัตไวยาไม่ตีมาจะโดนตุ แต่ปกติพี่จะเป็นคนรักลูกน้อง เป็นเจ้านายที่ดี”

- คุณอำนาจ (อดีตพนักงานคัตไวยาสูบ)

“ตอนนั้นทำงานได้วันละ ๓ บาท ถ้าคนงานคนไหนไม่เรียบร้อยจะโดนเอ็ด ใครๆ ว่าพี่จะดุ แต่ก็ไม่เคยดุด่าสักที แก่เสียงดัง มีแต่คนกลัว แต่เวลาโมโห ก็โมโหแบบเดียว เดียวก็หาย พี่จะเป็นคนเคร่งครัด แต่มีเมตตามาก”

- คุณทองสุข แก้วลาย (อดีตพนักงานคัตไวยาสูบ)

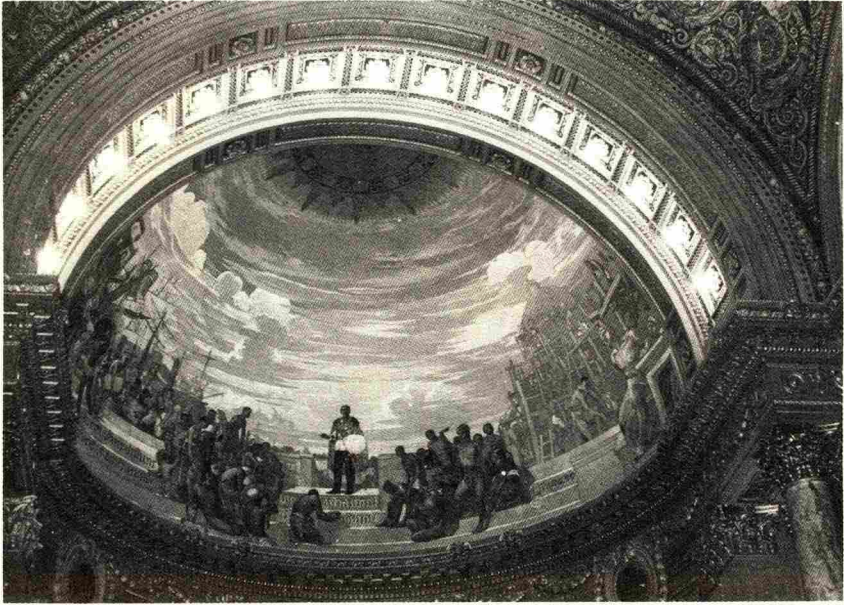
“ภาคผนวกทางการเมือง”

บทนำ

หากจะกล่าวบทไปถึง คุณพ่อปัญญา เกสรทอง อันเป็นที่รักยิ่งของลูกหลานและผู้คนที่เคยมีโอกาสดำเนินชีวิตและร่วมงานด้วย จะทราบได้ว่าท่านมีความเป็นกันเองและนิยมความเรียบง่าย พ่อเคยเปรยกับลูกหลานว่า

“วันที่พ่อต้องลาจากโลกนี้ไปนั้น หากลูกหลานจะทำหนังสืออันเป็นอนุสรณ์ให้แก่พ่อใจพ่ออยากให้ทำหนังสือที่เป็นเหมือนภาคต่อต้านข้อมูลองค์ความรู้จากหนังสือเล่มที่พ่อเคยทำไว้ให้ทวดแดงโม คือ *“หนังสืออนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ นางแดงโม เกสรทอง บ.ม.”* ซึ่งได้มีการบันทึกเหตุการณ์ทางการเมืองไว้โดยละเอียดในช่วงเวลานั้นๆ โดยพ่อและทีมงานในตอนนั้นได้ตั้งใจค้นคว้าอย่างเต็มที่เพื่อให้สมบูรณ์ที่สุดตราบเท่าที่จะทำได้ในเวลานั้น สำหรับข้อมูลส่วนที่เป็นเหมือนภาคต่อนั้น พ่อและทีมงานได้ค้นคว้าเพิ่มเติมเอาไว้แล้วผ่านหนังสือเล่มต่างๆ ในบางส่วนที่ระบุไว้ว่าไม่ต้องทำต่อเพิ่มเติมก็ขอให้สุดเท่าที่ตรงนั้น แต่ในส่วนที่ต้องเพิ่มเติมก็ขอให้ทุกคนร่วมมือร่วมใจทำความฝันของพ่อให้เป็นจริงด้วย เพื่อที่หนังสืออนุสรณ์ของพ่อจะได้ให้ความรู้และเป็นประโยชน์แก่คนรุ่นหลังสืบไป

เมื่อต้องมีการใส่ชื่อบุคคลต่างๆ ทั่วไปตลอดจนบุคคลสำคัญ ทุกคนผู้มีน้ำใจนำพวงหรีด มาร่วมงาน ขอให้เรียงลำดับตามตัวอักษรเพื่อเป็นการให้เกิดเกียรติทุกท่านที่ให้ความกรุณาระลึกถึงกัน เพราะในหนังสือส่วนใหญ่มักจะเรียงลำดับชั้นต่างๆ หากลูกหลานเรียงไม่ถูกต้องเกรงว่าจะทำให้ มีการเข้าใจผิดกันได้ พ่อหวังเป็นอย่างยิ่งว่าทุกคนจะเต็มเต็มความฝันของชายชราคนนี้เมื่อวันนั้น เดินทางมาถึง และอย่าคิดว่าเราต้องไกลห่างกันเมื่อพ่อได้ลาจากโลกนี้ไปแล้ว พ่อไม่ได้จากไปไหน เพียงแต่คงจะต้องไปอยู่ในที่ที่ไกลจากพวกเรามาก ถึงกระนั้นพ่อก็คงคอยเฝ้ามางดูแม่กับลูก หลานทุกคนด้วยความรักเหมือนที่เคย พ่อจะอยู่ในใจทุกคนเสมอและตลอดไป”

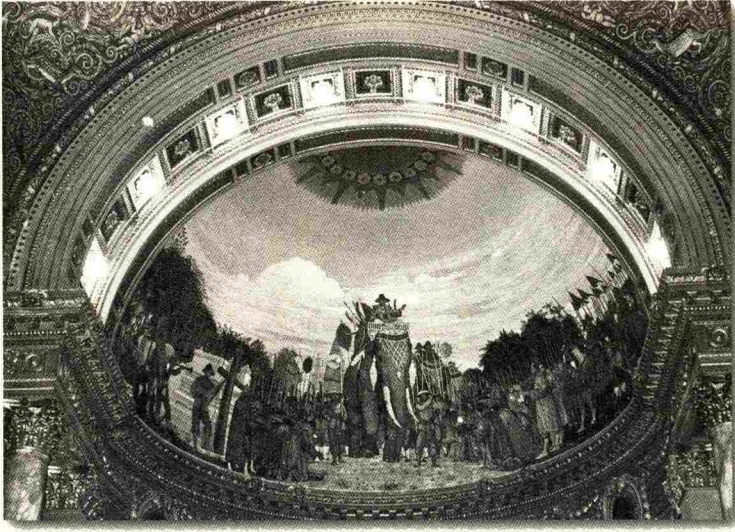
ด้วยคำกล่าวของคุณพ่อในวันนั้นที่ลูกหลานให้คำมั่นไว้ จึงเป็นเหมือนสัญญาผูกพันที่คล้องใจ พร้อมทั้งความรู้สึกของลูกหลานให้ส่งถึงคุณพ่อ เพื่อทำให้สิ่งนั้นเป็นจริง จึงเกิดเป็นหนังสืออนุสรณ์ เล่มนี้ขึ้นตามเจตนารมณ์ของคุณพ่อต่อไป

โดยนอกจากเนื้อหาข้อมูลในส่วนต่างๆ และคำไว้อาลัยดั่งที่หนังสืออนุสรณ์โดยทั่วไปจะพึงมี นั้นแล้ว ในเล่มนี้ยังมีด้านองค์ความรู้ประกอบเพิ่มเติมอันเป็นภาคผนวกดังนี้

ภาคผนวกในหลวงของแผ่นดิน

ภาคผนวกเหตุการณ์ทางการเมือง ปี พ.ศ. ๒๕๓๔ - ๒๕๔๔

ภาคผนวกประมวลเหตุการณ์สำคัญ ตั้งแต่ปี ๒๕๓๔ - ๒๕๔๐

ภาคผนวกเพชรบูรณ์ในวันวาน

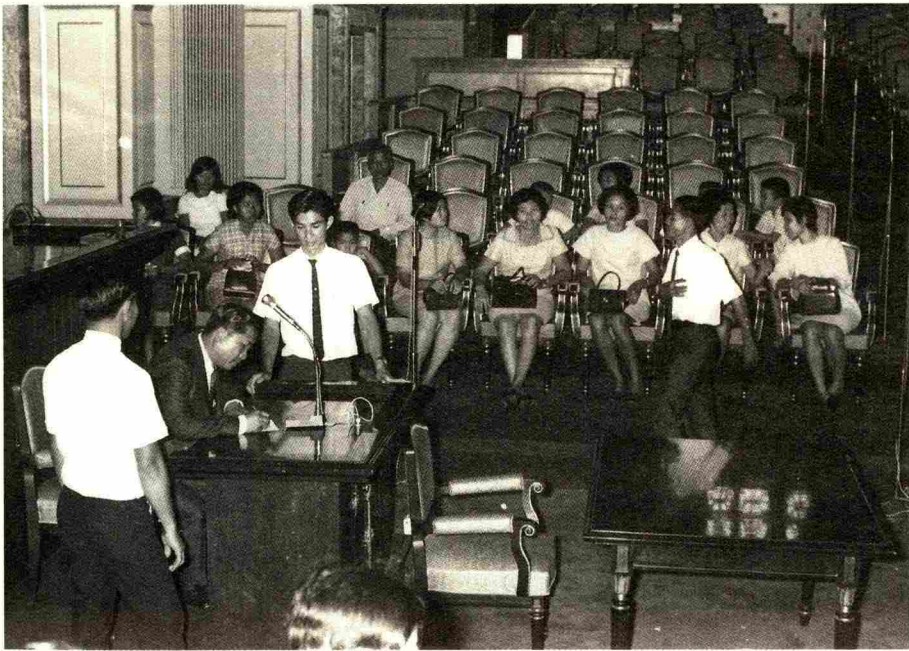
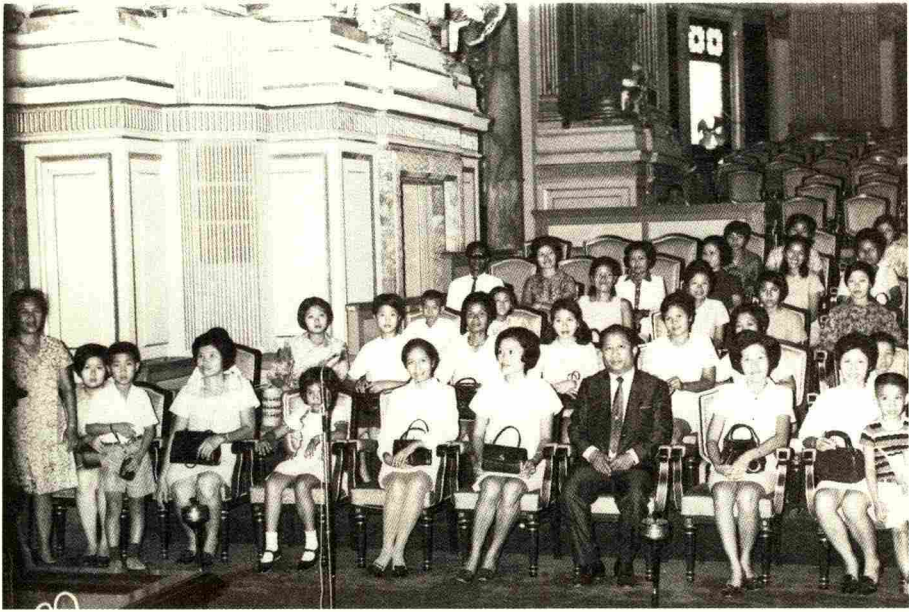
ภาคผนวกประวัติศาสตร์การเมืองไทยทำเนียบนายกรัฐมนตรีอดีตถึงปัจจุบัน

หนังสือฉบับนี้ในส่วนของเนื้อหามูลอันเป็นภาคผนวกนั้น ทางคณะผู้จัดทำขอแจ้งให้ทราบว่า ข้อมูลดังกล่าวเป็นการรวบรวมข้อมูลบางส่วนจากทางทีมงานของคุณพ่อในอดีต มาหลอมรวมกับ ข้อมูลจากที่ทางลูกหลานได้ร่วมค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นเป็นไปตามเจตนารมณ์ ดั้งเดิมของคุณพ่อในการทำให้หนังสือฉบับนี้เป็นภาคต่อที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ดังที่กล่าวมาข้างต้น

ซึ่งข้อมูลต่างๆ ทั้งจากที่ทีมงานของคุณพ่อและคุณพ่อได้ทำการเก็บรวบรวมมา ตลอดจน ที่ลูกหลานมีการค้นคว้าเพิ่มนั้น ได้มาจากการสำรวจด้วยตนเองผ่านเหตุการณ์จริง รวมถึง หนังสือหลายเล่มหลายฉบับและองค์ความรู้ข้อมูลจากหลายแหล่งความรู้เทียบเคียงเพื่อความ สมบูรณ์มากที่สุดเท่าที่จะสามารถทำได้อย่างเต็มความสามารถ ทางผู้จัดทำต้องขอขอบพระคุณ ทุกความช่วยเหลือตลอดจนทุกข้อมูลองค์ความรู้ทุกรูปแบบซึ่งได้มาเติมเต็มให้หนังสือเล่มนี้ หากมี ข้อผิดพลาดประการใดทางคณะผู้จัดทำก็ต้องขออภัยมา ณ โอกาสนี้

นอกจากนี้ ครอบครัวเกสรทอง ขอขอบพระคุณ ดร. อภิชัย จันทรเสน ที่ให้ความอนุเคราะห์ และประสานงาน เพื่อให้การจัดงานนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

และขอบคุณ น้องมุก (น.ส. ตติยาภรณ์ เกสรทอง) หลานสาว และคุณตั้ม (นายเกรียงชัย วิศิษฐ์สรอรรถ) เพื่อนน้องมุก ซึ่งเป็นผู้รวบรวมและเรียบเรียงข้อมูลของหนังสือตามเจตนารมณ์ของ คุณพ่อจนแล้วเสร็จ และหวังว่าหนังสืออนุสรณ์เล่มนี้จะเป็นทั้งองค์ความรู้อันเป็นประโยชน์และสืบทอด เจตนารมณ์ของคุณพ่อได้สมอย่างที่ตั้งใจไว้ โดยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าหากสิ่งเหล่านั้นนั้นส่งไปถึงคุณพ่อ

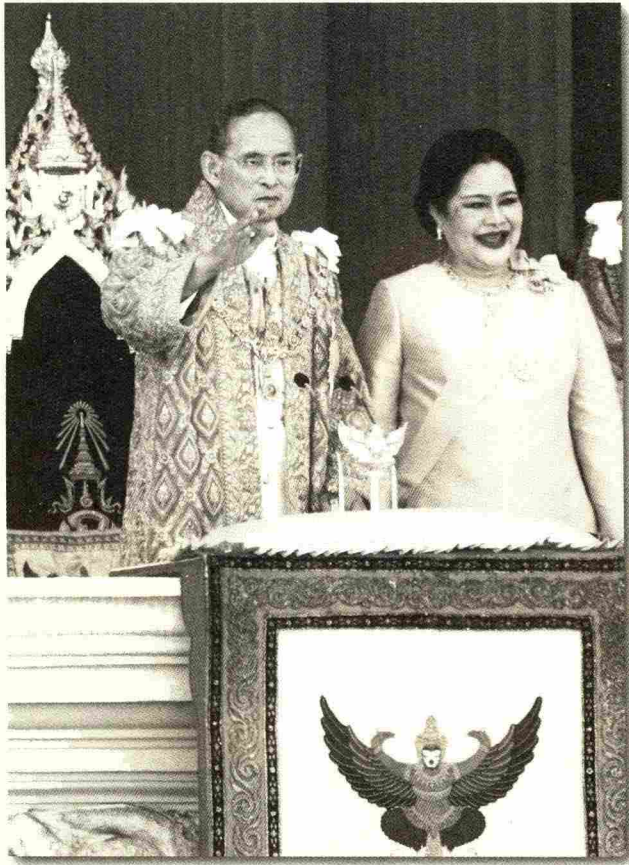
ให้รับรู้ได้นั้นขอให้คุณพ่อรู้ว่า ลูกหลานคุณพ่อนั้นตั้งใจทำอย่างที่สุดเท่าที่ร่างกายแรงใจของพวกเขา
จะทำได้ ด้วยความรักที่มีให้คุณพ่อ - คุณปู่ของพวกเขาอย่างเต็มความสามารถ

ด้วยรักและเคารพ คิดถึงคุณพ่อ - คุณปู่เสมอ
ครอบครัวเกสรทอง และคณะผู้จัดทำหนังสือ

ภาคผนวกในหลวงของแผ่นดิน

ทรงเป็นศูนย์กลางดวงใจไทยทั้งชาติ

๖ ตุลาคม ๒๕๖๙

จากการที่จอมพลถนอม กิตติขจร ได้บวชเป็นสามเณรและเดินทางเข้ามาในประเทศไทย เมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๖๙ โดยเข้ามาบวชเป็นพระภิกษุที่วัดบวรนิเวศวิหาร ทำให้เกิดการเคลื่อนไหวคัดค้านของนักศึกษาและประชาชนทั่วไป การชุมนุมได้ขยายตัวออกไปอย่างกว้างขวาง จนมีการนัดชุมนุมกันในวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๖๙ ที่สนามหลวง โดยมีศูนย์กลางนิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทยเป็นแกนนำ มีนักศึกษาและประชาชนเข้าร่วมเป็นจำนวนมาก ต่อมาได้ขยายเข้าไปชุมนุมกันที่ลานโพธิ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เหตุการณ์ได้บานปลายออกไปเมื่อการชุมนุมครั้งนั้น จัดให้มีการแสดงละครล้อเลียนเหตุการณ์ดังกล่าวสลัดกับการอภิปราย เมื่อหนังสือพิมพ์ได้ลงรูปภาพการชุมนุมและการแสดงละครดังกล่าว ภาพที่ออกมามีส่วนคล้ายคลึงกับภาพของพระบรมวงศานุวงศ์พระองค์หนึ่ง สถาบันวิทยุยานเกราะได้หยิบเอาเรื่องนี้ขึ้นมาโจมตีนักศึกษาว่าเป็นการดูหมิ่นองค์รัชทายาท และปลุกปั่นให้ผู้ฟังเคียดแค้นและต่อต้าน

วันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๑๙ มีกลุ่มต่อต้านผู้ชุมนุมดังกล่าว ได้รวมตัวกันและพยายามบุกเข้ามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์จนเกิดการยิงต่อสู้กันขึ้น ตำรวจได้บุกเข้าไปในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เข้าเคลียร์พื้นที่ เหตุการณ์เต็มไปด้วยความวุ่นวายสับสน มีนักศึกษาและประชาชนบาดเจ็บและล้มตายเป็นจำนวนมาก คณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน นำโดย พลเรือเอก สงัด ชลออยู่ จึงทำการยึดอำนาจการปกครอง เพื่อจะได้เข้าไปแก้ไขสถานการณ์ดังกล่าวได้รวดเร็วขึ้น และเพื่อความมั่นคงของชาติบ้านเมือง จากนั้นได้เข้าเฝ้าฯ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพื่อกราบบังคมทูลรายงานสถานการณ์ของประเทศในขณะนั้นให้ทรงทราบ สถานการณ์ต่างๆ ก็เริ่มคลี่คลายลง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งนายธานินทร์ กรัยวิเชียร เป็นนายกรัฐมนตรี เพื่อให้แก้ไขสถานการณ์ต่างๆ ให้กลับคืนสู่สภาวะปกติโดยเร็ว เหตุการณ์ความสับสนวุ่นวายทั้งหลายจึงกลับคืนสู่สภาวะปกติอย่างรวดเร็ว ยุติการเสียเลือดเสียเนื้อ ทั้งนี้ ก็ด้วยเดชพระบารมีของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ ทรงเป็นที่เคารพสักการะ และเป็นศูนย์รวมแห่งความศรัทธาและความจงรักภักดีของปวงชนชาวไทยอย่างมั่นคงไม่มีวันเสื่อมคลาย พระมหากษัตริย์คุณได้ปกแผ่คุ้มครองเกล้าปวงชนไทย ทรงขจัดปัดเป่าภัยจากวิกฤตการณ์ นำประเทศคืนสู่ความผาสุกสงบร่มเย็นอีกครั้งหนึ่ง

ทรงยุติความขัดแย้ง สูญเสีย

เหตุการณ์เดือนพฤษภาคม ๒๕๓๕

เมื่อวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕ คณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ ซึ่งมีพลเอกสุนทร คงสมพงษ์ ผู้บัญชาการทหารสูงสุด เป็นหัวหน้าคณะ ได้กระทำการยึดอำนาจการปกครองประเทศจาก พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ นายกรัฐมนตรี และได้ประกาศยกเลิกรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๒๑ โดยให้เหตุผลหลักว่า มีการทุจริตคอร์รัปชันในบรรดาระัฐมนตรี ร่วมรัฐบาลอย่างกว้างขวางและเป็นเหตุจูงใจทางรัฐสภา ต่อมา ได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช ๒๕๓๔ เมื่อวันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๓๔ และประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔ เมื่อวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๓๔ ทำให้รัฐธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช ๒๕๓๔ ถูกยกเลิก รวมทั้งคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติต้องพ้นจากหน้าที่ตามไปด้วย

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป เมื่อวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๓๕ รัฐมนตรีได้โดยพรรคเดียว พรรคการเมือง ๕ พรรค ประกอบด้วย พรรคชาติไทย พรรคประชากรไทย พรรคกิจสังคม พรรคราษฎร์ และพรรคสามัคคีธรรม ได้สนับสนุนให้ พลเอก สุจินดา คราประยูร ซึ่งมีได้รับการเลือกตั้งจากประชาชน และเป็นผู้ร่วมการกระทำการยึดอำนาจการปกครองประเทศ ขึ้นมาดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี หลังจากไม่สามารถสนับสนุนนายณรงค์ วงศ์วรรณ หัวหน้าพรรคสามัคคีธรรมเป็นนายกรัฐมนตรีได้ เนื่องจากปัญหาเรื่องสถานภาพของนายณรงค์ วงศ์วรรณ และได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ พลเอก สุจินดา คราประยูร เป็นนายกรัฐมนตรี ในวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๓๕

ความเคลื่อนไหวทางการเมืองได้เริ่มขึ้นทั้งในและนอกรัฐสภา โดยในการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พรรคการเมืองฝ่ายค้าน ประกอบด้วย พรรคประชาธิปัตย์ พรรคพลังธรรม พรรคเอกภาพ พรรคความหวังใหม่ ได้ยื่นญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ๔ ประเด็น ดังนี้

๑. ให้ลดบทบาทวุฒิสภาลงเหลือเพียงหน้าที่กลั่นกรองกฎหมาย
๒. ให้ประธานผู้แทนราษฎรเป็นประธานรัฐสภา
๓. ในการประชุมสภาผู้แทนราษฎรสมัยที่ ๒ ขอให้พิจารณาเรื่องอื่นๆ รวมทั้งญัตติได้นอกเหนือจากการพิจารณากฎหมาย
๔. นายกรัฐมนตรีต้องมาจากการเลือกตั้ง

ขณะเดียวกัน เหตุการณ์ภายในนอกรัฐสภาก็ได้มีการเคลื่อนไหวทางการเมืองและขยายตัวอย่างกว้างขวาง โดนมี่แกนนำสำคัญ เช่น พลตรี จำลอง ศรีเมือง อดีตหัวหน้าพรรคพลังธรรม สหพันธ์นิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทย คณะกรรมการณรงค์เพื่อประชาธิปไตย และองค์การพัฒนาเอกชน เป็นต้น

การชุมนุมประท้วงเรียกร้องให้แก้ไขรัฐธรรมนูญและต่อต้านนายกรัฐมนตรีที่ไม่ได้มาจากการเลือกตั้งได้เริ่มขึ้นอีกเมื่อวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๓๕ ที่บริเวณสนามหลวง และต่อมากลุ่มผู้ชุมนุมประท้วงได้พยายามเคลื่อนขบวนไปยังทำเนียบรัฐบาล ความรุนแรงได้เริ่มขึ้นเมื่อเกิดการกระทบกระทั่งกับเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย เหตุการณ์ได้ทวีความรุนแรงขึ้นเมื่อทางเจ้าหน้าที่ทหารได้ใช้กำลังและอาวุธเข้าสลายการชุมนุม ทำให้ผู้ชุมนุมได้รับบาดเจ็บล้มตายเป็นจำนวนมาก ชาวการสลายการชุมนุมมิได้ปรากฏผ่านสื่อมวลชนภายในประเทศแต่ได้ไปปรากฏต่อสายตาต่างประเทศ เมื่อนักข่าวต่างประเทศได้เสนอข่าวการสลายการชุมนุมด้วยกำลังของเจ้าหน้าที่อย่างรุนแรงต่อผู้ชุมนุมประท้วงทางโทรทัศน์ในประเทศต่างๆ หลายประเทศ

คำของวันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๓๕ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานพระบรมราชวโรกาสให้ นายสัญญา ธรรมศักดิ์ ประธานองคมนตรี และพลเอก เปรม ติณสูลานนท์ องคมนตรี และรัฐบุรุษ นำพลเอก สุจินดา คราประยูร นายกรัฐมนตรี และพลตรี จำลอง ศรีเมือง อดีตหัวหน้าพรรคพลังธรรมเข้าเฝ้าฯ ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน ในโอกาสนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานพระราชดำรัสให้พลเอก สุจินดา คราประยูร และพลตรี จำลอง ศรีเมือง ซึ่งเป็นเสมือนตัวแทนของฝ่ายต่างๆ ช่วยกันแก้ไขปัญหาโดยหันหน้าเข้าหากันเพื่อฟื้นฟูบ้านเมือง โดยนายสัญญา ธรรมศักดิ์ และพลเอก เปรม ติณสูลานนท์ จะเป็นผู้ให้คำแนะนำปรึกษาด้วยความเป็นกลาง

ด้วยเดชพระบารมี และด้วยพระปรีชาญาณอันล้ำลึก เหตุการณ์รุนแรงภายในบ้านเมือง ซึ่งมีผลกระทบถึงเกียรติภูมิของชาติ กระทบกระเทือนภาวะเศรษฐกิจ และความผาสุกร่มเย็นของประชาชนเป็นส่วนใหญ่ก็ยุติลง บ้านเมืองกลับคืนสู่สภาวะปกติได้อีกครั้งหนึ่ง ท่ามกลางบรรยากาศที่เศร้าสลดอันเนื่องจากการเสียเลือดเนื้อและการแตกแยกสามัคคีกันในชาติ

ทรงเป็นเทียนชัยส่องนำทาง

แก้วิกฤติการเมือง ปี ๒๕๔๙

ภายหลังประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งแรก เมื่อวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๔๔ พร้อมกับการมีนายกรัฐมนตรีที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และได้รับเลือกตั้งด้วยเสียงข้างมากในสภาตามครรลองของรัฐธรรมนูญ ครั้งนั้นพรรคการเมืองที่ได้รับเลือกมากที่สุดและกลายเป็นเสียงข้างมากอย่างเบ็ดเสร็จเด็ดขาดในการเลือกตั้งอีกครั้ง เมื่อวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ คือ พรรคไทยรักไทย ซึ่งมีสมาชิกที่ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรถึง ๓๗๗ คน ส่งผลให้ พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร หัวหน้าพรรคไทยรักไทย ได้รับเลือกเป็นนายกรัฐมนตรีอย่างต่อเนื่อง

แต่ในช่วงระยะเวลาของการบริหารประเทศซึ่งมี พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร หัวหน้าพรรคไทยรักไทย เป็นนายกรัฐมนตรี ได้เริ่มมีกระแสต่อต้านการทำหน้าที่ของคณะรัฐมนตรี โดยเฉพาะนายกรัฐมนตรี และทวีความรุนแรงจนกลายเป็นวิกฤติศรัทธาของประชาชน โดยมองว่ามีการบริหารประเทศแบบรวมศูนย์คืออำนาจทั้งหมดอยู่ที่นายกรัฐมนตรีผู้เดียว รวมถึงมองว่าการทำงานนั้นมีวาระซ่อนเร้น คือมีผลประโยชน์ของครอบครัวและบุคคลใกล้ชิดเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยในหลายเรื่อง มีการแทรกแซงองค์กรอิสระที่ทำหน้าที่ตรวจสอบบางองค์กร

การวิพากษ์วิจารณ์และกระแสต่อต้านได้ขยายวงกว้างออกไปมากขึ้น เมื่อมีการยุบสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๙ โดยอ้างว่าเพื่อเป็นการคืนอำนาจให้กับประชาชน ตัดสินใจอีกครั้ง และกำหนดให้มีการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๙ ในขณะที่พรรคการเมืองอื่นๆ มองว่าเป็นการเร่งรีบชิงความได้เปรียบทางการเมือง พรรคการเมืองใหญ่หลายพรรค อาทิ พรรคประชาธิปัตย์ พรรคชาติไทย และพรรคมหาชน ได้ประกาศไม่ส่งผู้สมัครลงรับเลือกตั้ง ซึ่งผลของการเลือกตั้งก็เกิดปัญหาตามมามากมาย ไม่สามารถประกาศรับรองผลของการเลือกตั้งได้ทุกเขต

ครั้งนั้นความไม่พอใจในรูปแบบวิธีการบริหารประเทศภายใต้การนำของ พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ยิ่งขยายตัวมากขึ้น มีการรวมตัวกันของพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย และประชาชน นักวิชาการ นักศึกษา จำนวนมาก มีการชุมนุมประท้วงขับไล่ฝ่ายบริหาร ขณะเดียวกันก็มีประชาชนอีกกลุ่มหนึ่งยังคงศรัทธาและให้การสนับสนุนนายกรัฐมนตรี ในส่วนของฝ่ายนิติบัญญัติเองก็ไม่สามารถขับเคลื่อนได้ เพราะไม่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ในยามที่บ้านเมืองสับสน ความคิดของผู้คนแบ่งแยก รัฐธรรมนูญก็เหมือนไม่มีช่องทางให้ปรับใช้แก้ไขปัญหานี้ได้ อำนาจของฝ่ายนิติบัญญัติก็ยังไม่ทำงานไม่ได้โดยอิสระ

ในภาวะที่ไม่มีใครมองเห็นทางออกของวิกฤติครั้งนี้ เมื่อวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๔๙ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานพระบรมราโชวาทแก่ตุลาการศาลปกครองสูงสุด และผู้พิพากษาประจำศาลสำนักงานศาลยุติธรรม ในการนี้ทรงมีพระราชดำรัสแนะนำหลักการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นด้วย และทันทีที่มีการแพร่ภาพกระแสพระราชดำรัสดังกล่าว ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต่างน้อมรับกระแสพระราชดำรัส ซึ่งนับเป็นทางที่ดีที่สุด พระราชดำรัสในครั้งนี้จึงเปรียบเสมือนเทียนชัยส่องนำทาง ตุลาการได้กลายเป็นความหวังในการแก้วิกฤติในที่สุด

ภาคผนวกเพชรบูรณ์ในวันวาน

นครบาลเพชรบูรณ์

เมืองหลวงแห่งใหม่ของ จอมพล ป.

จากคำบอกเล่าของผู้เฒ่าผู้แก่ในอดีต ท่านกล่าวว่า สมัยสงครามมหาเอเชียบูรพา ในสงครามโลกครั้งที่ ๒ เมื่อประมาณวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๔๘๔ กองทัพญี่ปุ่นได้ทำการบุกเข้าเมืองไทย แรกเริ่มได้เจรจาตกลงกันขอเป็นทางผ่านไปพม่าและมลายู แต่ต่อมากลับบีบบังคับให้เข้าร่วมประกาศสงครามกับอังกฤษและอเมริกา (สัมพันธมิตร) ทำให้ประเทศไทยตกอยู่ในภาวะคับขันกลืนไม่เข้า คายไม่ออก รวากับถูกอดปากเอาไว้ แต่หากเราจะสู้รบปรบมือกับญี่ปุ่น ก็ต้องเผชิญการตอบคำถามให้ได้ว่า เราจะสู้เพื่อใคร? สู้เพื่อตัวเองก็ต้องแพ้ หรือ แพ้จากการสู้เพื่อสัมพันธมิตร ฝ่ายสัมพันธมิตร ก็ให้เราช่วยตัวเองไปก่อน กล่าวโดยสรุปก็คือเราจะต้องเก็บกำลังเอาไว้ ไม่ใช่สู้อย่างวู่ววล้าง หากแต่ต้องสู้อย่างมีสติ ทั้งยังวางแผนอย่างดี และสุขุมรอบคอบเยือกเย็นอีกด้วย

แผนต่อต้านญี่ปุ่นของจอมพล ป.

จอมพล ป. พิบูลสงคราม ในฐานะหัวหน้ารัฐบาล ได้วางแผนต่อต้านญี่ปุ่นไว้หลายประการ อย่างแยบยล ไม่ว่าจะเป็นแผนการเจรจาทำความเข้าใจกับจีนที่จะนัดพบกันที่จุงกิงและอังกฤษและสหรัฐอเมริกา แต่แผนที่สำคัญประการหนึ่งก็คือ การเตรียมการจะสร้าง**นครบาลเพชรบูรณ์**ขึ้นเป็นเมืองหลวงแห่งใหม่ เนื่องจากเพชรบูรณ์มีภูมิประเทศสวยงาม มีภูเขาล้อมรอบทั้ง ๔ ด้าน กำลังน้อยก็สามารถต่อต้านข้าศึกที่มีกำลังมากได้ เหมาะที่จะเป็นปราการสำหรับต่อสู้ข้าศึก ทั้งชัยภูมิ รั้วรอบขอบชิด ตลอดจนความได้เปรียบทางพื้นที่ในการเล่นกลศึก

ตราพระราชกำหนดรับรอง

ด้วยเหตุประการที่กล่าวมาข้างต้นนั้น รัฐบาลจอมพล ป. จึงได้ตรา **“พระราชกำหนดระเบียบราชการบริหารนครบาลเพชรบูรณ์ พ.ศ. ๒๔๘๗”** เพื่อยกฐานะจังหวัดเพชรบูรณ์ขึ้นเป็น **“นครบาล”** เป็นการเตรียมการไว้ในยามประเทศอยู่ในภาวะคับขันจะได้ย้ายเมืองหลวงไปอยู่เพชรบูรณ์ อันเป็นอีกหนึ่งตำนานเล่าขานของชาวเพชรบูรณ์

เรื่องราวการสร้างเมืองหลวงใหม่

ในการสร้างเมืองหลวงใหม่ขณะนั้น ย่อมมีปัญหาตามมาด้วยกันทั้งนั้น จากการที่ความเจริญในอดีตหาได้กระจายไปไม่ทั่วถึงจึงเกิดปัญหาจากที่เริ่มต้น ดังเช่นที่จะกล่าวต่อไปนี้ก็คือ ความทุกข์ยาก

และป่วยเจ็บของราษฎรที่ถูกเกณฑ์ไปสร้างเมืองหลวงใหม่ ศาสตราจารย์รอง ศยามานนท์ เขียนไว้ในหนังสือ “ประวัติศาสตร์ไทยในระบอบรัฐธรรมนูญ” ความตอนหนึ่งว่า

“ผู้เขียนจำได้ว่า เป็นกรรมการผู้หนึ่งในคณะกรรมการเคลื่อนย้ายจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยไปยังจังหวัดเพชรบูรณ์ เมื่อไปเห็นสภาพจังหวัดก็หมดความกระตือรือร้นที่จะทำงาน เพราะได้ไปเห็นสภาพราษฎรที่ถูกเกณฑ์ไปสร้างเมืองหลวงใหม่ก็น่าเศร้าสลดใจ เพราะราษฎรที่ถูกเกณฑ์ไปเจ็บล้มตายเป็นอันมาก ส่วนใหญ่เป็นโรคไข้จับสั่นหรือมาลาเรีย ดังจะเห็นอย่างคร่าวๆ จากสถิติต่อไปนี้

ราษฎรที่ถูกเกณฑ์ไปทำงานจากจังหวัดต่างๆ ตั้งแต่เดือนมีนาคมถึงเดือนกันยายน พ.ศ. ๒๔๘๗

มีจำนวน	๑๒๗,๒๘๑	คน
ป่วย	๑๔,๓๑๖	คน
ตาย	๔,๐๔๐	คน”

ปัญหากรณีดังกล่าวนั้น (ท่านปรีดี พนมยงค์) ผู้ก่อตั้งขบวนการเสรีไทยไม่เห็นด้วยกับการสร้างเมืองหลวงใหม่ของจอมพล ป.พิบูลสงคราม ได้เขียนเล่าไว้ในหนังสือ “ประวัติศาสตร์การเมืองไทย” อันพอสรุปความในปัญหานี้และขอความช่วยเหลือไว้ดังนี้

“ตัวเลขดังกล่าวต่ำกว่าตัวเลขจริงมากนัก ซึ่งต่อมามีคนตายถึงจำนวน ๑๘,๓๕๖ คน เป็นอย่างน้อย ส่วนที่เหลือจากตายนั้นต้องทุกข์ทรมานเพราะขาดอาหารและอื่นๆ อีกไม่น้อยกว่า ๑ แสนคนที่กำลังรอวันตายอยู่เช่นกัน”

ความอีกตอนหนึ่ง เมื่อสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (จวน อุฏฐายี) ขณะดำรงสมณศักดิ์พระราชอาณัติชั้นผู้ใหญ่ ได้ไปขอพบ ท่านปรีดี พนมยงค์ ในฐานะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ปรารภสอบถามถึงความวิตกกังวลในปัญหานี้ (ขอสรุปแบบถาม - ตอบ)

ถาม : ในวงราชการไม่มีใครคัดค้านบ้างหรือ

ตอบ : เจ้าหน้าที่ส่วนมากไม่เห็นพ้องด้วยกับวิธีสร้างชาติของจอมพลพิบูลฯ แต่เกรงกลัวอำนาจจึงไม่กล้าทัดทานและทำไปตามคำสั่ง

ถาม : คณะผู้สำเร็จราชการฯ จะย้ายไปอยู่เพชรบูรณ์หรือไม่

ตอบ : จอมพลพิบูลฯ ได้วางแผนที่จะถ่างป่าสร้างโรงเรียนชั่วคราวให้คณะผู้สำเร็จราชการฯ ย้ายไปอยู่เพชรบูรณ์

ถาม : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยก็จะย้ายไปเพชรบูรณ์ ก็เท่ากับเอาอนิสิตไปตายที่เพชรบูรณ์ ครูบาอาจารย์ที่จัดการย้ายมหาวิทยาลัยนั้นก็เป็นผู้มีความรู้สูง เหตุใดพวกเขาจึง

“เห็นกงจักรเป็นดอกบัว เห็นเลือดที่ไหลโถมตัวเป็นเครื่องประดับ” แล้วตั้งคำถามต่อไปว่า : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ฯ จะต้องย้ายไปเพชรบูรณ์อย่างมหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์หรือไม่

ตอบ : ข้าพเจ้าไม่เห็นกงจักรเป็นดอกบัว ดังนั้นจึงได้แจ้งแก่รัฐบาลแล้วว่าไม่จำเป็นที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ฯ จะต้องย้ายไปเพชรบูรณ์ เพราะเหตุว่ามหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงในต่างประเทศก็ได้ตั้งอยู่ที่เมืองหลวง เช่น มหาวิทยาลัยออกซฟอร์ดและเคมบริดจ์ก็ได้ตั้งอยู่ที่กรุงลอนดอน

ถาม : พระมหากษัตริย์องค์ใดจะประทับที่เมืองหลวงใหม่

ตอบ : นั้นเป็นเรื่องของอนาคต

ปรารภ : “อาตมาขอฝากไว้ด้วย”

จอมพล ป. ลาออกจากนายกา

การเมืองในรัฐสภาผันผวน อำนาจบารมีของจอมพล ป. ในสภาลดน้อยลง ระยะเวลาพระราชกำหนด...นครบาลเพชรบูรณ์ ของรัฐบาลจอมพล ป. สภาผู้แทนราษฎรลงมติ ไม่อนุมัติด้วยคะแนนเสียง ๔๘ ต่อ ๓๖ พระราชกำหนดดังกล่าวจึงตกไป เป็นผลทำให้จอมพล ป. พิบูลสงครามต้องกราบถวายบังคมลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๔๘๗ และต่อมาเมื่อวันที่ ๒ กันยายน ๒๔๘๘ ญี่ปุ่นประกาศยอมแพ้สงครามต่อฝ่ายสัมพันธมิตร **ตำนานเพชรบูรณ์เมืองหลวงใหม่จึงสิ้นสุด**

รื้อรื้อรื้อความทรงจำสีจางๆ จากการเกณฑ์ราษฎรไปสร้างเมืองหลวงใหม่

สิ่งที่จะกล่าวต่อไปผ่านเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ที่ได้อ้างอิงมาข้างต้นนั้น คือคำบอกเล่าจากผู้เฒ่าผู้แก่มากมายหลายร้อยชีวิต ที่ส่งผ่านความทรงจำดีๆ จากรุ่นสู่รุ่นของชาวเพชรบูรณ์ จากกรณีราษฎรที่ถูกเกณฑ์ไปสร้างเมืองหลวงใหม่ที่เพชรบูรณ์ สมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี ในปี พ.ศ. ๒๔๘๗ นั้นมีคำกล่าวในหนังสือและบันทึกหลายๆ ตำราอ้างว่าได้รับความทุกข์ยากเจ็บป่วยจำนวนมาก และที่เสียชีวิตไปแล้วไม่ต่ำกว่า ๑๘,๓๕๖ คน และยังมีคนที่รอวันตายอยู่อีกนับแสนคน แต่เมื่อได้เก็บข้อมูลสอบถามจากคนในอดีตที่ถักทอและเรียงร้อยเรื่องราวและส่งมอบความทรงจำพวกเขาเหล่านั้นกลับบอกว่านี่คือดินแดนแห่งโอกาส แสงอรุณอรุโณทัยแห่งการเริ่มต้น อันอบอวลด้วยความสุขและความทรงจำ

คำพูดประชดจากคนภายนอกอันตรงข้ามกับสิ่งที่ได้พบ

ในอดีตนั้นมีความประชดประชันเพื่อให้เกิดความหวาดกลัวมากมาย หลายคนอาจคิดไม่ถึง เคยมีหนังสือและตำราบันทึกว่า ผู้ที่ถูกเกณฑ์ไปทำงานสร้างเมืองหลวงใหม่ที่เพชรบูรณ์นั้น “*ให้เอาหม้อดินผูกคอไปด้วย*” นั่นก็หมายความว่า ให้เอาหม้อดินหม้อใหม่ติดตัวไปด้วย เพราะอย่างไรเสียก็ต้องไปจบชีวิตที่นั่น จะได้ใช้หม้อดินใส่กระดูกกลับบ้าน และกล่าวว่าคำพูดนี้มีใช้คำขูให้หวาดกลัวแต่เป็นเรื่องจริง โดยกล่าวว่าจังหวัดเพชรบูรณ์เป็นดงเป็นป่า ไข้ป่าที่เรียกว่าไข้จับสั่นหรือไข้มาลาเรียระบาดชุกชุมไปทั่ว แต่คำพูดที่ว่า “*ให้เอาหม้อดินผูกคอไปด้วย*” นั้น บ้างก็ว่าน่าจะเป็นคำพูดประชดประชันให้ผู้ที่มิอำนาจเกี่ยวข้องหาทางเปลี่ยนแปลงแก้ไขมากกว่า หากแต่ความเป็นจริงแล้วสิ่งที่เกิดขึ้นหาได้เป็นเช่นนั้นไม่

ในยามที่เริ่มต้นในการสร้างนครบาลใหม่ โดยหวังตั้งจังหวัดเพชรบูรณ์เป็นอีกหนึ่งทางเลือกในการเป็นเมืองหลวงใหม่นั้น ในทุกๆ ครั้งของประวัติศาสตร์เมื่อเราเริ่มต้นผลักดันสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ และริเริ่มขึ้นนั้น ย่อมต้องมีการนำความเจริญและสิ่งใหม่ๆ เข้าไป ดังคำกล่าวที่ว่า กรุงโรมยังไม่สามารถสร้างเสร็จในวันเดียว เฉากเช่นเพชรบูรณ์ฉันใดก็ฉันนั้นที่ต้องมีอุปสรรคเข้ามาในการเริ่มนำความเจริญและการพัฒนาเข้ามา โดยเมื่อได้ถามเหล่าผู้ที่อยู่ในห้วงเวลาเหล่านั้นก็ได้รับคำตอบว่า เมื่อมาที่เพชรบูรณ์ในขณะนั้นกลับได้รับทั้งโอกาสจนถึงกระทั่งตั้งตัวได้ และดีใจที่ได้เป็นลูกหลานชาวเพชรบูรณ์จนถึงกับต้องขอบคุณที่มีการริเริ่มที่จะสร้างที่นี้เป็นเมืองหลวงแห่งใหม่ในตอนนั้น หากกล่าวโดยสรุปก็คือ ***“เพชรบูรณ์เปรียบดั่งแสงแห่งโอกาส หาได้เหมือนข่าวลือร้ายๆ ที่แพร่ออกไปไม่”***

เมื่อต้องถูกเกณฑ์ไปเพชรบูรณ์

ในวันที่ผู้เฒ่าผู้แก่บางท่านในขณะนั้นมีชื่ออยู่ในบัญชีถูกเกณฑ์ไปจังหวัดเพชรบูรณ์ เขารู้สึกสับสน กังวล ลังเล แต่เมื่อมาถึงวันนี้มองกลับมา กลับรู้สึกขอบคุณในคราวนั้นที่ได้เปิดโอกาสให้ตัวเองและถ่ายทอดเรื่องราวผ่านรุ่นสู่รุ่นให้ลูกหลานได้ฟัง

เงินเดือนจะพอดูแลลูกหลานบ้างไหม

ผู้เฒ่าผู้แก่บางท่านในขณะนั้นที่อยู่ในบัญชีถูกเกณฑ์เล่าให้ลูกหลานท่านฟังว่า แรกเริ่มเดิมทีรับราชการครู เงินเดือนสมัยนั้นเดือนๆ หนึ่งเพียงแค่หลักสิบบาทต้นเท่านั้น แต่โดยมากคนยุคนั้นมีความนิยมในการทำการเกษตรแบบพออยู่พอกินในครัวเรือน บางส่วนที่ทำได้ไว้ก็นำไปขายได้อีกด้วย เช่น เลี้ยงไก่ เลี้ยงเป็ด เอาไว้กินทั้งเนื้อกินทั้งไข่ แถมยังได้เป็นอาชีพเสริมได้อีกด้วย แต่เดิมคนไทยเราเคยชินกับวิถีของเกษตรกรรมอยู่แล้วก็เลี้ยงปล่อยตามทุ่ง ปล่อยให้หากินตามทุ่งไร่ทุ่งนาตามธรรมชาติ

อาหารไก่และเป็ดจึงเป็นพวกกุ้งหอยปูปลาสมัยนั้นที่มีจำนวนมากมายเหลือคณา มีการให้อาหารเลี้ยงเพิ่มก็มาจากข้าวเปลือกจากข้าวที่ปลูกเองบ้างก็เท่านั้น เวลาได้ไขมาก็ฟ่องโตสดหอมอร่อยอย่าบอกใครเชียว ทั้งยังมีบ่อปลาที่น้ำใสไหลเย็น ยังไม่รวมการปลูกพืชผักผลไม้ที่มีอีกมากมายจนอาจเรียกได้ว่า เมื่อมาอยู่ที่เพชรบูรณ์ที่นอกจากเงินเดือนที่ได้รับอยู่แล้วการได้พบอีกหนึ่งอู่ข้าวอู่น้ำก็ช่วยให้ดูแลลูกหลานได้มากมายกว่าเงินเดือนอีกนัก

โรคภัยไข้เจ็บ ไข้ป่าชุกชุม แต่ความปลอดภัยเกินร้อย

เวลาอยู่ในดงเมืองที่ทำการสร้างเหมือนใหม่ ในยุคที่ความเจริญ ความสะดวกสบายยังไม่มีถึงเพียงนี้ แน่نونว่าสิ่งที่จะต้องเตรียมคือ มุ้งหมอน เสี่ยงอาหาร เมื่อสาธารณูปโภคไม่มีในยามค่ำมืดเราก็ไม่ไปไหนต้องรีบกางมุ้งดับตะเกียงนอนเพื่อไม่ให้ยุงกัด เพราะไข้ป่าในขณะนั้นชุกชุมมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในฤดูฝน ช่วงที่ต้นสี้ออกดอก ชาวบ้านในดงในปากถ้ำกันจนตัวสั่นจันทก เรียกว่า “ไข้ดอกสี้อ” กันมากมาย แต่โรคภัยไข้เจ็บนั้นในอดีตก็มีกันทุกที่ไม่วั้นจะที่ไหนก็ตาม ต่างจังหวัดก็อาจจะมากหน่อย ในเมืองกรุงก็อาจจะน้อยหน่อย แต่สิ่งหนึ่งที่มีได้มีตามมาซึ่งนับเป็นสิ่งดีก็คือที่เพชรบูรณ์แทบไม่มีมิชโมยหรือโจร อาจกล่าวได้ว่าปลอดภัยเกินร้อยด้วยซ้ำไป

สิทธิประโยชน์เพิ่มเบี้ย

กล่าวถึงอาชีพครูในยุคนี้ปัจจุบันก็ยังถูกเปรียบเปรยเอาไว้ว่าเป็นเรือจ้างเหมือนเคยนั้น หากคุณครูท่านใดต้องไปสอนโรงเรียนในดงและมีความกั้นดาร อีกทั้งยังมีไข้ป่าที่ชุกชุมเป็นเหมือนสิ่งใกล้ตัว และก็ยังห่างไกลครอบครัว ก็ได้รับความเห็นใจจึงเพิ่มเงินเป็น “เบี้ยกั้นดาร” ให้ครูที่สอนอยู่ในดงทุกคนอีกด้วย “จากความเสียสละของเหล่าครูผู้ทุ่มเท จนบางคนถึงขั้นกล่าวว่าทำดีด้วยใจแม้จะไม่ได้เออยากได้เงินเพิ่มเป็นรางวัล เพราะอยากมอบความรู้ให้ศิษย์ก็ตาม แต่จังหวัดเพชรบูรณ์ก็เป็นดินแดนที่ทำความดีแล้วก็ยังโชคดีมีเบื่องบนเห็นและรับรู้”

ดินแดนแห่งโอกาสและการเปลี่ยนอาชีพ

บางคนมาที่เพชรบูรณ์จากการถูกเกณฑ์มาเนื่องด้วยรับราชการ แต่เมื่อมาอยู่ที่นี้ก็ตั้งรกรากกันใหม่จนเปลี่ยนอาชีพด้วยการทำธุรกิจ เริ่มจากค้าขาย จนเป็นเจ้าของกิจการใหญ่โต ร่ำรวย จากดินแดนแห่งโอกาสบนพื้นแผ่นดินแห่งนี้ บางคนก็กลับกลายเป็นพยายามสอบและเรียนเสริมเพิ่มเติมจนได้เป็นข้าราชการก็มีเช่นกัน จนมีคำกล่าวจากคนในรุ่นดังกล่าวว่า “เพชรบูรณ์เป็นดินแดนแห่งโอกาสและความเปลี่ยนแปลงในตัวคน ผ่านแรงขับของจิตใต้สำนึกที่ดี”

การถูกเกณฑ์หลายๆ รุ่นต้องไปเพชรบูรณ์ ความจริงกับข่าวลือ

คนยุคนั้นหลายๆ คน ณ ขณะเวลานั้น มีรายชื่อในบัญชีที่จะต้องถูกเกณฑ์ไปเพชรบูรณ์ รุ่นแล้วรุ่นเล่า ไม่ว่าจะป็นรุ่นที่ ๒ รุ่นที่ ๑ หรือรุ่นไหนก็ตาม ก่อนไปมักหวาดกลัวกับเรื่องข่าวลือที่ได้ยินมา บ้างก็พยายามหาวิธีให้ไม่ต้องไป แต่เมื่อเดินทางไปแล้ว ไม่ว่าจะป็นการเดินทางผ่านหัวหน้าเป็นผู้ควบคุมเดินทางโดยรถยนต์ไปส่งถึงเพชรบูรณ์ หรือด้วยวิธีอื่นใดก็ตาม และเมื่อถูกสำรวจทำบัญชีกำหนดตัวให้เป็นผู้ที่จะต้องถูกเกณฑ์ไปนั้นแต่เริ่มเดิมทีก็ยังคงเต็มไปด้วยความกลัวที่พลุ่งพล่านกระจายไปทั่ว บ้างก็มีแนวคิดที่ว่าไปแล้วจะทำประโยชน์ให้แก่ชุมชนได้มากน้อยเพียงใด ข่าวลือจะเป็นจริงหรือไม่

เมื่อทุกคนได้มาพบกับความจริงต่างก็ต้องตั้งและตกใจไปตามๆ กันทั้งนั้น อันน่าจะเข้าช้อยกเว้นในหัวใจที่ส่งผ่านออกมาว่า “หากเราไม่ให้โอกาสตัวเองที่จะมาที่นี่หรือถูกเกณฑ์มาที่นี่ เราจะไม่มีวันรู้เลยว่าเรื่องจริงและข่าวลือต่างกันเพียงใด” เพราะเมื่อมาถึงที่เพชรบูรณ์ก็เต็มไปด้วยสิ่งดีๆ มากมาย ทั้งสิ่งแวดล้อม ผู้คน ธรรมชาติ ความรัก ความอบอุ่นทางใจ มิตรภาพ โอกาส สิ่งทีครั้งหนึ่งในชีวิตนี้เราอาจหาที่ไหนไม่ได้อีกต่อไปแล้วด้วยซ้ำหากไม่ได้มาที่นี่ ทั้งยังมีโอกาสทำประโยชน์ให้ชุมชนและแผ่นดิน นี่เป็นคำกล่าวจากผู้เฒ่าผู้แก่ที่กล่าวให้ลูกหลานได้รับทราบถึงความจริงที่ตนได้รับสะท้อนผ่านคำสอนที่ว่า บางครั้งเราก็เชื่อข่าวลือเสียทั้งหมดหาได้ไม่ หากเราไม่ได้ลองมาค้นหาความจริงด้วยตนเอง

สนับสนุนในเรื่องเกษตรกร

ในอดีตนั้นกล่าวได้ว่าประเทศไทยของเรามุ่งเน้นในเรื่องของเกษตรกรรม โดยจังหวัดเพชรบูรณ์ก็เช่นกัน เพื่อเป็นการสนับสนุนเกษตรกรในการทำมาหากิน ช่วงเวลาดังกล่าวนั้นทางการก็ได้สนับสนุนให้ราษฎรปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ทุกครัวเรือน

เรื่องการเกษตรถูกนำเข้าไปประชุมด้วย

ไม่เชื่อก็ต้องเชื่อ ในยุคนั้นจากปากคำบอกเล่าของผู้เฒ่าผู้แก่นั้น เรื่องการทำเกษตรกรรมต่างๆ มีการนำเข้าไปประชุมในส่วนท้องถิ่นของเพชรบูรณ์อย่างแข็งขันอีกด้วย นอกจากนี้ยังมีตำแหน่งปลัดตำบล โดยชาวบ้านยุคนั้นยังเคยมีคนนำเรื่องการเกษตรของตนไปแจ้งยังปลัดตำบล และปลัดตำบลก็จะบอกกล่าวพร้อมทั้งแจ้งไปยังนายอำเภอให้ทราบ เพื่อที่นายอำเภอจะได้นำเรื่องดังกล่าวเข้าไปยังที่ประชุมกรรมการของอำเภออีกด้วย

ข้อแลกเปลี่ยนที่ไม่ต้องไปเพชรบูรณ์

ในยุคดังกล่าวนั้นอาจเรียกได้ว่าเพื่อสนับสนุนผู้ที่ประกอบอาชีพเกษตรกร โดยเฉพาะผู้ที่เลี้ยงสัตว์บางประเภท ถึงกับเคยมีมติว่า ถ้าใครมีสัตว์ที่เลี้ยงบางประเภทตามจำนวนตั้งแต่ที่กำหนดไว้ขึ้นไป ไม่ต้องถูกเกณฑ์ไปสร้างเมืองเพชรบูรณ์ ซึ่งแม้จะมีมติดังกล่าว แต่หลังจากที่มีคนส่วนมากได้พิสูจน์เรื่องข่าวลือและเรื่องจริงแล้ว “สิ่งนั้นก็หาได้ทำให้คนไม่อยากจะมาอยู่ที่เพชรบูรณ์ไม่ เพราะที่นี้เรื่องจริงที่หลากหลาย คนได้พบจากประสบการณ์ตรงคือแสงแห่งความหวังและสิ่งดีๆ ที่งดงามอย่างแท้จริง”

หลังจากนั้นเมื่อมีข่าวลือและความจริงที่ตรงข้ามกัน ดังคำบอกเล่าของผู้เฒ่าผู้แก่ที่ได้กล่าวมานี้เกิดขึ้น “เมืองเพชรบูรณ์” กับเรื่องราวที่แพร่กระจายออกไปในวงกว้างนั้น ปรากฏว่ามีผู้คนมากมายพากันมาที่แห่งนี้ และก็กลายเป็นชาวเพชรบูรณ์อยู่ร่วมกับชาวบ้านที่นี้ จนกลายเป็นครอบครัวเดียวกันบนผืนแผ่นดินไทยดินแดนแห่งความสามัคคีนี้สืบต่อมา เรื่องราวของเพชรบูรณ์ก็ถูกกล่าวขานว่าเป็นดินแดนแห่งโอกาสสืบนับแต่นั้นเป็นต้นมา

ภาคผนวกเหตุการณ์ทางการเมือง
ปี พ.ศ. ๒๕๓๔ - ๒๕๔๔

คณะรัฐมนตรี

คณะที่ ๔๖

๙ ธันวาคม ๒๕๓๓ - ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๔

โดยที่ พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ได้ลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี และประธานรัฐสภาได้นำความกราบบังคมทูลพระกรุณาว่า ได้ดำเนินการตามวิถีทางในระบอบประชาธิปไตยแล้ว จึงทรงพระราชดำริว่า พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ เป็นผู้ที่เหมาะสมควรไว้วางพระราชหฤทัยให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ตั้ง พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ เป็นนายกรัฐมนตรี^๑ เมื่อวันที่ ๙ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๓

วันที่ ๑๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๓ ได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งรัฐมนตรี^๒ คณะรัฐมนตรี คณะที่ ๔๖ มีรายนามดังต่อไปนี้

รายชื่อคณะรัฐมนตรี

๑. พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ	เป็นนายกรัฐมนตรี
๒. นายบุญเฮื้อ ประเสริฐสุวรรณ	เป็นรองนายกรัฐมนตรี
๓. นายเฉลิมพันธ์ ศรีวิกรม์	เป็นรองนายกรัฐมนตรี
๔. นายโกศล ไกรฤกษ์	เป็นรองนายกรัฐมนตรี
๕. พลเอกมานะ รัตนโกเศศ	เป็นรองนายกรัฐมนตรี
๖. พลเอกอาทิตย์ กำลังเอก	เป็นรองนายกรัฐมนตรี
๗. นายสอาด ปิยวรรณ	เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
๘. นายกร ทัพพะรังสี	เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
๙. พลเอกหาญ ลีนาถนันท	เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
๑๐. พลตำรวจโท จำรัส มังคลารัตน์	เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
๑๑. นายสรอรรถ กลิ่นประทุม	เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
๑๒. นายสวัสดิ์ คำประกอบ	เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี

^๑ ราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ เล่ม ๑๐๗ ตอนที่ ๒๔๕ หน้า ๑ - ๒ ลงวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๓๓

^๒ ราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ เล่ม ๑๐๗ ตอนที่ ๒๔๐ หน้า ๑ - ๒ ลงวันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๓๓

๑๓. พลเอก ขาดิชาย ชุณหะวัณ	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม
๑๔. นายบรรหาร ศิลปอาชา	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง
๑๕. นายสุชน ชามพูนท	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง
๑๖. นายชวลิต ธนะชานันท์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง
๑๗. นายอาทิตย์ อุไรรัตน์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
๑๘. นายจรัส ฟ้าช่วย	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
๑๙. นายณรงค์ วงศ์วรรณ	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๒๐. นายสมพงษ์ อมรวิวัฒน์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๒๑. นายอุดมศักดิ์ ทังทอง	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๒๒. นายวโรทัย ภิญญาสาสน์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๒๓. นายสมัคร สุนทรเวช	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม
๒๔. นายประทวน รมยานนท์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม
๒๕. นายเจริญ เขาวนัประยูร	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม
๒๖. นายสุวัจน์ ลิปตพัลลภ	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม
๒๗. นายอมเรศ ศิลาอ่อน	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์
๒๘. นายชูชีพ หาญสวัสดิ์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์
๒๙. นายจำนงค์ โพธิสาโร	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์
๓๐. พลตำรวจเอก ประमाण อติเรกสาร	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
๓๑. นายเสนาะ เทียนทอง	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย
๓๒. นายพินิจ จันทรสุรินทร์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย
๓๓. นายปภิต พัฒนกุล	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย
๓๔. นายวัฒนา อัครเหม	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย
๓๕. นายอุทัย พิมพ์ใจชน	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม
๓๖. นายอนุวรรตน์ วัฒนพงศ์ศิริ	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการพลังงาน
๓๗. พลเอก เทียนชัย ศิริสัมพันธ์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
๓๘. นายบุญถึง ผลพานิชย์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

๓๙. นายสกุล ศรีพรหม	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
๔๐. นายปิยะฉัตร วัชรภรณ์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข
๔๑. นายเต๋น โต๊ะมีนา	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุข
๔๒. นายวีรพร สิทธิธรรม	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุข
๔๓. นายประมวล สภาวสุ	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม
๔๔. นายสมาน ภูมมะกาญจนะ	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม
๔๕. นายประยูร สุรนิงค์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม
๔๖. นายยิ่งพันธ์ มนะสิการ	เป็นรัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย

วันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๔ ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ตั้งให้

๑. พลเอก อาทิตย์ กำลังเอก	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม
อีกตำแหน่งหนึ่ง ^{๑)} |
|---------------------------|--|

^{๑)} ราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ เล่ม ๑๐๘ ตอนที่ ๒๗ หน้า ๑ - ๒ ลงวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๔

คณะรัฐมนตรี

คณะที่ ๔๗

๒ มีนาคม ๒๕๓๔ - ๗ เมษายน ๒๕๓๕

โดยที่คณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ ซึ่งประกอบด้วยทหารบก ทหารเรือ ทหารอากาศ ตำรวจ และพลเรือน ได้เข้าทำการควบคุมอำนาจในการปกครองประเทศได้เป็นผลสำเร็จ ตั้งแต่เวลา ๑๑.๓๐ น. ของวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๔ ประธานสภารักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ ได้นำความกราบบังคมทูลพระกรุณาว่า นายอานันท์ ปันยารชุน สมควรได้รับความไว้วางพระราชหฤทัย ให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง นายอานันท์ ปันยารชุน เป็นนายกรัฐมนตรี^๑ เมื่อวันที่ ๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๓๔

วันที่ ๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๓๔ ได้มีพระราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งรัฐมนตรี^๒ คณะรัฐมนตรี คณะที่ ๔๗ มีรายนามดังต่อไปนี้

รายชื่อคณะรัฐมนตรี

๑. นายอานันท์ ปันยารชุน	เป็นนายกรัฐมนตรี
๒. นายเสนาะ อุณากรุล	เป็นรองนายกรัฐมนตรี
๓. พลตำรวจเอก เกา สารสิน	เป็นรองนายกรัฐมนตรี
๔. นายมีชัย ฤชุพันธุ์	เป็นรองนายกรัฐมนตรี
๕. หม่อมราชวงศ์เกษมสโมสร เกษมศรี	เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
๖. นายไพจิตร เอื้อทวีกุล	เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
๗. นายมีชัย วีระไวทยะ	เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
๘. นายสายสุรี จุติกุล	เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
๙. พลเรือเอก ประพัฒน์ กฤษณจันทร์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม
๑๐. พลเอก วิมล วงศ์วานิช	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม
๑๑. พลอากาศเอก พิเศษฐ์ ศาลิคุปต์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม

^๑ ราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ เล่ม ๑๐๘ ตอนที่ ๔๒ หน้า ๑ - ๒ ลงวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๓๔

^๒ ราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ เล่ม ๑๐๘ ตอนที่ ๔๕ หน้า ๑ - ๕ ลงวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๓๔

๑๒. นายสุธี สิงห์เสนห์ เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง
๑๓. นายวีรพงษ์ รามางกูร เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง
๑๔. นายอาสา สารสิน เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
๑๕. นายวิเชียร วัฒนคุณ เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
๑๖. นายอาณัติ อภาภิรม เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๑๗. นายอาชว์ เตาลานนท์ เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๑๘. นายโมฆิต บั้นเปี่ยมรัษฎ์ เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๑๙. นายอนุกุล ประจวบเหมาะ เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม
๒๐. หม่อมหลวงเชิงชาญ กำภู เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม
๒๑. พลเอก วิโรจน์ แสงสนิท เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม
๒๒. พลอากาศเอก สุเทพ เพชรักษ์ เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม
๒๓. นายอมเรศ ศิลาอ่อน เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์
๒๔. พลเอก อิศระพงศ์ หนูนภักดี เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
๒๕. พลอากาศเอก อนันต์ กลินทะ เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย
๒๖. พลเรือเอก วิเชษฐุ การุณยวนิช เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย
๒๗. นายประภาศน์ อวยชัย เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม
๒๘. นายสง่า สรรพศรี เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และพลังงาน
๒๙. นายก่อ สวัสดิ์พาณิชย์ เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
๓๐. นายสมชัย วุฑฒิปรีชา เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
๓๑. นายไพโรจน์ นิงสานนท์ เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข
๓๒. นายอรรถสิทธิ์ เวชชาชีวะ เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุข
๓๓. นายสีปพนนท์ เกตุทัต เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม
๓๔. นายวีระ สุสังกรกาญจน์ เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม
๓๕. นายเกษม สุวรรณกุล เป็นรัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย

วันที่ ๑๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๓๔ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้

๑. หม่อมราชวงศ์ปรีดิยาธร เทวกุล เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์^{๑)}

วันที่ ๒๙ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๓๔ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้

๑. นายเจริญจิตต์ ณ สงขลา เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย^{๒)}

หมายเหตุ คณะรัฐมนตรีคณะนี้สิ้นสุดลง เนื่องจากมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
ทั่วไป ในวันที่ ๒๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๓๕ คณะรัฐมนตรีชุดนี้จึงพ้นจากตำแหน่งไปตามวาระ

^{๑)} ราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ เล่ม ๑๐๘ ตอนที่ ๑๒๓ หน้า ๔ - ๕ ลงวันที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๓๔

^{๒)} ราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ เล่ม ๑๐๘ ตอนที่ ๑๓๔ หน้า ๑ - ๒ ลงวันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๓๔

คณะรัฐมนตรี

คณะที่ ๔๘

๗ เมษายน ๒๕๓๕ - ๑๐ มิถุนายน ๒๕๓๕

เมื่อประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๕ ได้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน ๓๖๐ คน ในวันที่ ๒๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๓๕ และมีการแต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภา จำนวน ๒๗๐ คน ในวันที่ ๒๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๓๕ ทำให้คณะรัฐมนตรีที่บริหารราชการอยู่ต้องพ้นจากตำแหน่ง และประธานสภาปรึกษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติได้นำความกราบบังคมทูลพระกรุณา ตามมาตรา ๒๑๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยความเห็นชอบของพรรคการเมืองที่ประกอบเป็นเสียงข้างมากในสภาผู้แทนราษฎรแล้ว อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๕๙ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ตั้ง พลเอก สุจินดา คราประยูร เป็นนายกรัฐมนตรี^{๑)} เมื่อวันที่ ๗ เมษายน พ.ศ. ๒๕๓๕

วันที่ ๑๗ เมษายน พ.ศ. ๒๕๓๕ มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ตั้งรัฐมนตรี^{๒)} คณะรัฐมนตรี คณะที่ ๔๘ มีรายนามดังนี้

รายชื่อคณะรัฐมนตรี

๑. พลเอก สุจินดา คราประยูร	เป็นนายกรัฐมนตรี
๒. นายมีชัย ฤชุพันธุ์	เป็นรองนายกรัฐมนตรี
๓. นายณรงค์ วงศ์วรรณ	เป็นรองนายกรัฐมนตรี
๔. พลอากาศเอก สมบุญ ระหงษ์	เป็นรองนายกรัฐมนตรี
๕. นายมนตรี พงษ์พานิช	เป็นรองนายกรัฐมนตรี
๖. นายสมัคร สุนทรเวช	เป็นรองนายกรัฐมนตรี
๗. นายใหม่ ศิรินวกุล	เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
๘. นายชัชวาลย์ ชมภูแดง	เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี

^{๑)} ราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ เล่ม ๑๐๙ ตอนที่ ๔๑ หน้า ๑ ลงวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๓๕

^{๒)} ราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ เล่ม ๑๐๙ ตอนที่ ๕๑ หน้า ๑ - ๓ ลงวันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๓๕

๙. นายกร ทัพพะรังสี	เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
๑๐. นายสุชน ชามพูนท	เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
๑๑. นายวัฒนา อิศวเหม	เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
๑๒. นายปิยะณัฐ วัชรภรณ์	เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
๑๓. นายชัยภักดิ์ ศิริวัฒน์	เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
๑๔. นายทินพันธุ์ นาคะตะ	เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
๑๕. พลเอก สุจินดา คราประยูร	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม
๑๖. พลเอก ชัชชม กันหลง	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม
๑๗. นายสุธี สิงห์เสน่ห์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง
๑๘. นายชวลิต โอสถานุเคราะห์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง
๑๙. นายปองพล อดิเรกสาร	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
๒๐. นายสมบัติ ศรีสุรินทร์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
๒๑. นายพินิจ จันทรสุรินทร์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๒๒. นายสันติ ชัยวิรัตน์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๒๓. นายยุทธ อังกินันท์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๒๔. นายวโรทัย ภิญญาสาสน์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๒๕. นายบรรหาร ศิลปอาชา	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม
๒๖. นายเสนาะ เทียนทอง	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม
๒๗. นายสุวัจน์ ลิปตพัลลภ	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม
๒๘. นายกำชัย เรืองกาญจนเศรษฐ์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม
๒๙. นายอนุวรรตน์ วัฒนพงศ์ศิริ	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์
๓๐. หม่อมราชวงศ์ปรีดิยาธร เทวกุล	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์
๓๑. นายสัมพันธ์ เลิศนุวัฒน์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์
๓๒. นางพวงเล็ก บุญเฮียง	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์
๓๓. พลอากาศเอก อนันต์ กลินทะ	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
๓๔. พลตำรวจโท วิโรจน์ เปาอินทร์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย
๓๕. นายวีระ ปิตรชาติ	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย

๓๖. นายสุชาติ ตันเจริญ	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย
๓๗. นายประภัตร โพธสุธน	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย
๓๘. นายสวัสดิ์ คำประกอบ	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม
๓๙. นายประยุทธ์ ศิริพานิชย์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดลอม
๔๐. นายกิตติศักดิ์ หัตถสงเคราะห์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดลอม
๔๑. พลอากาศเอก สมบุญ ระหงษ์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
๔๒. นายชูชีพ หาญสวัสดิ์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
๔๓. นายไพโรจน์ เครือรัตน์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
๔๔. นายเงิน บุญสุภา	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
๔๕. นายบุญพันธ์ แซ่พัฒนา	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข
๔๖. นายสมศักดิ์ เทพสุทิน	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุข
๔๗. นายจรรยา งามพิเชษฐ์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุข
๔๘. นายสมพงษ์ อมรวิวัฒน์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม
๔๙. นายเรืองวิทย์ ลิกค์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม
๕๐. นายอุดมศักดิ์ หั่งทอง	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม
๕๑. นายทวีช กลิ่นประทุม	เป็นรัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย

วันที่ ๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องรัฐมนตรีลาออก คือ พลตำรวจโท วิโรจน์ เปาอินทร์ ได้ขอลาออกจากตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย ตั้งแต่วันที่ ๒๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๕

หมายเหตุ คณะรัฐมนตรีคณะนี้สิ้นสุดลง เนื่องจากเกิดเหตุการณ์ไม่สงบในวันที่ ๑๗ - ๒๐ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๕ มีการประชุมประท้วงต่อต้านนายกรัฐมนตรีที่ไม่ได้มาจากการเลือกตั้ง พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช จึงได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ พลเอก สุจินดา คราประยูร นายกรัฐมนตรี และพลตรี จำลอง ศรีเมือง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรค

พลั้งกรรม เข้าเฝ้าฯ เพื่อแก้ไขสถานการณ์บ้านเมืองที่กำลังเลวร้ายลงทุกขณะ ต่อมาพลเอก สุจินดา คราประยูร ได้ประกาศลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๔ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๕^๑

นายมีชัย ฤชุพันธุ์ รองนายกรัฐมนตรี จึงทำหน้าที่รักษาการนายกรัฐมนตรีแทนเป็นการชั่วคราว จนกระทั่งมีการแต่งตั้ง นายอานันท์ ปันยารชุน เป็นนายกรัฐมนตรี ในวันที่ ๑๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๓๕^๒ คณะรัฐมนตรีชุดนี้จึงพ้นจากตำแหน่งไปตามวาระ

^๑ ราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ เล่ม ๑๐๙ ตอนที่ ๖๗ หน้า ๑ ลงวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๓๕

^๒ ราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ เล่ม ๑๐๙ ตอนที่ ๖๘ หน้า ๑ ลงวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๓๕

คณะรัฐมนตรี

คณะที่ ๔๙

๑๐ มิถุนายน ๒๕๓๕ - ๒๓ กันยายน ๒๕๓๕

โดยที่ พลเอก สุจินดา คราประยูร ได้ลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี และประธานรัฐสภา ผู้แทนราษฎรได้นำความกราบบังคมทูลพระกรุณาว่า ได้ดำเนินการตามวิถีทางในระบบประชาธิปไตยแล้ว จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ตั้ง นายอานันท์ ปันยารชุน เป็นนายกรัฐมนตรี^๑

เมื่อวันที่ ๑๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๓๕ และในวันที่ ๑๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งรัฐมนตรี^๒ และคณะรัฐมนตรี คณะที่ ๔๙ มีรายนามดังต่อไปนี้

รายชื่อคณะรัฐมนตรี

๑. นายอานันท์ ปันยารชุน	เป็นนายกรัฐมนตรี
๒. พลตำรวจเอก เกา สารสิน	เป็นรองนายกรัฐมนตรี
๓. นายเกษม สุวรรณกุล	เป็นรองนายกรัฐมนตรี
๔. หม่อมราชวงศ์เกษมสโมสร เกษมศรี	เป็นรองนายกรัฐมนตรี
๕. นายมีชัย วีระไวทยะ	เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
๖. นางสาวสุรี จุติกุล	เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
๗. พลเอก บรรจบ บุณนาค	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม
๘. นายพนัส สิมะเสถียร	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง
๙. นายอาสา สารสิน	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
๑๐. นายโฆสิต ปั้นเปี่ยมรัษฎ์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๑๑. นายอำพล เสนาณรงค์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๑๒. นายบุญกุล ประจวบเหมาะ	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม

^๑ ราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ เล่ม ๑๐๙ ตอนที่ ๖๘ หน้า ๑ ลงวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๓๕

^๒ ราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ เล่ม ๑๐๙ ตอนที่ ๖๙ หน้า ๑ - ๒ ลงวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๓๕

๑๓. หม่อมหลวงเชิงชาญ กำภู	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม
๑๔. นายอมเรศ ศีลาอ่อน	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์
๑๕. หม่อมราชวงศ์ปรีดิยาธร เทวกุล	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์
๑๖. พลตำรวจเอก เกา สารสิน	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
๑๗. นายเจริญจิตต์ ณ สงขลา	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย
๑๘. นายเอนก สิทธิประศาสน์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย
๑๙. นายวิเชียร วัฒนคุณ	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม
๒๐. นายไพจิตร เอื้อทวิกุล	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม
๒๑. นายกอบปร กฤตยาภิรม	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม
๒๒. นายก่อ สวัสดิ์พาณิชย์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
๒๓. นายสมชัย วุฑฒิปรีชา	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
๒๔. นายไพโรจน์ นิงสานนท์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข
๒๕. นายสิปปนนท์ เกตุทัต	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม
๒๖. นายวีระ สุลังกรกาญจน์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม
๒๗. นายเกษม สุวรรณกุล	เป็นรัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย

หมายเหตุ คณะรัฐมนตรีคณะนี้สิ้นสุดลงเนื่องจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
ทั่วไป ในวันที่ ๑๓ กันยายน พ.ศ. ๒๕๓๕ คณะรัฐมนตรีชุดนี้จึงพ้นตำแหน่งไปตามวาระ เมื่อมีการ
แต่งตั้ง นายชวน หลีกภัย เป็นนายกรัฐมนตรี ในวันที่ ๒๓ กันยายน พ.ศ. ๒๕๓๕

คณะรัฐมนตรี

คณะที่ ๕๐

๒๓ กันยายน ๒๕๓๕ - ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๓๘

โดยที่คณะรัฐมนตรีซึ่งมี นายอานันท์ ปันยารชุน เป็นนายกรัฐมนตรี ได้บริหารราชการแผ่นดินอยู่ ได้พ้นจากตำแหน่ง เนื่องจากมีพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร ในวันที่ ๓๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๓๕ ต่อมาได้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน ๓๖๐ คน ในวันที่ ๑๓ กันยายน พ.ศ. ๒๕๓๕ ทำให้คณะรัฐมนตรีที่บริหารราชการอยู่ต้องพ้นจากตำแหน่ง และประธานสภาผู้แทนราษฎรได้นำความกราบบังคมทูลพระกรุณาว่า ได้ดำเนินการตามวิถีทางในระบอบประชาธิปไตยแล้ว อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๕๙ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๔) พุทธศักราช ๒๕๓๕ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ตั้ง นายชวน หลีกภัย เป็นนายกรัฐมนตรี^๑ เมื่อวันที่ ๒๓ กันยายน พ.ศ. ๒๕๓๕

วันที่ ๒๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๓๕ มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งรัฐมนตรี^๒ คณะรัฐมนตรี คณะที่ ๕๐ มีรายนามดังต่อไปนี้

รายชื่อคณะรัฐมนตรี

๑. นายชวน หลีกภัย	เป็นนายกรัฐมนตรี
๒. นายบัญญัติ บรรทัดฐาน	เป็นรองนายกรัฐมนตรี
๓. นายอานวย วีรรรณ	เป็นรองนายกรัฐมนตรี
๔. นายบุญชู โรจนเสถียร	เป็นรองนายกรัฐมนตรี
๕. นายศุภชัย พานิชภักดิ์	เป็นรองนายกรัฐมนตรี
๖. นายเทอดพงษ์ ไชยนันทน์	เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
๗. นายสชาติ ตัดโพธิวิหค	เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
๘. นายสุรศักดิ์ เทียมประเสริฐ	เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี

^๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๐๙ ตอนที่ ๑๐๑ หน้า ๑ ลงวันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๓๕

^๒ ราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ เล่ม ๑๐๙ ตอนที่ ๑๐๓ หน้า ๑ - ๓ ลงวันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๓๕

๙. พันเอก ชินวุธ สุนทรสีมะ เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
๑๐. พลเอก วิจิตร สุขมาก เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม
๑๑. พลตรี สมบัติ รอดโพธิ์ทอง เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม
๑๒. นายธารินทร์ นิมมานเหมินท์ เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง
๑๓. นายไตรรงค์ สุวรรณคีรี เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง
๑๔. นายบุญชู ตรีทอง เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง
๑๕. นาวาอากาศตรี ประสงค์ สุ่นศิริ เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
๑๖. นายสุรินทร์ พิศสุวรรณ เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
๑๗. นายนิพนธ์ พร้อมพันธุ์ เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๑๘. นายสุเทพ เทือกสุบรรณ เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๑๙. นายสวัสดิ์ สืบสายพรหม เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๒๐. นายถวิล จันท์ประสงค์ เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๒๑. พันเอก วินัย สมพงษ์ เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม
๒๒. นายจรัส ฟ้าช่วย เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม
๒๓. นายไสว พัฒโน เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม
๒๔. นายทวี ไกรคุปต์ เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม
๒๕. นายสมศักดิ์ เทพสุทิน เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม
๒๖. นายอุทัย พิมพ์ใจชน เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์
๒๗. นายไชยยศ สะสมทรัพย์ เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์
๒๘. นายจรินทร์ ลักษณะวิศิษฎ์ เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์
๒๙. นายไพฑูรย์ แก้วทอง เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์
๓๐. พลเอก ขวลิต ยงใจยุทธ เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
๓๑. นายเด่น โต๊ะมีนา เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย
๓๒. นายสุทัศน์ เงินหมื่น เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย
๓๓. นายชำนาญ คักดิเศรษฐ์ เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย
๓๔. นายเชาวน์วงศ์ สุตลาภา เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย
๓๕. นายสุวิทย์ คุณกิตติ เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม

๓๖. นายพิศาล มูลศาสตรสาทร	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม
๓๗. นายปรีชา มุสิกกุล	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม
๓๘. นายสัมพันธ์ ทองสมัคร	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
๓๙. นายปราโมทย์ สุขุม	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
๔๐. นายสังข์ทอง ศรีธเรศ	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
๔๑. นายอดิสร เพียงเกษ	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
๔๒. นายบุญพันธ์ แหวีฉนะ	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข
๔๓. นายรักเกียรติ สุขชนะ	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุข
๔๔. นายเอนก ทับสุวรรณ	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุข
๔๕. นายอุดมศิลป์ ศรีแสงนาม	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุข
๔๖. พลตรี สนั่น ขจรประศาสน์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม
๔๗. นายพรเทพ เตชะไพบูลย์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม
๔๘. นายเกียรติชัย ชัยเชาวรัตน์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม
๔๙. นายสุเทพ อัดถาวร	เป็นรัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย

วันที่ ๑๕ กันยายน พ.ศ. ๒๕๓๖ ได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้^๑

๑. นายสมศักดิ์ เทพสุทิน	รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม
พ้นจากความเป็นรัฐมนตรี
๒. นายเชาวน์วัศ สุตลาภา	รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย
พ้นจากความเป็นรัฐมนตรี
๓. นายสุวิทย์ คุณกิตติ	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม
พ้นจากความเป็นรัฐมนตรี

^๑ ราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ เล่ม ๑๑๐ ตอนที่ ๑๓๘ หน้า ๔ ลงวันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๓๖

๔. นายบุญพันธ์ แคว้นนะ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข
พ้นจากความเป็นรัฐมนตรี
๕. นายรักเกียรติ สุขชนะ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุข
พ้นจากความเป็นรัฐมนตรี

วันที่ ๒๓ กันยายน พ.ศ. ๒๕๓๖ ได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้^๑

๑. นายไสว พัฒโน รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม
พ้นจากความเป็นรัฐมนตรี และแต่งตั้งให้
เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม
๒. นายเอนก ทับสุวรรณ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุข
พ้นจากความเป็นรัฐมนตรี และแต่งตั้งให้
เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม
๓. นายพินิจ จารุสมบัติ เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม
๔. นายเฉลิมพล สนิทวงศ์ชัย เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์
๕. พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน
และสวัสดิการสังคม อีกตำแหน่งหนึ่ง
๖. นายไพฑูรย์ แก้วทอง รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์
พ้นจากความเป็นรัฐมนตรี และแต่งตั้งให้
เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงแรงงาน
๗. นายเสริมศักดิ์ การุญ เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงแรงงาน
และสวัสดิการสังคม
๘. นายอาทิตย์ อุไรรัตน์ เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข
๙. นางเตือนใจ นุอุปละ เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุข

^๑ ราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ เล่ม ๑๑๐ ตอนที่ ๑๔๖ หน้า ๑ - ๒ ลงวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๓๖

วันที่ ๘ มกราคม พ.ศ. ๒๕๓๗ พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ได้ลาออกจากตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้นายไพฑูรย์ แก้วทอง รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม พ้นจากตำแหน่งและแต่งตั้งให้เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม^๑

วันที่ ๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๓๗ นายอำนาจ วีรพรพรรณ ได้ขอลาออกจากตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรี^๒

วันที่ ๑๔ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๓๗ มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นรองนายกรัฐมนตรีอีกตำแหน่งหนึ่ง^๓

วันที่ ๑๒ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๓๗ นายจรัส พัวช่วย ได้ขอลาออกจากตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม ความเป็นรัฐมนตรีของนายจรัส พัวช่วย จึงสิ้นสุดลงตั้งแต่วันที่ ๑๒ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๓๗^๔

วันที่ ๑๙ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๓๗ มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องรัฐมนตรีลาออก คือ

๑. พลตรี สมบัติ รอดโพธิ์ทอง	รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม
ได้ขอลาออกจากตำแหน่งรัฐมนตรี
ตั้งแต่วันที่ ๑๒ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๓๗
๒. นายถวิล จันทร์ประสงค์	รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๓. นายอุดมศิลป์ ศรีแสงนาม	รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุข
๔. นายสุเทพ อรรถถาวร	รัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย

ได้ขอลาออกจากตำแหน่งรัฐมนตรี ตั้งแต่วันที่ ๑๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๓๗

ความเป็นรัฐมนตรีของ พลตรี สมบัติ รอดโพธิ์ทอง นายถวิล จันทร์ประสงค์ นายอุดมศิลป์ ศรีแสงนาม และนายสุเทพ อรรถถาวร จึงสิ้นสุดลง ตั้งแต่วันที่ลาออก^๕

^๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๑ ตอนที่ ๒ ง หน้า ๑ - ๒ ลงวันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๓๗

^๒ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๑ ตอนที่ ๒๗ ง หน้า ๒ ลงวันที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๓๗

^๓ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๑ ตอนที่ ๔๙ ง หน้า ๘ ลงวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๓๗

^๔ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๑ ตอนที่ ๕๐ ง หน้า ๑ - ๓ ลงวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๓๗

^๕ ราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ เล่ม ๑๑๑ ตอนที่ ๔๗ ง หน้า ๗ ลงวันที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๓๗

วันที่ ๒๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๓๗ มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง รัฐมนตรีลาออก คือ

๑. พลเอก ขวลิต ยงใจยุทธ	รองนายกรัฐมนตรี
และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
๒. พันเอก ชินวุธ สุนทรสีมะ	รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
๓. นายเฉลิมพล สนิทวงศ์ชัย	รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์
๔. นายเด่น โต๊ะมีนา	รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย

ได้ลาออกจากตำแหน่งรัฐมนตรีตั้งแต่วันที่ ๒๕ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๓๗

ความเป็นรองนายกรัฐมนตรีของพลเอก ขวลิต ยงใจยุทธ ความเป็นรัฐมนตรีของพันเอก ชินวุธ สุนทรสีมะ นายเฉลิมพล สนิทวงศ์ชัย และนายเด่น โต๊ะมีนา จึงสิ้นสุดลง ตั้งแต่วันที่ลาออก^๑

วันที่ ๒๕ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๓๗ มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้รัฐมนตรีพ้นจากความเป็นรัฐมนตรี และแต่งตั้งรัฐมนตรี ดังนี้^๒

๑. ให้รัฐมนตรีดังต่อไปนี้พ้นจากความเป็นรัฐมนตรี

๑. นายบุญชู โรจนเสถียร	รองนายกรัฐมนตรี
๒. นาวาอากาศตรี ประสงค์ สุ่นศิริ	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
๓. พันเอก วินัย สมพงษ์	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม
๔. นายขำนิ ศักดิ์เศรษฐ์	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
๕. นายอดิศร เพียงเกษ	รัฐมนตรีว่าช่วยการกระทรวงศึกษาธิการ

^๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๑ ตอนที่ ๔๙ ง หน้า ๘ ลงวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๓๗

^๒ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๑ ตอนที่ ๕๐ ง หน้า ๑ - ๓ ลงวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๓๗

๒. ให้แต่งตั้งรัฐมนตรีดังต่อไปนี้

๑. นายสุวิฑูรย์ รัชสิตพล	เป็นรองนายกรัฐมนตรี
๒. พลตรี จำลอง ศรีเมือง	เป็นรองนายกรัฐมนตรี
๓. นางพิมพ์ภา จันทร์ประสงค์	เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
๔. พลเรือโท โรช วิกิตภูมิประเทศ	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม
๕. พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศ
๖. นายสุนทร มงคลกิติ	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๗. นายวิจิต สุรพงษ์ชัย	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม
๘. นางสุดารัตน์ เกยุราพันธ์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม
๙. นายฉัตรชัย เอียสกุล	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์
๑๐. นายอุดร ตันติสุนทร	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย
๑๑. นายวันมูหะมัดนอร์ มะทา	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย
๑๒. นายสฤต สันติเมทนีดล	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
๑๓. นายทินวัฒน์ มฤคพิทักษ์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุข
๑๔. นายกระแส ชนวงค์	เป็นรัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย

วันที่ ๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๗ มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง รัฐมนตรีลาออก คือ

๑. นายสุเทพ เทือกสุบรรณ	ได้ขอลาออกจากตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ตั้งแต่วันที่ ๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๗ ความเป็นรัฐมนตรีของ นายสุเทพ เทือกสุบรรณ จึงสิ้นสุดลง ตั้งแต่วันที่ ๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๗ ^๑
-------------------------	--

^๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๑ ตอนที่ ๕๗ ง หน้า ๖๐ ลงวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๓๗

วันที่ ๙ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๗ มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง รัฐมนตรีลาออก คือ

๑. นายทวี ไกรคุปต์ ได้ขอลาออกจากตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม ตั้งแต่วันที่ ๙ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๗ ความเป็นรัฐมนตรีของ นายทวี ไกรคุปต์ จึงสิ้นสุดลงตั้งแต่วันที่ ๙ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๗^๑

วันที่ ๑๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๗ มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้รัฐมนตรีดังต่อไปนี้พ้นจากความเป็นรัฐมนตรี^๒

๑. นายสุขวิช รังสิตพล รองนายกรัฐมนตรี
๒. นายสุรศักดิ์ เทียมประเสริฐ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
๓. นายบุญชู ตรีทอง รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง
๔. นายสวัสดิ์ สืบสายพรหม รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการเกษตรและสหกรณ์
๕. นายฉัตรชัย เอียสกุล รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์
๖. พลเอก ขวลิต ยงใจยุทธ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
๗. นายวันมูหะมัดนอร์ มะทา รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย
๘. นายไพฑูริย์ แก้วทอง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม
๙. นายเสริมศักดิ์ การุญ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม
๑๐. นายพิศาล มุลศาสตราสาร รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม
๑๑. นายสังข์ทอง ศรีธเรศ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
๑๒. นายเกียรติชัย ชัยเชาวรัตน์ รัฐมนตรีช่วยว่ากระทรวงอุตสาหกรรม

^๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๑ ตอนที่ ๕๘ ง หน้า ๑๓ ลงวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๓๗

^๒ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๑ ตอนที่ ๕๔ ง หน้า ๑ - ๒ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๓๗

วันที่ ๑๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๗ มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง รัฐมนตรีลาออก คือ

๑. นายนิพนธ์ พร้อมพันธุ์	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๒. พลตรี สนั่น ขจรประศาสน์	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม
๓. นายไตรรงค์ สุวรรณคีรี	รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง
๔. นายจурินทร์ ลักษณะวิศิษฎ์	รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์

ได้ขอลาออกจากตำแหน่งรัฐมนตรี ตั้งแต่วันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๗ ความเป็นรัฐมนตรีของนายนิพนธ์ พร้อมพันธุ์ พลตรี สนั่น ขจรประศาสน์ นายไตรรงค์ สุวรรณคีรี และนายจुरินทร์ ลักษณะวิศิษฎ์ จึงสิ้นสุดลงตั้งแต่วันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๗^๑

วันที่ ๑๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๗ มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งรัฐมนตรีดังต่อไปนี้^๒

๑. พลเอก อาทิตย์ กำลังเอก	เป็นรองนายกรัฐมนตรี
๒. นายกร ทักษะรังสี	เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
๓. นายปัญญา เกสรทอง	เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
๔. นายอานวย ปะติเส	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง
๕. นายชวรัตน์ ชาญวีรกูล	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง
๖. นายประจวบ ไชยสาส์น	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๗. นายจुरินทร์ ลักษณะวิศิษฎ์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๘. ร้อยตรี ประพาส ลิ้มปะพันธุ์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๙. นายเดช บุญ - หลง	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม
๑๐. นายกอร์ปศักดิ์ สภาวสุ	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์
๑๑. พลตรี สนั่น ขจรประศาสน์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
๑๒. นายไพโรจน์ โล่ห์สุนทร	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย

^๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๑ ตอนที่ ๑๐๐ ง หน้า ๑๓ ลงวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๓๗

^๒ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๑ ตอนที่ ๖๐ ง หน้า ๑ - ๒ ลงวันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๓๗

๑๓. นายสมพงษ์ อมรวิวัฒน์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน
และสวัสดิการสังคม
๑๔. นายยุทธ อังกินันท์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงแรงงาน
และสวัสดิการสังคม
๑๕. นายสุวัจน์ ลิปตพัลลภ	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์
เทคโนโลยีและสิ่งแวดลอม
๑๖. นายกำชัย เรืองกาญจนเศรษฐ์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
๑๗. นายไตรรงค์ สุวรรณคีรี	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม
๑๘. นายประเทือง คำประกอบ	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม

วันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๘ มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง รัฐมนตรีลาออก คือ

๑. พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร	ได้ขอลาออกจากตำแหน่ง
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
ตั้งแต่วันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๘
๒. นายกระแส ชนะวงศ์	รัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย
ได้ขอลาออกจากตำแหน่งรัฐมนตรี
ตั้งแต่วันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๘

ความเป็นรัฐมนตรีของ พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร และนายกระแส ชนะวงศ์ จึงสิ้นสุดลงตั้งแต่วันที่ลาออก^๑

วันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๘ มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งรัฐมนตรีตั้งต่อไปนี้^๒

๑. นายกระแส ชนะวงศ์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
๒. นายถวิล ไพรสณฑ์	เป็นรัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย

^๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๒ ตอนที่ ๑๔ ง หน้า ๕ ลงวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๘

^๒ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๒ ตอนที่ ๑๔ ง หน้า ๑ - ๒ ลงวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๘

วันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๘ มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง รัฐมนตรีลาออก คือ

๑. นายปราโมทย์ สุขุม	ได้ขอลาออกจากตำแหน่ง
รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
ตั้งแต่วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๘
ความเป็นรัฐมนตรีของนายปราโมทย์ สุขุม จึงสิ้นสุดลง
ตั้งแต่วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๘ ^๑ |
|----------------------|---|

วันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๘ ได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ นายเจริญ
ตันฉวงศ์ เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ^๒

วันที่ ๒๒ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๘ มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง รัฐมนตรีลาออก คือ

๑. พลตรี จำลอง ศรีเมือง	รองนายกรัฐมนตรี
๒. นางพิมพ์า จันทร์ประสงค์	รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
๓. พลเรือโท โรช วิภัติภูมิประเทศ	รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม
๔. นายกระแส ชนะวงศ์	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
๕. นายสุนทร มงคลกิติ	รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๖. นายวิชิต สุรพงษ์ชัย	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม
๗. นางสุดารัตน์ เกยุราพันธุ์	รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง
๘. นายอุดร ตันติสุนทร	รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย
๙. นายสฤต สันติเมทนีดล	รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
๑๐. นายทินวัฒน์ มฤคพิทักษ์	รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุข
๑๑. นายถวิล ไพรสณฑ์	รัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย

^๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๒ ตอนที่ ๑๕ ง หน้า ๕ ลงวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๘

^๒ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๒ ตอนที่ ๓ ง หน้า ๑ - ๒ ลงวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๘

ได้ขอลาออกจากตำแหน่งรัฐมนตรีตั้งแต่วันที่ ๑๙ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๘ ความเป็นรัฐมนตรีของบุคคลดังกล่าวจึงสิ้นสุดลง ตั้งแต่วันที่ ๑๔ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๘^๑

นายเดช บุญ-หลง ได้ขอลาออกจากตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคมตั้งแต่วันที่ ๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๓๘ ความเป็นรัฐมนตรีของนายเดช บุญ-หลง จึงสิ้นสุดลง ตั้งแต่วันที่ ๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๓๘^๒

^๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๒ ตอนพิเศษ ๑๖ ง หน้า ๑ ลงวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๓๘

^๒ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๒ ตอนพิเศษ ๑๘ ง หน้า ๑ ลงวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๓๘

คณะรัฐมนตรี

คณะที่ ๕๑

๑๓ กรกฎาคม ๒๕๓๘ - ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๓๘

โดยที่คณะรัฐมนตรี นายชวน หลีกภัย เป็นนายกรัฐมนตรี ได้พ้นจากตำแหน่ง เนื่องจากมีพระราชกฤษฎีกายกยอบสภาผู้แทนราษฎร วันที่ ๑๙ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๘ และจัดให้มีการเลือกตั้งสภาผู้แทนราษฎร จำนวน ๓๙๑ คน ในวันที่ ๒ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๓๘ ต่อมาประธานสภาผู้แทนราษฎรได้นำความกราบบังคมทูลพระกรุณาว่า ได้ดำเนินตามวิถีทางในระบอบประชาธิปไตยแล้ว อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๖๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๕) พุทธศักราช ๒๕๓๘ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ตั้ง นายบรรหาร ศิลปอาชา เป็นนายกรัฐมนตรี^๑ เมื่อวันที่ ๑๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๓๘

รายชื่อคณะรัฐมนตรี

๑. นายบรรหาร ศิลปอาชา	เป็นนายกรัฐมนตรี
๒. พลอากาศเอก สมบุญ ระหงษ์	เป็นรองนายกรัฐมนตรี
๓. พลเอก ขวลิต ยงใจยุทธ	เป็นรองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม
๔. พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร	เป็นรองนายกรัฐมนตรี
๕. นายบุญพันธ์ แคว้นนะ	เป็นรองนายกรัฐมนตรี
๖. นายสมัคร สุนทรเวช	เป็นรองนายกรัฐมนตรี
๗. นายอำนวย วีรวรรณ	เป็นรองนายกรัฐมนตรี
๘. นายปองพล อติเรกสาร	เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
๙. นายเรืองวิทย์ ลิกค์	เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
๑๐. นายปิยะฉัตร วัชรารักษ์	เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
๑๑. นายประสงค์ บุรณพงศ์	เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
๑๒. นายจรัส พิ้วช่วย	เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี

^๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๒ ตอนพิเศษ ๒๗ ง หน้า ๑ - ๒ ลงวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๓๘

๑๓. นายรักเกียรติ สุขธนะ	เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
๑๔. นายโกคิน พลกุล	เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
๑๕. นายสุรเกียรติ์ เสถียรไทย	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง
๑๖. นายประภัทร โพธสุชน	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง
๑๗. นายเนวิน ชิดชอบ	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง
๑๘. หม่อมราชวงศ์ เกษมสโมสร เกษมศรี	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
๑๙. นายมนตรี พงษ์พานิช	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๒๐. นายสุวิทย์ คุณกิตติ	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๒๑. นายชาญชัย ปทุมารักษ์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๒๒. นายฉัตรชัย เอียสกุล	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๒๓. นายมณฑล ไกรวัตนุสสรณ์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๒๔. นายวันมูหะมัดนอร์ มะทา	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม
๒๕. นายสมบัติ อุทัยสาง	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม
๒๖. นายพีระพงศ์ ถนอมพงษ์พันธ์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม
๒๗. นายสมศักดิ์ เทพสุทิน	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม
๒๘. นายชัยภักดิ์ ศิริวัฒน์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม
๒๙. นายชูชีพ หาญสวัสดิ์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์
๓๐. ว่าที่ร้อยตรี ไพโรจน์ สุวรรณฉวี	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์
๓๑. นายมนตรี ตันโพบูลย์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์
๓๒. นายบรรหาร ศิลปอาชา	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
๓๓. นายสุชาติ ตันเจริญ	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย
๓๔. นายเกียรติชัย ชัยเชาวรัตน์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย
๓๕. นางสุดารัตน์ เกยุราพันธุ์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย
๓๖. พลตรี ศรชัย มนตรีวัต	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย
๓๗. ร้อยตำรวจเอก เฉลิม อยู่บำรุง	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม
๓๘. นายพิศาล มุลศาสตร์สาทร	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน และสวัสดิการสังคม

๓๙. นายยิ่งพันธ์ มนะสิการ	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม
๔๐. นายอุดมศักดิ์ ทังทอง	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม
๔๑. นายสุขวิช รังสิตพล	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
๔๒. นายชิงชัย มงคลธรรม	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
๔๓. ร้อยตำรวจโท เขาวริน ลัทธศักดิ์ศิริ	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
๔๔. นายเสนาะ เทียนทอง	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข
๔๕. นายสรอรรถ กลิ่นประทุม	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุข
๔๖. นายธวัชวงศ์ ณ เชียงใหม่	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุข
๔๗. นายไชยวัฒน์ สีนสุวงศ์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม
๔๘. นายสนธยา คุณปลื้ม	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม
๔๙. นายอนุสรณ์ วงศ์วรรณ	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม
๕๐. นายบุญชู ตรีทอง	เป็นรัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย

วันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๙ มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้รัฐมนตรีพ้นจากความเป็นรัฐมนตรีและแต่งตั้งรัฐมนตรี ดังต่อไปนี้^{๑)}

๑. ให้รัฐมนตรีพ้นจากความเป็นรัฐมนตรี ดังนี้

๑. นายบุญพันธ์ แซ่ฉวนะ	พ้นจากตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรี
๒. นายประสงค์ บูรณ์พงศ์	พ้นจากตำแหน่งรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
๓. นายจรัส ฟ้าช่วย	พ้นจากตำแหน่งรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
๔. นายรักเกียรติ สุขธนะ	พ้นจากตำแหน่งรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
๕. นายมนตรี พงษ์พานิช	พ้นจากตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตร และสหกรณ์

^{๑)} ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๓ ตอนพิเศษ ๔ ง หน้า ๑ - ๓ ลงวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๙

๒. แต่งตั้งให้ นายพูนสวัสดิ์ มูลศาสตร์สาทร เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงแรงงาน และสวัสดิการสังคม

วันที่ ๒๗ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๙ มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องรัฐมนตรีลาออก
ดังนี้^๑

๑. นายเนวิน ชิดชอบ	รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง
๒. ว่าที่ร้อยตรี ไพโรจน์ สุวรรณฉวี	รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์
๓. นายสุชาติ ตันเจริญ	รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย
๔. นายอนุสรณ์ วงศ์สุวรรณ	รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม
๕. นายบุญชู ตรีทอง	รัฐมนตรีช่วยว่าการทบวงมหาวิทยาลัย

ได้ขอลาออกจากตำแหน่งรัฐมนตรี ตั้งแต่วันที่ ๒๓ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๙

พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร รองนายกรัฐมนตรี นายจรัส พัวช่วย รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ นายพีระพงศ์ ถนอมพงศ์พันธ์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม นางสุดารัตน์ เกยุราพันธุ์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย และนายไชยวัฒน์ สิ้นสุวงศ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม ได้ขอลาออกจากตำแหน่งรัฐมนตรีตั้งแต่วันที่ ๒๔ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๙

หม่อมราชวงศ์เกษมสโมสร เกษมศรี	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
ได้ขอลาออกจากตำแหน่งรัฐมนตรี
ตั้งแต่วันที่ ๒๗ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๙
และนายสุรเกียรติ์ เสถียรไทย	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง
ได้ขอลาออกจากตำแหน่งรัฐมนตรี
ตั้งแต่วันที่ ๒๘ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๙

^๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๓ ตอนพิเศษ ๑๕ ง หน้า ๓ - ๔ ลงวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๓๙

ความเป็นรัฐมนตรีของนายเนวิน ชิดชอบ ว่าที่ร้อยตรีไพโรจน์ สุวรรณฉวี นายสุชาติ ตันเจริญ นายอนุสรณ์ วงศ์วรรณ นายบุญชู ตรีทอง พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร นายจรัส พัวช่วย นายพีระพงศ์ ถนอมพงศ์พันธ์ นางสุดารัตน์ เกยุราพันธุ์ นายไชยวัฒน์ สิ้นสูงส์ หม่อมราชวงศ์ เกษมสโมสร เกษมศรี และนายสุรเกียรติ์ เสถียรไทย จึงสิ้นสุดลงตั้งแต่วันที่ลาออก

วันที่ ๒๘ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๙ มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งรัฐมนตรี ดังต่อไปนี้^๑

๑. พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร	เป็นรองนายกรัฐมนตรี
๒. นายบตี จุณณานนท์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง
๓. นายเสริมศักดิ์ การุญ	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง
๔. นายอำนาจ วีรพรหม	รองนายกรัฐมนตรี เป็นรัฐมนตรีว่าการ กระทรวงการต่างประเทศ อีกตำแหน่งหนึ่ง
๕. นายจรัส พัวช่วย	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
๖. นายพีระพงศ์ ถนอมพงศ์พันธ์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคมนาคม
๗. นายอำนาจ ยศสุข	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์
๘. นายอนุสรณ์ วงศ์วรรณ	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย
๙. นายสุดารัตน์ เกยุราพันธุ์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย
๑๐. นายไชยวัฒน์ สิ้นสูงส์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม
๑๑. นายบุญชู ตรีทอง	เป็นรัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย

วันที่ ๑๗ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๓๙ มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องรัฐมนตรีลาออก ดังนี้^๒

๑. นายสมัคร สุนทรเวช	รองนายกรัฐมนตรี
๒. นายชัยภักดิ์ ศิริวัฒน์	รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม
๓. นายยิ่งพันธ์ มนะสิการ	รัฐมนตรีว่าการกระทรวง
วิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม

^๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๓ ตอนพิเศษ ๑๕ ง หน้า ๑ - ๒ ลงวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๓๙

^๒ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๓ ตอนที่ ๔๙ ง หน้า ๔ ลงวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๓๙

ได้ขอลาออกจากตำแหน่งรัฐมนตรี ตั้งแต่วันที่ ๑๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๓๙ ความเป็นรัฐมนตรีของนายสมักร สุนทรเวช นายชัยภักดิ์ ศิริวัฒน์ และนายยิ่งพันธ์ มนะสิการ จึงสิ้นสุดลงตั้งแต่วันที่ ๑๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๓๙

วันที่ ๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๓๙ มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งรัฐมนตรีดังต่อไปนี้^๑

๑. นายสมักร สุนทรเวช	เป็นรองนายกรัฐมนตรี
๒. นายประชา คุณะเกษม	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
๓. นางพิมพ์า จันท์ประสงค์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม
๔. นายชัยภักดิ์ ศิริวัฒน์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม
๕. นายยิ่งพันธ์ มนะสิการ	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม

วันที่ ๑๔ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๓๙ มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องรัฐมนตรีลาออก ดังนี้^๒

๑. พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร	รองนายกรัฐมนตรี
๒. นายประชา คุณะเกษม	รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
๓. นางพิมพ์า จันท์ประสงค์	รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม
๔. นางสุดารัตน์ เกยุราพันธุ์	รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย
๕. นายไชยวัฒน์ สิ้นสุวงศ์	รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม

ได้ขอลาออกจากตำแหน่งรัฐมนตรี ตั้งแต่วันที่ ๑๔ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๓๙ ความเป็นรัฐมนตรีของพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร นายประชา คุณะเกษม นางพิมพ์า จันท์ประสงค์ นางสุดารัตน์ เกยุราพันธุ์ และนายไชยวัฒน์ สิ้นสุวงศ์ จึงสิ้นสุดลงตั้งแต่วันที่ลาออก

^๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๓ ตอนพิเศษ ๒๐ ง หน้า ๑ - ๒ ลงวันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๓๙

^๒ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๓ ตอนที่ ๖๖ ง หน้า ๒ ลงวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๓๙

วันที่ ๒๗ กันยายน พ.ศ. ๒๕๓๙ มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งรัฐมนตรี
ดังต่อไปนี้^๑

๑. หม่อมราชวงศ์เกษมสโมสร เกษมศรี	เป็นรองนายกรัฐมนตรี
๒. นายโฆสิต ปั้นเปี่ยมรัษฎ์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม
๓. พลเอก วิโรจน์ แสงสนิท	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม
๔. นายชัยวัฒน์ วิบูลย์สวัสดิ์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง
๕. หม่อมราชวงศ์เทพ เทวกุล	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
๖. นางสาวสุคนธ์ กาญจนาลัย	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์
๗. นายอาษา เมฆสวรรค์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย

วันที่ ๑๗ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๓๙ มีประกาศนายกรัฐมนตรี เรื่องรัฐมนตรีลาออกดังนี้^๒

นายบตี จุณณานนท์	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง
ได้ขอลาออกจากตำแหน่งรัฐมนตรี
ตั้งแต่วันที่ ๑๕ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๓๙
นายเสริมศักดิ์ การุญ	รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง
ได้ขอลาออกจากตำแหน่งรัฐมนตรี
ตั้งแต่วันที่ ๒๒ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๓๙

ความเป็นรัฐมนตรีของนายบตี จุณณานนท์ และนายเสริมศักดิ์ การุญ จึงสิ้นสุดลงตั้งแต่วันที่
ลาออก

^๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๓ ตอนพิเศษ ๒๙ ง หน้า ๑ - ๒ ลงวันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๓๙

^๒ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๓ ตอนที่ ๘๕ ง หน้า ๓ ลงวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๓๙

คณะรัฐมนตรี

คณะที่ ๕๒

๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๓๙ - ๙ พฤศจิกายน ๒๕๔๐

โดยที่คณะรัฐมนตรีซึ่งมี นายบรรหาร ศิลปอาชา เป็นนายกรัฐมนตรี ได้พ้นจากตำแหน่ง เนื่องจากมีพระราชกฤษฎีกายกยอสภาผู้แทนราษฎร ในวันที่ ๒๗ กันยายน พ.ศ. ๒๕๓๙ และจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน ๓๔๓ คน ในวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๓๙ ต่อมาประธานสภาผู้แทนราษฎรได้นำความกราบบังคมทูลพระกรุณาว่า ได้ดำเนินการตามวิถีทางในระบอบประชาธิปไตยแล้ว อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๖๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔ แก้ไขเพิ่มเติมโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๕) พุทธศักราช ๒๕๓๘ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ตั้ง พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ เป็นนายกรัฐมนตรี^๑ เมื่อวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๓๙

วันที่ ๒๙ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๓๙ มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งรัฐมนตรีคณะรัฐมนตรี^๒ คณะที่ ๕๒ มีรายนามดังต่อไปนี้

รายชื่อคณะรัฐมนตรี

๑. พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ	เป็นนายกรัฐมนตรี
และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม
๒. นายสุวัชร รั้งสิตพล	เป็นรองนายกรัฐมนตรี
และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
๓. นายอำนาจ วีรวรรธน	เป็นรองนายกรัฐมนตรี
และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง
๔. นายกร ทัพพะรังสี	เป็นรองนายกรัฐมนตรี
และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม

^๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๓ ตอนพิเศษ ๔๑ ง หน้า ๓ - ๔ ลงวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๓๙

^๒ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๓ ตอนพิเศษ ๔๔ ง หน้า ๑ - ๕ ลงวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๓๙

๕. นายมนตรี พงษ์พานิช	เป็นรองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข
๖. นายสมัคร สุขทรเวช	เป็นรองนายกรัฐมนตรี
๗. นายโกคิน พลกุล	เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
๘. นายชิงชัย มงคลธรรม	เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
๙. นายปิยะฉัตร วัชรภรณ์	เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
๑๐. นายวีระกร คำประกอบ	เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
๑๑. นายสมพงษ์ อมรวิวัฒน์	เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
๑๒. นายรักเกียรติ สุขธนะ	เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
๑๓. นายธวัชวงศ์ ณ เชียงใหม่	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง
๑๔. นายจาตุรนต์ ฉายแสง	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง
๑๕. นายชวรัตน์ ชาญวีรกูล	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง
๑๖. นายประจวบ ไชยสาส์น	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
๑๗. นายพิทักษ์ อินทรวินัยนันท์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
๑๘. นายชูชีพ หาญสวัสดิ์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๑๙. นายกรีช กงเพชร	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๒๐. นายสำเภา ประจวบเหมาะ	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๒๑. นายประวัฒน์ อุตตะโมต	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๒๒. นายสุวัจน์ ลิปตพัลลภ	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม
๒๓. นายดิเรก เจริญผล	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม
๒๔. นายอร่าม โล่ห์วีระ	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม
๒๕. นายสมศักดิ์ เทพสุทิน	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม
๒๖. นายพินิจ จารุสมบัติ	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม
๒๗. นายณรงค์ชัย อัครเศรณี	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์
๒๘. นายเฉลิมพล สนิทวงศ์ชัย	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์
๒๙. นายสมพร อัครเหม	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์
๓๐. นายเสนาะ เทียนทอง	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
๓๑. นายเรืองวิทย์ ลิกค์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย

๓๒. นายเกียรติชัย ชัยเชาวรัตน์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย
๓๓. นายไพโรจน์ โล่ห์สุนทร	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย
๓๔. นายชัยภักดิ์ ศิริวัฒน์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย
๓๕. ร้อยตำรวจเอก เฉลิม อยู่บำรุง	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย
๓๖. นายสุวิทย์ คุณกิตติ	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม
๓๗. นายฉัตรชัย เอียสกุล	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน และสวัสดิการสังคม
๓๘. นายพูนสวัสดิ์ มูลศาสตรสาทร	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงแรงงาน และสวัสดิการสังคม
๓๙. นายเอกพร รักความสุข	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงแรงงาน และสวัสดิการสังคม
๔๐. นายยิ่งพันธ์ มนะสิการ	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม
๔๑. นายอดิสร เพียงเกษ	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม
๔๒. นายสังข์ทอง ศรีธเรศ	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
๔๓. นายสุรพร ดนัยตั้งตระกูล	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
๔๔. นายจำลอง ครุฑขุนทด	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
๔๕. นายสรอรรถ กลิ่นประทุม	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุข
๔๖. นายสุนทร วิชาวัลย์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุข
๔๗. นายสมาน ภูมะกะกาญจนะ	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม
๔๘. นายสมภพ อมาตยกุล	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม
๔๙. นายมนตรี ตันโพธิ์	เป็นรัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย

วันที่ ๒๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๐ นายอานวย วีรวรรณ รองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง และนายณรงค์ชัย อัครเศรณี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ได้ลาออกจากตำแหน่ง จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้รัฐมนตรีพ้นจากตำแหน่งและแต่งตั้งรัฐมนตรีดังนี้^{๑)}

^{๑)} ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๔ ตอนพิเศษ ๔๘ ง หน้า ๑ - ๒ ลงวันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๔๐

๑. นายทะนง พิทยะ เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง
๒. นายณรงค์ชัย อัครเศรณี เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์

วันที่ ๑๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๐ มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้รัฐมนตรีพ้นจากความเป็นรัฐมนตรี และแต่งตั้งรัฐมนตรี ดังต่อไปนี้^{๑)}

๑. นายสุวิชัย รั้งสิตพล พ้นจากตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
๒. นายสังข์ทอง ศรีธเรศ พ้นจากตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
๓. นายสุรพร ดนัยตั้งตระกูล พ้นจากตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
๔. นายจำลอง ครุฑขุนทด พ้นจากตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
๕. นายสุนทร วิลาวลัย พ้นจากตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุข
๖. นายสมาน ภูมมะกายูจนะ พ้นจากตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม
๗. นายเกียรติชัย ชัยเชาวรัตน์ พ้นจากตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย และแต่งตั้งให้เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
๘. นายชิงชัย มงคลธรรม พ้นจากตำแหน่งรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี และแต่งตั้งให้เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
๙. นายมนตรี ด่านไพบูลย์ พ้นจากตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย และแต่งตั้งให้เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม

^{๑)} ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๔ ตอนพิเศษ ๗๒ ง หน้า ๑ - ๓ ลงวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๐

๑๐. นายฉัตรชัย เอียสกุล	พ้นจากตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน และสวัสดิการสังคม และแต่งตั้งให้เป็นรัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย
๑๑. พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร	เป็นรองนายกรัฐมนตรี
๑๒. นายวีรพงษ์ รามางกูร	เป็นรองนายกรัฐมนตรี
๑๓. นายอารีเพ็ญ อุตรสินธุ์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
๑๔. พลตำรวจตรี วุฒิ สุโกศล	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
๑๕. นายปรีชา เลหาพงศ์ชนะ	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม

วันที่ ๒๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๐ มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องรัฐมนตรีลาออก กล่าวคือ รองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีได้ขอลาออกจากตำแหน่ง ดังนี้^๑

๑. นายมนตรี พงษ์พานิช	รองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข
๒. นายเกียรติชัย ชัยเชาวรัตน์	รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
๓. นายปิยะฉัตร วัชรภรณ์	รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
๔. นายวีระกร คำประกอบ	รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
๕. นายสมพงษ์ อมรวิวัฒน์	รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
๖. นายทอง พิทยะ	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง
๗. นายธวัชวงศ์ ณ เชียงใหม่	รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง
๘. นายชวรัตน์ ชาญวีรกูล	รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง
๙. นายพิทักษ์ อินทรวินัยนันท์	รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
๑๐. นายกรีช กงเพชร	รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๑๑. นายสำเภา ประจวบเหมาะ	รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๑๒. นายดิเรก เจริญผล	รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม
๑๓. นายสมศักดิ์ เทพสุทิน	รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม

^๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๔ ตอนพิเศษ ๑๐๐ ง หน้า ๑ - ๒ ลงวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๔๐

๑๔. นายณรงค์ชัย อัครเศรณี	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์
๑๕. นายเฉลิมพล สนิทวงศ์ชัย	รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์
๑๖. นายชัยภักดิ์ ศิริวัฒน์	รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย
๑๗. นายพูนสวัสดิ์ มูลศาสตรสาทร	รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงแรงงาน และสวัสดิการสังคม
๑๘. นายสมภพ อมาตยกุล	รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม
๑๙. นายฉัตรชัย เอียสกุล	รัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย

ความเป็นรัฐมนตรีของบุคคลดังกล่าวจึงสิ้นสุดลง ตั้งแต่วันที่ ๒๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๐

วันที่ ๒๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๐ มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งรัฐมนตรีดังต่อไปนี้^๑

๑. นายสุวิทย์ คุณกิตติ	เป็นรองนายกรัฐมนตรี อีกตำแหน่งหนึ่ง
๒. นายสัมพันธ์ เลิศนุวัฒน์	เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
๓. นายภูษณ ปรีรัมย์โนช	เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
๔. นายพิทักษ์ อินทรวินัยนันท์	เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
๕. นายโฆสิต ปั้นเปี่ยมรัษฎ์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง
๖. นายสุรศักดิ์ นานานุกุล	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง
๗. นายมารวย ผดุงสิทธิ์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง
๘. นายธวัชวงศ์ ณ เชียงใหม่	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
๙. นายฉัตรชัย เอียสกุล	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๑๐. นายอุดมศักดิ์ ทั้งทอง	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๑๑. นายสมพงษ์ อมรวิวัฒน์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม
๑๒. นายสม จาตุศรีพิทักษ์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์
๑๓. นายวิชัย ชัยจิตวณิชกุล	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์

^๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๔ ตอนพิเศษ ๑๐๐ ง หน้า ๓ - ๕ ลงวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๔๐

๑๔. นายพจน์ วิเทศยนตรกิจ	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์
๑๕. นายลิขิต อีร์เวคิน	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย
๑๖. นายทศพร มูลศาสตรสาทร	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงแรงงาน
และสวัสดิการสังคม
๑๗. นายพจน์ สะเพียรชัย	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
๑๘. นายสมศักดิ์ เทพสุทิน	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข
๑๙. นายสมชาย เบนจรงค์กุล	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุข
๒๐. คุณหญิงนงเยาว์ ชัยเสรี	เป็นรัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย

คณะรัฐมนตรี

คณะที่ ๕๓

๙ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ - ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔

โดยที่ พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ ได้ลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี และประธานสภาผู้แทนราษฎรได้นำความกราบบังคมทูลพระกรุณาว่า ได้ดำเนินการตามวิถีทางในระบอบประชาธิปไตยแล้ว จึงทรงพระราชดำริว่า นายชวน หลีกภัย เป็นผู้ที่เหมาะสมควรไว้วางพระราชหฤทัยให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ตั้งนายชวน หลีกภัย เป็นนายกรัฐมนตรี^๑ เมื่อวันที่ ๙ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๐

วันที่ ๑๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๐ ได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งรัฐมนตรี^๒ คณะรัฐมนตรี คณะที่ ๕๓ มีรายชื่อดังต่อไปนี้

รายชื่อคณะรัฐมนตรี

๑. นายชวน หลีกภัย	เป็นนายกรัฐมนตรี
และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม
๒. นายพิชัย รัตตกุล	เป็นรองนายกรัฐมนตรี
๓. นายศุภชัย พานิชภักดิ์	เป็นรองนายกรัฐมนตรี
และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์
๔. นายปัญญา เกสรทอง	เป็นรองนายกรัฐมนตรี
๕. นายสุวิทย์ คุณกิตติ	เป็นรองนายกรัฐมนตรี
๖. คุณหญิงสุพัตรา มาศดิตถ์	เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
๗. นายสชาติ ตันโพธิวิหค	เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
๘. นายจรินทร์ ลักษณวิศิษฏ์	เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
๙. นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ	เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
๑๐. พลอากาศเอก สมบุญ ระหงษ์	เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
๑๑. นายไชยยศ สະສມທຣັພີ	เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี

^๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๔ ตอนพิเศษ ๑๐๗ ง หน้า ๑ - ๒ ลงวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๐

^๒ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๔ ตอนพิเศษ ๑๐๗ ง หน้า ๓ - ๖ ลงวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๐

๑๒. พลเอก วัฒนชัย วุฒิศิริ	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม
๑๓. นายธารินทร์ นิมมานเหมินท์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง
๑๔. นายพิเชษฐ พันธุ์วิชาติกุล	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง
๑๕. นายพิสิฐ ลี้อาธรรม	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง
๑๖. นายสุรินทร์ พิศสุวรรณ	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
๑๗. หม่อมราชวงศ์สุขุมพันธุ์ บริพัตร	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
๑๘. นายปองพล อดิเรกสาร	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๑๙. นายวิรัช รัตนเศรษฐ์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๒๐. นายสมชาย สุนทรวัฒน์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๒๑. นายเนวิน ชิดชอบ	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๒๒. นายสุเทพ เทือกสุบรรณ	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม
๒๓. นายประดิษฐ์ ภัทรประสิทธิ์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม
๒๔. นายสนธยา คุณปลื้ม	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม
๒๕. นายเผด็จชัย สะสมทรัพย์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม
๒๖. นายไพฑูรย์ แก้วทอง	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์
๒๗. นายโพธิพงษ์ ล่ำซำ	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์
๒๘. พลตรี สนั่น ขจรประศาสน์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
๒๙. นายชานี ศักดิ์เศรษฐ์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย
๓๐. นายวัฒนา อิศวเหม	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย
๓๑. นายประภัตร โพธสุธน	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย
๓๒. นายพินิจ จารุสมบัติ	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย
๓๓. นายสุทัศน์ เงินหมื่น	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม
๓๔. นายไตรรงค์ สุวรรณคีรี	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน และสวัสดิการสังคม
๓๕. นายจองชัย เทียนธรรม	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงแรงงาน และสวัสดิการสังคม
๓๖. นายประกอบ สังข์โต	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงแรงงาน และสวัสดิการสังคม

๓๗. นายยิ่งพันธ์ มนะสิการ	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม
๓๘. นายพรเทพ เตชะไพบูลย์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม
๓๙. นายชุมพล ศิลปอาชา	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
๔๐. นายสมศักดิ์ ปริศนานันทกุล	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
๔๑. นายอาคม เองฉ้วน	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
๔๒. นายรักเกียรติ สุขธนะ	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข
๔๓. นายธีระวัฒน์ ศิริวันสาณฑ์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุข
๔๔. นายคำรณ ฌ ลำพูน	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุข
๔๕. นายสมศักดิ์ เทพสุทิน	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม
๔๖. นายพลกฤษณ์ หงษ์ทอง	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม
๔๗. นายอนุรักษ์ จุริมาศ	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม
๔๘. นาวาโท เดชา สุขารมณ	เป็นรัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย

วันที่ ๑๘ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๑ มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องรัฐมนตรีลาออก คือ

นายรักเกียรติ สุขธนะ

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขได้ขอลาออกจากตำแหน่ง ตั้งแต่วันที่ ๑๕ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๑
ความเป็นรัฐมนตรีของนายรักเกียรติ สุขธนะ
จึงสิ้นสุดลง ตั้งแต่วันที่ ๑๕ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๑^{๑)}

^{๑)} ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๕ ตอนพิเศษ ๘๕ ง หน้า ๔ ลงวันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๔๑

วันที่ ๒๓ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๑ มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องรัฐมนตรีลาออก คือ

นายธีระวัฒน์ ศิริวันสาณฑ์

รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุขได้ขอลาออกจากตำแหน่ง ตั้งแต่วันที่ ๒๑ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๑
ความเป็นรัฐมนตรีของนายธีระวัฒน์ ศิริวันสาณฑ์
จึงสิ้นสุดลง ตั้งแต่วันที่ ๒๑ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๑^๑

วันที่ ๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๑ มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องรัฐมนตรีลาออก คือ
ได้มีรัฐมนตรีขอลาออกจากตำแหน่ง ดังนี้^๒

๑. นายชุมพล ศิลปอาชา

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

๒. นายวิรัช รัตนเศรษฐ์

รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

๓. นายไชยยศ สะสมทรัพย์

รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี

๔. นายโพธิพงษ์ ลำพำ

รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์

๕. นายไตรรงค์ สุวรรณคีรี

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม

๖. นายประกอบ สังข์โต

รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงแรงงาน
และสวัสดิการสังคม

๗. นายยิ่งพันธ์ มนะสิการ

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี
และสิ่งแวดล้อม

๘. นายสมศักดิ์ เทพสุทิน

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม

๙. นายพลกฤษณ์ หงษ์ทอง

รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม

ทั้งนี้ หมายเลข ๑ และ ๒ ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๑ และหมายเลข ๓ - ๙
ตั้งแต่วันที่ ๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๑ ความเป็นรัฐมนตรีของบุคคลดังกล่าวจึงสิ้นสุดลง ตั้งแต่วันที่
ลาออก

^๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๕ ตอนพิเศษ ๘๖ ง หน้า ๑ ลงวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๔๑

^๒ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๕ ตอนพิเศษ ๘๙ ง หน้า ๑ ลงวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๔๑

วันที่ ๕ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๑ มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้รัฐมนตรีพ้นจากความเป็นรัฐมนตรี และแต่งตั้งรัฐมนตรี ดังต่อไปนี้^๑

๑. ให้รัฐมนตรีดังต่อไปนี้พ้นจากความเป็นรัฐมนตรี

๑. นายอนุรักษ์ จูริมาค รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม
๒. นาวาโท เดชา สุขารมณ์ รัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย

๒. ให้แต่งตั้งรัฐมนตรีดังต่อไปนี้

๑. นายกร ทัพพะรังสี เป็นรองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข
๒. พลตรี สนั่น ขจรประศาสน์ เป็นรองนายกรัฐมนตรี อีกตำแหน่งหนึ่ง
๓. นายพิทักษ์ อินทรวินัยนันท เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
๔. นายอนุรักษ์ จูริมาค เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๕. นายโชคสมาน สีลาวงษ์ เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม
๖. นายประวิช รัตนเพียร เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์
๗. นายสมพงษ์ อมรวิวัฒน์ เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน และสวัสดิการสังคม
๘. นางปวีณา หงสกุล เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงแรงงาน และสวัสดิการสังคม
๙. นายสุวิทย์ คุณกิตติ เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม อีกตำแหน่งหนึ่ง
๑๐. นายระวี หิรัญโชติ เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม
๑๑. นายปัญญา เกสรทอง เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ อีกตำแหน่งหนึ่ง
๑๒. นายไพโรจน์ โล่ห์สุนทร เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
๑๓. นาวาโท เดชา สุขารมณ์ เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุข

^๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๔ ตอนพิเศษ ๘๙ ง หน้า ๒ - ๔ ลงวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๔๑

๑๔. นายสุวัจน์ ลิปตพัลลภ เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม
๑๕. นายปรีชา เลหาพงศ์ชนะ เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม
๑๖. นายสุริยะ จึงรุ่งเรืองกิจ เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม
๑๗. นายประจวบ ไชยสาส์น เป็นรัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย

วันที่ ๒๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๑ มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง รัฐมนตรีลาออก คือ

นายสมชาย สุนทรวัฒน์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ได้ขอลาออกจากตำแหน่ง
ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๔๒
ความเป็นรัฐมนตรีของนายสมชาย สุนทรวัฒน์
จึงสิ้นสุดลงตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๔๒^{๑)}

วันที่ ๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๒ มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง รัฐมนตรีลาออก คือ^{๒)}

๑. นายโชคสมาน สีลาวงษ์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม
ได้ลาออกจากตำแหน่ง
ตั้งแต่วันที่ ๒๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๒
๒. นายปัญญา เกสรทอง รองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวง
ศึกษาธิการ ได้ขอลาออกจากตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงศึกษาธิการ
ตั้งแต่วันที่ ๒๖ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๒
๓. นายสุวิทย์ คุณกิตติ รองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวง
วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม
ได้ลาออกจากตำแหน่ง
ตั้งแต่วันที่ ๒๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๒

^{๑)} ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๖ ตอนพิเศษ ๒ ง หน้า ๑ ลงวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๔๒

^{๒)} ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๖ ตอนพิเศษ ๔๘ ง หน้า ๑ ลงวันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๔๒

๔. นายระวี หิรัญโชติ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม ได้ลาออกจากตำแหน่ง ตั้งแต่วันที่ ๒๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๒
๕. นายสุริยะ จึงรุ่งเรืองกิจ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม ได้ลาออกจากตำแหน่ง ตั้งแต่วันที่ ๒๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๒

ความเป็นรัฐมนตรีของนายโชคสมาน สีลาวงษ์ นายสุวิทย์ คุณกิตติ นายระวี หิรัญโชติ นายสุริยะ จึงรุ่งเรืองกิจ และความเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการของนายปัญญา เกสรทอง จึงสิ้นสุดลงตั้งแต่วันที่ลาออก

วันที่ ๙ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๒ มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง รัฐมนตรีลาออก คือ ได้รัฐมนตรีขอลาออกจากตำแหน่ง ดังนี้^๑

๑. นายเผด็จชัย สะสมทรัพย์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม
๒. นายพิทักษ์ อินทวิทยานันท์ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
๓. นายประวิช รัตนเพียร รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์
๔. นายสมพงษ์ อมรวิวัฒน์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม
๕. นายปรีชา เลหาพงศ์ชนะ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม

ทั้งนี้หมายเลข ๑ ตั้งแต่วันที่ ๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๒ และหมายเลข ๒ - ๕ ตั้งแต่วันที่ ๙ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๒ ความเป็นรัฐมนตรีของบุคคลดังกล่าวจึงสิ้นสุดลงตั้งแต่วันที่ลาออก

วันที่ ๙ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๒ มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้รัฐมนตรีพ้นจากความเป็นรัฐมนตรีและแต่งตั้งรัฐมนตรี ดังต่อไปนี้^๒

^๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๖ ตอนพิเศษ ๔๙ ง หน้า ๑ ลงวันที่ ๙ กรกฎาคม ๒๕๔๒

^๒ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๖ ตอนพิเศษ ๕๐ ง หน้า ๑ - ๓ ลงวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๔๒

๑. ให้รัฐมนตรีพ้นจากความเป็นรัฐมนตรี ดังต่อไปนี้

๑. นางปวีณา หงสกุล	พ้นจากตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงแรงงาน และสวัสดิการสังคม
๒. นายสมศักดิ์ ปริศนานันทกุล	พ้นจากตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
๓. นายอาคม เองฉ้วน	พ้นจากตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
๔. นาวาโท เดชา สุขารมณ์	พ้นจากตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุข

๒. ให้แต่งตั้งรัฐมนตรี ดังต่อไปนี้

๑. นายไตรรงค์ สุวรรณคีรี	เป็นรองนายกรัฐมนตรี
๒. นางปวีณา หงสกุล	เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
๓. นายภิญโญ นิโรจน์	เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
๔. นายอาคม เองฉ้วน	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๕. นายอิทธิ ศิริลัทธยากร	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม
๖. นายไชยา สะสมทรัพย์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม
๗. นายกรพจน์ อัศวินวิจิตร	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์
๘. พลตำรวจตรี วุฒิ สุโกศล	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน และสวัสดิการสังคม
๙. นายอนุสรณ์ วงศ์วรรณ	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงแรงงาน และสวัสดิการสังคม
๑๐. นายอาทิตย์ อุไรรัตน์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม
๑๑. นายสมศักดิ์ ปริศนานันทกุล	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
๑๒. นางสาวกัญญา ศิลปอาชา	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
๑๓. นายวิชัย ดันศิริ	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
๑๔. นายวุฒิชัย สงวนวงศ์ชัย	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม

วันที่ ๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๓ มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง รัฐมนตรีลาออก^๑ คือ

พลตรี สนั่น ขจรประศาสน์

รองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงมหาดไทย ได้ลาออกจากตำแหน่ง
ตั้งแต่วันที่ ๒๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๓
ความเป็นรัฐมนตรีของพลตรี สนั่น ขจรประศาสน์
จึงสิ้นสุดลงตั้งแต่วันที่ลาออก

วันที่ ๙ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๓ มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง รัฐมนตรีลาออก^๒ คือ

นายปัญญา เกสรทอง

รองนายกรัฐมนตรี ได้ขอลาออกจากตำแหน่ง
ตั้งแต่วันที่ ๙ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๓ ความเป็น
รัฐมนตรีของนายปัญญา เกสรทอง จึงสิ้นสุดลง
ตั้งแต่วันที่ ๙ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๓

วันที่ ๑๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๓ มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้รัฐมนตรีพ้นจาก
ความเป็นรัฐมนตรี และแต่งตั้งรัฐมนตรี ดังต่อไปนี้^๓

๑. ให้รัฐมนตรีพ้นจากความเป็นรัฐมนตรี ดังต่อไปนี้

๑. นายปองพล อดิเรกสาร

พ้นจากตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตร
และสหกรณ์

๒. นายสนธยา คุณปลื้ม

พ้นจากตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการ
กระทรวงคมนาคม

^๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๗ ตอนพิเศษ ๓๓ ง หน้า ๑ ลงวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๔๓

^๒ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๗ ตอนพิเศษ ๓๓ ง หน้า ๒ ลงวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๔๓

^๓ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๗ ตอนพิเศษ ๓๔ ง หน้า ๑ - ๓ ลงวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๔๓

๓. นายประภัตร โพธสุธน

พ้นจากตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการ
กระทรวงมหาดไทย

๔. นายจоргชัย เทียงธรรม

พ้นจากตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงแรงงาน
และสวัสดิการสังคม

๒. ให้แต่งตั้งรัฐมนตรี ดังต่อไปนี้

๑. นายบัญญัติ บรรทัดฐาน

เป็นรองนายกรัฐมนตรี
และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

๒. พลตำรวจโท วิโรจน์ เปาอินทร์

เป็นรองนายกรัฐมนตรี

๓. นายประภัตร โพธสุธน

เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

๔. นายจоргชัย เทียงธรรม

เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม

๕. นายสนธยา คุณปลื้ม

เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย

๖. นายประยุทธ์ ศิริพานิชย์

เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงแรงงาน
และสวัสดิการสังคม

วันที่ ๑๒ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๓ มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องรัฐมนตรีลาออก^๑
คือ

นางปวีณา หงสกุล

รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีได้ขอลาออกจาก
ตำแหน่ง ตั้งแต่วันที่ ๖ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๓
ความเป็นรัฐมนตรีของนางปวีณา หงสกุล จึงสิ้นสุดลง
ตั้งแต่วันที่ ๖ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๓

^๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๗ ตอนพิเศษ ๕๕ ง หน้า ๒ ลงวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๔๓

วันที่ ๑๓ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๓ มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องรัฐมนตรีลาออก^{๑)} คือ

พลตำรวจตรี วุฒิ สุโกศล

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม
ได้ขอลาออกจากตำแหน่ง

ตั้งแต่วันที่ ๑๓ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๓

ความเป็นรัฐมนตรีของพลตำรวจตรี วุฒิ สุโกศล

จึงสิ้นสุดลงตั้งแต่วันที่ ๑๓ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๓

วันที่ ๑๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๓ มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งรัฐมนตรี ดังนี้^{๒)}

๑. นายอดิศักดิ์ โพธารามิก

เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี

๒. พลตำรวจเอก ประชา พรหมนอก

เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน

และสวัสดิการสังคม

วันที่ ๒๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๓ มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องรัฐมนตรีลาออก^{๓)} คือ

นายพิชัย รัตตกุล

รองนายกรัฐมนตรี ได้ขอลาออกจากตำแหน่ง

ตั้งแต่วันที่ ๒๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๓

ความเป็นรัฐมนตรีของนายพิชัย รัตตกุล จึงสิ้นสุดลง

ตั้งแต่วันที่ ๒๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๓

^{๑)} ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๗ ตอนพิเศษ ๕๕ ง หน้า ๒ ลงวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๕๓

^{๒)} ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๗ ตอนพิเศษ ๕๖ ง หน้า ๑ - ๒ ลงวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๕๓

^{๓)} ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๗ ตอนพิเศษ ๖๔ ง หน้า ๑ ลงวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๓

วันที่ ๘ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๓ มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้รัฐมนตรีพ้นจากความเป็นรัฐมนตรี และแต่งตั้งรัฐมนตรี ดังต่อไปนี้^๑

๑. ให้นายประจวบ ไชยสาส์น รัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย
พ้นจากความเป็นรัฐมนตรี
๒. ให้แต่งตั้งรัฐมนตรี ดังต่อไปนี้
นายสุทัศน์ เงินหมื่น เป็นรองนายกรัฐมนตรี อีกตำแหน่งหนึ่ง
นายอนุรักษ์ ต้นตีสุนทร เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์
นายสุชน ชามพูนท เป็นรัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย

วันที่ ๒๘ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๓ มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง รัฐมนตรีลาออก^๒ คือ

นายภิญโญ นิโรจน์ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ได้ขอลาออกจากตำแหน่งตั้งแต่วันที่ ๒๕ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๓ ความเป็นรัฐมนตรีของนายภิญโญ นิโรจน์ จึงสิ้นสุดลงตั้งแต่วันที่ ๒๕ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๓

^๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๗ ตอนพิเศษ ๔๓ ง หน้า ๑ - ๒ ลงวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๔๓

^๒ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๗ ตอนพิเศษ ๑๐๐ ง หน้า ๑ ลงวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๓

คณะรัฐมนตรี

คณะที่ ๕๔

๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔

โดยที่คณะรัฐมนตรีซึ่งมี นายชวน หลีกภัย เป็นนายกรัฐมนตรี ได้พ้นจากตำแหน่ง เนื่องจาก มีพระราชกฤษฎีกายกยอสภาผู้แทนราษฎร ในวันที่ ๙ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๓ และจัดให้มีการ เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน ๕๐๐ คน ในวันที่ ๖ มกราคม พ.ศ. ๒๕๔๔ ต่อมา ประธานสภาผู้แทนราษฎรได้นำความกราบบังคมทูลพระกรุณาว่า สภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติเมื่อ วันที่ ๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๔ เห็นชอบด้วยในการแต่งตั้ง พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร เป็น นายกรัฐมนตรีด้วยคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภา ผู้แทนราษฎร อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๐๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จึงทรง พระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี^๑ เมื่อวันที่ ๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๔

วันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๔ มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งรัฐมนตรี^๒ คณะรัฐมนตรี คณะที่ ๕๔ มีรายนามดังต่อไปนี้

รายชื่อคณะรัฐมนตรี

๑. พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร	เป็นนายกรัฐมนตรี
๒. พลเอก ขวลิต ยงใจยุทธ	เป็นรองนายกรัฐมนตรี
และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม
๓. นายสุวิทย์ คุณกิตติ	เป็นรองนายกรัฐมนตรี
๔. นายเดช บุญหลง	เป็นรองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม
๕. นายปองพล อดิเรกสาร	เป็นรองนายกรัฐมนตรี
๖. นายพิทักษ์ อินทรวินัยนันท์	เป็นรองนายกรัฐมนตรี

^๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๘ ตอนพิเศษ ๑๒ ง หน้า ลงวันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔

^๒ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๘ ตอนพิเศษ ๑๕ ง หน้า ลงวันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔

๗. นายจาตุรนต์ ฉายแสง	เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
๘. พลเอก ธรรมรักษ์ อิศรางกูร ณ อยุธยา	เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
๙. นายสมศักดิ์ เทพสุทิน	เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
๑๐. นายกระแส ชนะวงศ์	เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
๑๑. พลเอก ยุทธศักดิ์ ศศิประภา	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม
๑๒. นายสมคิด จาตุศรีพิทักษ์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง
๑๓. นายวราเทพ รัตนากร	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคลัง
๑๔. ร้อยเอก สุชาติ เชาว์วิศิษฐ	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคลัง
๑๕. นายสุรเกียรติ์ เสถียรไทย	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
๑๖. นายชูชีพ หาญสวัสดิ์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๑๗. นายประพัฒน์ ปัญญาชาติรักษ์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๑๘. นายนที ขลิบทอง	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๑๙. นายวันมูหะมัดนอร์ มะทา	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม
๒๐. นายประชา มาลินนท์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม
๒๑. นายพงศกร เลาหวิเชียร	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม
๒๒. นายอดิศักดิ์ โปธารามิก	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์
๒๓. นายสุวรรณ วัลย์เสถียร	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์
๒๔. ร้อยตำรวจเอก ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
๒๕. นายสรอรรถ กลิ่นประทุม	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย
๒๖. นายสมบัติ อุทัยสาง	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย
๒๗. นายพงศ์เทพ เทพกาญจนา	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม
๒๘. นางลดาวาลลี วงศ์ศรีวงศ์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงแรงงาน
และสวัสดิการสังคม
๒๙. นายสนธยา คุณปลื้ม	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี
และสิ่งแวดล้อม
๓๐. นายเกษม วัฒนชัย	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
๓๑. นายจำลอง ครุฑขุนทด	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

๓๒. นางสุดารัตน์ เกยุราพันธุ์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข
๓๓. นายสุรพงษ์ สืบวงศ์ลี	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุข
๓๔. นายสุริยะ จึงรุ่งเรืองกิจ	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม
๓๕. นายพิเชษฐ สติรชวล	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม
๓๖. นายสุธรรม แสงประทุม	เป็นรัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย

วันที่ ๑๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๔ มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องรัฐมนตรีลาออก^๑ คือ นายเกษม วัฒนชัย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ได้ขอลาออกจากตำแหน่ง ตั้งแต่วันที่ ๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๔ ความเป็นรัฐมนตรีของนายเกษม วัฒนชัย จึงสิ้นสุดลง ตั้งแต่วันที่ ๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๔

วันที่ ๑๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๔ มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งรัฐมนตรีดังต่อไปนี้^๒

พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ อีกตำแหน่งหนึ่ง
นางสิริกร มณีรินทร์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

วันที่ ๙ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องรัฐมนตรีลาออก คือ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ได้ขอลาออกจากตำแหน่งตั้งแต่วันที่ ๙ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๔

วันที่ ๙ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งรัฐมนตรีดังต่อไปนี้

๑. นายสมคิด จาตุศรีพิทักษ์	เป็นรองนายกรัฐมนตรีอีกตำแหน่งหนึ่ง
๒. นายสุวิทย์ คุณกิตติ	พ้นจากตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรี และเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

^๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๘ ตอนพิเศษ ๕๔ ง หน้า ๑ ลงวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๔๔

^๒ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๘ ตอนพิเศษ ๕๕ ง หน้า ๑ - ๒ ลงวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๔๔

The tide rises, the tide falls,
The twilight darkens, the curlew calls;
Along the sea-sands damp and brown
The traveller hastens toward the town,
And the tide rises, the tide falls.

Darkness settles on roofs and walls,
But the sea, the sea in the darkness calls;
The little waves, with their soft, white hands,
Efface the footprints in the sands,
And the tide rises, the tide falls.

The morning breaks; the steeds in their stalls
Stamp and neigh, as the hostler calls;
The day returns, but nevermore
Returns the traveller to the shore,
And the tide rises, the tide falls.

- Henry Wadsworth Longfellow

ภาคผนวก ประมวลเหตุการณ์สำคัญ

ตั้งแต่ปี ๒๕๓๔ - ๒๕๔๐

รัฐธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔

๑. จำนวนมาตรา : ๓๓ มาตรา

๒. ที่มา : คณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รสช.) ซึ่งนำโดย พล.อ. สุนทร คงสมพงษ์ นำมาใช้เป็นหลักในการปกครองประเทศชั่วคราว

๓. วันประกาศใช้ : ๑ มีนาคม ๒๕๓๔

๔. วันถูกยกเลิก : ๙ ธันวาคม ๒๕๓๔

๕. รวมเวลา : ๘ เดือน ๘ วัน

๖. สาเหตุการสิ้นสุด : ประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๓๔ (ฉบับที่ ๑๕)

รัฐบาลหรือนายกรัฐมนตรีภายใต้รัฐธรรมนูญ ฉบับที่ ๑๔ มี ๑ ชุด คณะรัฐมนตรี ชุดที่ ๔๗

นายอานันท์ ปันยารชุน (๒ มีนาคม ๒๕๓๔ - ๗ เมษายน ๒๕๓๕)

ประธานรัฐสภา (สภานิติบัญญัติแห่งชาติ) ภายใต้รัฐธรรมนูญ ฉบับที่ ๑๔ (มีสภาเดียว) ลำดับ ต่อจากฉบับที่ ๑๓

นายอุกฤษ มงคลนาวิน (๒๕๓๔ - ๒๕๓๕)

รสช. ประกาศยึดทรัพย์สินนักการเมือง (๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๔)

ตามประกาศ รสช. ฉบับที่ ๒๖ ระบุว่า ได้มีนักการเมืองซึ่งเคยดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีหรือ ตำแหน่งการเมืองอื่นเป็นจำนวนมาก มีพฤติการณ์

สรุปสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญฉบับที่ ๑๔ นี้ คณะปฏิวัติคือ คณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รสช.) ซึ่ง นำโดย พล.อ. สุนทร คงสมพงษ์ นำมาใช้เป็นการชั่วคราว รัฐธรรมนูญฉบับนี้มีบทบัญญัติคล้ายคลึงกับ ฉบับที่ ๑๒ มาก การนำรัฐธรรมนูญฉบับที่ ๑๔ มาใช้ ปรากฏเหตุผลในคำปรารภว่า “โดยปรารถนาให้มีรัฐธรรมนูญที่เหมาะสม เพื่อให้การปกครองประเทศเป็นไปโดยราบรื่น ประกอบกับมีความมุ่งหมาย ที่จะขจัดภัยอันตรายที่มีต่อประเทศชาติและสถาบันพระมหากษัตริย์ให้หมดสิ้นและบังเกิดความสงบเรียบร้อยโดยเร็ว รวมตลอดทั้งกำหนดกลไกในการปกครองที่จะเอื้ออำนวยให้การบริหารประเทศ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมแก่สภาพของประเทศ พื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของ ชนในชาติ”

ตามรัฐธรรมนูญฉบับนี้รัฐสภามีสภาเดียวคือ “สภานิติบัญญัติแห่งชาติ” มีหน้าที่

๑. จัดทำรัฐธรรมนูญ

๒. พิจารณาร่างพระราชบัญญัติ

ในการจัดทำรัฐธรรมนูญให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติคำนึงถึงการเลือกตั้งทั่วไปซึ่งจะมีขึ้นภายใน พ.ศ. ๒๕๓๔ ถ้าไม่อาจจัดให้มีการเลือกตั้งได้ภายใน พ.ศ. ๒๕๓๔ ให้ขยายกำหนดเวลาอันแสดงให้เห็นถึงวิธีการแก้ไขปัญหาที่กระทำเพื่อมีจุดมุ่งหมายป้องกันและกำจัดการทุจริต ให้เกิดมีความสุจริตขึ้นในสังคมไทยสืบไป

ชื่อรัฐธรรมนูญข้อมูลและเหตุการณ์สำคัญที่เกี่ยวข้อง

สรุปแบบที่เข้าใจง่ายขึ้น เมื่อมีการแสดงให้เห็นว่ามีทรัพย์สินร่ำรวยผิดปกติ ผิดวิสัยของผู้ประกอบอาชีพโดยสุจริตจะพึงมีพึงได้ ดังนั้นเพื่อมิให้ผู้ไม่สุจริตได้รับประโยชน์จากการฉ้อราษฎร์บังหลวง และเป็นการป้องกันมิให้มีการโยกย้ายทรัพย์สินที่ได้มาโดยไม่สุจริต จึงได้ดำเนินการดังนี้

ให้มีคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินคณะหนึ่งจำนวน ๗ คน มี พล.อ. สิทธิ จิรโรจน์ เป็นประธาน ให้มีอำนาจหน้าที่พิจารณารายชื่อนักการเมืองที่เห็นได้ว่ามีทรัพย์สินร่ำรวยจนผิดปกติ แล้วให้ประกาศรายชื่อให้สาธารณชนทราบและออกคำสั่งอายัดทรัพย์สินเหล่านั้นไว้ และเมื่อวินิจฉัยว่าเป็นทรัพย์สินที่ได้มาโดยมิชอบหรือมิเพิ่มเติมขึ้นผิดปกติให้ตกเป็นของแผ่นดิน (ส่วนต่อไปนี้ได้มี พ.ร.บ. แก้ไขเพิ่มเติมประกาศ รสช. ฉบับที่ ๒๖) ให้บุคคลที่ถูกยึดทรัพย์ มีสิทธิยื่นคำขอพิสูจน์ว่าตนได้ทรัพย์สินนั้นมาโดยชอบต่อศาลแพ่ง และให้ศาลแพ่งพิจารณาทำความเข้าใจและส่งสำนวนไปยังศาลฎีกาเพื่อให้ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาวินิจฉัยชี้ขาด

ผลการพิจารณาของคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน (รสช.)

ปรากฏว่ามีนักการเมืองและนักธุรกิจที่ถูกอายัดและห้ามจำหน่ายจ่ายโอนทรัพย์สินจำนวน ๒๕ คน และเมื่อ คตส. ตรวจสอบโดยครบถ้วนแล้ว มีผู้ที่ถูกยึดทรัพย์ให้ตกเป็นของแผ่นดิน ๑๓ คน และเมื่อผู้ถูกยึดทรัพย์ได้นำพยานหลักฐานมาแสดงต่อ คตส. (ตามประกาศ รสช. ฉบับที่ ๒๖ ข้อ ๖ ก่อนที่มี พ.ร.บ. แก้ไขเพิ่มเติม) ว่าตนได้ทรัพย์สินมาโดยชอบ และเมื่อ คตส. วินิจฉัยขั้นสุดท้ายแล้ว ปรากฏว่า มีผู้ถูกยึดทรัพย์ให้ตกเป็นของแผ่นดินจำนวนทั้งหมด ๑๐ คน

สรุปสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญ

จัดให้มีการเลือกตั้งออกไป ๑๒๐ วัน นับแต่วันสิ้นปี พ.ศ. ๒๕๓๔ (วันเลือกตั้งทั่วไปจริงสามารถจัดได้วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๓๕)

สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ตามรัฐธรรมนูญกำหนดให้มีสมาชิก ๒๐๐ - ๓๐๐ คน และเมื่อวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๓๔ โปรดเกล้าฯ แต่งตั้งสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติจำนวน ๒๙๒ คน สมาชิกชุดนี้สิ้นสุดลงเมื่อวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๓๕ เพราะประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ (ฉบับที่ ๑๕)

สภาการศึกษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ รัฐธรรมนูญกำหนดให้เป็นองค์กรหนึ่งที่ทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบายการบริหารราชการแผ่นดินร่วมกับคณะรัฐมนตรีที่คณะรัฐมนตรีจะแถลงต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และเสนอแนะหรือให้ความคิดเห็นในเรื่องใดๆ ที่เห็นว่าจะจะเป็นประโยชน์แก่คณะรัฐมนตรีในการบริหารราชการแผ่นดิน

สภาการศึกษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ ประกอบด้วยบุคคลในคณะ รสช. ตามประกาศ รสช. ฉบับที่ ๒ และที่ ๕ (มีรวม ๖ คน) และประธานสภาฯ อาจแต่งตั้งกรรมการเพิ่มขึ้นได้อีกไม่เกิน ๑๕ คน ให้หัวหน้าคณะ รสช. เป็นประธานสภาการศึกษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ

คณะรัฐมนตรี ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีตามจำนวนที่นายกรัฐมนตรีกราบบังคมทูล เป็นคณะ

ชื่อรัฐธรรมนูญ ข้อมูล และเหตุการณ์สำคัญที่เกี่ยวข้อง

ต่อมาผู้ถูกยึดทรัพย์สินทั้ง ๑๐ คนได้ใช้สิทธิยื่นคำขอพิสูจน์ว่าตนได้ทรัพย์สินนั้นมาโดยชอบต่อศาลแพ่ง

ในที่สุดศาลฎีกาวินิจฉัยโดยที่ประชุมใหญ่ (ฎีกา ๙๑๓/๒๕๓๖) สรุปได้ว่าอำนาจ คตส. ในการอายัดและยึดทรัพย์สินตามประกาศ รสช. ฉบับที่ ๒๖ เป็นการใช้อำนาจในการพิจารณาอรรถคดี ซึ่งตามประเพณีการปกครองประเทศไทยในระบอบประชาธิปไตย เป็นอำนาจของศาลในอันที่จะดำเนินการตามกฎหมาย ประกาศ รสช. ดังกล่าวจึงขัดหรือแย้งต่อธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ จึงใช้บังคับมิได้ ศาลฎีกาจึงมีคำสั่งให้เพิกถอนคำวินิจฉัยของคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินนั้นเสีย และภายหลังศาลฎีกาก็ได้พิพากษาให้เพิกถอนคำสั่งของ คตส. ที่สั่งยึดทรัพย์สินจนครบหมดทุกคน

สรุปสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญ

รัฐมนตรี ทำหน้าที่บริหารราชการแผ่นดิน

การใช้อำนาจเผด็จการตามรัฐธรรมนูญฉบับที่ ๑๔ นี้ ให้อำนาจประธานสภาการศึกษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติหรือนายกรัฐมนตรี หรือบุคคลทั้งสองใช้อำนาจร่วมกันตามมาตรา ๒๗ เช่นเดียวกับอำนาจตามมาตรา ๑๗ ของรัฐธรรมนูญฉบับที่ ๗ และฉบับที่ ๘

บทสุดท้ายของรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราวฉบับก่อนๆ กำหนดว่า “เมื่อไม่มีบทบัญญัติแห่งธรรมนูญการปกครองนี้บังคับแก่กรณีใด ให้วินิจฉัยกรณีนั้นไปตามประเพณีการปกครองประเทศไทยในระบอบประชาธิปไตย”

นายมารุต บุณนาค (๒๕๓๕ - ๒๕๓๘)

(ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นประธานรัฐสภา)

นายบุญเอื้อ ประเสริฐสุวรรณ (๒๕๓๘ - ๒๕๓๙)

(ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นประธานรัฐสภา)

นายวันมูหะมัดนอร์ มะทา (๒๕๓๙ - ๒๕๔๓)

(ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นประธานรัฐสภา)

สรุปสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญ

“สภานิติบัญญัติแห่งชาติได้แต่งตั้งคณะกรรมการทำหน้าที่ยกร่างรัฐธรรมนูญขึ้น เมื่อร่างเสร็จแล้วสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้พิจารณาร่างรัฐธรรมนูญเป็นสามวาระตามบทบัญญัติแห่งธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช ๒๕๓๔ ในการพิจารณาวาระที่หนึ่ง สภานิติบัญญัติแห่งชาติได้ลงมติให้รับร่างไว้พิจารณาและแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ ดำเนินการจนเสร็จสิ้นแล้วนำเสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พิจารณาต่อไปในวาระที่สองและที่สาม”

“การพิจารณาทุกชั้นตอนได้ยึดถือพระราชปณิธานของสมเด็จพระบรมปิตุลาธิราชที่พระราชทานพระราชอำนาจการปกครองแผ่นดินให้แก่ปวงชนชาวไทย ประกอบกับเจตนารมณ์และความศรัทธาของประชาชนชาวไทยในการปกครองระบอบประชาธิปไตยเป็นหลักการ ทั้งได้สดับรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและกลุ่มบุคคลต่างๆ และศึกษาบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฉบับก่อนๆ แล้วคัดเลือกบทบัญญัติที่เห็นว่าเหมาะสมมาใช้ในการเรียบเรียงบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญนี้...”

และความตอนท้ายของคำปรารภกล่าวว่า “ขอปวงชนชาวไทยจงร่วมจิตร่วมใจสมัครสโมสรเป็นเอกฉันท์ในอันที่จะปฏิบัติตามและพิทักษ์รักษารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยนี้ เพื่อธำรงไว้ซึ่งระบอบประชาธิปไตยกับทั้งอำนาจอธิปไตยที่มาจากปวงชน เป็นบ่อเกิดและนำมาซึ่งความผาสุก สิริสวัสดิ์ที่พัฒนาช่วยมงคลอนุเคราะห์ผลสกลเกียรติยศสถาพรแก่อาณาประชาราษฎร์ทั่วรัฐสีมา สมดังพระบรมราชปณิธาน ประราถนาจทุกประการเทอญ”

สาระสำคัญของรัฐธรรมนูญฉบับที่ ๑๕

รัฐสภา มี ๒ สภา คือ วุฒิสภา และสภาผู้แทนราษฎร โดยมีประธานวุฒิสภาเป็นประธานรัฐสภา ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นรองประธานรัฐสภา และในวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๓๕ มีการแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ ๑ แก้ไขเป็น ประธานสภาผู้แทนราษฎร เป็นประธานรัฐสภา ประธานวุฒิสภาเป็นรองประธานรัฐสภา

วุฒิสภา มาจากการแต่งตั้ง มีจำนวน ๒๗๐ คน วาระ ๖ ปี โปรตเกล้าฯ แต่งตั้ง เมื่อวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๓๕ ตามจำนวนดังกล่าว แต่ต่อมาวันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๘ มีการแก้ไขเพิ่มเติม

ฉบับที่ ๕ ให้เป็นจำนวน ๒ ใน ๓ ของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยมีเศษให้ปัดทิ้ง และมีวาระ ๔ ปี เดิมกำหนดให้มี ส.ว. ๒๗๐ คน ส.ส. ๓๖๐ คน จำนวนคงที่ไม่เปลี่ยนแปลงแม้ราษฎรจะเพิ่มมากขึ้นก็ตาม วุฒิสมาชิก จึงเท่ากับ ๓ ใน ๔ ของ ส.ส. เมื่อแก้ไขใหม่ราษฎร ๑๕๐,๐๐๐ คน ต่อ ส.ส. ๑ คน ส.ส. จึงเพิ่มมากขึ้นเป็น ๓๙๑ คน ในการเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๓๘ และ ๓๙๓ คน ในการเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๓๙ จำนวนวุฒิสมาชิกแก้ไขใหม่เหลือ ๒ ใน ๓ ของ ส.ส. จึงเปลี่ยนแปลงไปด้วย

เมื่อวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๓๙ วุฒิสมาชิกชุดเดิมหมดวาระ วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๓๙ จึงโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งวุฒิสมาชิกชุดใหม่ จำนวน ๒๖๐ คน

สภาผู้แทนราษฎร มาจากการเลือกตั้งโดยตรง วิธีการเลือกตั้งแบบผสม (เขตละไม่เกิน ๓ คน) มีวาระ ๔ ปี เมื่อมีการแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ ๕ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๘ แล้วใช้เกณฑ์ราษฎร ๑๕๐,๐๐๐ คน ต่อ ส.ส. ๑ คน ผู้สมัคร ส.ส. ต้องสังกัดพรรคการเมืองและพรรคการเมืองนั้นต้องส่งสมาชิกลงสมัครรับเลือกตั้งไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๔ ของ ส.ส. ทั้งหมด เช่น การเลือกตั้งทั่วไป เมื่อวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๓๙ มี ส.ส. ทั้งหมด ๓๙๓ คน พรรคการเมืองต้องส่งสมาชิกสมัครรับเลือกตั้งไม่น้อยกว่า ๙๙ คน เป็นต้น

คณะรัฐมนตรี ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีอีกไม่เกิน ๔๘ คน ทำหน้าที่บริหารราชการแผ่นดิน ประธานสภาผู้แทนราษฎร เป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งนายกรัฐมนตรี จากการแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ ๕ พ.ศ. ๒๕๓๘ กำหนดให้นายกรัฐมนตรีต้องเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร รัฐมนตรีจะเป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำนอกจากข้าราชการการเมืองมิได้ อธิบายได้ว่า ส.ส. และ ส.ว. นั้นสามารถเป็นรัฐมนตรีได้

การบริหารราชการแผ่นดิน ต้องดำเนินตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และนโยบายที่แถลงไว้ต่อรัฐสภา และต้องรับผิดชอบในหน้าที่ของตนต่อสภาผู้แทนราษฎร และร่วมกันรับผิดชอบต่อรัฐสภาในนโยบายทั่วไปของคณะรัฐมนตรี

๑. ก่อนเข้ารับบริหาร คณะรัฐมนตรีต้องแถลงนโยบายต่อรัฐสภา โดยไม่มีการลงมติความไว้วางใจ

๒. ส.ส. มีสิทธิเข้าชื่อ เสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไป เพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคลหรือทั้งคณะได้

๓. นายกรัฐมนตรีมีสิทธิทูลเกล้าฯ เสนอให้พระมหากษัตริย์ทรงตราพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎรเพื่อให้มีการเลือกตั้งใหม่ได้

เสนอให้พระมหากษัตริย์ทรงตราพระราชกฤษฎีกายกสภาผู้แทนราษฎรเพื่อให้มีการเลือกตั้งใหม่ได้ การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ มีทั้งหมด ๖ ฉบับ คือ

๑. เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๕ ฉบับที่ ๑ - ๔

๒. เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๘ ฉบับที่ ๕

๓. เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๙ ฉบับที่ ๖

ฉบับที่ ๑ แก้ไขเพิ่มเติมเมื่อวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๓๕ ผู้ดำรงตำแหน่งประธานรัฐสภาเปลี่ยนจากประธานวุฒิสภามาเป็นประธานสภาผู้แทนราษฎร

ฉบับที่ ๒ แก้ไขเพิ่มเติมเมื่อวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๓๕ ในสมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่ ๒ วุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎร (แก้ไขให้) สามารถพิจารณาเรื่องอื่นใดในอำนาจหน้าที่ได้

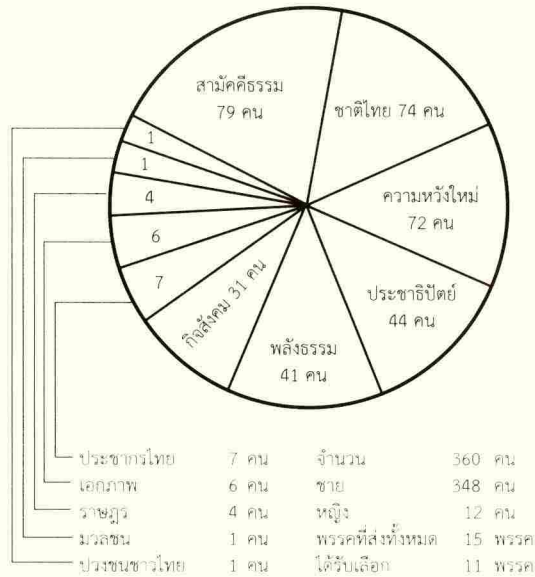
ฉบับที่ ๓ แก้ไขเพิ่มเติมเมื่อวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๓๕ แก้ไขโดยยกเลิกสิทธิของวุฒิสภาที่จะขอเปิดอภิปรายทั่วไป

ฉบับที่ ๔ แก้ไขเพิ่มเติมเมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๓๕ แก้ไขโดยกำหนดให้ผู้ที่จะมาดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีต้องเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ฉบับที่ ๕ แก้ไขเพิ่มเติมครั้งใหญ่เมื่อวันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๘ แก้ไขเกือบทั้งฉบับรวม ๑๘๘ มาตรา หมวด ๓ ถึง หมวด ๑๑ (มาตรา ๒๔ - ๒๑๑) บางมาตราแก้ไขหมด บางมาตราคงเดิม และมีบัญญัติขึ้นใหม่หลายมาตรา ส่วนที่สำคัญๆ ที่แก้ไข เช่น ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน สิทธิ (เพิ่ม) ของผู้ถูกจับกุมหรือถูกตรวจค้นและสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา เพิ่มข้อจำกัดการสั่งปิดโรงพิมพ์หรือห้ามทำการพิมพ์ การเซนเซอร์และการตรวจข่าว ลดอายุผู้มีสิทธิเลือกตั้งจาก ๒๐ ปี เหลือ ๑๘ ปีบริบูรณ์ เป็นต้น

ฉบับที่ ๖ แก้ไขเพิ่มเติมใหญ่ครั้งสุดท้าย เมื่อวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๓๙ เป็นการแก้ไขเพิ่มเติมครั้งสำคัญ เพื่อนำไปสู่ “การปฏิรูปการเมือง” โดยเพิ่มหมวด ๑๒ การจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ด้วยการจัดให้มี “สภาร่างรัฐธรรมนูญ” เพื่อจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ทั้งฉบับ

การเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ ๑๘ (๒๒ มีนาคม ๒๕๓๕)

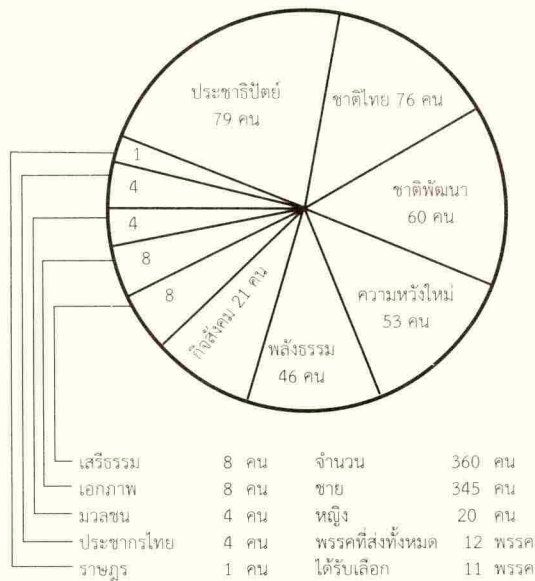
จากเอกสารเผยแพร่ “รัฐสภาไทย” พ.ศ. ๒๕๓๖

นายอานันท์ ปันยารชุน ยุบสภา

(๓๐ มิถุนายน ๒๕๓๕)

จากการเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ ๑๘ เมื่อวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๓๕ นายอานันท์ ปันยารชุน ขึ้นดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี สมัยที่ ๒ ต่อจาก พล.อ. สุจินดา คราประยูร ซึ่งลาออกเพราะผลจากการเกิดจลาจล “พฤษภาทมิฬ” คณะรัฐมนตรีชุดนี้จัดตั้งขึ้นเป็นการเฉพาะกิจ รัฐบาลได้ใช้กระบวนการรัฐสภาและรัฐธรรมนูญคืนอำนาจอธิปไตยกลับไปให้ประชาชน ด้วยการยุบสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๓๕ และกำหนดให้เลือกตั้งทั่วไปใหม่เมื่อวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๓๕ รวมเวลาที่ ส.ส. ชุดนี้อยู่ในตำแหน่งน้อยที่สุดของ ส.ส. ทุกสมัยที่ผ่านมาเพียง ๓ เดือน ๘ วัน

การเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ ๑๙ (๑๓ กันยายน ๒๕๓๕)

จากเอกสารเผยแพร่ “รัฐสภาไทย” พ.ศ. ๒๕๓๖

นายชวน หลีกภัย ยุบสภา

(๑๙ พฤษภาคม ๒๕๓๘)

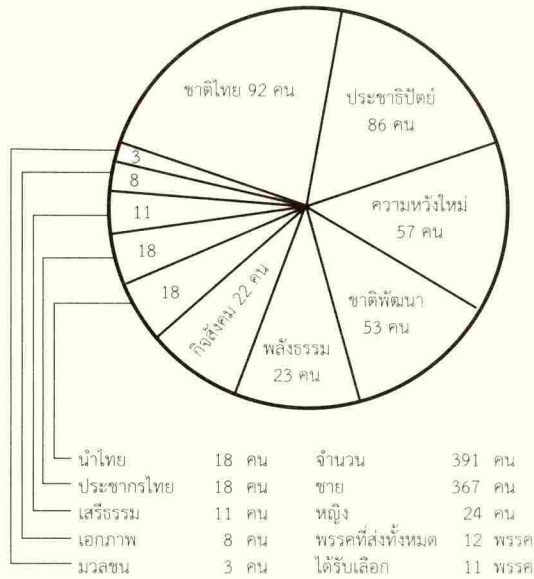
จากการเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ ๑๙ เมื่อวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๓๕ นายชวน หลีกภัย ขึ้นดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี หลังจากบริหารประเทศมาประมาณ ๒ ปี ๘ เดือน รัฐบาลผสม ๕ พรรค ๒๐๑ เสียง ขณะที่ฝ่ายค้านมี ๑๕๙ เสียง ได้ถูกฝ่ายค้านขอเปิดอภิปรายทั่วไป เพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีทั้งคณะในประเด็นหลัก “เอกสารสิทธิ สปก. ๔-๐๑” หลังจากอภิปรายแล้ว ก่อนลงมติพรรคพลังธรรมซึ่งมี ๔๗ เสียง ถอนตัวจากการเป็นพรรคร่วมรัฐบาล นายชวน หลีกภัย จึงตัดสินใจยุบสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๓๘ และกำหนดให้มีการเลือกตั้งทั่วไปใหม่เมื่อวันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๓๘ รวมเวลาที่ ส.ส. ชุดนี้อยู่ในตำแหน่งนาน ๒ ปี ๘ เดือน ๖ วัน

ผู้มีอายุ ๑๘ ปี มีสิทธิเลือกตั้งครั้งแรก

จากการที่รัฐธรรมนูญฉบับที่ ๑๕ ได้ถูกแก้ไขเพิ่มเติมโดยฉบับที่ ๕ เมื่อวันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๘ แก้ไขให้ผู้มีอายุ ๒๐ ปี บริบูรณ์ลดลงมาเป็น ๑๘ ปีบริบูรณ์ ในวันที่ ๑ มกราคม

ของปีที่มีการเลือกตั้ง ให้ใช้สิทธิเลือกตั้งได้ และบุคคลดังกล่าวก็ได้มีโอกาสไปใช้สิทธิเลือกตั้งเป็นครั้งแรกในการเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ ๒๐ เมื่อวันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๓๘

การเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ ๒๐ (๒ กรกฎาคม ๒๕๓๘)

ข้อมูล : ฝ่ายการค้นคว้า หอสมุดรัฐสภา

นายบรรหาร ศิลปอาชา ยุบสภา

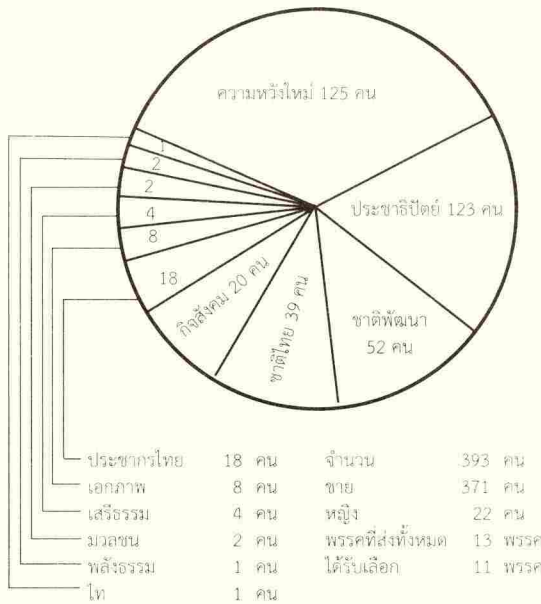
(๒๘ กันยายน ๒๕๓๙)

จากการเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ ๒๐ เมื่อวันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๓๘ นายบรรหาร ศิลปอาชา ขึ้นดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ระยะเวลา ๑ ปี ๒ เดือนเศษ ขณะที่รัฐบาลผสม ๖ พรรค ๒๐๙ เสียง ส่วนฝ่ายค้าน ๑๘๒ เสียง ถูกฝ่ายค้านขอเปิดอภิปรายทั่วไปไม่ไว้วางใจนายบรรหาร ศิลปอาชา นายกรัฐมนตรีในหลายๆ ประเด็น การอภิปรายผ่านไป ๓ วัน ๓ คืน รวม ๔๒ ชั่วโมง ก่อนลงมติ ในวันลงมติ วันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๓๙ กล่าวกันว่าพรรคร่วมรัฐบาลบางพรรคบีบบังคับให้นายกรัฐมนตรีลาออก มิฉะนั้นจะไม่ลงมติให้ความไว้วางใจ นายกรัฐมนตรีจึงแถลงต่อสื่อมวลชนว่า

จะลาออกภายใน ๗ วัน และเมื่อวันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๓๙ พรรคร่วมรัฐบาลยังขัดแย้งกันในการสรรหานายกรัฐมนตรีคนใหม่ นายกรัฐมนตรีจึงตัดสินใจยุบสภา ซึ่งมีผลเมื่อวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๓๙ และกำหนดให้มีการเลือกตั้งทั่วไปใหม่ วันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๓๙ รวมเวลาที่ ส.ส. ชุดนี้ อยู่ในตำแหน่งนาน ๑ ปี ๒ เดือน ๒๕ วัน

การเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ ๒๑ (๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๓๙)

ข้อมูล : กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

IMF ปล่อยเงินกู้ไทย

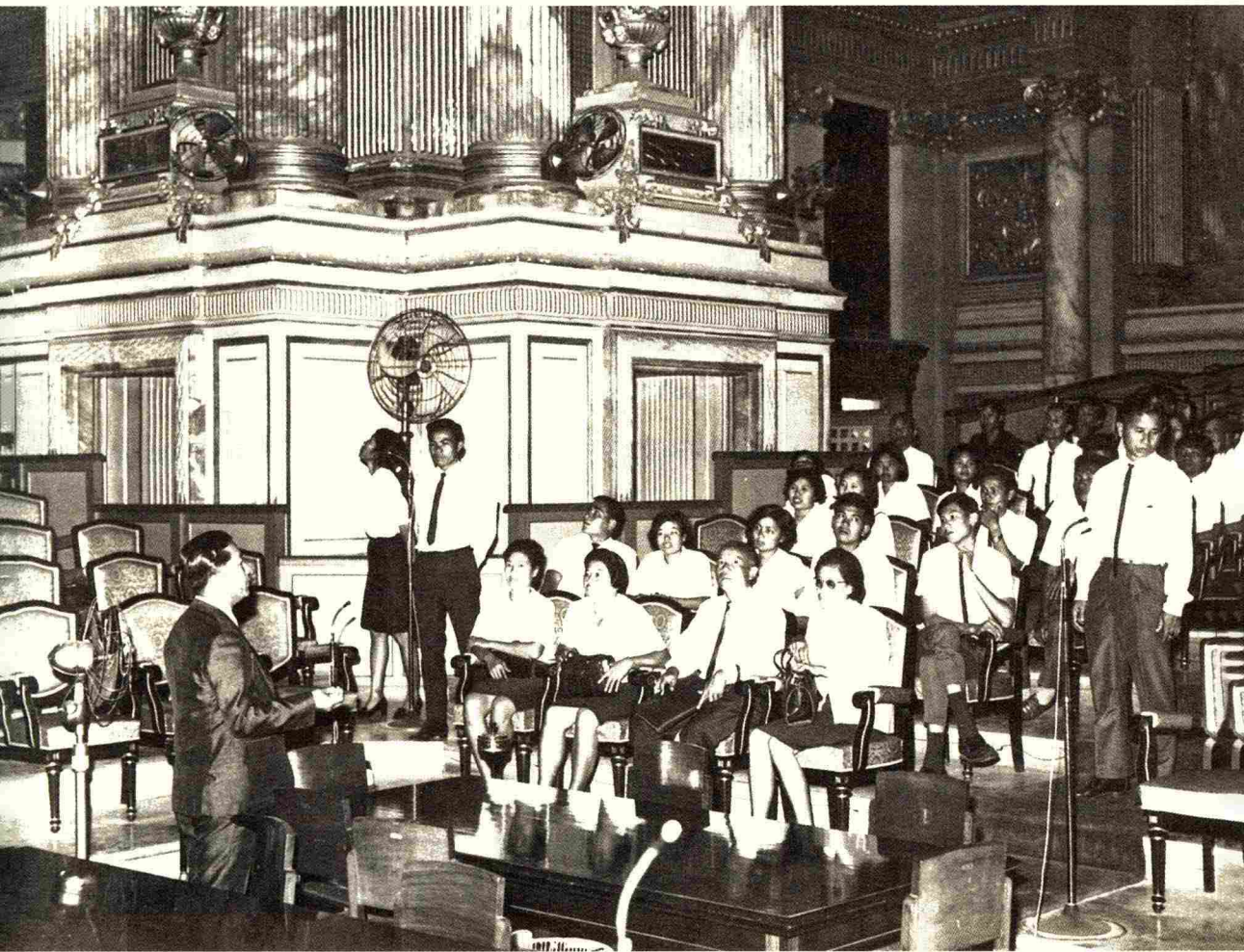
ในสมัยรัฐบาล พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ เมื่อวันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๔๐ นายชัยวัฒน์ วิบูลย์สวัสดิ์ ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทยได้แถลงว่า เมื่อวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๐ กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) อนุมัติเงินกู้ ๔,๐๐๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐให้ไทย โดยเป็นเงินกู้แบบ จะเกิดภาระเงินกู้เฉพาะเมื่อเบิกถอนเท่านั้น มีระยะเวลาการเบิกถอน ๓๔ เดือน และประเทศอื่นๆ รวมทั้งธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย และธนาคารโลกอนุมัติให้กู้อีก ๑๒,๗๐๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐ รวมเป็นเงินทั้งสิ้น ๑๖,๗๐๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐ

“ชวลิต” ขอเปิดอภิปรายตนเอง

พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ นายกรัฐมนตรี ได้ทำหนังสือลงวันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๔๐ ถึง ประธานรัฐสภา เรื่องขอให้มีการเปิดอภิปรายทั่วไปตามรัฐธรรมนูญ (ฉบับที่ ๑๕) มาตรา ๑๗๑ ความว่า คณะรัฐมนตรีมีมติขอให้มีการเปิดอภิปรายทั่วไปในที่ประชุมรัฐสภาในวันที่ ๒๘ สิงหาคม

๒๕๔๐ เพื่อชี้แจงและรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในการแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจ ซึ่งส่งผลกระทบต่อระบบการเงินการคลังของประเทศและความเป็นอยู่ของประชาชน (การเปิดอภิปรายตามวิธีนี้ไม่มีการลงมติ)

พลเอก ขวลิต ยงใจยุทธ แฉลงต่อรัฐสภา สรุปได้ว่า รัฐบาลพยายามแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจมาโดยตลอด เช่น การปรับลดงบประมาณ ปรับโครงสร้างภาษี ตลอดจนกู้เงินกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) จึงต้องการชี้แจงให้สมาชิกรัฐสภารับทราบ

ธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐

๑. จำนวนมาตรา : ๓๓๖ มาตรา

๒. ที่มา : สมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ (ส.ส.ร.) จัดทำขึ้น เสร็จแล้วรัฐสภาสมัยรัฐธรรมนูญ ฉบับที่ ๑๕ พิจารณาให้ความเห็นชอบ

๓. วันประกาศใช้ : ๑๑ ตุลาคม ๒๕๔๐

รัฐบาลหรือนายกรัฐมนตรีภายใต้รัฐธรรมนูญ ฉบับที่ ๑๖ มี ๒ ชุด คณะรัฐมนตรี ชุดที่ ๕๒, ๕๓

ชุดที่ ๕๒ พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ (๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๓๙ - ๙ พฤศจิกายน ๒๕๔๐)

ชุดที่ ๕๓ นายชวน หลีกภัย (๙ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ - ๒๕๔๔)

หมายเหตุ คณะรัฐมนตรี ชุดที่ ๕๒, ๕๓ เข้าสู่อำนาจโดยความเห็นชอบของสภาผู้แทนราษฎร ชุดเดิม สมัยเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญฉบับที่ ๑๕ และดำรงตำแหน่งต่อมาจนถึงฉบับที่ ๑๖ ตามบทเฉพาะกาล

ประธานรัฐสภา ภายใต้รัฐธรรมนูญ ฉบับที่ ๑๖ (มี ๒ สภา) ลำดับต่อจากฉบับที่ ๑๕

นายวันมูหะมัดนอร์ มะทา (๒๕๓๙ - ๒๕๔๓)

(ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นประธานรัฐสภา)

หมายเหตุ รัฐสภาและประธานยังคงปฏิบัติหน้าที่ต่อไปตามบทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญ ฉบับที่ ๑๖

“เลือกตั้งวุฒิสมาชิก”

การใช้สิทธิครั้งแรกของคนไทย

ตามรัฐธรรมนูญฉบับก่อนๆ วุฒิสภา (ฉบับที่ ๔, ๕, ๘, ๑๐, ๑๓, ๑๕) หรือพฤษสภา (วุฒิสภาไทย) (ฉบับที่ ๓) สมาชิกต่างก็มาจากการแต่งตั้งทั้งสิ้น แต่ตามรัฐธรรมนูญฉบับที่ ๑๖ นี้ (ซึ่งน่าจะเป็นประชาธิปไตยที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับทุกฉบับที่ผ่านมา) วุฒิสมาชิกมาจากการเลือกตั้ง โดยตรงจำนวน ๒๐๐ คน โดยใช้เขตจังหวัดทั้งจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง จังหวัดใดจะมีจำนวนเท่าใด ให้คำนวณจากจำนวนราษฎรทั้งประเทศเฉลี่ยด้วยจำนวนวุฒิสมาชิก ๒๐๐ คน แต่จังหวัดหนึ่งๆ จะต้องมิ้วุฒิสมาชิกอย่างน้อย ๑ คน ระยะเริ่มแรกของรัฐธรรมนูญฉบับนี้ให้คงไว้ซึ่งวุฒิสมาชิก

จำนวน ๒๖๒ คนที่มาจากการแต่งตั้งตามฉบับที่ ๑๕ ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปตามบทเฉพาะกาลของฉบับนี้ และจะครบวาระในวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๔๓ ซึ่งจะได้มีการเลือกตั้งวุฒิสมาชิกใหม่โดยตรงเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ของชาติไทย

วุฒิสมาชิกตามรัฐธรรมนูญฉบับนี้มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ ๖ ปี และจะไม่มีการยุบสภาของวุฒิสภาเพื่อให้มีการเลือกตั้งแบบ ส.ส. แต่อย่างใด

คณะกรรมการการเลือกตั้ง (ก.ก.ต.)

เพื่อให้มี “การปฏิรูปการเมือง” โดยเฉพาะหามาตรการควบคุมวิธีการเลือกตั้งให้บริสุทธิ์ ยุติธรรม ขจัดการซื้อสิทธิและขายเสียง ส.ส.ร. ผู้ร่างรัฐธรรมนูญฉบับที่ ๑๖ นี้ จึงกำหนดให้มี “คณะกรรมการการเลือกตั้ง” มาทำหน้าที่ควบคุมและดำเนินการจัดให้มีการเลือกตั้ง ส.ส., ส.ว., สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น และการออกเสียงประชามติ

คณะกรรมการการเลือกตั้งประกอบด้วย ประธานกรรมการ ๑ คน กรรมการอื่นอีก ๔ คน รวม ๕ คน ซึ่งเป็นผู้ที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งจากบุคคลผู้มีความเป็นกลางทางการเมืองและมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ โดยผ่านการคัดเลือกจากที่คณะกรรมการสรรหาได้เลือกไว้แล้ว ๑๐ คน และให้วุฒิสภาออกเสียงคัดเลือกให้เหลือ ๕ คน แล้วนำเสนอโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง

คณะกรรมการการเลือกตั้งชุดแรกที่ได้รับการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเมื่อวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ ประกอบด้วย

๑. นายธีรศักดิ์ วรรณสุต	ประธานกรรมการ
๒. นายโคทม อาริยา	กรรมการ
๓. นายยวรัตน์ กมลเวช	กรรมการ
๔. นายวิสุทธิ โปธิแทน	กรรมการ
๕. นายสวัสดิ์ โชติพานิช	กรรมการ

“ศาลรัฐธรรมนูญ”

ศาลรัฐธรรมนูญ คือ ศาลที่มีอำนาจหน้าที่ดูแลควบคุมกฎหมายทั่วไป มิให้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามรัฐธรรมนูญ ตลอดจนวินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาทอำนาจหน้าที่ การสิ้นสุดสมาชิกภาพหรือการพ้นจากตำแหน่งทางการเมืองหรือตำแหน่งอื่นที่สำคัญของบุคคล คณะบุคคล หรือองค์กรต่างๆ ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ

ตามรัฐธรรมนูญฉบับก่อนๆ ใช้คำว่า “คณะกรรมการตุลาการรัฐธรรมนูญ” แต่ก็มีที่มาจากความเป็นอิสระและอำนาจหน้าที่แตกต่างกันมาก

ศาลรัฐธรรมนูญประกอบด้วย ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ๑ คน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญอีก ๑๔ คน รวม ๑๕ คน ซึ่งเป็นผู้ที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา จากบุคคลดังต่อไปนี้

ผู้พิพากษาศาลฎีกา	๕	คน
ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด (ระยะเริ่มแรกยังไม่มีศาลปกครอง)	๒	คน
ผู้ทรงคุณวุฒิสถาปัตยกรรมศาสตร์	๕	คน
ผู้ทรงคุณวุฒิสถาปัตยกรรมศาสตร์	๓	คน

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญชุดแรกตามรัฐธรรมนูญฉบับที่ ๑๖ ได้รับการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเมื่อวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๔๑ ประกอบด้วย

๑. นายเชาวน์ สายเชื้อ เป็นประธานศาลรัฐธรรมนูญ
๒. นายโกเมน ภัทรภิรมย์
๓. นายจุมพล ณ สงขลา
๔. พลโท จุล อติเรก
๕. นายชัยอนันต์ สมุทรวนิช
๖. นายประเสริฐ นาสกุล
๗. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์
๘. นายมงคล สระภู่น
๙. นายสุจินดา ยงสุนทร
๑๐. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์
๑๑. นายอนันต์ เกตุวงศ์
๑๒. นายอิสสระ นิตินันต์ประภาศ
๑๓. นายอูระ หลังอ้อมกลาง

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.)

เดิมเรียกว่า “คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ” (ป.ป.ป.) แต่ก็มีที่มา ความเป็นอิสระและอำนาจหน้าที่แตกต่างกันมาก

ป.ป.ช. มีอำนาจหน้าที่ไต่สวนและวินิจฉัยว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐร่ำรวยผิดปกติ หรือไม่ไต่สวนข้อเท็จจริงและสรุปสำนวนพร้อมทั้งความเห็นเสนอต่อวุฒิสภา เพื่อดำเนินการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกวุฒิสภาและตำแหน่งสำคัญอื่นอีก ในกรณีมีพฤติกรรมการร่ำรวยผิดปกติ หรือทำความเห็นส่งไปยังศาลฎีกา แผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ให้พิจารณาลงโทษทางอาญา เป็นต้น

ป.ป.ช. ประกอบด้วยประธานกรรมการ ๑ คน กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิอื่นอีก ๘ คน รวม ๙ คน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งจากผู้ซึ่งมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ ตามคำแนะนำของวุฒิสภา ทั้งนี้ได้มาจากการเสนอชื่อของคณะกรรมการสรรหา ๑๘ คน แล้ววุฒิสภาออกเสียงคัดเลือกให้เหลือ ๙ คน แล้วนำเสนอโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งตามรัฐธรรมนูญ ฉบับที่ ๑๖ นี้ ป.ป.ช. ชุดแรกที่ได้รับโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเมื่อวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๔๒ ประกอบด้วย

๑. นายโสภาส อรุณินท์ ประธาน
๒. พันโท กมล ประจวบเหมาะ
๓. นายเกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม
๔. นายณัฐ ศรีวิหค
๕. นายประสิทธิ์ ดำรงชัย
๖. คุณหญิงปรียา เกษมสันต์ ณ อยุธยา
๗. นายฤดี จิวลักษณ์
๘. นายวิรัตน์ วัฒนศิริธรรม
๙. พลโท สวัสดิ์ ออรุ่งโรจน์

สรุปสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญฉบับที่ ๑๖ นี้ เป็นผลมาจากรัฐบาล โดยการนำของนายบรรหาร ศิลปอาชา นายกรัฐมนตรี ได้ตั้ง “คณะกรรมการการปฏิรูปทางการเมือง” (คปก.) เมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๓๘ คณะกรรมการชุดนี้ได้เสนอและคณะรัฐมนตรีเห็นชอบให้แก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ฉบับที่ ๑๕ มาตรา ๒๑๑ เพื่อยกร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ทั้งฉบับ ต่อมาวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๓๙ ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ (ฉบับแก้ไข ฉบับที่ ๖) เป็นการนำไปสู่ “การปฏิรูปการเมือง” โดยเพิ่มความเข้ม... หมวด ๑๒ การจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ด้วยการจัดให้มี “สภาร่างรัฐธรรมนูญ” เพื่อจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ขึ้นทั้งฉบับ

สมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญมีจำนวน ๙๙ คน มาจากที่ประชุมรัฐสภาเลือกตั้งจากผู้ได้รับเลือกตั้งจากจังหวัดต่างๆ ๗๖ คน จากผู้เชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ ๒๓ คน วันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๔๐ สภาร่างรัฐธรรมนูญได้ประชุมเลือกนายอุทัย พิมพ์ใจชน เป็นประธาน เลือกศาสตราจารย์ กระทบทองธรรมชาติ และนางยุพา อุดมศักดิ์ เป็นรองประธาน

สภาร่างรัฐธรรมนูญได้แต่งตั้งคณะกรรมการสามัญคณะต่างๆ รวม ๗ คณะ เข้าทำหน้าที่จัดทำร่างรัฐธรรมนูญวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๐ สภาร่างรัฐธรรมนูญจัดทำเสร็จและลงมติให้ความเห็นชอบ วันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๔๐ รัฐสภาลงมติให้ความเห็นชอบในที่สุด เมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๔๐ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงลงพระปรมาภิไธยประกาศใช้สืบไป

สาระสำคัญพิเศษของรัฐธรรมนูญฉบับนี้คือ “ส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองและตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐเพิ่มขึ้น ตลอดทั้งปรับปรุงโครงสร้างทางการเมืองให้มีเสถียรภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงความคิดเห็นของประชาชนเป็นสำคัญ”

ตามรัฐธรรมนูญฉบับที่ ๑๖ นี้

รัฐสภา มี ๒ สภา คือ วุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎร ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นประธานรัฐสภา ประธานวุฒิสภาเป็นรองประธานรัฐสภา

วุฒิสภา มาจากราษฎรเลือกตั้งโดยตรง (เป็นครั้งแรกของไทย) จำนวน ๒๐๐ คน การเลือกตั้งใช้เขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง อยู่ในตำแหน่งคราวละ ๖ ปี นับจากวันเลือกตั้ง ระยะเวลาให้วุฒิสมาชิกที่ได้รับการแต่งตั้งไว้แล้วปฏิบัติหน้าที่ต่อไปและจะครบวาระวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๔๓

สภาผู้แทนราษฎร มีสมาชิกจำนวน ๕๐๐ คน ๑๐๐ คน มาจากการเลือกตั้งแบบ “บัญชีรายชื่อ” และอีก ๔๐๐ คน มาจากการเลือกตั้งแบบ “แบ่งเขตเลือกตั้ง” เขตละหนึ่งคน ใช้เกณฑ์เฉลี่ยจำนวนราษฎรทั่วประเทศต่อ ส.ส. อย่างน้อยหนึ่งคน สมาชิกอยู่ในตำแหน่งคราวละ

๔ ปี นับจากวันเลือกตั้งระยะแรกให้ ส.ส. ที่ได้รับเลือกตั้งไว้แล้วปฏิบัติหน้าที่ต่อไป และจะครบวาระวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๓

คณะรัฐมนตรี ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีอีกไม่เกิน ๓๕ คน ทำหน้าที่บริหารราชการแผ่นดิน นายกรัฐมนตรีต้องแต่งตั้งจาก ส.ส. จะเป็น ส.ส. แบบ “บัญชีรายชื่อ” หรือแบบ “แบ่งเขตเลือกตั้ง” ก็ได้ และเมื่อได้รับแต่งตั้งแล้ว ให้พ้นจากตำแหน่ง ส.ส. ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งนายกรัฐมนตรี

นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีจะเป็น ส.ส. หรือวุฒิสมาชิกในขณะเดียวกันมิได้

การบริหารราชการแผ่นดิน รัฐมนตรีต้องดำเนินการตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และนโยบายที่ได้แถลงไว้ต่อรัฐสภา ต้องรับผิดชอบต่อสภาผู้แทนราษฎรในหน้าที่ของตน รวมทั้งต้องรับผิดชอบร่วมกันต่อรัฐสภา ในนโยบายทั่วไปของคณะรัฐมนตรี

ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐสภากับคณะรัฐมนตรี

๑. คณะรัฐมนตรีที่จะเข้าบริหารราชการแผ่นดินต้องแถลงนโยบายต่อรัฐสภาโดยไม่มีการลงมติความไว้วางใจ

๒. ส.ส. มีสิทธิเข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไป เพื่อลงมติไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีเป็นรายบุคคลได้

๓. วุฒิสมาชิกมีสิทธิเข้าชื่อขอเปิดอภิปรายทั่วไปในวุฒิสภาโดยไม่มีการลงมติได้

๔. นายกรัฐมนตรีมีสิทธิทูลเกล้าฯ เสนอให้พระมหากษัตริย์ทรงตราพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร เพื่อให้มีการเลือกตั้งใหม่ได้

นอกจากนี้รัฐธรรมนูญฉบับที่ ๑๖ นี้ ยังมีบทบัญญัติเกี่ยวกับ

๑. คณะกรรมการการเลือกตั้ง

๒. ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา

๓. คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๔. คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

๕. คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

ทั้งนี้ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการปฏิรูปการเมืองต่อไปด้วย

ทำเนียบนายกรัฐมนตรีอดีตถึงปัจจุบัน

พระยามโนปกรณนิติธาดา

นายกรัฐมนตรีคนที่ ๑ ของประเทศไทย

เกิด : วันที่ ๑๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๒๗

อัฐยกรรม : วันที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๙๑

การศึกษา : เนติบัณฑิตสยาม โรงเรียนกฎหมายกระทรวงยุติธรรม เนติบัณฑิต
The Middle Temple ประเทศอังกฤษ

บทบาททางการเมือง

หลังจากที่เปลี่ยนแปลงการปกครอง ๒๔๗๕ คณะราษฎรได้เสนอให้พระยามโนปกรณนิติธาดา เป็นประธานคณะกรรมการราษฎร และผู้แทนราษฎรให้ความเห็นชอบ และได้รับการคัดเลือกให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีคนแรกของประเทศไทย

พลเอกพระยาพลพลพยุหเสนา (พจน์ พหลโยธิน)

นายกรัฐมนตรีคนที่ ๒ ของประเทศไทย

เกิด : วันที่ ๒๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๓๐

อสัญกรรม : วันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๙๐

การศึกษา : โรงเรียนนายร้อยทหารบกประเทศไทยและโรงเรียนนายร้อยเมือง
โกรสลิสเตอร์ เฟล เด ประเทศเยอรมนี โรงเรียนช่างแสง ประเทศ
เดนมาร์ก

บทบาททางการเมือง

พลเอกพระยาพลพลพยุหเสนา เป็นคณะราษฎรฝ่ายทหาร ที่มุ่งมั่นที่จะทำให้
อำนาจการปกครองอยู่ในมือคนทั่วไป เคยมีบันทึกในหนังสือบางฉบับว่าท่านเคยได้กล่าว
กับภรรยาว่า “การคิดการเปลี่ยนแปลงการปกครองแผ่นดินครั้งนี้ มิได้หมายจะช่วงชิง
เอาราชบัลลังก์...”

จอมพล ป.พิบูลสงคราม (แปลก ขีตตะสังคะ)

นายกรัฐมนตรีคนที่ ๓ ของประเทศไทย

เกิด : วันที่ ๑๔ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๔๗

อสัญกรรม : วันที่ ๑๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๐๗

การศึกษา : โรงเรียนนายร้อย ทหารบก โรงเรียนเสนาธิการได้เป็นที่ ๑ ไปศึกษาต่อที่โรงเรียนเสนาธิการประเทศฝรั่งเศส โรงเรียนทหารชั้นสูง ประเทศอิตาลี

บทบาททางการเมือง

นายกรัฐมนตรีคนที่ ๓ ของประเทศไทยท่านนี้เป็นหนึ่งในคณะราษฎรที่ร่วมเปลี่ยนแปลงการปกครอง ๒๔๗๕ และได้รับการแต่งตั้งให้เป็นนายกรัฐมนตรีถึง ๘ สมัย โดยมีนโยบายมุ่งพัฒนาประเทศเพื่อความเท่าเทียมนานาอารยประเทศ เน้นรัฐนิยมเพื่อสร้างวัฒนธรรมใหม่ๆ

ในยุครัฐบาลนี้เปลี่ยนชื่อ “ประเทศสยาม” เป็น “ประเทศไทย” และยังหมายความรวมถึงเพลงชาติไทยที่ใช้มาจนถึงปัจจุบัน

นอกจากนี้ในรัฐบาลยุคดังกล่าวจัดได้ว่ามีความพยายามประคับประคองประเทศชาติอย่างหนัก ไม่ว่าจะเป็นสงครามอินโดจีนกับฝรั่งเศส ตลอดจนการใช้ลำนํ้าโขงเป็นเส้นแบ่งพรมแดนและช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง ครั้นผู้ปุ่นยกพลขึ้นบก อีกทั้งท่านยังมีฉายาว่า “จอมพลกระดุกเหล็ก”

พันตรี ควง อภัยวงศ์ : นายกรัฐมนตรี ๔ สมัย

นายกรัฐมนตรีคนที่ ๔ ของประเทศไทย

เกิด : วันที่ ๑๗ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๔๕

อัฐิกรรม : วันที่ ๑๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๑๑

การศึกษา : วิศวกรรมโยธา ที่เอกอล ซังตรัล เดอ ลียง ประเทศฝรั่งเศส

บทบาททางการเมือง

นายควง อภัยวงศ์ เป็นหนึ่งในหัวเรี่ยวหัวแรงในการก่อตั้งพรรคประชาธิปัตย์ ในรัฐบาลชุดนี้ จอมพล ป.พิบูลสงครามเป็นผู้บังคับบัญชาการทหารสูงสุด ผู้บัญชาการทหารบก ภายหลังจากที่ญี่ปุ่นแพ้สงคราม รัฐบาลในยุคนี้ได้ร่วมมือกับขบวนการเสรีไทย ประกาศโฆษณาการเข้าร่วมสงคราม กล่าวคือคนไทยไม่เห็นด้วยกับการประกาศสงครามดังกล่าว และไม่ได้ต้องการเป็นศัตรูกับฝ่ายสัมพันธมิตร

นายทวี บุญยเกตุ สมาชิกคณะราษฎรสายพลเรือน

นายกรัฐมนตรีคนที่ ๕ ของประเทศไทย
(๓๑ สิงหาคม ๒๔๘๘ - ๑๗ กันยายน ๒๔๘๘)

- เกิด : วันที่ ๑๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๔๗
- อสัญกรรม: วันที่ ๓ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๑๔
- การศึกษา: คิงส์คอลเลจ ประเทศอังกฤษ วิชาทสิกรรม มหาวิทยาลัยกรีนยง ประเทศฝรั่งเศส

บทบาททางการเมือง

ท่านเป็นอีกผู้หนึ่งที่ได้รับควมไว้วางใจจากนายปรีดี พนมยงค์ ให้เป็นผู้ร่วมพิจารณา
เค้าโครงการเศรษฐกิจ สมัยรัฐบาลพระยามโนปกรณ์นิติธาดา

หม่อมราชวงศ์เสนีย์ ปราโมช

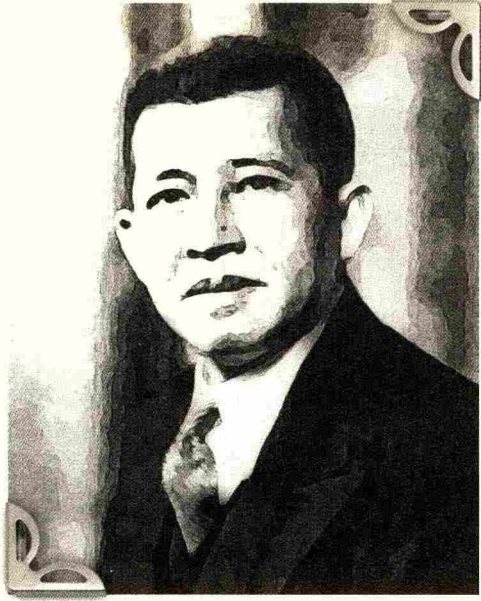
นายกรัฐมนตรีคนที่ ๖ ของประเทศไทย ๔ สมัย

- เกิด :** วันที่ ๒๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๔๘
- อัสัญกรรม :** วันที่ ๒๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๐
- การศึกษา :** วิทยาลัยเทรนต์ เมืองนอตติงแฮมไชร์ ประเทศอังกฤษ ปริญญาตรี
สาขานิติศาสตร์ วิทยาลัยวอร์สเตอร์ มหาวิทยาลัยอ็อกซฟอร์ด
ประเทศอังกฤษ เนติบัณฑิต สำนักเกรย์อินน์ กรุงลอนดอน
ประเทศอังกฤษ

บทบาททางการเมือง

ท่านเป็นหัวหน้าคณะเสรีไทยสายอเมริกาในช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง เดินทางกลับมารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีต่อจากนายควง อภัยวงศ์

ในการดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของท่านหม่อมราชวงศ์เสนีย์ ปราโมช นั้น ได้ช่วยให้ประเทศอังกฤษที่พยายามจะยื่นเงื่อนไขให้ไทยเป็นรัฐอาณัติของอังกฤษต้องยกเลิกไปโดยอังกฤษและไทยลงนามใน “ข้อตกลงสมบูรณแบบเพื่อยุติภาวะสงคราม” ระหว่างไทยกับบริเตนใหญ่และอินเดีย ที่สิงคโปร์ในขณะนั้น ตลอดจนประกาศพระราชบัญญัติอาชญากรรมสงคราม เพื่อช่วยไม่ให้นำหัวหน้ารัฐบาลไปดำเนินคดีในฐานะอาชญากรรม อีกด้วย

ศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พนมยงค์
หรือหลวงประดิษฐมนูธรรม

นายกรัฐมนตรีคนที่ ๗ ของประเทศไทย

(๒๔ มีนาคม ๒๔๘๙ - ๒๓ สิงหาคม ๒๔๘๙)

องค์การยูเนสโก กรุงปารีส มีมติประกาศให้เป็นบุคคลสำคัญของโลก ในปี ๒๕๕๒

เกิด : วันที่ ๑๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๔๓

อสังกรรม : วันที่ ๒ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๒๖ กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส

การศึกษา : โรงเรียนกฎหมาย กระทรวงยุติธรรม เนติบัณฑิต ศึกษาวิชากฎหมาย มหาวิทยาลัยกอง ได้ปริญญารัฐบาเซอเลียร์ กฎหมาย และได้ปริญญา รัฐลิของซีเออร์ กฎหมายตามลำดับ ปริญญาเอกสาขานิติศาสตร์ และ เป็นคนไทยคนแรกที่ได้ปริญญาเอกแห่งรัฐ “ดุซงกี” บัณฑิตกฎหมาย ฝายนิติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์การเมือง

บทบาททางการเมือง

ท่านเป็นผู้ให้กำเนิดรัฐธรรมนูญฉบับแรกของไทย เป็นผู้ประศาสน์การมหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์และก่อตั้งธนาคารแห่งประเทศไทย เป็นผู้นำกระบวนการเสรีไทยต่อต้านญี่ปุ่น นอกจากนี้ท่านยังได้รับการยกย่องในฐานะ “รัฐบุรุษอาวุโส” อีกด้วย

หลวงอังรณาวาสวัสดิ์ : พลเรือตรี ฤวัลย์ อังรณาวาสวัสดิ์

นายกรัฐมนตรีคนที่ ๘ ของประเทศไทย

(๒๓ สิงหาคม ๒๔๘๙ - ๘ พฤศจิกายน ๒๔๙๐)

เกิด : วันที่ ๒๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๔๔

อสัญกรรม : วันที่ ๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๑

การศึกษา : โรงเรียนนายเรือ เนติบัณฑิตไทย

บทบาททางการเมือง

ท่านเป็นผู้ได้รับมอบหมายให้เดินทางไปกราบบังคมทูลเชิญพระวรวงศ์เธอพระองค์เจ้า อานันทมหิดล ขณะประทับ ณ ประเทศสวีตเซอร์แลนด์ เสด็จขึ้นครองราชย์เป็นรัชกาลที่ ๘ ของประเทศไทย

นอกจากนี้ยังแก้ปัญหาเศรษฐกิจด้วยการจัดตั้งองค์การต่างๆ เพื่อช่วยเหลือแก่ประชาชนชาวไทยอีกด้วย

นายพจน์ สารสิน

นายกรัฐมนตรีคนที่ ๙

(๒๑ กันยายน ๒๕๐๐ - ๒๕ ธันวาคม ๒๕๐๑)

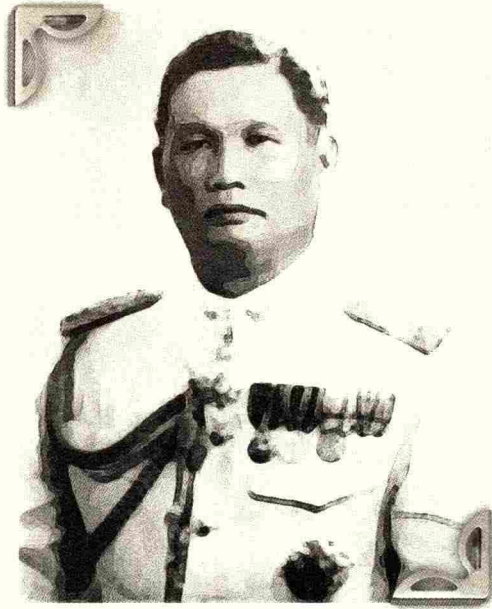
เกิด : วันที่ ๒๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๔๘

อสัญกรรม : วันที่ ๒๘ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๓

การศึกษา : เนติบัณฑิตไทย จบกฎหมายจากประเทศอังกฤษ

บทบาททางการเมือง

ท่านได้ดำรงตำแหน่งสำคัญในประเทศไทยของเรามากมายก่อนจะมาเป็นนายกรัฐมนตรี และเมื่อดำรงตำแหน่งดังกล่าว จากการทำรัฐประหารของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เมื่อเป็นนายกรัฐมนตรี ก็ได้ทำหน้าที่จัดการเลือกตั้งด้วยความยุติธรรม เมื่อเลือกตั้งเสร็จแล้ว จึงลาออก พร้อมกับไปใช้ชีวิตอย่างสงบ

จอมพลสุชาติ ณะรัชต์

นายกรัฐมนตรีคนที่ ๑๐ ของประเทศไทย
รวมระยะเวลา ๑๔ ปีเศษ ๘ สมัย

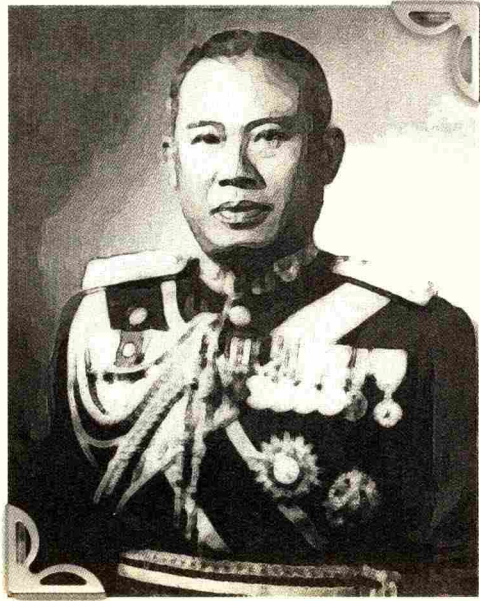
เกิด : วันที่ ๑๖ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๕๑

อสัญกรรม : วันที่ ๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๐๖

การศึกษา : โรงเรียนนายร้อยทหารบก

บทบาททางการเมือง

ในยุคของท่านอาจถือได้ว่าเป็นการปิดฉากบทบาทของคณะราษฎรไปในตัว อีกทั้งไม่ยึดรูปแบบที่เป็นสากล แต่หันมาตัดสินใจใช้หลักการที่ว่า การเมืองต้องมีหลักการและอุดมการณ์แบบไทย ไม่ว่าจะเป็นการสร้างประชาธิปไตยแบบไทย ให้รัฐมีอำนาจเข้มแข็ง อีกทั้งยังเป็นอีกหนึ่งยุคที่บางคนกล่าวว่ามีความเจ็บสงบ

จอมพลถนอม กิตติขจร

นายกรัฐมนตรีคนที่ ๑๑ ของประเทศไทย ๔ สมัย

เกิด : วันที่ ๑๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๕๔

อสัญกรรม : วันที่ ๑๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๗

การศึกษา : โรงเรียนนายร้อยกองทัพบก โรงเรียนแผนที่ทหารกองทัพบก วิทยาลัย
ป้องกันราชอาณาจักร ได้รับปริญญาวิศวกรรมศาสตรดุษฎีบัณฑิต
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทบาททางการเมือง

ในยุคของท่านนั้นมีบทบาทและอำนาจในทางการเมืองการปกครอง โดยก้าวขึ้น
ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีถึง ๔ สมัย อีกทั้งยังเป็นจอมพลคนสุดท้ายของกองทัพไทย
อีกด้วย

นายสัญญา ธรรมศักดิ์

นายกรัฐมนตรีคนที่ ๑๒ ของประเทศไทย อดีตประธานองคมนตรี

เกิด : วันที่ ๕ เมษายน พ.ศ. ๒๔๕๐

อสัญกรรม : วันที่ ๖ มกราคม พ.ศ. ๒๕๔๕

การศึกษา : โรงเรียนกฎหมายกระทรวงยุติธรรม เนติบัณฑิต ไปศึกษาวิชากฎหมายต่อที่ประเทศอังกฤษ ที่สำนักมิดเดิ้ลเทมเปิ้ลและเนติบัณฑิต ประเทศอังกฤษ

บทบาททางการเมือง

ท่านได้ก้าวขึ้นดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีหลังจากกรณีเหตุการณ์ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๑๖ สงบลง ได้ปราศรัยความตอนหนึ่งว่า “ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีในยามที่บ้านเมืองคับขันเช่นนี้ แต่จะพยายามปฏิบัติงานของประเทศให้เต็มสติปัญญาความสามารถ...รับรองว่าการประกาศใช้รัฐธรรมนูญและให้มีการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรโดยเสรีไม่เกิน ๖ เดือน ขอให้ทุกฝ่ายอยู่ในความสงบ...” นับได้ว่าท่านเป็นอีกหนึ่งนักการเมืองนำดีของประเทศไทยเรา

พลตรี หม่อมราชวงศ์ศึกฤทธิ์ ปราโมช : ศาสตราจารย์ (พิเศษ)

นายกรัฐมนตรีคนที่ ๑๓ ของประเทศไทย
เป็นทั้งนักคิด นักเขียน นักการเมือง และศิลปินแห่งชาติ

เกิด : วันที่ ๒๐ เมษายน พ.ศ. ๒๔๕๔

อสัญกรรม : วันที่ ๙ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๓๘

การศึกษา : ปรัชญา เศรษฐศาสตร์ และการเมือง เกียรตินิยม ในระดับปริญญาตรี
และปริญญาโท มหาวิทยาลัยอ็อกซฟอร์ด

บทบาททางการเมือง

ท่านเป็นผู้ก่อตั้งพรรคก้าวหน้า พรรคกิจสังคม ถือเป็นอีกนักการเมืองที่มีความสามารถ เนื่องด้วยท่านสามารถตั้งรัฐบาลได้ทั้งที่มี ส.ส. เพียง ๑๘ คน นอกจากนี้แล้ว นโยบายเงินผัน ถือเป็นนโยบายหลักของพรรค

ฉายาทางการเมืองที่สื่อมวลชนตั้งให้มามากมาย แต่ด้วยอุปนิสัยที่นานวันไปต่างได้เห็นความตรงไปตรงมาของท่าน ที่แสดงความคิดเห็นแบบตรงไปตรงมาเฉียบขาด จึงได้ฉายาว่า “เสาหลักประชาธิปไตย”

นายธานินทร์ กรัยวิเชียร : ศาสตราจารย์ (พิเศษ)

นายกรัฐมนตรีคนที่ ๑๔ ของประเทศไทย

เกิด : วันที่ ๕ เมษายน พ.ศ. ๒๔๗๐

การศึกษา : ปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมือง ศึกษาต่อวิชา
กฎหมาย มหาวิทยาลัยลอนดอน ประเทศอังกฤษ เนติบัณฑิตยสภา
สำนักเกรย์สอินน์ ประเทศอังกฤษ

บทบาททางการเมือง

จากการรัฐประหารในวันที่ ๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๙ มีสิ่งต่างๆ เกิดขึ้นมากมาย
จนน่าตกใจ ต่อมาเหตุการณ์สงบลงเมื่อพลเรือเอก สงัด ชลออยู่ ทำการรัฐประหารที่
เรียกว่า “คณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน” ซึ่งเป็นอดีตผู้บัญชาการทหารสูงสุดที่เกษียณ
ราชการไป ๒ ปีที่เพิ่งได้กลับเข้ารับราชการใหม่ ในตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวง
กลาโหม ในสมัยรัฐบาลหม่อมราชวงศ์เสนีย์ ปราโมช

เมื่อรัฐประหารรัฐบาล หม่อมราชวงศ์เสนีย์ ปราโมชได้แล้ว จึงแต่งตั้งให้
นายธานินทร์ กรัยวิเชียร ขึ้นดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี นโยบายที่โดดเด่นที่สุดก็คือ
การต่อต้านลัทธิคอมมิวนิสต์

พลเอก เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์

นายกรัฐมนตรีคนที่ ๑๕ ของประเทศไทย

เกิด : วันที่ ๑๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๖๐

อสัญกรรม : วันที่ ๒๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๖

การศึกษา : โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนเสนาธิการทหารบกในไทย และสหรัฐอเมริกา วิทยาลัยกองทัพบกและวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

บทบาททางการเมือง

รัฐบาลชุดนี้มีนโยบายที่จะให้ประชาชนและนักศึกษาที่เข้าป่ากลับมาช่วยพัฒนาชาติ จึงผ่านร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมคดีผู้ต้องหา ในวันที่ ๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๙

นอกจากนี้ท่านยังได้เดินทางไปเยือนสาธารณรัฐประชาชนจีน สหภาพโซเวียต และ บรรดาประเทศรอบๆ บ้าน เพื่อเป็นการกระชับความสัมพันธ์อันดี ในระหว่างดำรงตำแหน่ง อีกด้วย ด้วยเหตุนี้จึงได้รับสมญานามเป็นที่รู้จักกันว่า “อินทรีแห่งทุ่งบางเขน”

พลเอก เปรม ติณสูลานนท์

นายกรัฐมนตรีคนที่ ๑๖ ของประเทศไทย ๓ สมัย

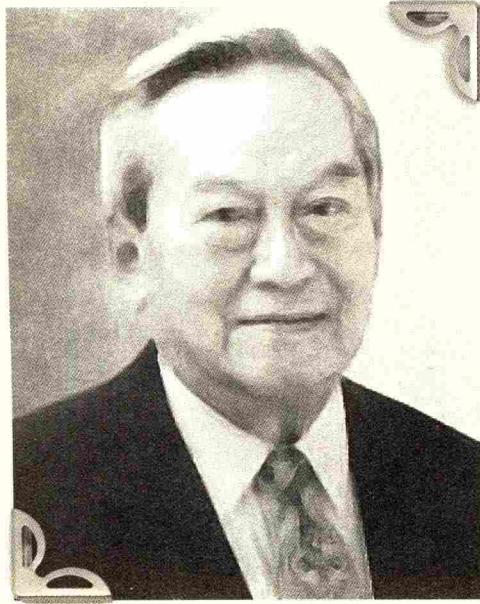
ระหว่าง พ.ศ. ๒๕๒๓ - พ.ศ. ๒๕๓๑

เกิด : วันที่ ๒๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๖๓

การศึกษา : โรงเรียนเทคนิคทหารบก รุ่นที่ ๕ (โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า)
การศึกษาหลักสูตรพิเศษโรงเรียนเทคนิคทหารบก

บทบาททางการเมือง

ท่านพลเอก เปรม ติณสูลานนท์ เป็นผู้มีบุคลิกสุภาพบุรุษที่นิ่งเงียบ จนได้รับการเรียกจากสื่อมวลชนว่า “เตมีย์ใบ้” ภาพลักษณ์ของท่านเป็นอีกหนึ่งบุคคลที่ควรค่าได้รับการยกย่องอย่างยิ่งในความรักชาติและพระมหากษัตริย์ไทยของปวงชนชาวไทย ซึ่งหลังจากพ้นตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ๓ สมัยแล้วนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ เป็นองคมนตรี ต่อจากนั้นก็ยังมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้เป็นประธานองคมนตรี อีกทั้งยังยกย่องให้เป็น “รัฐบุรุษ” อีกด้วย

พลเอก ชาติชาย ชุณหะวัณ
นายกรัฐมนตรีคนที่ ๑๗ ของประเทศไทย

เกิด : วันที่ ๕ เมษายน พ.ศ. ๒๔๖๓

อสัญกรรม : วันที่ ๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๑

การศึกษา : โรงเรียนเทพศิรินทร์ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายร้อยทหารม้า โรงเรียนยานเกาะกองทัพบก อาร์เมอร์สคูลรัฐเคนทักกี สหรัฐอเมริกา

บทบาททางการเมือง

ในยุครัฐบาลของท่านพลเอก ชาติชาย ชุณหะวัณ นั้นนโยบายที่โดดเด่นเป็นพิเศษจนน่าจับตามองก็คือ การพัฒนาอุตสาหกรรมและการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่เด่นมาก จนส่งผลดีในระดับประเทศเป็นวงกว้างก็คือ “การเปลี่ยนสนามรบให้เป็นสนามการค้า” หรืออาจเรียกอีกอย่างหนึ่งได้ว่า “เศรษฐกิจนำการทหาร” ตามแผนพัฒนาประเทศที่ว่าด้วย การนำประเทศก้าวสู่อุตสาหกรรมใหม่ เป้าหมายอันยิ่งใหญ่คือการเป็นเสือตัวที่ ๕ โดยมีเสือ ๔ ตัวประกอบด้วย เกาหลีใต้ สิงคโปร์ ฮองกง และได้หวันในยุคนั้น

พลเอก ชาติชาย ชุณหะวัณ บริหารประเทศจนถึงวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๑ ก็ถูกยึดอำนาจโดยคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รสช.) จนนำไปสู่เหตุการณ์พฤษภาทมิฬ พ.ศ. ๒๕๓๕ ต่อมา

นายอานันท์ ปันยารชุน

นายกรัฐมนตรีคนที่ ๑๘ ของประเทศไทย ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ๒ สมัย
หลังรัฐประหารโดยคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รสช.)
และจากเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ ได้รางวัลแมกไซไซ สาขาบริการรัฐกิจ พ.ศ. ๒๕๔๐

เกิด : วันที่ ๙ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๗๕

การศึกษา : จบจากกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย ไปต่อที่ ดัลลิสคอลเลจ จบกฎหมาย
เกียรตินิยมจากมหาวิทยาลัยเคมบริดจ์

บทบาททางการเมือง

การก้าวเข้าสู่บทบาทนายกรัฐมนตรีของท่านอาจกล่าวได้ว่าผ่านช่วงเวลาดังต่อไปนี้
เหตุการณ์ภายหลังการทำรัฐประหาร ๒๕๓๔ โดยพลเอก สุจินดา คราประยูร ได้เสนอชื่อ
ให้นายอานันท์ ปันยารชุน เป็นนายกรัฐมนตรี อันนับเป็นสมัยแรกของท่านในการเป็นนายก
รัฐมนตรี

ส่วนสมัยที่สอง ได้รับการโปรดเกล้าฯ ในวันที่ ๑๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๓๕
เป็นรัฐบาลเฉพาะกิจเพื่อจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ จากเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ

การบริหารประเทศของท่าน ได้เน้นความโปร่งใสเป็นหลัก อีกทั้งยังดำเนินนโยบาย
เป็นเอกเทศ และไม่ขึ้นกับคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รสช.)

พลเอก สุจินดา คราประยูร

นายกรัฐมนตรีคนที่ ๑๙ ของประเทศไทย อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม

เกิด : วันที่ ๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๗๖

การศึกษา : โรงเรียนเตรียมทหาร โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า จบหลักสูตร
ผู้บังคับกองพันทหารปืนใหญ่จากฟอร์ทเซซิลส์ รัฐโอคลาโฮมา สหรัฐอเมริกา

บทบาททางการเมือง

ท่านขึ้นดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีคนที่ ๑๙ พร้อมกับคำพูดที่ว่าเป็นการ
“เสียสัจเพื่อชาติ” แต่แล้วมีเหตุการณ์ที่ทำให้ท่านต้องลาออกจากนายกรัฐมนตรี ก็คือ
เหตุการณ์ “พฤษภาทมิฬ” ที่เกิดมีความสูญเสียที่ไม่คาดคิดขึ้น โดยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าฯ ให้พลเอก สุจินดา คราประยูร และพลตรี จำลอง ศรีเมือง
เข้าเฝ้าฯ และสุดท้าย พลเอก สุจินดา คราประยูร ลาออก เหตุการณ์ดังกล่าวจึงสงบ
ด้วยดีสืบไป

นายชวน หลีกภัย

นายกรัฐมนตรีคนที่ ๒๐ ของประเทศไทย ๒ สมัย
ปัจจุบันเป็นประธานที่ปรึกษาพรรคประชาธิปัตย์

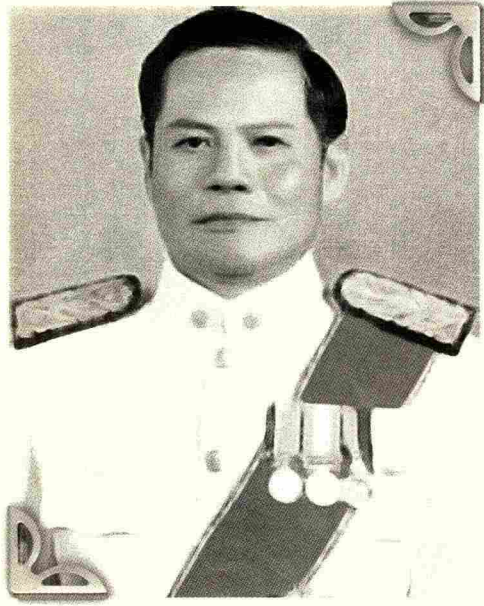
เกิด : วันที่ ๒๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๘๑

การศึกษา : นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เนติบัณฑิตแห่ง
เนติบัณฑิตยสภา และปริญญาโทศึกษบัณฑิตจากมหาวิทยาลัยทั้งในและ
ต่างประเทศอีกหลายแห่ง

บทบาททางการเมือง

เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนั้นหลังจากที่นายอานันท์ ปันยารชุน เป็นนายกรัฐมนตรีสมัยที่
สองยุบสภาให้มีการเลือกตั้งนั้น ทำให้พรรคประชาธิปัตย์ได้เสียงข้างมาก ซึ่งนายชวน หลีกภัย
ได้เป็นนายกรัฐมนตรี โดยฝ่ายค้านเปิดอภิปรายขึ้น ต่อมาได้ส่งผลให้จำต้องยุบสภา
ให้มีการเลือกตั้งใหม่ โดยการเลือกตั้งในครั้งนี้ได้กำหนดให้ผู้ที่มีอายุตั้งแต่ ๑๘ ปีขึ้นไป
มีสิทธิลงคะแนนเสียงได้อีกด้วย

ต่อมานายชวน หลีกภัย ได้กลับมาเป็นนายกรัฐมนตรีอีกครั้งหนึ่ง เมื่อยุครัฐบาล
พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ ลาออกจากกรณีปัญหาเศรษฐกิจวิกฤติการณ์ทางการเงินเอเชีย
ปี ๒๕๔๐ นั้นเอง

นายบรรหาร ศิลปอาชา

นายกรัฐมนตรีคนที่ ๒๑ ของประเทศไทย อดีตหัวหน้าพรรคชาติไทย

เกิด : วันที่ ๑๙ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๗๕

การศึกษา : นิติศาสตรบัณฑิต นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง และครุศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

บทบาททางการเมือง

ผลงานของท่านที่นับได้ว่าโดดเด่นก็คือ รัฐบาลได้ร่วมกับรัฐสภาแก้ไขรัฐธรรมนูญที่เป็นหนึ่งเหตุการณ์ที่ยืดเยื้อมานานตั้งแต่สมัยรัฐบาลของนายชวน หลีกภัย โดยในคราวนี้ได้ใช้ตัวแทนจาก ๗๖ จังหวัด กับตัวแทนสถาบันการศึกษาอีก ๒๓ คน รวม ๙๙ คน มาเป็นสภาร่างรัฐธรรมนูญ ยกร่างเป็นรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ อีกด้วย นับได้ว่าเป็นรัฐธรรมนูญที่มีจำนวนคนร่างมากที่สุดในประวัติศาสตร์ไทยในขณะนั้นเลยทีเดียว อีกทั้งยังมีการทำประชาพิจารณ์มากที่สุด จนเป็นที่ยอมรับกันมากมายทั้งในทุกระดับ ไม่ว่าจะป็นในหมู่นักการเมือง นักกฎหมาย ตลอดจนภาคประชาชนว่านี่เป็นรัฐธรรมนูญฉบับหนึ่งที่เป็นรัฐธรรมนูญที่ดีกว่าที่ผ่านมา และได้ทำการรับฟังความเห็นของประชาชนอีกด้วย โดยใช้เวลาลงถึง ๒๔๐ วัน

พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ

นายกรัฐมนตรีคนที่ ๒๒ ของประเทศไทย อดีตหัวหน้าพรรคความหวังใหม่

เกิด : วันที่ ๑๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๗๕

การศึกษา : โรงเรียนสื่อสารประเทศไทย โรงเรียนเสนาธิการทหารบก ประเทศไทย และสหรัฐอเมริกา ปริญญานิติศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ศิลปศาสตร์ และวิศวกรรมศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์

บทบาททางการเมือง

ท่านได้ดำเนินการทางการเมืองเป็นที่ยอมรับในขณะนั้น ทำให้พรรคความหวังใหม่ได้รับความนิยมของประชาชนทางภาคอีสานเป็นจำนวนมากอีกด้วย ต่อมาในช่วงหลังเหตุการณ์ พ.ศ. ๒๕๔๙ ท่านยังมีบทบาทสำคัญในฐานะผู้ไกล่เกลี่ยความเข้าใจผู้ที่ขับไล่พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร เพื่อนำไปสู่ความสมานฉันท์ ในช่วงนั้นหลายฝ่ายต่างก็คาดเดากันไปว่า ท่านอาจจะได้รับการแต่งตั้งให้เป็นหัวหน้าพรรคพลังประชาชน แต่แล้วตำแหน่งนี้ก็กลับกลายเป็นของนายสมัคร สุนทรเวช ท่ามกลางความงุนงงของประชาชนหม่อมมาก

พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร

นายกรัฐมนตรีคนที่ ๒๓ ของประเทศไทย อดีตหัวหน้าพรรคไทยรักไทย

เกิด : วันที่ ๒๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๙๒

การศึกษา : โรงเรียนเตรียมทหาร โรงเรียนนายร้อยตำรวจ ได้รับทุน ก.พ.
ไปศึกษาในสาขากระบวนการยุติธรรมที่มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเคนทักกี
ปริญญาเอกในสาขาเดียวกัน ที่มหาวิทยาลัยแซมฮิวสตันสเตต

บทบาททางการเมือง

เป็นรัฐบาลชุดที่มีนโยบายที่เข้าถึงคนรากหญ้า ตลอดจนคนส่วนมากในประเทศไทย และเป็นรัฐบาลเสียงข้างมากพรรคเดียวในยุคนั้น มีผลงานเด่นๆ พร้อมทั้งนโยบาย ตลอดจนโครงการต่างๆ มากมาย

พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์

นายกรัฐมนตรีคนที่ ๒๔ ของประเทศไทย

แต่งตั้งโดย คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๑๙ กันยายน ๒๕๔๙ เป็นองคมนตรี

เกิด : วันที่ ๒๘ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๘๖

การศึกษา : โรงเรียนเตรียมทหารรุ่น ๑ โรงเรียนเตรียมนายร้อยพระจุลจอมเกล้า
รุ่น ๑๒ หลักสูตรเสนาธิการทหารบก สหรัฐอเมริกา หลักสูตรบริหาร
ทรัพยากร กระทรวงกลาโหม สหรัฐอเมริกา

บทบาททางการเมือง

ภารกิจและบทบาทที่สำคัญ ในยุครัฐบาลของท่านคือ การวางยุทธศาสตร์
ประชาชนอยู่ดีมีสุข เน้นการพัฒนาคน ครอบคลุมไว้ ให้ใช้ชีวิตบนพื้นฐานเศรษฐกิจแบบ
พอเพียง และนโยบายอื่นๆ อีกมากมาย

นายสมคร สุนทรเวช

นายกรัฐมนตรีคนที่ ๒๕ ของประเทศไทย อดีตรัฐมนตรีหลายสมัยหลายตำแหน่ง
อดีตผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร อดีตหัวหน้าพรรคประชากรไทย
อดีตหัวหน้าพรรคพลังประชาชน นักเขียน และนักหนังสือพิมพ์

เกิด : วันที่ ๑๓ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๕

อสัญกรรม : วันที่ ๒๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๒

การศึกษา : นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

บทบาททางการเมือง

ในอดีตท่านเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมืองพรรคประชาธิปัตย์ ลงสมัครเลือกตั้งเป็น
นักการเมืองในระดับท้องถิ่นจนถึงระดับชาติ ต่อมาภายหลังได้มาตั้งพรรคประชากรไทย
ช่วงปลายของชีวิตได้เข้ามาเป็นหัวหน้าพรรคพลังประชาชน มีบทบาทหน้าที่โดดเด่นมากมาย
ทั้งจัดรายการวิทยุ โทรทัศน์

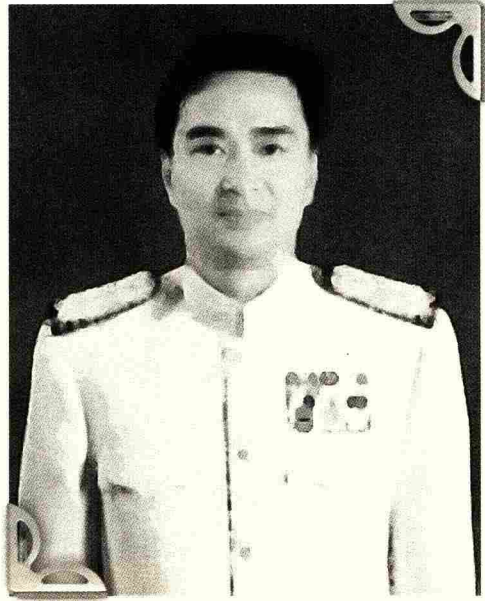
สมชาย วงศ์สวัสดิ์
นายกรัฐมนตรีคนที่ ๒๖ ของประเทศไทย

เกิด : วันที่ ๓๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๙๐

การศึกษา : นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เนติบัณฑิต รัฐประศาสน-
ศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

บทบาททางการเมือง

ท่านเป็นนายกรัฐมนตรีคนแรกที่ไม่ได้เข้าไปทำงานในทำเนียบรัฐบาล เพราะเกิดเหตุการณ์ทางการเมืองในขณะนั้น ภารกิจที่โดดเด่นในยุคนั้นเน้นระบบการบริหารจัดการในเรื่องหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) และสานต่อนโยบายอื่นๆ เพิ่มเติมในการพัฒนาประเทศ

นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ

นายกรัฐมนตรีคนที่ ๒๗ ของประเทศไทย หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์
และเป็นผู้นำฝ่ายค้าน พ.ศ. ๒๕๕๕

เกิด : วันที่ ๓ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๐๗

การศึกษา : ปริญญาตรีสาขาปรัชญา การเมือง และเศรษฐศาสตร์ เกียรตินิยม
อันดับหนึ่ง มหาวิทยาลัยอ็อกซฟอร์ด ประเทศอังกฤษ ปริญญาโท
สาขาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยอ็อกซฟอร์ด ประเทศอังกฤษ
นิติศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

บทบาททางการเมือง

ท่านเป็นนักการเมืองที่เข้ามาตั้งแต่ยังเป็นหนุ่มและเป็นคนลึกลับใหม่ จนถึงปัจจุบัน
ก็ยังมีบทบาททางการเมือง และมีส่วนช่วยเหลือในทางการเมืองมากมายตั้งแต่อดีต

ในยุคท่านเป็นนายกรัฐมนตรีและรัฐบาลนั้น สื่อมวลชนและเว็บไซต์ถูกปิดเป็น
จำนวนมาก จากการรายงานของฮิวแมนไรตส์วอตช์กล่าวว่า มีการเซ็นเซอร์มากที่สุดในยุค
ประวัติศาสตร์ชาติไทยเลยทีเดียว นโยบายทางการเมืองก็มีการต่อยอดพัฒนาปรับเปลี่ยนไป
ตลอดจนโครงการใหม่ๆ ในการพัฒนาประเทศ

นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร

นายกรัฐมนตรีหญิงคนแรก และเป็นนายกรัฐมนตรีคนที่ ๒๘ ของประเทศไทย

เกิด : เกิดวันที่ ๒๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๑๐

การศึกษา : ปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ปริญญาโทสาขารัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยเคนทักกีสเตต สหรัฐอเมริกา

บทบาททางการเมือง

เป็นนายกรัฐมนตรีหญิงที่มีนโยบายวิสัยทัศน์ในการพัฒนาประเทศที่เป็นประชานิยม
ในการเข้าถึงภาคประชาชนวงกว้าง โดยเป็นนโยบายที่มุ่งเน้นโดนใจคนส่วนใหญ่ของประเทศ
มีการคิดนโยบายใหม่ๆ ในการพัฒนาประเทศ

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา
นายกรัฐมนตรีคนที่ ๒๙ ของประเทศไทย

เกิด : เกิดวันที่ ๒๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๓๗

การศึกษา : โรงเรียนเตรียมทหาร รุ่น ๑๒ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า (จปร.) รุ่น ๒๓ เหล่าราบ หลักสูตรจูโจม (เสือคาบดาบ) รุ่นที่ ๓๙ โรงเรียนศูนย์สงครามพิเศษ หลักสูตรส่งทางอากาศ รุ่นที่ ๙๔ โรงเรียนศูนย์สงครามพิเศษ หลักสูตรชั้นนายร้อย รุ่นที่ ๕๑ โรงเรียนทหารราบ ศูนย์การทหารราบ หลักสูตรชั้นนายพัน รุ่นที่ ๓๘ โรงเรียนทหารราบ ศูนย์การทหารราบ หลักสูตรเสนาธิการทหารบก (หลักสูตรหลักประจำ) ชุดที่ ๖๓ หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักรภาครัฐร่วมเอกชน รุ่นที่ ๒๐ วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

บทบาททางการเมือง

เป็นนายกรัฐมนตรีที่ก้าวเข้ามาพร้อมนโยบายวิสัยทัศน์ในการพัฒนาประเทศที่มีความแตกต่างจากนายกรัฐมนตรีและรัฐบาลชุดก่อนๆ นับได้ว่าเป็นนายกรัฐมนตรีอีกท่านที่มีวาทศิลป์และมุ่งมั่นในการพัฒนาประเทศในแบบฉบับของตัวเองที่ไม่เหมือนใครมาก่อน และมีนโยบายตลอดจนโครงการเพื่อประเทศชาติมากมาย

"How wonderful life is
while you're in the world."

From "Your Song"

by Elton John

“
รายนามผู้นำพวงหรีดมาเคารพศพ
และ รายนามผู้ร่วมทำบุญ”
”

รายนามผู้นำพวงหรีดมาเคารพศพ

คุณก่อกองศ์ สุวรรณจุฑะ

กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ

พล.ต. กษิติศ - คุณวิยะดา หลักกรด

คุณกรรณา พันธุ์เพชร

คุณกร - คุณระพีพรรณ ทัพพะรังสี

กลุ่มงานนโยบายและข้อมูล

สำนักประธานวุฒิสภา

คุณเกรียง - คุณปรียา - คุณเกรียงชัย

วิศิษฐสรอรรถ

พ.ต.ท. เกษม - อ.วิลาวัลย์ กันโถม

เรืออากาศเอก กนก ทองเผือก

คุณกมล รอดคล้าย

คุณกฤษณ์ คงเมือง

กลุ่มบริษัทไร่ก้านจูด

กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ

ข้าราชการลูกจ้างสำนักงานจัดท่าขบวน

องค์การบริหารรูปแบบพิเศษ

ข้าราชการและลูกจ้าง หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ ๑๙

คุณเครือวัลย์ วิชัยธนพัฒน์

คณะครูโรงเรียนอนุบาลเพชรบูรณ์

คณะครูและบุคลากรทางการศึกษา

วิทยาลัยเทคนิคเพชรบูรณ์

ครอบครัว เกตุเอี่ยม

ครอบครัว ภาวุธตานนท์ ณ มหาสารคาม

ครอบครัว มีรักษ์

ครอบครัว พัวช่วย

ครอบครัว สงวนวงศ์

คณะข้าราชการและเจ้าหน้าที่ ศูนย์วิจัยพืชไร่

จ.เพชรบูรณ์

คณะผู้บริหาร ครู บุคลากร วิทยาลัยเกษตร

และเทคโนโลยี จ.เพชรบูรณ์

คุณจรัญ การุณยวัฒน์

ดร.จรัล ดำรงรัตน์

คุณจักร์ตัน พัวช่วย

คุณจิราภรณ์ - คุณติลก ณ พัทลุง

คุณจิรายุทธ วัจนะรัตน์

คุณจิรัฐม์ วิศาลจิตร

คุณจิระพงษ์ หอมสุวรรณ

คุณจิระศักดิ์ พิพัฒน์พงศ์โสภณ

คุณจ้านง - ภรรยา สวมประจำ

คุณลุงจำเนียร ปฏิเวชรณกิจ

คุณตุ้ (ชนแดน) และบุตร

คุณฉัตรชัย พรหมเลิศ

คุณฉัตรพร ราษฎร์ดุษดี

คุณชยาวุธ - คุณเพ็ญจันทร์ จันทร

พล.ต.ต. ชัช - คุณยุพิน คงเมือง

คุณชัยณรงค์ สืบสุริยกุล

คุณชัยพร - คุณศรีสุดา สำเภาเงิน

คุณชัยวัฒน์ ไตรยสุนันท์

คุณชุมพิชญ์ เตชะรัตน์

พ.ต.ท. ฐเดช - คุณกฤตยาภรณ์ กลุ่มเกลี้ยง

คุณณรงค์ ภูอิทธิวงศ์

คุณณรงค์ - คุณอภิรดี บ่วงรักษ์

คุณณัฐวุฒิ สกกุลพานิช

คุณดาวน้อย สุทธินิภาพันธ์

คุณดิเรก ต่ายเมือง

คุณเดชาภิวัดน์ ณ สงขลา

คุณดุสิต - คุณศรียา เขมะศักดิ์ชัย

ท่านตระกูล วินิจนัยภาค

คุณตุน - คุณต้า - คุณต่อ - คุณตุ้

คุณไตรรัตน์ วิริยะศิษ

คุณทวีศักดิ์ ชพานนท์

คุณเทียนทอง ทองใจสด

คุณเทพชัย เสรีอำนาจ

พลโท ทวี มานพ

คุณธงชาติ เรืองมาลัย

รายนามผู้นำพวงหรีดมาเคารพศพ

คุณธนพิชญ์ มูลพฤษย์	พ.ต.อ. บุญเชิด ปัญจชัย
คุณธรรมศักดิ์ สัมพันธ์สันติกุล	คุณบุญเลิศ ทองดี
ดร.วัช กงเดิม	บริษัทบุญนเกียรติ ไอศกรีม
คุณวัชชัย สุทธิบังกช	บริษัทโคลัมเบียชาวดี
คุณวัชชัย ใจเขียว	บริษัทโยโกกาจา (ประเทศไทย)
ดร. ธานินทร์ ศรีชมพู่	บริษัททิพย์ประกันภัย
คุณธีระ วงศ์สมุทร	บริษัทสหมงคล
ร.ต.อ. ธีระเดช - คุณพรชนัท ลาภู	ปรรร. ๑๖
ธนาคารกรุงไทย สาขาเพชรบูรณ์	ร้อยตรี ปรพล อติเรกसार
ธนาคารกรุงไทย สาขาถนนเพชรเจริญ	คุณป้องพล อติเรกसार
ธนาคารกรุงไทย สาขาเทศบาลโกลด์ส เพชรบูรณ์	คุณปราโมช ปักศรี
ธนาคารกรุงไทย สาขาศูนย์ราชการ	คุณประดิษฐ เกสรทอง - น้องและหลานๆ
ธนาคาร กรุงศรีอยุธยา จำกัด	พ.ต.อ. ดร.ประทีน - คุณกมล ไสภาร์ตัน
สาขาถนนศึกษาเจริญ	คุณประเทือง วิจารณ์ปรีชา
ธนาคารอาคารสงเคราะห์ สาขาเพชรบูรณ์	คุณประสงค์ - คุณวันเพ็ญ โฆษิตานนท์
คุณไตรรัตน์ วิริยะศิษ	คุณประเสริฐ จิระศิริโสภณ
คุณนรรัตน์ พิมเสน	คุณประเสริฐ งามพันธ์
คุณนที - คุณบุศนา จิตนิยมคำ	คุณประหยัด พวงจำปา
คุณนเรศ อุบลศักดิ์	พ.ต.ต. ปริญา การไสว
นางส. ๑	รศ. ดร.เป็รื่อง จันดา
นปส. รุ่น ๕๓	คุณเป็รื่อง จำแนกสาร
นบส. ๔ รัฐสภา	ผอ. คณะครูโรงเรียนราชประชานุเคราะห์
คุณนิกร จำนง	ผู้จัดการ ธ.ก.ส.
อาจารย์นิยม วรปัญญา	คุณเผด็จชัย สະสมทรัพย์
นิด้า รศ.๙ กรุงเทพฯ	คุณพงษ์อุดม ตรีสุขี
ศ. ดร.นิลวรรณ เพชรบูรณ์	คุณพทธรวัช วัลย์หงส์
คุณบรรจง พงษ์ศาสตร์	พรรคชาติพัฒนา
คุณบรรหาร - คุณหญิงแจ่มใส ศิลปอาชา	ดร.พรเทพ ศิริวนารังสรรค์
คุณบรรเจิด คັນวงศ์	คุณพลกฤษณ์ ตรีภูริทัต
คุณบังอร - คุณลำเจียก อุณหะนันท์	พระเทพรัตนกวี
คุณบัณฑิตย์ - คุณพจนันท์ เทวีธิดา	พระศรีพัชโรดม
คุณบุญคุณาวัฒน์ ภูจินาพันธ์	คุณพวงสร้อย เกสรทอง และลูกหลาน
พลตรี บุญเอื้อ ประเสริฐสุวรรณ	พล.ต.ท. พิจาร จิตดิรัตน์

รายนามผู้นำพวงหรีดมาเคารพศพ

ดร.พินิจ จันทร์สุนทรินทร์
คุณพิบูลย์ หัตถกิจโกศล
คุณพิมพ์พร พรพฤฒิพันธ์
ดร.พิชญ์ ตูลสุข
ดร.พีรพัฒน์ วัชรินทร์ทรงกูร
คุณไพบูลย์ ณะบุตรจอม
พล.ต.อ. ไพศาล ตั้งใจตรง
คุณไพโรจน์ โพธิ์ไสย
เพื่อนๆ น้องๆ กลุ่มสุขที่ ๒ สงป.
เพื่อนสามเสนวิทยาลัย ห้อง ๕
เพื่อนร่วมรุ่น ๒๔๙๑
ท่านภีม - คุณจිරนนท์ ธงสันติ
คุณภักดี - คุณอโนทัย จินจระ
คุณภวรา อภิสวรรณกุล
ดร. มณฑล สงวนเสริมศรี
คุณมีชัย ฤชุพันธ์
คุณยุพราช บัวอินทร์
ท่านเรวัตร์ จันทร์ประเสริฐ
คุณเรวัตต์ แสงวิจิตร
โรงพยาบาลเพชรบูรณ์
โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราช หล่มเก่า
โรงเรียนแคมป์สนวิทยาคม
โรงเรียนนิคมศิลป์อนุสรณ์
โรงเรียนพุขามครุฑมณีอุทิศ
โรงเรียนเพชรละคร
โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จ.เพชรบูรณ์
โรงเรียนวิทยานุกูลนารี
คุณวรโชติ สุคนธ์ขจร
คุณวรพจน์ แววสิงห์งาม
วาสุเทวี รุ่น ๒๕๑๔
คุณวิจิตร - คุณธีรพร พรพฤฒิพันธ์
ดร.วิชัย พยัคฆ์โส
คุณวิทยา วงศ์ลาภพานิช

คุณวิณะโรจน์ ทรัพย์ส่งสุข
คุณวินัย พรพฤฒิพันธ์
คุณวิสิษฐ์ พวงเพชร
พล.ต.ต. วุฒิ สุโกศล
คุณวุฒิมพงษ์ วิบูลย์วงศ์
รศ.วันชัย - คุณมลลิว วัฒนกุล
ศ.ศุภชัย - คุณกัลยาณี พิศิษฐวานิช
คุณศุภผล จรุงจิตร
คุณศิริชัย วัฒนโยธิน
คุณศิริพร ศรีสมบัติ
ดร.ศศิธราฯ พิษัยชาญณรงค์
คุณสนิท วรปัญญา
คุณสมใจ แสงจันทร์
คุณสมชาย คูวิจิตรสุวรรณ
คุณสมชาย - คุณเบญจวรรณ รังษีอนานนท์
คุณสมพงษ์ ดรีสุชี
รศ. ดร.สมพร - ผศ.สุดาพร ไชยะ
คุณสมหมาย ลักษณะานุกรักษ์
พ.ต.อ. สมนึก - คุณภรณ์ยา คำวิเศษ
คุณสมนึก พิมลเสถียร
คุณสมบัตร์ กลิ่นผา
พ.ต.อ. สมบัติ - คุณนาตยา สุภาภา
คุณสมพิศ - คุณสุรศักดิ์ วาจากิจ
คุณสมศักดิ์ แก้วสุทธิ
คุณสมศักดิ์ โชติรัตน์ศิริ และภรรยา
คุณสมศักดิ์ ปริศนานันท์กุล
พลตรี สมศักดิ์ - คุณจรีภรณ์ นิลบรรเจิดกุล
คุณสมศักดิ์ - คุณเพชรรัตน์ ศรีวรรณนะ
คุณสมศักดิ์ อนรรฆพันธ์
คุณสร้อย - คุณชยาภรณ์ นาคประสม
คุณสวาด เกสรทอง
สามเสนวิทยาลัย รุ่น ๒๓
พล.อ.ท. สิทธิพร ไชยหลาก

รายนามผู้นำพวงหรีดมาเคารพศพ

พล.ต.อ. สันต์ ศรุตานนท์	สำนักงานงบประมาณ
ผศ. ดร.สันติ สิทธิจินดา	สำนักงานจัดทำด้านความมั่นคง ๑
พ.ต.อ. สันต์ - คุณจวีร์รัตน์ โพธิ์รักษา	สำนักงานจัดทำด้านความมั่นคง ๒
พ.ต.อ. เสมอ สิ้นสวัสดิ์	สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
คุณเสน่ห์ ขาวโต	สำนักงาน ป.ป.ช.
คุณแสง ตังอริคม	สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำ จ.เพชรบูรณ์
สาธิตจุฬา รุ่นที่ ๔๐	สำนักงานปฏิรูปที่ดิน จ.เพชรบูรณ์
แพทย์หญิงสุภาวดี ปอแก้ว	สำนักงานอัยการ จ.เพชรบูรณ์
คุณสุรศักดิ์ ผลยั้งส่ง	หจก. ต.กิจเจริญเทรดดิ้ง
คุณสุรศักดิ์ อนุรรคมพันธ์	ห้างทองจันทองดี
คุณสุทธิพงษ์ โอวาสัทธ	ร้านหล่อฮองเฮ
ท่านสุขุม มินพัฒนสันติ	องค์การบริหารส่วนตำบลตะเบา
ศ. ดร.สุจินต์ จินายน	คุณอนุมาศ จูริมาศ
ดร.สุจินต์ - คุณวิมลมาศ วาจากิจ	คุณอนันต์ แก้วกำเนิด
คุณสุวิชา - คุณบุญญานี มิตรานนท์	คุณอมรศักดิ์ แพรพรวังาม
คุณสุวิช - คุณจงรักษ์ วาจากิจ	พล.ต.ต. อภิชาติ - คุณสุภาวดี ศิริสิทธิ์
คุณสุวิทย์ คุณกิตติ	ดร.อภิชัย จันทรเสน
คุณสุวิพันธุ์ ดิษยมณฑล	คุณอภิวัฒน์ พรพฤณีพันธ์
คุณสุทัศน์ จันทรแสงศรี	คุณอภิสิทธิ์ - คุณพิมพ์เพ็ญ เวชชาชีวะ
พลตรี ไสว - คุณศรีรัตน์ พลการ	ร.ต.ท. อาทิตย์ บุญญะโสภิต
ดร.สำราญ ทองแพง	ดร. เอกนิติ นิตินันท์ประภาส
พล.ต.ท. สำเนา วิจิตรวรการ	คุณเอกสิทธิ์ ต้นติบูล
คุณเสกสรร นิยมเพ็ง	คุณเอี่ยม ทองใจสด
สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย	คุณอุดม เพ็องฟ้า
สถาบันการพลศึกษาวิทยาเขตเพชรบูรณ์	คุณอัครเดช ทองใจสด
สถาบันองค์ความรู้ด้านการค้าระหว่างประเทศ	พลตรี อำนาจ - คุณวชิรา สมประสงค์
สหกรณ์การเกษตรเพชรบูรณ์	อัยการพิเศษฝ่าย รุ่น ๕
สหกรณ์ออมทรัพย์สามัญศึกษา	อาชีวศึกษา จ.เพชรบูรณ์
สำนักงาน ก.ศ.น. จ.เพชรบูรณ์	บริษัท เอส อาร์ ซูเปอร์มาร์ท จำกัด
สำนักงานเกษตร จ.เพชรบูรณ์	BCC 123
สำนักงานขนส่ง จ.เพชรบูรณ์	DC Noodles & Rice, Washington DC
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔๐	

หากมีรายนาม ยศ ตำแหน่ง สะกดผิดพลาด หรือตกหล่นประการใด เจ้าภาพกราบขออภัยมา ณ ที่นี้ด้วย

รายนามผู้ร่วมทำบุญ

คุณกนิษฐ์ ไกรโชค

คุณกวีชัย สุวรรณนภดล

คุณกัญญารัตน์ ชูชาติ

คุณกันยายน นิยมเพ็ง

คุณกัลยาณี ศรีสุขคำ

ร้านกิจพัฒนาอะไหล่

ร้านกิจเจริญ

คุณกิมหงษ์ บริรักษ์เลิศ

คุณเกรียงชัย ชะเอมไทย

คุณแม่เก๋ียง เทพสาร และลูกหลาน

คุณกุสุมา (ต้อย)

คุณโกมุต กมลประจักษ์

ร้านขนมปัง ตลาด ๒ ชั้น

คุณเข็ม เกสรทอง และครอบครัว

คุณขวัญจิตร พรภิบาล

นาวาอากาศเอก (พิเศษ) คัมภีร์ คัมภีร์ญาณนท์

คุณคำพันธ์ นวนเมือง

คณะ นศ. นักบริหารการงบประมาณระดับสูง

(นงส. ๑)

ครอบครัวแดงทองดีหล่มเก่า

ครอบครัว “ธีรประเสริฐ” สุโขทัย

ครอบครัวคุณปายรัตน์

ครอบครัวลูกๆ คุณลุงปรีดา - คุณป้าบุญมี

เกสรทอง

ครอบครัวสงวนวงศ์

ครอบครัวโอวาสีธี

คุณจารุวรรณ คุณานุกุลวัฒนา

คุณจิตร - คุณจันทร์ คัมภีร์นันท์

คุณจิราพร บริบาลบุรีภัณฑ์

ร้านจิ้นเซ็ง เพชรบูรณ์

คุณจิตรนรา นวรัตน์

คุณจิราพร บริบาลบุรีภัณฑ์

คุณจิรวรรณ เทียบกลิ่น

คุณจิรศักดิ์ - คุณนิตยา พิพัฒน์พงศ์โสภณ

คุณจักรรัตน์ พัวช่วย

ร้านเจ้าแก้ว (สูงเซ่ง)

คุณตาจำเนียร ปฏิเวธวรรณกิจ และลูกหลาน

คุณฉัตรทิพย์ ตันตพประศาสน์

คุณฉันทน์หทัย วิชัยธนพัฒน์

คุณชวลิต ปราบพาล

คุณชลียา ยาสมุทร

คุณชุมพิชต์ เดชะรัฐ

คุณชัยวัฒน์ - คุณรุ่งดาว เจริญศรีทอง

ชาวบ้านท่าพล ตำบลท่าพล

ร้าน ช.สินเจริญดี

ร้านโชคนคร (หล่มสัก)

ร้านชื่อเหรียญพานิช

พ.ต.อ. ฐเดช กล่อมเกลี้ยง

คุณฐานวัฒน์ วิบูลย์ธนสาร

คุณฐาปนีย์ พงษ์นุ้มกุล

คุณฉันทิณี ตันเปาว์ และครอบครัว

คุณดวงจันทร์ เบญจาศิริชัย

คุณดวงฤดี มงคลวัฒน์

คุณดาวใจ สุกภักดี

คุณติลก - คุณจิราภรณ์ ณ พัทลุง

ร้านดีดี การพิมพ์

พ.ต.ท. เดชาวุธ - คุณรุจีพรรณ พุทธิมา

คุณตัน แสงจำปา

คุณต้องใจ มาลีวรรณ

ร้านต้อยชาลอน

รายนามผู้ร่วมทำบุญ

ร้านเตี้ยฮั่วฮวด

คุณถาวร จำปาเงิน (รอง หน. พรรคชาติไทย)

คุณถาวร - คุณจิราพร เชียงสงค์

คุณทรงยศ โรจนะชีวะ

คุณทรงศักดิ์ กนกมณีโชติกุล

คุณป้าทองดำ - เยาวลักษณ์ เฉลยพฤกษ์

ร้านทองสมบุญ

ห้างทองหยุ่งผา

คุณทินกร มีรักษ์

คุณทวี - คุณอุษา สุดสงวน

คุณเทียน ตาสาย

ที่พักรังสรรค์ เกสรทอง ท่าพล

คุณธนพรรษ์ เกสรทอง

และครอบครัว Bosselaar

คุณธนพิชญ์ มูลพฤกษ์

คุณธวัช เดชขจรทรัพย์

คุณธานินทร์ สุทธิบุญชู

คุณธิดา คณางกูร

คุณธีระ วงศ์สมุทร

คุณธีรพงศ์ - คุณเพียรทอง ดิษฐ์รอด

น.ป.ส. รุ่น ๕๓

คุณนคร ฉิมสกุล

คุณนवलทิพย์ บุญนุ่ม

คุณนที จิตนิมิต้า และครอบครัว

คุณนภาพรรณ - คุณสมพร ว่องวุฒิพรชัย

นาวาอากาศตรี นกมล โตจำเริญ

คุณนฤมล หนูสิงห์

ร้านนครทอง

คุณนรินทร์ - คุณนุกุล บุญแข็ง

คุณนิกร จำาง

ดร.ธวัช กงเต็ม และคณะ

คุณนิพนธ์ เกียรติมงคลวงศ์

พลเอก นิพนธ์ - คุณนิภาวรรณ ปานมงคล

คุณนรินทร์ สติรากร

คุณณัฐธยาน์ พงศ์ธรรมกุล

คุณน้อย (บ้านปลา) เกสรทอง

คุณนันทน์ภัส

คุณนัฐิยา เรืองโรจน์

คุณนุสสิณี ตันติบูล

คุณป้าน้ำผึ้ง ชัยรัตน์ และครอบครัว

คุณบรรหาร ศิลปอาชา

ร้านบุญพานิช

พ.ต.อ. บุญเชิด ปัญจชัย

จ.ส.ต. บุญแทน - คุณสุดสาคร อินดี๊ะ

คุณเบญจลักษณ์ พันธุ์คงชื่น

บมจ. ธ.กรุงไทย สาขากอนนเพชรเจริญ

ปปร. ๑๖

หจก.ปอเปียงธุรกิจ

คุณปฐมศรี ลอยลม

คุณประจวบ เย็นบำรุง

คุณประภา สุวรรณโชติ และลูกหลาน

คุณประนือร เตียวตรานนท์

คุณประเทือง วิจารณ์ปรีชา

คุณประยูร - คุณอุบล เชียงสงค์

คุณประสาธ เชียงสงค์

คุณประสาธ พงษ์ศิวกาย

คุณประเสริฐ งามพันธ์ุ์

คุณประเสริฐ จิระศิริโสภณ

คุณประวิทย์ (เชียงใหม่)

คุณประไพ - คุณลินลี ศรีเพชรกุล

คุณปาริชาติ ชาวนา

คุณปิยะชาติ เกสรทอง

รายนามผู้ร่วมทำบุญ

คุณปิยทัศน์ โตจำเจริญ

คุณปิ่นนิชา สำภาพล

คุณปรีชา - คุณมนทิรา เขิดชู และครอบครัว

คุณปรีชา - คุณศรีพรหม ศรีเทพ

และครอบครัว

คุณเปียง ใจศรี

รศ. ดร.เป็รื่อง จันดา และคณะ

คุณเป็รื่อง จำแนกสาร

คุณปิ่นจิตตา (อรศิริ) ปลัดท้วม

คุณปิยะดา พามูล

คุณปุ่นทิกา สุทธิวิไล

คุณผกาพร ต้นสุวรรณ

คุณผุสดี ดวงบุปผา และครอบครัว

ผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบูรณ์

และคณะข้าราชการ

ผู้ใหญ่ประชุม จันทรวิบูลย์

นพ.พงศธร ลิ้มทองไพศาล

คุณพงษ์สิงห์ ต๊ะวงศ์ษา

คุณพงษ์อุดม ตรีสุชี

คุณพชร - คุณอรุณศรี ชื่นโพธิ์ชัย

คุณพทธรวรรษ และครอบครัว

นพ.พรเทพ ศิริวนารังสรรค์ (กรมอนามัย)

คุณพรชัย บุญนุ่ม

คุณพรศักดิ์ - คุณกัลยา มั่นคงดี

พระครูโพธิ์โพธิ์ธรรม (อ.เด่น)

คุณพลพีร์ ตุลยสุวรรณ

คุณพนิดา วงศ์เบญจพล

คุณพิสิทธิ์ อังกุลภักดีกุล

ดร.พีรพัฒน์ วัชรินทรางกูร

คุณเพลินพิศ จารุวัฒนายนต์

(ร้านวิเชียรเภสัช หล่มเก่า)

ร้านเพชรดีเซล

ร้านเพชรชัยพานิช

คุณแพน ก้อนทอง และครอบครัว

คุณพัชรา ดวงพัตรา

คุณพัชรินทร์ มิตรตะโก

คุณพัน คลองตาล

คุณไพบูลย์ ณะบุตรจอม

คุณไพศาล เงินกร

กลุ่มเรือนมยุรา NIDA MPA 17 BKK

เพื่อนคุณประภา สุวรรณโชติ

ครอบครัวภูอิทธิวงศ์ - ภูจินาพันธุ์

ท่านภูมิ - คุณจิรนนท์ ธงสันติ

คุณภัทรา ปิติทวีวัฒน์

คุณนพภูท เหมาะสมพิชัย

ศ.นิลวรรณ เพชรระบูรณิน

คุณนันทวัน ไกลศิริ

นพ.มงคล - คุณสุภาภรณ์ ปิ่นอนงค์

คุณมนต์ชาย ชำของ - คุณนันทน์ภัส พลเลิศ

คุณมนต์ทิพย์ วิชัยธนพัฒน์

คุณมวย ปลื้มบุญ

คุณมณูญ เอื้อวิริยานุกุล

คุณมลิวรรณ ชัยศิริลาภ

คุณมัทนา จงลักษณ์

ร้านมาร์แชล

คุณแมนจิตต์ เกสรทอง และครอบครัว

ร้านยิ่งอาหารณ์

คุณยิวฟ้า จินต์จำเจริญสุข

รายนามผู้ร่วมทำบุญ

- ร้านย่งเซียง
คุณยุทธนา สุจริต (นิด้า)
คุณยุทธพงศ์ - นพ.วีรพงศ์ - นพ.วรงค์วุฒิ
 ปิ่นอนงค์
คุณรวัย เกษรทอง
คุณรุ่งนภา โลหะปรากฏ
คุณรัชณี เครือรัตน์
คุณรัชดา ผากุล
คุณเรวัต แสงวิจิตร
ดร.เริงศักดิ์ - คุณศิริกุล สุททกวาทิน
คุณรำไพ เมฆประยูร
คุณรำไพพร แสนฉินดี
ไร่ B.N.
โรงสีลานทอง
คุณละมัย ชำซอง
คุณลักษณีนท์ หงษ์วิชัยวิทย์
คุณลักตดา เลิศกิจจานุวัฒน์
กำนันเลื่อน บุ่งจันทร์
คุณวรพจน์ เถาลัดดา และครอบครัว
คุณวรรณิ์ อุดมอมสาร
คุณวรรณารีย์ หงษ์วิบูลผล
คุณวรุตม์ - คุณจุฑามาศ ทิเรกสุนทร
 และครอบครัว
คุณวศิน ปานพลอย
คุณวาริศิริ สุวรรณทัต
ร.ต.อ. (ญ) วิริยญา ประสพสุข และครอบครัว
คุณวินัส วิจิตรพันธ์
คุณวัฒนา มโนเจริญ
คุณวันทนา (เจี)
น.อ. วัลลภ - คุณเสาวนีย์ เทียนแก้ว
คุณวัลลภา ประทุมนันท์
คุณวิชัย ภัคยานนท์
คุณวิชัย - คุณจงศิริรักษ์ (เพชรแสงทอง)
พ.ต.อ. วินัย - คุณวราภรณ์ สุขสิริ
คุณวิธวราศักดิ์ - ผศ. ดร.บุปผาชาติ
 อุปลัมภ์นรากร
คุณวิไลวรรณ พฤกษิตานนท์
ดร.วิศัลย์ ไชยิตานนท์
คุณวิสิษฐ์ พวงเพชร
คุณวิจิตร - คุณธีรพร พรพฤทธิพันธ์
พ.ต.อ. วิวัฒน์ - คุณกรุณา เจริญพานิช
นพ.วีรพงศ์ - นพ. วรงค์วุฒิ ปิ่นอนงค์
คุณวีระยุทธ ปิ่นน่วม
คุณวีรศักดิ์ ครอบลาภเจริญ (ผอ. รพ. เพชรบูรณ์)
วิทยาลัยเทคนิคอาชีวะ
คุณศรินทิพย์ ธนวิจิตรพันธ์
คุณศรีฟุ้ง จิระจิตสัมพันธ์
คุณศุภิตสา
คุณศวิศิษย์ สมศรี
ศิษย์เก่า รร.วาสูเทวี รุ่น ๒๕๑๔
คุณสกาวรัตน์ ทวีนิช
คุณสมคะเน คำมาตร
คุณสมปอง ชวรักษ์ และครอบครัว
คุณสมปอง ศรีเทศ
คุณสมคิด คำมาตร
คุณสมจิตร บุศย์เมือง
คุณสมใจ กุณาคำ
คุณสมใจ - คุณหทัยกาญจน์ - คุณคทาห์สต์ -
 คุณสุริรัตน์ เชียงส่ง
คุณสมชาติ จิระสุนันทชัย

รายนามผู้ร่วมทำบุญ

- คุณสมชาติ - คุณวาสนา ดวงพัตรา
คุณสมชาย เก้านพรัตน์
คุณสมบัติ กลิ่นผา
คุณสมประสงค์ - คุณปราณี พรศรีโชคชัย
คุณสมถวิล ทองประเสริฐ
คุณสมมาตร กลมกลิ้ง
คุณสมยศ - คุณพรทิพย์ รอดแจ่ม
คุณสมศักดิ์ พลเลิศ
คุณสมศักดิ์ ปริศนานันทกุล
คุณสรัญ - คุณชยาภรณ์ นาคประสม
คุณสาคร จันทร์โท
คุณสายสุนีย์ นิ่มสวัสดิ์
คุณสาว (ประชาสัมพันธ์)
คุณสาโรจน์ - คุณวรจิตติ เกสร
คุณสัตยา อรุณวารี
นพ.สันต์ บุญทรงสันติกุล
พลโท เสรีช - ดร.สินีนารถ สุวรรณทัต
คุณสิทธิชัย ลิ้มเลิศเจริญวิช
คุณสิริพรรณ หฤทัยปรีดิ์
คุณครูสุชญา ธรรมรักษ์ (รร.เพชรพิทยาคม)
คุณสุชาติ กลิ่นผา
คุณสุธาสนี สารสิทธิ์
คุณสุภา - คุณสุวรรณี ธรรมมาภิมุข และครอบครัว
พญ.สุภาวดี ปอแก้ว และครอบครัว
รศ. นพ.สุทธิพงษ์ จงจิระศิริ และครอบครัว
คุณสุทัศน์ จันทร์แสงศรี
น.อ. สุจินต์ แซ่ม้อย
คุณสุนีย์ โกวิทวานิช
คุณสุรศักดิ์ อนุธรรมพันธ์
คุณสุวิสิษฐ์ พูลสวัสดิ์ และครอบครัว
นพ.สุฤทธิ์ สมศิริ และภรรยา
สมาคมจีน
ร้าน ส.พัฒนามณี (แจ็ด - บ้านหม้อ)
สหกรณ์การเกษตรเพชรบูรณ์ จำกัด
สหกรณ์ออมทรัพย์สามัญศึกษาเพชรบูรณ์ จำกัด
ร้านสิทธิเวชฟาร์มาซี
คุณสุภาพรณ อุทยานวิทยา
คุณสุพรรณ ชาตुरुประชีวิน
คุณสุรชาติ - คุณปาริชาติ รัตนมนตรี
คุณเสกสรร นิยมเพ็ง
คุณเสาวนิต ทัฬหิมจรูญ
คุณแสง ตั้งอติคม และครอบครัว

รายนามผู้ร่วมทำบุญ

คุณยายสังเวียน

ร.ร. สวนกุหลาบวิทยาลัย เพชรบูรณ์

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

คุณหญิงฉวีรัตน์ ประเสริฐสุวรรณ

คุณหนู นวนเมือง

คุณหล่อ และญาติ บ้านห้วยป้อย ต.ศิลา

คุณเหรียญทอง เปาะโต้ง

คุณเหมียว

คุณแหวน (ร้านก้ามปู)

คุณไพล่ อุบลศักดิ์ และครอบครัว

ห้างทองมณีรัตน์

คุณอรรณพ เจริญกุล

คุณอรนิตย์ - คุณอิริราช วงษ์อุทัยนันท์

คุณอมรรัตน์ ธารเรวัติ

คุณอดิศร สุวรรณผ่องใส

พ.ต.อ. อภิชาวน - คุณประทุมพร แก้วรอด

พ.ต.ท. อภิชาติ - คุณเพ็ญแข จินาเพ็ญ

คุณอภิรติ พรพฤตพันธ์

พ.ต.อ. อภิวัฒน์ ไพฑูรย์

นพ.อภิสิทธิ์ - คุณรัชนิย์ ฐิตะพงษ์ และครอบครัว

ร.ต.ต. อนุ บุญน่วม

คุณอนุรักษ์ จุริมาศ

คุณอมรรัตน์ กุลทิพรรัตน์

คุณอมรศักดิ์ แพรวพริ้วงาม

คุณอาภรณ์ เกียรติกมลวงค์ (ร้านเกียรตินิยม)

คุณเอกพจน์ - คุณดวงเนตร - คุณเกรซ -

คุณก๊อตจิ

คุณเอกสิทธิ์ ต้นติบูล และครอบครัว

คุณเอี่ยม ทองใจสด และครอบครัว

คุณอัจฉรา มณีดิษฐ์

คุณอัจฉรา โตวงษ์

คุณอัศวิน ศุกระศร

คุณอำนาจ - คุณดวงกมล น้อยโสภา

พลตรี อำนาจ สมประสงค์

คุณต๋อย

คุณ Benz

คุณเจี๊ยบ

คุณตัน

คุณปึก

คุณป้อม

คุณกฤษณ์

หากมีรายนาม ยศ ตำแหน่ง สะกดผิดพลาด หรือตกหล่นประการใด เจ้าภาพกราบขออภัยมา ณ ที่นี้ด้วย

Ode on Solitude

Happy the man, whose wish and care

 A few paternal acres bound,
Content to breathe his native air,
In his own ground.

Whose herds with milk, whose fields with bread,

 Whose flocks supply him with attire,
Whose trees in summer yield him shade,
In winter fire.

Blest, who can unconcernedly find

 Hours, days, and years slide soft away,
In health of body, peace of mind,
Quiet by day,

Sound sleep by night; study and ease,

 Together mixed; sweet recreation;
And innocence, which most does please,
With meditation.

Thus let me live, unseen, unknown;

 Thus unlamented let me die;
Steal from the world, and not a stone
Tell where I lie.

By Alexander Pope

The life of the dead is placed in the
memory of the living.

Marcus Tullius Cicero

เจ้าภาพขอกราบขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงที่กรุณาให้เกียรติ
ไปร่วมพิธีรดน้ำศพ เป็นเจ้าภาพงานสวดพระอภิธรรม ร่วมงาน
สวดพระอภิธรรม นำพวงหรีดมาเคารพศพ ร่วมทำบุญ ร่วมเป็นเกียรติ
ในงานพระราชทานเพลิงศพ **คุณพ่อปัญญา เกสรทอง** รวมไปถึง
ผู้เกี่ยวข้องทุกท่าน ที่ได้กรุณาช่วยเหลือนานาประการ ให้งานครั้งนี้
เป็นไปด้วยความสะดวก เรียบร้อยทุกประการ

ขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายที่ท่านเคารพ
นับถือ โปรดดลบันดาลและอำนวยพรให้ท่านและครอบครัวพบแต่
ความสุขความเจริญ ปราศจากทุกข์โศก โรคภัย ประสบแต่ความสำเร็จ
สมหวังเหมือนดังตั้งใจทุกประการ

ครอบครัว เกสรทอง

